

MSC BANK

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय सहकार वर्ष : २०२५

दि महाराष्ट्र स्टेट को-ऑपरेटिव्ह बँक लि.
(दि विदर्भ को-ऑपरेटिव्ह बँक लि. सम्मिलित) शेड्युल्ड बँक
The Maharashtra State Co-operative Bank Ltd.
(Incorporating The Vidarbha Co-operative Bank Ltd.) Scheduled Bank

११४ वा वार्षिक अहवाल २०२४-२०२५
114th Annual Report 2024-2025

ISO 27001:2022 Certified Bank

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

सहकार

हाच ध्यास, हाच श्वास आणि हाच प्रवास

दि महाराष्ट्र स्टेट को-ऑपरेटिव्ह बँकेचे मोठेपण केवळ तिच्या ठेवी, कर्जे, खेळते भांडवल यांच्या रकमेवरून मोजणे योग्य नाही. महाराष्ट्रातल्याच काय; पण देशातल्या सहकारी चळवळीचे नेतृत्वच १९११ साली स्थापन झाल्यापासून राज्य बँकेने केले आहे. स्वातंत्र्यपूर्व काळातील समाजातील गरीब, दिनदलित, पीडित आणि सावकारीच्या गुलामगिरीत जखडलेल्या त्या वेळेच्या शेतकरी, सामान्यांना बाहेर काढून स्वतःच्या पायावर उभे करण्यासाठी राज्य सहकारी बँकेची स्थापनाच महत्त्वपूर्ण ठरली. एखाद्या सामान्य व्यक्तीच्या जीवनात जेवढी स्थित्यंतरे, चढ-उतार, अडथळाची शर्यत पार करून यशाची शिखरे पादाक्रांत होऊन जीवन समृद्ध होते, त्याचप्रमाणे बँकेच्या इतिहासाची पाने उलगडतानाही काहीशी अशीच स्थिती राहिली आणि अनेक सहकारधुरिणांनी भविष्याचा वेध घेऊन, विचारमंथनातून, कष्टातून लावलेले राज्य सहकारी बँकेचे छोटेसे रोपटे आजमितीस बघता बघता महावटवृक्षात रूपांतरित झाल्याचे पाहताना मनस्वी आनंद वाटतो. त्यासाठी ज्यांनी ज्यांनी राज्य सहकारी बँकेच्या यशस्वी वाट्यालीत सहभाग, साथ, सहकार्य दिले आणि खऱ्या अर्थाने सहकारातून समृद्धीचा झरा राज्यातील खेड्यापाड्यांपर्यंत, वाडी-वस्तीतील सामान्यांच्या घरापर्यंत पोहचविण्यास हातभार लावला, त्या सर्वांचे मनापासून आभार.

त्रिस्तरीय पतःरचनेत महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँक, जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँका आणि विकास सोसायट्यांच्या माध्यमातून पतपुरवठा साखळी वृद्धिंगत करण्यात आणि शेतीसह अन्य उद्योगांतून ग्रामीण अर्थव्यवस्थेचा कणा मजबूत करण्यात राज्य बँकेचा मोलाचा वाटा आहे.

“एकमेका साहाय्य करु अवघे धरु सुपंथ” हा सहकाराचा मूलमंत्र आहे. राज्यातील नागरी सहकारी बँका, साखर कारखाने, दूध संस्था, सूत गिरण्या, मार्केटिंग संस्था, प्रक्रिया, ग्राहक, मस्त्य, गृहनिर्माण, पतसंस्था अशी सहकाराची दृढ झालेली ही चळवळ खऱ्या अर्थाने तळागाळापर्यंत पोहचविणे राज्य सहकारी बँकेच्या सहभागामुळेच शक्य झाले आहे. ज्यामुळे सहकार क्षेत्रात शिखर बँक म्हणून महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकेचे असलेले योगदान यापुढेही अबाधित राहिल. काळानुरूप बदल करताना बँकेनेही नवनव्या गोष्टींचा अंगीकार करीत डिजिटल युगात स्पर्धला तोंड देत आपल्या नावलौकिकाची यशस्वी पताका कायम ठेवलेली आहे. बँकेचे सन्माननीय भागधारक, खातेदार, सर्व ठेवीदार, कर्मचारी व हितचिंतकांच्या भक्कम पाठबळावर

राज्य बँक यापुढेही यशाची शिखरे पादाक्रांत करील,

यामध्ये आमच्या मनात कोणतीही शंका नाही...

2

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : 2024

कृतज्ञतेची भावना बँकेच्या संस्थापकांविषयी

राज्य बँकेचे संस्थापक अध्यक्ष सर विठ्ठलदास ठाकरसी

राज्य बँकेचे पहिले कार्यकारी संचालक वैकुंठभाई मेहता

महाराष्ट्र राज्य निर्मितीनंतर बँकेचे पहिले अध्यक्ष प्रा.धनंजयराव गाडगीळ

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

दि महाराष्ट्र स्टेट को-ऑपरेटिव्ह बँक लि.
(दि विदर्भ को-ऑपरेटिव्ह बँक लि. सम्मिलित) शेड्युल्ड बँक

MSC BANK

| ११४ वा वार्षिक अहवाल २०२४-२५

मा. ना. श्री. देवेन्द्रजी फडणवीस
मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य

मा. ना. श्री. एकनाथजी शिंदे
उपमुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य

मा. ना. श्री. अजितदादा पवार
उपमुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य

मा. ना. श्री. बाबासाहेब पाटील
सहकार मंत्री, महाराष्ट्र राज्य

मा. ना. डॉ. पंकज भोयर
सहकार राज्यमंत्री

विद्याधर वा. अनास्कर
प्रशासक

डॉ. अशोक बी. माने
मुख्य सरव्यवस्थापक

दिलीप एन. दिघे
व्यवस्थापकीय संचालक

नारायण एन. जाधव
सरव्यवस्थापक

डॉ. अनंत एम. भुईभार
सरव्यवस्थापक (ओएसडी)

मनोहरलाल एम्. आहुजा
सरव्यवस्थापक
(ऑफिसिएटिंग) दि.२४ एप्रिल २०२५ पासून

श्रीमती सायली एस्. भोईर
सरव्यवस्थापिका
दि.०१ एप्रिल २०२५ पासून

मनोगात

आदरणीय सभासद संस्था प्रतिनिधी, बंधू आणि भगिनींनो..
सप्रेम नमस्कार.
महोदय / महोदया,

यंदाचा बँकेच्या प्रगतीपथावरील ११४ वा वार्षिक अहवाल आपणांसमोर मांडताना मला मनस्वी आनंद होत आहे. कोणत्याही व्यवसायिकाची आर्थिक प्रगती एका वाक्यात जाणून घ्यावयाची असल्यास, त्याने गेल्या ५ वर्षात भरलेल्या आयकराची रक्कम विचारात घेतली तरी पुरेसे आहे. एखादया व्यवसायास कर्ज मर्यादा मंजूर करतानासुद्धा बँकर याच पध्दतीने त्या संस्थेची परतफेड क्षमता अजमावत असतो.

आपल्या बँकेने गेल्या ५ वर्षात एकूण ₹१००७.१७ कोटी रुपयांचा भरणा आयकरापोटी केला आहे. याचा अर्थ सरासरी दरवर्षी ₹२०१.४३ कोटीचा आयकर भरणा, ₹ ५ कोटीचा दरवर्षीचा जीएसटीचा भरणा व मालमत्ता व इतर कर धरून दरवर्षी साधारणतः २-३ कोटींचा भरणा. याचा अर्थ जी संस्था दरवर्षी अंदाजे ₹ २१० कोटींच्या घरात 'कर' भरते, त्या संस्थेच्या आर्थिक सक्षमतेबद्दल आपण शंका घ्याल का ? या प्रश्नाचे उत्तर निश्चितच 'नाही' असेच येणे अपेक्षित आहे.

परंतु प्रसिध्दीमाध्यमांमधून गेली कित्येक वर्ष ज्या वेळी 'शिखर बँक घोटाळा' अथवा 'राज्य बँक घोटाळा' हा शब्द वापरला जातो, त्यावेळी मन अस्वस्थ झाल्याशिवाय राहत नाही. मग मनामध्ये अनेक घोटाळांचा संदर्भ येऊ लागतो. पूर्वी एका राष्ट्रीयकृत बँकेमध्ये झालेला करोडोंचा गैरव्यवहार 'हर्षद मेहता घोटाळा' म्हणून गाजण्याचे आढळून येते. मात्र अशाच एका केतन पारेख नावाच्या शेअर मार्केटमधील दलालाने गुजरातमध्ये केलेला घोटाळा मात्र 'माधवपूरा घोटाळा' या म्हणजे माधवपूरा सहकारी बँकेच्या नावाने गाजलेला दिसतो. त्यामुळे संपूर्ण सहकारी बँकिंग सेक्टरलाच फटका बसल्याचे आपण सर्वांनीच अनुभविले आहे. तसेच अलिकडच्या काळात राष्ट्रीयकृत बँकांमधून झालेले अनेक घोटाळे मल्ल्यांसारख्या उद्योगपतींच्या नावाने गाजतात मात्र राज्य बँकेच्या संदर्भातील गैरव्यवहाराचा आरोप मात्र 'शिखर बँक घोटाळा' म्हणून गाजतो, हे न उलगडलेले कोडे आहे.

हे कोडे उलगडावयाचे असल्यास सहकार व राजकारण यांचे संबंध संदर्भासह अभ्यासण्याची गरज आहे. हे थांबवायचे असल्यास सहकार व राजकारण यांच्यामधील नाते निकोप व दृढ करण्याची गरज आहे. नुकतेच केंद्र शासनाने देशाचे 'नवीन सहकार धोरण २०२५' जाहीर केले आहे. सहकार व राजकारण यांचे नाते सुदृढ बनविण्यासाठी या नवीन धोरणाच्या माध्यमातून सर्वतोपरी प्रयत्न झाले पाहिजेत. सहकाराला सत्तेचे कुंपण असायलाच पाहिजे, परंतु कुंपणानेच शेत खालू नये याची खबरदारी कायद्याद्वारे घेण्याची नितांत आवश्यकता आहे.

केंद्र शासनाच्या नवीन सहकार धोरणात युवकांचा सहभाग सहकारात वाढविण्यासाठी प्रयत्न होण्याची गरज प्रतिपादित केली आहे. सध्या गुन्हेगारीमुक्त राजकारणाची चर्चा सुरु आहे. त्याचा धर्तीवर 'गैरव्यवहार मुक्त सहकार' ही चळवळ राबविण्याची गरज आहे. त्यासाठी शासनाने कायद्यात बदल करण्याची वाट न पाहता आपण आपापल्या सहकारी संस्थांच्या उपविधींमध्ये आवश्यक ते बदल सुचवुन ते निश्चितच साध्य करू शकू.

देशाचे सहकार धोरण जाहीर करताना मा.केंद्रीय सहकार मंत्र्यांनी आपल्या भाषणाच्या सुरुवातीसच सांगितले की...

सहकारामध्ये प्रत्येक संस्थेने स्वतः सक्षम होणे आवश्यक आहे. परंतु आज वस्तुस्थिती पाहिली तर अनेक संस्था शासनाच्या मदतीची अपेक्षा करताना दिसतात. सहकार ही शासनप्रणित चळवळ असली तरी, शासनाने दिलेली मदत ही जनतेच्या पैश्यातुनच असते व जनतेचा पैसा परत करावयाचाच असतो याचे भान शासन मदत मिळालेल्या सर्वच सहकारी संस्थांनी ठेवले पाहिजे.

आज राज्य बँक आर्थिक दृष्ट्या सक्षम आहे. राज्य बँकेच्या सहकार्याने बँकेच्या प्रत्येक ग्राहकाने असेच आर्थिकदृष्ट्या सक्षम व्हावे अशीच राज्य बँकेची मनापासून इच्छा आहे. त्यासाठी आवश्यकता आहे ती बँक व ग्राहक या दोहोकडून प्रामाणिक प्रयत्नांची.

सोबत नियमानुसार द्यावा लागणारा वार्षिक अहवाल सोबत देत आहोत. आपली प्रतिक्रिया जरूर कळवावी.

जय हिंद.. जय महाराष्ट्र.. जय सहकार.

आपला विश्वासु,

विद्याधर अनास्कर
प्रशासक

११४वा वार्षिक अहवाल – २०२४-२५ 114th Annual Report – 2024-25

अनुक्रमणिका / INDEX

अ. क्र. Sr. No.	तपशील Particulars	पृष्ठ क्र. Page No.
१	वार्षिक सर्वसाधारण सभेची सूचना	४
२	विनम्र श्रध्दांजली	६
२	Homage	७
३	मा. प्रशासक यांचे अध्यक्षीय भाषण	८
३	Address by Honorable Administrator	४९
४	वार्षिक अहवाल	९२
४	Annual Report	५३
५	आर्थिक पत्रके सन २०२४-२५	३३
५	Financial Statements for the Year 2024-25	७४
६	Cash Flow Statement – Year 2024-25	८८
७	Notes forming part of the Profit & Loss Account for the year ended 31 st March, 2025 and Balance Sheet as on 31 st March, 2025 – Schedule No. 18 & Schedule No. 19	९०
८	Independent Auditor's Report (2024-25)	१४१
९	Profit Apportionment - Annexure '1'	१४६
१०	Budget for the Year 2025-26 - Annexure '2'	१४७
११	Appointment of Statutory Auditor - Annexure '3'	१४९
१२	राज्य बँक अनुत्पादित वर्गवारीतील थकित संस्था/वैयक्तिक कर्जदारांच्या वसुलीसाठी 'राज्य बँक तात्काळ एकरकमी कर्ज परतफेड योजना' या योजनेमध्ये मा. प्रशासक सभेने वेळीवेळी दिलेल्या अंशतः बदलाच्या शिफारशीनुसार व दिलेल्या मुदतवाढीस कार्यान्वयन मान्यता मिळणेबाबत. - अनेकश्वर '४'	१५०
१३	बँकेच्या थकबाकीदार संस्थांची मालमत्ता विक्री केल्यानंतर तसेच विविध कारणांसाठीच्या वसुल न झालेल्या येणेबाकी रकमांचे वसुलीचे अधिकार अबाधीत ठेवून निर्लेखन करणेसाठी तसेच राज्य बँक एकरकमी कर्ज परतफेड योजने अंतर्गत संपुर्ण तडजोड रकमेचा भरणा केल्यानंतर उर्वरित सुट द्यावयाच्या रकमेचे निर्लेखन करणेसाठी मान्यता मिळणे. - अनेकश्वर '५'	१५५
१४	ठरावाचा मसुदा, अनुपस्थितीबाबतच्या सूचना, उपस्थिती दाखला	१५६
१५	MSC Bank - Important Financial Parameters	१५८

ऑडिट वर्ग 'अ' - Audit Class 'A'

नोंदणीकृत कार्यालय

सर विठ्ठलदास ठाकरसी स्मृती भवन,
९, महाराष्ट्र चेंबर ऑफ कॉमर्स लेन, फोर्ट,
मुंबई - ४०० ००९.
नोंदणी क्र.३५९/१९६१ दि. १.५.१९६१
दूरध्वनी : ६९८० १०००

REGISTERED OFFICE

Sir Vithaldas Thackersey Smruti Bhavan,
9, Maharashtra Chamber of Commerce Lane,
Fort, Mumbai - 400 001.
Registration No. 359/1961 dated 1/5/1961
Phone : 6980 1000

प्रशासकीय कार्यालय

वाशी - नवी मुंबई

ADMINISTRATIVE OFFICE

Vashi - Navi Mumbai

प्रादेशिक कार्यालये

१. नागपूर   ३. नाशिक   ५. कोल्हापूर
२. औरंगाबाद   ४. पुणे   ६. नांदेड

REGIONAL OFFICES

1. Nagpur   3. Nasik   5. Kolhapur
2. Aurangabad   4. Pune   6. Nanded

GST NO. 27AAAAT4066A1ZT

PAN NO. AAAAT4066A

ISO 27001 : 2022 Certified Bank

सीटीएस सेंटर्स

१ मुंबई   ४ नाशिक   ७ पुणे
२ नागपूर   ५ कोल्हापूर
३ औरंगाबाद   ६ सोलापूर

CTS CENTRES

1 Mumbai   4 Nasik   7 Pune
2 Nagpur   5 Kolhapur
3 Aurangabad   6 Solapur

एटीएम सेंटर्स

१. मुख्य कचेरी, फोर्ट, मुंबई
२. वैकुंठभाई मेहता स्मृती भवन, फोर्ट, मुंबई
३. शीव   ११. नांदेड
४. चेंबूर   १२. बीड
५. वाशी, नवी मुंबई   १३. सोलापूर
६. नागपूर   १४. जळगांव
७. कोल्हापूर   १५. उस्मानाबाद
८. पुणे   १६. जालना
९. नाशिक   १७. परभणी
१०. धुळे   १८. वर्धा

ATM CENTRES

1. Head Office, Fort, Mumbai
2. Vaikunthbhai Mehta Smruti Bhavan, Fort, Mumbai
3. Sion   11. Nanded
4. Chembur   12. Beed
5. Vashi, Navi Mumbai   13. Solapur
6. Nagpur   14. Jalgaon
7. Kolhapur   15. Osmanabad
8. Pune   16. Jalna
9. Nasik   17. Parbhani
10. Dhule   18. Wardha

शाखा - BRANCHES

★ मुंबई - MUMBAI ★			
१) अंधेरी (पूर्व)	1) Andheri (East)	१३) मुलुंड	13) Mulund
२) वांद्रे (पूर्व)	2) Bandra (East)	१४) परळ	14) Parel
३) बोरीवली	3) Borivali	१५) पेडर रीड	15) Pedder Road
४) भायखळा	4) Byculla	१६) प्रभादेवी (दादर)	16) Prabhadevi (Dadar)
५) चेंबूर	5) Chembur	१७) सांताक्रुझ (पूर्व)	17) Santacruz (East)
६) दहिसर	6) Dahisar	१८) सांताक्रुझ (पश्चिम)	18) Santacruz (West)
७) घाटकोपर	7) Ghatkopar	१९) शिवाजी पार्क (दादर)	19) Shivaji Park (Dadar)
८) गोरगांव	8) Goregaon	२०) शीव	20) Sion
९) कांदिवली	9) Kandivali	२१) वर्सोवा	21) Versova
१०) खार	10) Khar	२२) विक्रोळी	22) Vikhroli
११) कुर्ला	11) Kurla	२३) विलेपार्ले (पूर्व)	23) Vile Parle (East)
१२) मालाड	12) Malad		
★ नवी मुंबई - NAVI MUMBAI ★			
१) वाशी	1) Vashi		
★ नागपूर - NAGPUR ★			
१) देवनागर	1) Deonagar	७) वंजारीनगर	7) Wanjarinagar
२) धंतोली	2) Dhantoli	८) छोटा ताजबाग	8) Chhota Tajbaug
३) धरमपेट	3) Dharampeth	९) बैरामजी टाऊन	9) Byramjee Town
४) राणाप्रताप नगर	4) Ranapratap nagar	१०) दिघोरी	10) Dighori
५) सदर	5) Sadar	११) मानेवाडा	11) Manewada
६) सिताबर्डी	6) Sitaburdi		
★ इतर जिल्हातील - OTHER DISTRICTS ★			
१) औरंगाबाद	1) Aurangabad	९) नांदेड	9) Nanded
२) अकोला	2) Akola	१०) सोलापूर	10) Solapur
३) अमरावती	3) Amravati	११) जळगांव	11) Jalgaon
४) कोल्हापूर	4) Kolhapur	१२) उस्मानाबाद	12) Osmanabad
५) नाशिक	5) Nasik	१३) परभणी	13) Parbhani
६) पुणे	6) Pune	१४) जालना	14) Jalna
७) धुळे	7) Dhule	१५) वर्धा	15) Wardha
८) बीड	8) Beed	१६) यवतमाळ	16) Yeotmal
★ विस्तारीत कक्ष - EXTENSION COUNTERS ★			
१) जोगेश्वरी	1) Jogeshwari	३) वाशी, नवी मुंबई	3) Vashi, Navi Mumbai
२) वाय.सी.पी. सेंटर (नरिमन पॉईंट)	2) Y.C.P. Centre (Nariman Point)	४) चेंबूर	4) Chembur

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

दि महाराष्ट्र स्टेट को-ऑपरेटिव्ह बँक लि.
(दि विदर्भ को-ऑपरेटिव्ह बँक लि. सम्मिलित) शेड्युल्ड बँक

MSC BANK

११४ वा वार्षिक अहवाल २०२४-२५

११४ व्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेची सूचना

बँकेच्या सर्व सन्माननीय सभासदांना सूचना देण्यात येते की, बँकेची ११४ वी वार्षिक सर्वसाधारण सभा, सहकार सभागृह, ४ था मजला, दि महाराष्ट्र स्टेट को-ऑप. बँक लि., मुंबई, सर विठ्ठलदास ठाकरसी स्मृती भवन, ९, महाराष्ट्र चेंबर ऑफ कॉमर्स लेन, फोर्ट, मुंबई-४००००९ येथे गुरुवार, दिनांक २५ सप्टेंबर, २०२५ रोजी सकाळी ठीक ११.३० वाजता (भारतीय प्रमाणवेळेनुसार) मा. प्रशासक यांच्या अध्यक्षतेखाली खालील कामकाजाकरीता भरेल.

विषय

- दिनांक १९ सप्टेंबर, २०२४ रोजी झालेल्या ११३ व्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेचा वृत्तांत कायम करणे.
- बँकेच्या कामकाजाचा वार्षिक अहवाल, तसेच दिनांक ३१ मार्च, २०२५ रोजी संपलेल्या वर्षाचे सनदी लेखापरिक्षकांनी लेखापरिक्षित केलेले नफा-तोटा पत्रक व त्या तारखेचा ताळेबंद स्वीकृत करणे.
- दिनांक ३१ मार्च २०२५ अखेर झालेल्या निव्वळ नफा विभागणीस व लाभांश जाहीर करण्यास मा. प्रशासक सभेच्या शिफारशीनुसार मंजुरी देणे. (तपशील अॅनेक्श्चर -१ मध्ये दिलेला आहे.)
- बँकेच्या सन २०२४-२५ च्या वार्षिक लेखापरिक्षण अहवालाची नोंद घेणे. (लेखापरिक्षण अहवाल नोंदणीकृत कार्यालय येथे उपलब्ध आहे.)
- बँकेच्या सन २०२३-२४ च्या लेखापरिक्षण पूर्तता अहवालाची नोंद घेणे. (लेखापरिक्षण पूर्तता अहवाल नोंदणीकृत कार्यालय येथे उपलब्ध आहे.)
- बँकेच्या सन २०२४-२५ च्या मंजूर अंदाजपत्रकापेक्षा बाबनिहाय जास्त झालेल्या खर्चास मंजुरी देणे तसेच सन २०२५-२६ चे उत्पन्न व खर्चाचे अंदाजपत्रकास मंजुरी देणे (तपशील अॅनेक्श्चर -२ मध्ये दिलेले आहे.)
- भारतीय रिझर्व्ह बँकेने त्यांच्या दि. १२ ऑगस्ट, २०२५ रोजीच्या पत्रान्वये बँकिंग रेग्युलेशन अॅक्ट १९४९ च्या कलम ३०(१अ) अन्वये पुर्वपरवानगी दिल्यानुसार सन २०२५-२६ या आर्थिक वर्षाकरीता वैधानिक लेखापरिक्षक मे. रोडी हबीर अॅण्ड कंपनी (चार्टर्ड अकौंटंट) यांची नियुक्ती करणे व त्यांचे मानधन निश्चित करणे. (तपशील अॅनेक्श्चर -३ मध्ये दिलेला आहे.)
- राज्य बँक अनुत्पादित वर्गवारीतील थकित संस्था/वैयक्तिक कर्जदारांच्या वसुलीसाठी 'राज्य बँक तात्काळ एकरकमी कर्ज परतफेड योजना' या योजनेमध्ये मा. प्रशासक सभेने वेळोवेळी दिलेल्या अंशतः बदलाच्या शिफारशीनुसार व दिलेल्या मुदतवाढीस कार्यात्तर मान्यता मिळणेबाबत. (तपशील अॅनेक्श्चर -४ मध्ये दिलेला आहे.)
- बँकेच्या थकबाकीदार संस्थांची मालमत्ता विक्री केल्यानंतर तसेच विविध कारणांसाठीच्या वसुल न झालेल्या येणेबाकी रकमांचे वसुलीचे अधिकार अबाधीत ठेवून निर्लेखन करणेसाठी तसेच राज्य बँक एकरकमी कर्ज परतफेड योजने अंतर्गत संपुर्ण तडजोड रकमेचा भरणा केल्यानंतर उर्वरित सुट द्यावयाच्या रकमेचे निर्लेखन करणेसाठी मान्यता मिळणे. (तपशील अॅनेक्श्चर -५ मध्ये दिलेला आहे.)
- मा. प्रशासक यांच्या अनुमतीने सभेपुढे आयत्यावेळी येणाऱ्या विषयांवर विचार करणे.

मा. प्रशासक यांच्या हुकूमामवरून

(दिलीप एन. दिघे)

व्यवस्थापकीय संचालक

मुंबई

दिनांक : १० सप्टेंबर, २०२५

विशेष सूचना :

१. सभेस आवश्यक असलेली गणसंख्या जर सकाळी ११.३० वाजेपर्यंत पूर्ण झाली नाही तर सदर सभा पुढे ढकलली जाईल व अशी पुढे ढकललेली सभा त्याच दिवशी, त्याच ठिकाणी सकाळी ठीक ११.४५ वाजता मूळ विषयपत्रिकेवरील कामकाज पार पाडण्यासाठी भरेल व त्यासाठी गणसंख्या असणे आवश्यक राहणार नाही.
२. बँकेची भाग तबदील पुस्तके गुरुवार दिनांक ११ सप्टेंबर, २०२५ पासून बुधवार, दिनांक २४ सप्टेंबर, २०२५ पर्यंत (दोन्ही दिवस धरून) बंद राहतील.
३. ज्या सहकारी संस्थांनी वार्षिक सर्वसाधारण सभेस हजर राहण्यासाठी व सदर सभेमध्ये मत देण्यासाठी आपले प्रतिनिधी नियुक्त केले असतील, त्यांनी प्रतिनिधींना सदर अधिकार देण्याकरिता मंजूर केलेल्या ठरावाची प्रमाणित प्रत बँकेस शुक्रवार दिनांक १९ सप्टेंबर, २०२५ रोजी अथवा तत्पूर्वी पोहोचेल अशा बेताने पाठवावी.
४. विषयानुषंगाने सभासदांस सभेमध्ये प्रश्न विचारावयाचे असल्यास असे लेखी प्रश्न बँकेच्या नोंदणीकृत कार्यालयाकडे सभेच्या तारखेपूर्वी किमान ३ कार्यालयीन दिवस आधी पाठविणे आवश्यक राहिल.
५. बँकेचा सन २०२४-२५ चा लेखापरिक्षण अहवाल व सन २०२३-२४ चा लेखापरिक्षण पुर्तता अहवाल नोंदणीकृत कार्यालयात मा. अध्यक्ष व मा. व्यवस्थापकीय संचालकांचे सचिव विभागात कार्यालयीन वेळेत सभासदांना पाहण्यासाठी उपलब्ध राहतील.
६. बँकेचा सन २०२४-२५ चा वार्षिक अहवाल बँकेच्या <https://www.msccbank.com> या संकेत स्थळावर होम पेजवरील Financial Position मध्ये उपलब्ध आहे.

विनम्र श्रध्दांजली

दुःख दुसऱ्यांचे जाणावे / ऐकोनी तरी वाटोन घ्यावे //

बरे वाईट सोसावे / समुदायांचे //

अहवाल सालामध्ये भारतातील जे थोर नेते,
संशोधक, शास्त्रज्ञ, तंत्रज्ञ, शहिद जवान,
लेखक, साहित्यिक, कलावंत, शिक्षण तज्ञ,
सामाजिक कार्यकर्ते, बँकेचे सभासद,
हितचिंतक व सेवक दिवंगत झाले
त्यांना नम्रतापूर्वक भावपूर्ण श्रध्दांजली.
ईश्वर मृतांच्या आत्म्यास शांती देवो.

HOMAGE

ADMINISTRATOR AND STAFF MEMBERS
PAY THEIR RESPECTFUL HOMAGE

TO

LEADERS, RESEARCH SCHOLARS, SCIENTISTS,
PLAYERS, ACADEMICIANS, SOCIAL WORKERS,
TECHNICIANS, WRITERS, SOLDIERS OF INDIA

AND

MEMBERS, WELL-WISHERS,
EMPLOYEES OF THE BANK
WHO HAVE LEFT FOR HEAVENLY

ABODE.

LET THE NOBLE SOULS REST IN PEACE.

OUR HEART-FELT CONDOLENCES
TO THE BEREAVED FAMILIES.

सन २०२४-२५ चा ११४वा वार्षिक अहवाल मा. प्रशासक यांचे अध्यक्षीय भाषण

सन्माननीय भागधारक,

महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकेच्या ११४ व्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेत मी आपले स्वागत करित आहे.

आपणांस कळविण्यास अत्यंत आनंद होतो की, आपल्या बँकेने अहवालवर्ष अखेर बँकेच्या इतिहासात प्रथमच एकूण ₹६१,९४७ कोटी उच्चांकी उलाढाल केली आहे. देशातील सर्व सहकारी बँकांमध्ये ₹ ५,००० कोटींच्यावर नेटवर्थ असलेली एकमेव सहकारी बँक ठरण्याचा मान आपल्या बँकेने यापूर्वीच प्राप्त केला आहे. त्यानुसार आपल्या बँकेस शासकीय बँकिंग व्यवहार हाताळण्यासाठी राज्य शासनाच्या निर्णय क्र. संकिर्ण २०२२/प्र.क्र. १२३/२२/कोपा-प्रशा ५, दिनांक २२ ऑक्टोबर, २०२३ नुसार मान्यता मिळालेली आहे. राज्य शासनाचे शासकीय बँकिंग व्यवहार हाताळणेकरीता बँकेच्या सक्षम आर्थिक निकषानुसार निवड झालेली आपली बँक ही एकमेव सहकारी बँक आहे. अहवालवर्ष अखेर बँकेचे नेटवर्थ ₹ ५,३९६ कोटी आहे.

त्याचबरोबर बँकेने सतत १३ वर्षे “अ” ऑडिट वर्ग प्राप्त केल्याची बाबही या ठिकाणी गौरवाने नमुद करित आहे. अहवाल वर्षात या अभिमानास्पद बाबींव्यतिरिक्त राष्ट्रीय बँकेच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार किमान ९% भांडवल पर्याप्तता प्रमाण (सीआरएआर) राखणे आवश्यक असतांना आपल्या बँकेने अहवाल वर्षअखेर १७.६१% इतके भरीव भांडवल पर्याप्तता प्रमाण (सीआरओआर) राखले आहे. आपल्या बँकेस अहवाल वर्षअखेर नक्त व्याज उत्पन्न ₹ १००३ कोटी, ढोबळ नफा ₹ १०५२ कोटी, ऑपरेटिंग प्रॉफिट ₹ ८६३ कोटी तर ₹ ६५२ कोटी इतका निव्वळ नफा प्राप्त झाला आहे.

अहवाल सालात बँकेची सभासद संख्या १९०० इतकी झाली आहे. वसुल भाग भांडवल ₹ ५९५.३४ कोटी इतके झाले आहे.

रिझर्व्ह / राष्ट्रीय बँकेने ठरवून दिलेल्या निकषानुसार अहवालवर्षअखेर आपल्या बँकेची आर्थिक स्थिती खालील निकषांचा विचार करता भक्कम असल्याचे दिसून येते.

अ. क्र.	तपशील	निकष	दि. ३१ मार्च २०२५ अखेरील आर्थिक स्थिती
१	सीआरएआर	किमान ९%	१७.६१%
२	नेटवर्थ	किमान ₹ ५.०० लाख	₹ ५,३९६ कोटी
३	नेटवर्थचे सरासरी खेळते भांडवलाशी प्रमाण	किमान ४%	१२.६५ %
४	यील्ड ऑन असेट्स	जादा तेवढा चांगला	७.८७%
५	कॉस्ट ऑफ फंड	कमी तेवढा चांगला	५.५२%
६	नेट इंटररेस्ट मार्जिन	३%	२.३५%
७	रिटर्न ऑन असेट्स	१%	१.५३%
८	प्रोव्हिजन टू कव्हेरेज रेशो	७०%	८०.९२ %
९	कॉस्ट ऑफ मॅनेजमेंट	१.५०%	०.४२%
१०	प्रती कर्मचारी व्यवहार	जादा तेवढा चांगला	₹ ७५ कोटी

तसेच दिनांक ३१ मार्च, २०२५ अखेरील आपल्या बँकेच्या आर्थिक स्थितीशी देशातील प्रमुख राज्य सहकारी बँकांची तुलनात्मक आर्थिक स्थिती खालीलप्रमाणे.

(₹ कोटीत)

अ.क्र.	तपशील	महाराष्ट्र	गुजरात	उत्तरप्रदेश	पश्चिम बंगाल
१	वसूल भाग भांडवल	५९५.३४	४६.६२	३९४.७२	१९०.४५
२	निधी	७१११.१५	१२३८.९०	११४४.४६	१०२५.५०
३	टेबी	२६३५८.६९	१३६०६.५६	१३११७.३९	१५५५१.६९
४	घेतलेली कर्ज	१६३१३.०५	५१११.०२	६१७०.५५	१४११५.१६
५	गुंतवणूक	६९७३.३५	५८४८.५३	६२३५.४४	७३०१.७९
६	कर्ज	३५५७७.०६	९४२४.७३	२३०६१.५१	११६५९.९२
७	नेटवर्थ	५३९६.३६	१०९०.२७	१५३९.१८	१२०५.००
८	सीआरएआर	१७.६१%	१६.३५%	१३.४०%	२७.००%
९	नफा	६५१.५८	९३.५१	१००.२४	२२४.००
१०	ग्रॉस एनपीए	८.७१%	०.३४%	२.७०%	४.६९%
११	नेट एनपीए	१.७९%	०.००%	०.००%	०.८०%

जिल्हा बँकांसाठी राज्य बँकेची भूमिका :

राज्य बँकेने जिल्हा बँकांच्या मागणीनुसार पात्र शेतकऱ्यांना कर्ज पुरवठा करणेस्तव स्वनिधी तसेच राष्ट्रीय बँकेच्या फेरकर्जाच्या माध्यमातून जिल्हा बँकांना निधी उपलब्ध करून दिला आहे. राज्यातील एकूण ३१ जिल्हा बँकांपैकी शेती कर्ज मागणी केलेल्या पात्र २८ जिल्हा बँकांचा “वास्तव पीक कर्जवितरण कार्यक्रम” विचारात घेवून बँकेने सन २०२४-२५ करीता २० जिल्हा बँकांना ₹६,४९१.५० कोटीच्या नियमित अल्पमुदत (शेती) फेरकर्जमर्यादा मंजूर केल्या. सदर फेरकर्ज मर्यादित राशी राष्ट्रीय बँकेने पात्र २० जिल्हा बँकांना ₹५,८३२.५१ कोटीचे फेरकर्ज सवलतीच्या व्याजदराने मंजूर केले व मंजूर मर्यादित राशी ₹१,७२९.९६ कोटीच्या जिल्हा बँकांनी उचली केल्या. सदर उचलीपोटी राज्य बँकेने दि. ३१. मार्च, २०२५ अखेर ₹१,६९६.१४ कोटीची उचल अहवालवर्षात राष्ट्रीय बँकेकडून करण्यात आली.

अहवाल सालात राज्य बँकेने २० जिल्हा बँकांना ₹८,१८०.०० कोटीच्या अतिरिक्त अल्पमुदत (शेती) फेरकर्ज मर्यादा मंजूर केल्या. त्यापोटी राष्ट्रीय बँकेने ₹७,८८७.९६ कोटीची फेरकर्ज मर्यादा मंजूर केली. अतिरिक्त अल्पमुदत (शेती) धोरणांतर्गत जिल्हा बँकांनी ₹६,७७१.१९ कोटीची उचल केली असून, राष्ट्रीय बँकेकडून ₹६,७६३.७६ कोटीच्या उचली प्राप्त झाल्या आहेत.

साखर कारखान्यांबाबतची राज्य बँकेची भूमिका :

राज्य बँकेचे राज्यातील साखर कारखान्यांच्या उभारणी, सहविज निर्मिती प्रकल्प व आसवणी प्रकल्प उभारणी, विस्तारीकरण तसेच आधुनिकीकरण इत्यादीसाठी अर्थसहाय्य करण्याचे धोरण आहे. राज्यातील १३२ साखर कारखान्यांनी विविध कर्ज योजनांचा लाभ आतापर्यंत घेतलेला आहे. अहवालसालात एकूण ३४ साखर कारखान्यांना अल्पमुदती तर ३४ साखर कारखान्यांना खेळते भांडवली कर्जमर्यादा आपल्या बँकेकडून मंजूर करण्यात आल्या.

केंद्र शासनाने दिनांक १५ फेब्रुवारी, २०१९ पासून खुल्या बाजारातील साखरेचे किमान विक्री दर ₹३,१००/- प्रति क्विंटल निश्चित केला होता. त्यानुसार राज्य बँकेने दिनांक २७ डिसेंबर, २०२३ पर्यंत ₹३,१००/- प्रति क्विंटल मुल्यांकन दर ठेवला होता. परंतु हंगाम २०२३-२४ मध्ये साखरेचे दरात मोठ्या प्रमाणात वाढ झाल्याने दिनांक २८ डिसेंबर, २०२३ पासून मुल्यांकन दर ₹३,४००/- प्रति क्विंटल केला होता. त्यानंतर हंगामात साखरेच्या दरात घसरण झाल्यामुळे दिनांक ०२ मार्च, २०२४ रोजी मुल्यांकन दर ₹३,३००/- प्रति क्विंटल करण्यात आला होता. परंतु हंगाम २०२३-२४ मध्ये साखरेचे दरात मोठ्या प्रमाणात वाढ झाल्याने दिनांक १९ एप्रिल, २०२४ पासून मुल्यांकन दर हा ₹३,४००/- प्रति क्विंटल करण्यात आला होता. तदनंतर हंगाम

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

दि महाराष्ट्र स्टेट को-ऑपरेटिव्ह बँक लि.
(दि विदर्भ को-ऑपरेटिव्ह बँक लि. सम्मिलित) शेड्युल्ड बँक

MSC BANK

११४ वा वार्षिक अहवाल २०२४-२५

२०२४-२५ मध्ये साखरेचे दरात वाढ झाल्याने दिनांक २४ मार्च, २०२५ पासून मुल्यांकन दर हा ₹३,५००/- प्रति किंवटल करण्यात आला होता. सद्यःस्थितीत दिनांक २९ एप्रिल, २०२५ पासून मुल्यांकन दर ₹३,६००/- प्रती किंवटल करण्यात आला आहे.

नागरी सहकारी बँका :

नागरी सहकारी बँका व राज्य बँक यांचे दृढ असलेले व्यावसायिक नाते अधिक समृद्ध करण्यासाठी राज्य बँकेने नागरी सहकारी बँकांसाठी धोरणात्मक निर्णय घेऊन सहभागांतर्गत मुदती कर्ज देण्याच्या तसेच कर्ज रोख्यांच्या तारणावर जास्वंदी अधिकर्ष मर्यादा यासारख्या कर्ज योजना राबवित आहे.

दिनांक ३१ मार्च, २०२५ अखेर आपल्या बँकेमार्फत ९ नागरी बँका व १ जिल्हा बँक यांचे सहभागात १९ कर्जदार संस्थांना ₹ ७१०.६० कोटी मध्यम व दीर्घ मुदती कर्ज व ₹ १३३.३३ कोटी खेळते भांडवली कर्ज मर्यादा मंजूर केल्या आहेत. जास्वंदी अधिकर्ष कर्ज मर्यादा अंतर्गत कर्जरोख्यांच्या तारणावर १२ नागरी बँकांना ₹ १०३.३७ कोटी कर्ज मर्यादा मंजूर केल्या आहेत.

लाभांश :

बँकेच्या सभासदांना याहीवर्षी १०% इतका लाभांश देण्याची शिफारस करण्याचे बँकेने ठरविले आहे, ही आनंदाची बाब आहे.

सन २०२४-२५ मधील महत्वाच्या घडामोडी :

आर्थिक वर्षात बँकेच्या आर्थिक स्थितीमध्ये सतत सुधारणा करून बँकिंग क्षेत्रातील स्पर्धात्मक युगात सामाजिक बांधिलकीचे भान राखून प्रगती साध्य केली आहे. त्यापैकी काही महत्वाच्या घडामोडी खालीलप्रमाणे -

- बँकेने आंतरराष्ट्रीय सहकारी वर्ष २०२५ च्या निमित्त बँकेचा नवीन लोगो, सहकार ध्वज, सहकार गीत आणि सहकार गॅलरीचे अनावरण केले.
- बँकेची नागपूर जिल्हा बँकेचे संस्थात्मक प्रशासक आणि नाशिक जिल्हा बँकेचे सल्लागार म्हणून नियुक्ती झाली आहे.
- प्राथमिक सहकारी संस्था बळकट करण्यासाठी बँकेने प्राथमिक सहकारी संस्थांच्या सचिवांसाठी कार्यशाळा आयोजित करण्यात आल्या.
- बँकेने आयएसओ २७००१-२०२२ प्रमाणपत्र प्राप्त केले आहे.
- बँकेने जिल्हा बँकांच्या मुख्य कार्यकारी अधिकाऱ्यांसाठी विविध समस्यांच्या अनुषंगाने चर्चा करण्यासाठी कार्यशाळा आयोजित केल्या.
- बँकेने सहकारी गृहनिर्माण संस्थांसाठी स्वयं-पुनर्विकासासाठी कर्ज धोरण सुरु केले आहे.
- बँकेने आधार सक्षम पेमेंट सिस्टम (एईपीएस) सुविधा लागू केली आहे.
- बँकेने स्वतःचे यु.पी. आय. हँडल सुरु केले आहे.
- बँकेने अर्लि बॉर्निंग सिग्नल प्रणाली लागू केली आहे.
- सुरक्षिततेच्या दृष्टीकोनातून, बँकेचे विद्यमान.com डोमेन.org.in मध्ये बदलले आहे आणि सर्व ईमेल आयडी आणि वेबसाइट नवीन डोमेन mschbank.org.in वर अद्ययावत केली गेली आहे.
- रिझर्व्ह बँकेने राज्य बँकेला पर्येचुअल बॉन्ड म्हणजेच (पीडीआय) कर्ज रोखे विक्रीची व त्याद्वारे ₹ ५००.०० कोटी इतका निधी उभारण्याची परवानगी दिली आहे.
- जाणूनबुजून थकबाकीदार आणि मोठ्या थकबाकीदारांवर कारवाई अनुषंगाने बँकेने धोरण तयार केले आहे.
- बँकेने साखर कारखाने विक्रीऐवजी भाडेतत्वावर चालविण्यास देऊन आजारी संस्थांचे पुनरुज्जीवन करण्याचे धोरण अवलंबिले आहे. दिनांक ३१ मार्च, २०२५ अखेर ९ अनुत्यादित वर्गवारीतील साखर कारखाने भाडेतत्वावर देण्यात आले आहेत.

- विदेश विनिमय विभागामार्फत या आर्थिक वर्षात एकूण फॉरेक्स व्यवहार ₹ २०४.८० कोटीचे झालेले असून, त्यापैकी ₹ ६४.५० कोटीचे आयात व ₹ १४०.३० कोटीचे निर्यात व्यवहार झालेले आहेत.
- रिझर्व्ह बँकेच्या निर्देशानुसार बँकेने पॉझिटीव्ह पे सिस्टीम सुविधेची अंमलबजावणी केली असून या सुविधेमुळे चेक व्यवहारातील अपहार हीण्यास प्रतिबंध होणार आहे.
- रिझर्व्ह बँक व नाबार्ड यांचे मार्गदर्शक सूचनेनुसार आपल्या बँकेने प्रशासकीय कार्यालय, वाशी येथे स्वतःचे अद्यावत सायबर सिक्युरिटी ऑपरेशन सेंटरची उभारणी केली असून सदर सेंटर जून २०२३ पासून कार्यरत झाले आहे. याव्दारे जिल्हा व नागरी बँकांना सी-सॉक सर्व्हिसेस देणेची कार्यवाही चालू आहे. सध्या, सिंधुदूर्ग आणि सातारा जिल्हा बँक या प्रकल्पाचा भाग आहे. सी-सॉक प्रकल्पात इतर सात जिल्हा बँका आणि नागरी सहकारी बँकांचा समावेश करण्याची प्रक्रिया सुरु करण्यात आली आहे.
- २०२४-२५ मध्ये आपल्या शिखर प्रशिक्षण व संशोधन संस्था, वाशी व नागपूर केंद्र यांचेमार्फत एकूण १२१ प्रशिक्षण कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले. या केंद्रामार्फत राज्य बँक ९५०, जिल्हा बँकेच्या ७८४, प्राथमिक सेवा संस्थांचे ६०४ व इतर संस्थांचे २२०६ अशा एकूण ४५४४ अधिकारी / कर्मचाऱ्यांना प्रशिक्षण देण्यात आले. तसेच बँकेतील ६९ अधिकाऱ्यांना राज्यातील व राज्याबाहेर नामांकित प्रशिक्षण संस्थांमध्ये (बर्ड, लखनौ, नाबार्ड, आयआयबीएफ इत्यादी) बँकेमार्फत प्रशिक्षणासाठी पाठविण्यात आले आहे.
- बँकेचा कारभार जास्तीतजास्त सभासदांभिमुख होण्यासाठी सर्व संबंधीत घटकांशी म्हणजेच साखर कारखाने, सुत गिरण्या, जिल्हा बँका, नागरी बँका, प्राथमिक कृषी संस्था, गृहनिर्माण संस्था इत्यादींशी बँकेने विविध चर्चासत्रांमधून संवाद साधण्याचा प्रयत्न केला आहे. अशा चर्चासत्रांमधून प्राप्त झालेल्या सूचनांवर अभ्यास करून आवश्यकतेनुसार धोरणांमध्ये बदल करण्याचीही भूमिका स्वीकारली आहे.

राज्याचे मा. मुख्यमंत्री, मा. उपमुख्यमंत्री, मा. सहकारमंत्री, मा. सहकार राज्यमंत्री, मा. अतिरिक्त मुख्य सचिव, सहकार व पणन विभाग तसेच मा. सहकार आयुक्त, मा. साखर आयुक्त आणि महाराष्ट्र शासनाचे वरिष्ठ अधिकारी, रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया, नाबार्ड, सहकार क्षेत्रातील ख्यातनाम व्यक्तिमत्व यांनी दिलेल्या अमूल्य मार्गदर्शनाबद्दल मी आभारी आहे.

सन्माननीय भागधारकांनी बँकेच्या सक्षमतेवर सातत्याने दर्शविलेल्या विश्वासाबद्दल मी सर्वांचा आभारी आहे. तसेच बँकेच्या ग्राहकांच्या मौलीक सहकार्याबद्दल व बँकेच्या सर्व अधिकारी / कर्मचाऱ्यांनी उद्दिष्टपूर्तीसाठी घेतलेल्या अपार मेहनतीबद्दलही मी सर्वांचे आभार मानतो व पुनःश्च सर्वांना धन्यवाद देऊन मी माझे मनोगत पूर्ण करतो.

(विद्याधर अनास्कर)

प्रशासक

वार्षिक अहवाल

सन्माननीय भागधारक,

(१) आर्थिक स्थितीचा गोषवारा

१. भाग भांडवल :

आपल्या बँकेची गत वर्षाअखेरील व अहवाल वर्षातील सभासद संख्या व भागधारणेचा तपशील खालीलप्रमाणे :

(₹ कोटीत)

सभासद प्रकार	२०२३-२४		२०२४-२५		२०२३-२४ चे तुलनेत वाढ / घट	
	सभासद संख्या	भाग- भांडवल (₹)	सभासद संख्या	भाग- भांडवल (₹)	सभासद संख्या	भाग- भांडवल (₹)
जिल्हा बँका	३१	१७९.६५	३१	१७९.६५	---	---
नागरी बँका	४९७	११.५३	४८९	११.५२	(-)८	(-)०.०१
साखर कारखाने	१९३	३४०.०३	१८९	३३७.१२	(-)४	(-)२.९१
सूत गिरण्या	८९	६.६९	८९	६.६९	---	---
शिखर संस्था	०४	०.३५	०३	०.३५	(-)१	---
प्रक्रिया संस्था	११९	१.७३	११९	१.७३	---	---
अन्य संस्था	९०७	८.४३	९०९	१०.०३	२	१.६०
व्यक्तीगत संस्था व इतर सभासद	७०	४२.३४	७१	४८.२५	१	५.९१
एकूण	१९१०	५९०.७५	१९००	५९५.३४	(-)१०	४.५९

आपल्या बँकेचे अधिकृत भाग भांडवल ₹१,००० कोटीचे आहे. अहवाल वर्षामध्ये ३ नवीन सभासद झाले असून ११ सभासदांनी राजीनामा दिला आहे व २ सभासद संस्थांचे अन्य संस्थेत विलीनीकरण झाल्यामुळे एकूण १३ सभासद कमी झाले. यानुसार एकूण सभासद संख्या १० ने घट झालेली आहे. भाग भांडवलात एकूण ₹४.५९ कोटींची निव्वळ वाढ झालेली आहे.

२. निधी :

अहवाल सालात आपल्या बँकेकडे ₹७,१११.१५ कोटींचा एकूण निधी असून गत वर्षाच्या तुलनेत निधीमध्ये एकूण ₹५८०.७७ कोटीने वाढ झालेली आहे. त्यामध्ये वैधानिक गंगाजळी निधी ₹१५३.७६ कोटी, शेती पतस्थिरता निधी ₹११९.१३ कोटी, आयकर कायदा कलम ३६(१)(viii) नुसार खास निधी ₹११३.८० कोटी, सर्वसाधारण राखीव निधी ₹२२५.३८ कोटी, लाभांश समिकरण निधी ₹११.८१ कोटी, गुंतवणूक चढउतार निधी ₹८२.०० कोटी, इमारत निधी ₹०.५७ कोटी व ८.५% बुडित व संशयित कर्ज निधी (आयकर कायदा ३६(१)(viiअ)) ₹४९.५५ कोटी अशी एकूण ₹७५६.०० कोटीने वाढ झाली आहे. तर बुडीत व संशयित कर्ज निधी ₹१०९.३० कोटी, स्थावर मालमत्तेच्या पुनर्मुल्यांकन निधीवर घसारा आकारणीमुळे ₹८.०९ कोटी व अनुत्पादित गुंतवणूक घसारा निधी ₹५७.८४ कोटी अशी एकूण ₹१७५.२३ कोटीने घट झाली आहे.

३. ठेवी :

मार्च २०२४ च्या तुलनेत मार्च २०२५ अखेर आपल्या बँकेच्या ठेवींमध्ये ₹२,७७५.७७ कोटीने (१२%) भरीव वाढ झाली असून, एकूण ठेवी ₹२६,३५८.६९ कोटी आहेत. प्रामुख्याने जिल्हा बँकांच्या ठेवीत एकूण ₹१,९३९.२९ कोटीने वाढ झाली आहे. इतर संस्थांच्या ठेवीत ₹५७८.२१ कोटी, नागरी बँकांच्या ठेवीत ₹३६.८५ कोटी व व्यक्तीगत ठेवीत ₹२२१.४१ कोटीने वाढ झालेली आहे. अहवाल सालात बँकेने एकूण २ वेळा बँकेच्या ठेवीवरील व्याजदरात सुधारणा / बदल केले असून व्याजदर स्पर्धात्मक ठेवण्यात आले होते.

४. घेतलेली कर्जे :

(₹ कोटीत)

अ. क्र.	कर्ज प्रकार	२०२३-२४	२०२४-२५	२०२३-२४ चे तुलनेत वाढ / घट
४.१	राष्ट्रीय बँकेकडून	१४,४६२.६७	१६,२८०.६५	१,८१७.९८
४.१.१	अल्पमुदत शेती फेरकर्ज	७,५८३.०५	८,२३४.९१	६५१.८६
४.१.२	मध्यममुदत फेरकर्ज	६,८७९.३८	८,०४५.७४	१,१६६.३६
४.१.३	रुपांतरित फेरकर्ज	०.००	०.००	०.००
४.१.४	दीर्घमुदत फेरकर्ज	०.२४	०.००	(-)०.२४
४.२	राज्य शासन व इतर	०.००	०.००	०.००
	एकूण (४.१ + ४.२)	१४,४६२.६७	१६,२८०.६५	१,८१७.९८

गतवर्षाच्या तुलनेत अहवाल सालात बाहेरील कर्जांमध्ये ₹१,८१७.९८ कोटीने वाढ झालेली असून दिनांक ३१ मार्च, २०२५ अखेर एकूण घेतलेली कर्जे ₹१६,२८०.६५ कोटी इतकी आहेत. यात राष्ट्रीय बँकेकडून घेतलेल्या अल्पमुदत फेरकर्जांसह गुंतवणूक स्वरूपाच्या (LT-RCF अंतर्गत) मध्यममुदत फेरकर्ज ₹८,०१५.०४ कोटीचा समावेश आहे. बँक देयबाकीचे हप्ते नियमित वेळेत भरणा करीत असते.

५. दिलेली कर्जे :

गतवर्षाच्या तुलनेत अहवाल सालात दिलेल्या कर्जात ₹१,९०६.३५ कोटी (५.६६%) भरीव वाढ झाली आहे. दि. ३१ मार्च २०२५ अखेर एकूण दिलेली कर्जे ₹३५,५८८.०६ कोटी आहेत. यामध्ये प्रामुख्याने अल्पमुदत (शेती) फेरकर्ज (अतिरिक्त) ₹८१४ कोटी, महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी व विद्युत निर्मिती ₹७२६.७४ कोटी, लॉग टर्म रुल क्रेडिट फंड ₹१,११७.४५ कोटी वाढ झाली आहे. अहवाल वर्षाअखेर दिलेल्या कर्जावरील व्याजापोटी एकूण ₹२,६९४.३२ कोटी प्राप्त झाले असून गतवर्षापेक्षा यामध्ये ₹५६२.९५ कोटीने (२६.४१%) वाढ झाली आहे.

६. गुंतवणूक व्यवहार :

दिनांक ३१ मार्च, २०२५ अखेर बँकेची तरत्या जिंदगीसाठी गुंतवणूक, मान्यता प्राप्त केंद्र सरकार व राज्य सरकारच्या कर्ज रोख्यांमध्ये (लॅप सह) तर अतिरिक्त निधीची गुंतवणूक नॉन एसएलआर बॉण्ड्स व सहकारी संस्थांच्या भागांमध्ये अशी एकूण गुंतवणूक ₹६,९७३.३५ कोटी (पुस्तकी मुल्य) आहे. तर आंतर बँक मुदत ठेवीमध्ये ₹१,५९२.१९ कोटीची गुंतवणूक आहे.

७. खेळते भांडवल :

गतवर्षाच्या तुलनेत अहवाल सालात आपल्या बँकेच्या खेळते भांडवलामध्ये ₹४,७७६.७५ कोटी इतकी वाढ झाली असून दि. ३१ मार्च, २०२५ अखेरिलेले खेळते भांडवल ₹५१,४९३.१६ कोटी इतके आहे.

८. नफ्याचे विवेचन :

अहवाल वर्षात आपल्या बँकेचे नक्त व्याज उत्पन्न ₹१,००२.९४ कोटी आहे. तर इतर उत्पन्न ₹२६२.९९ कोटी असून यात प्रामुख्याने १) अतिरिक्त बुडीत व संशयित कर्ज निधी तरतूद ₹११८.०० कोटी २) अतिरिक्त गुंतवणूक घसारा निधी ₹६३.७५ कोटी ३) अतिरिक्त थकित जुने व्याज व एफसीआय तरतूद ₹३१.८५ कोटी ४) कमिशन व विनिमय व्यवहारातून ₹४.४४ कोटी ५) रोखे विक्रीतील नफा ₹२३.४८ कोटी व ६) अन्य इतर उत्पन्न ₹१८.०४ कोटीचा समावेश आहे. अहवाल वर्षातील नक्त व्याज व इतर उत्पन्नापोटी प्राप्त ₹१,२६५.९३ कोटीमधून कर्मचाऱ्यांवरील व इतर व्यवस्थापन खर्च ₹२१२.१७ कोटी व शासकीय कर्जरोख्यावरील ऑमोर्टाईज प्रिमियम ₹१.५६ कोटी असे एकूण ₹२१३.७३ कोटी वजा जाता आपल्या बँकेस दिनांक ३१ मार्च २०२५ अखेर ढोबळ नफा ₹१,०५२.२० कोटी इतका प्राप्त झाला आहे. अनुत्पादीत कर्जखात्यापोटी ₹७१.९९ कोटी, उत्तम जिंदगीपोटी ₹९.०० कोटी, आयकर कायदा कलम ३६(१) (viii) नुसार खास निधी ₹११३.८० कोटी, इतर मालमत्तापोटीची ₹५.०० कोटीची तरतूद अहवाल वर्षात करावी

लागली. स्थगित कर खर्च ₹३०.२१ कोटी, आयकर भरणा ₹१७०.६२ कोटी वजा जाता अहवाल वर्षअखेर नक्त नफा ₹६५१.५८ कोटी इतका राहिला आहे.

अहवालवर्षात दिलेल्या कर्जावरील व गुंतवणूकीपोटी मिळालेले उत्पन्न, स्वीकारलेल्या ठेवी व घेतलेल्या कर्जावर आदा केलेल्या व्याजाचा तसेच नफ्याचा तुलनात्मक तपशील पुढीलप्रमाणे.

(₹ कोटीत)

तपशील	दि. ३१ मार्च, २०२४ अखेर	दि. ३१ मार्च, २०२५ अखेर
सरासरी खेळते भांडवल	३६,१६९.३६	४२,६४६.२०
एकूण मिळालेले व्याज	२,६७८.२८	३,३५७.६७
एकूण दिलेले व्याज	१,७५९.३४	२,३५४.७३
नक्त व्याज उत्पन्न	९१८.९४	१,००२.९४
व्याज व्यतिरिक्त उत्पन्न	२६२.११	२६२.९९
एकूण उत्पन्न	१,१८९.०५	१,२६५.९३
वजा : १) कर्मचाऱ्यांवरील खर्च	१०७.६२	१०४.१४
२) इतर व्यवस्थापन खर्च	८४.१८	१०८.०३
३) इतर खर्च (अमॉर्टाईज प्रिमियम, लॉस ऑनसेल व मॅज्युरिटी ऑफ सिक्युरिटीज इ.)	१.८१	१.५६
ढोबळ नफा	९८७.४४	१,०५२.२०
अधिक : स्थगित कर उत्पन्न / (-) खर्च	(-) २३.८०	(-) ३०.२१
वजा : १) तरतूदी	१७४.८५	१९९.७९
२) आयकर	१७३.७६	१७०.६२
निव्वळ नफा	६१५.०३	६५१.५८

९. लाभांश :

बँकेच्या सभासदांना यावर्षी १०% इतका लाभांश देण्याची शिफारस करण्याचे बँकेने ठरविले आहे, ही आनंदाची बाब आहे.

१०. नफा व त्याची विभागणी :

ठेवी व घेतलेली कर्जे यावरील दिलेले व्याज, व्यवस्थापन खर्च, आयकर व इतर बाबीवरील तरतूदी वजा जाता निव्वळ नफा ₹६५१,५८,२१,९४८.७२ ची विभागणी परिशिष्ट '१' प्रमाणे व्हावी, अशी मा. प्रशासक सभेने वार्षिक सर्वसाधारण सभेस शिफारस केली आहे.

(२) कर्जे :

२.१ शेती कर्जे :

अ) जिल्हा बँका :

(i) अल्प मुदत शेती कर्जे :

राज्यातील एकूण ३१ जिल्हा बँकांपैकी शेती कर्ज मागणी केलेल्या पात्र २८ जिल्हा बँकांचा “वास्तव पीक कर्जवितरण कार्यक्रम” विचारात घेवून बँकेने सन २०२४-२५ करीता २० जिल्हा बँकांना ₹६,४९१.५० कोटीच्या नियमित अल्पमुदत (शेती) फेरकर्जमर्यादा मंजूर केल्या. सदर फेरकर्ज मर्यादापोटी राष्ट्रीय बँकेने पात्र २० जिल्हा बँकांना ₹५,८३२.५१ कोटीचे फेरकर्ज सवलतीच्या व्याजदराने मंजूर केले व मंजूर मर्यादापोटी ₹१,७२९.१६

कोटीच्या जिल्हा बँकांनी उचली केल्या. सदर उचलीपोटी राज्य बँकेने दि. ३१. मार्च, २०२५ अखेर ₹१,६९६.१४ कोटीची उचल अहवालवर्षात राष्ट्रीय बँकेकडून करण्यात आली.

अहवाल सालात राज्य बँकेने २० जिल्हा बँकांना ₹८,१८०.०० कोटीच्या अतिरिक्त अल्पमुदत (शेती) फेरकर्ज मर्यादा मंजूर केल्या. त्यापोटी राष्ट्रीय बँकेने ₹७,८८७.९६ कोटीची फेरकर्ज मर्यादा मंजूर केली. अतिरिक्त अल्पमुदत (शेती) धोरणांतर्गत जिल्हा बँकांनी ₹६,७७१.१९ कोटीची उचल केली असून, राष्ट्रीय बँकेकडून ₹६,७६३.७६ कोटीच्या उचली प्राप्त झाल्या आहेत.

(ii) गुंतवणूक स्वरूपाचा मध्यम मुदत शेती कर्ज पुरवठा :

आपली बँक, राष्ट्रीय बँकेच्या फेरकर्ज उचल पात्रतेच्या निकषांची पूर्तता करित असून, अहवाल वर्षात गुंतवणूक स्वरूपाच्या कर्जपुरवठा धोरणानुसार राष्ट्रीय बँक फेरकर्जास पात्र आहे. सन २०२४-२५ या अहवाल वर्षात पुणे, सातारा, कोल्हापूर, सांगली, अकोला व अहमदनगर या ६ जिल्हा बँकांना राष्ट्रीय बँकेच्या 'लॉग टर्म रुरल क्रेडिट फंड' (एलटीआरसीएफ) व नाबार्ड नॉर्मल अंतर्गत गुंतवणूक स्वरूपाच्या मुदती कर्जपुरवठ्यापोटी एकूण ₹३,७२८.९६ कोटीच्या फेरकर्ज मर्यादा मंजूर केल्या. या मंजूर मर्यादापोटी ५ जिल्हा बँकांनी ₹३,२२७.४१ कोटीच्या उचली केल्या असून, त्यापोटी जिल्हा बँकांच्यावतीने राष्ट्रीय बँकेकडून ₹३,२२७.४१ कोटीच्या उचली राज्य बँकेस प्राप्त झालेल्या आहेत.

दि.३१.३.२०२५ अखेर अहवाल वर्षात बँकांसाठी मंजूर कर्जापोटी ₹७९७३.०४ कोटीची एकूण येणेबाकी असून, त्यापोटी राष्ट्रीय बँकेची देणेबाकी ₹८,०१५.०५ कोटी आहे,

(iii) केंद्र शासन पुरस्कृत अनुदान योजना :

आपली बँक अहवाल वर्षात केंद्रशासन पुरस्कृत व राष्ट्रीय बँकेच्या विविध योजना राबवित असून, अहवाल वर्षात पुढील प्रमाणे शासन अनुदान प्राप्त झाले आहे.

- 1) कृषि चिकित्सालय व कृषि व्यवसाय केंद्र (एसीएबीसी) योजनेतर्गत ₹०.२२ कोटी
- 2) अँग्रीकल्चर मार्केटिंग इन्फ्रास्ट्रक्चर (एएमआय) या योजने अंतर्गत ₹०.७२ कोटी अनुदानाची रक्कम राष्ट्रीय बँकेकडून प्राप्त झाली असून, सदरची रक्कम संबंधित जिल्हा बँकांना अनुदान रिझर्व्ह फंड खाती जमा दिलेली आहे.

(iv) पॅक्स टू मॅक्स (एआयएफ) योजना :

अहवाल वर्षात राष्ट्रीय बँकेने सदरची योजना स्वयंचलित फेरकर्ज योजने अंतर्गत राबविली जाणार असल्याचे दिनांक ३१.०८.२०२३ रोजीच्या पत्राद्वारे कळविलेले आहे. सदर योजने अंतर्गत प्राथमिक विविध कार्यकारी सहकारी संस्थांकडून प्रस्ताव प्राप्त न झाल्यामुळे फेरकर्ज मर्यादा मंजूर केलेल्या नाहीत. मात्र मार्च २०२५ अखेर १७ बँकांना ₹५०.५३ कोटीच्या मर्यादा मंजूर केल्या असून, सदर मर्यादापोटी १३ जिल्हा बँकांकडून दि.३१.०३.२०२५ अखेर ₹३०.७० कोटीची येणेबाकी आहे

(v) सहकार क्षेत्रातील "जगातील सर्वात मोठी धान्य साठवणूक योजना" :

अहवाल वर्षात या योजने अंतर्गत अमरावती जिल्हा बँकेच्या कार्यक्षेत्रातील नेरपिंगळाई या प्राथमिक संस्थेस ₹२.०० कोटीच्या फेरकर्ज मर्यादा मंजूर केल्या असून, त्यापोटी ₹१.५० कोटीच्या फेरकर्ज उचली राष्ट्रीय बँकेकडून राज्य बँकेस प्राप्त झाल्या आहेत. या योजनेची प्रभावीपणे अंमलबजावणी करणेस्तव वेळोवेळी जिल्हा बँकांच्या व्हि.सी. द्वारे सभांचे आयोजन करणेत आले आहे. तसेच या योजने अंतर्गता जिल्हा बँकांसाठी ०.२५% व्याजगाळा कमी केलेला आहे. तसेच या योजनेसाठी ओ.आर-५ व त्यापुढील जिल्हा बँकांसाठी टेवपातळीची अट देखील शिथिल केली आहे.

(vi) केंद्र व राज्य शासन व्याज परतावा :

सन २०२२-२३ व २०२३-२४ सालातील अल्प मुदत (शेती) पीककर्जावरील १.५% व ३% वार्षिक आणि अतिरिक्त व्याजपरतावा ₹१,२१३.५५ कोटी इतक्या रक्कमेचा व्याजपरतावा जिल्हा बँकांच्या वतीने किसान रीन पोर्टलद्वारे राष्ट्रीय बँकेस विविध लॉटमध्ये सादर केला होता. त्यानुषंगाने दिनांक १९ मार्च, २०२५ रोजी ₹१,०४७.५९ कोटी

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

दि महाराष्ट्र स्टेट को-ऑपरेटिव्ह बँक लि.
(दि विदर्भ को-ऑपरेटिव्ह बँक लि. सम्मिलित) शेड्युल्ड बँक

MSC BANK | ११४ वा वार्षिक अहवाल २०२४-२५

रक्कम प्राप्त झाली असून सदर रक्कम दिनांक २१ मार्च, २०२५ रोजी जिल्हा बँकांना आदा केल्या आहेत. तसेच दिनांक ०८ जुलै, २०२५ रोजी ₹९९.०९ कोटी रक्कम प्राप्त झाली असून सदर रक्कम दिनांक ११ जुलै, २०२५ रोजी आदा केली आहे. ₹६६.८६ कोटी इतकी रक्कम अद्याप राष्ट्रीय बँकेकडून प्राप्त झालेली नाही.

(vii) अल्पमुदत (इतर) :

सन २०२४-२५ साठी अल्पमुदत (इतर) कर्जासाठी राष्ट्रीय बँकेने त्यांच्या दि.११ डिसेंबर, २०२४ रोजीच्या परिपत्रकान्वये धोरण प्रसूत केले आहे. मात्र सदर धोरणास राष्ट्रीय बँकेचा जादा व्याजदर असल्याने जिल्हा बँकांनी फेरकर्ज मर्यादा मंजूर करणेस्तव प्रस्ताव सादर केलेले नाहीत. त्यामुळे राज्य बँकेने सदर धोरणांतर्गत फेरकर्ज मर्यादा मंजूर केलेल्या नाहीत.

(viii) रुपांतरित कर्ज :

अहवाल वर्षात जिल्हा बँकांची मागणी नसल्याने राज्य बँकेमार्फत जिल्हा बँकांना मध्यम मुदत रुपांतर कर्जापोटी मर्यादा मंजूर करण्यात आलेल्या नाहीत.

(ix) पगारदार नोकरांच्या संस्थांची कर्ज :

अहवाल वर्षात आपल्या बँकेने उस्मानाबाद, यवतमाळ व परभणी या ३ जिल्हा बँकांना स्वनिधीतून पगारदार नोकरांच्या संस्थांना त्यांनी केलेल्या कर्जपुरवठ्यापोटी ₹११६.०५ कोटीचे फेरकर्ज मंजूर केले असून मार्च २०२५ अखेर उस्मानाबाद व परभणी जिल्हा बँकेकडे एकूण ₹६५.५० कोटीची येणेबाकी आहे.

(x) प्राथमिक सेवा सहकारी संस्थांचे संगणकीकरण :

दिनांक ३१ मार्च, २०२५ अखेर राज्यात एकूण ३१ जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँका व २१२४६ प्राथमिक कृषि सहकारी पतपुरवठा संस्था कार्यरत आहेत. महाराष्ट्र राज्यातील एकूण १२,००० संस्थांच्या संगणकीकरणाची प्रक्रिया सुरू असून त्या व्यतिरिक्त या प्रकल्पा अंतर्गत नवीन ३,००० संस्था निवड करण्याची कार्यवाही सुरू आहे. संगणकीकरणाकरीता तीन सिस्टीम इंटीग्रेटर यांना जिल्हा निहाय व हार्डवेअर खरेदीकरीता २ हार्डवेअर वेंडर यांची नेमणूक करण्यात आली आहे. अद्यापपर्यंत १२,००० संस्थांना हार्डवेअरचे वाटप करण्यात आले आहे.

राज्य बँक तसेच जिल्हा बँक स्तरावर संस्थांच्या सचिवांना प्रशिक्षण देणे इत्यादीकरीता १७ मास्टर कोअर ट्रेनर यांची नेमणूक व सर्व प्रादेशिक कार्यालय स्तरावर जिल्हा बँक व पॅक्स यामध्ये समन्वय साधण्याच्या उद्देशाने “पॅक्स कॉम्प्युटराजेशन सेल” स्थापन करण्यात आलेले आहे. सध्या जिल्हा बँक स्तरावर संस्थांच्या सचिवांना दोन दिवसांचे ईआरपी सॉफ्टवेअरचे प्रशिक्षण देण्याची कार्यवाही सुरू असून अद्यापपर्यंत २७ जिल्हा बँका अंतर्गत ६३०३ सचिवांना प्रशिक्षण देण्यात आले आहे.

संस्थांचे संगणकीकरण पूर्ण करण्याकरीता राष्ट्रीय बँक, सहकार विभाग व राज्य बँक/जिल्हा बँक यांचेमार्फत पाठपुरावा करण्यात येत असून, राज्यातील एकूण निवड करण्यात आलेल्या १२,००० संस्थांपैकी दि. ३१ मार्च, २०२५ पर्यंत ९,९०६ संस्थांचे गो- लाईव्ह (Go-Live) झाले असून त्यापैकी १३९५ संस्थांचे ऑडीट पूर्ण झाले आहे.

(xi) रुपये केसीसी कार्ड्स :

दिनांक ३१ मार्च, २०२५ अखेर केसीसी खात्यांची एकूण संख्या ३५,७०,३३४ असून त्यांना २१,१४,२०५ रुपये केसीसी कार्ड्सचे वाटप जिल्हा बँका स्तरावरून करण्यात आले आहे.

२.२ बिगर शेती कर्ज

अ) नागरी सहकारी बँका :

आपल्या बँकेमार्फत नागरी सहकारी बँकेच्या सहभागात नागरी सहकारी बँकांचे खातेदार संस्था /कंपनी यांना कॅश क्रेडीट कर्ज व मुदती कर्ज मर्यादा मंजूर करण्यात येतात. तसेच नागरी सहकारी बँकांना स्वतःची इमारत (मुख्य कचेरी व शाखा) बांधकाम /खरेदीसाठी (फक्त कार्यालयीन वापर) तसेच मुख्य कचेरी व शाखा संगणकीकरणासाठी कर्ज पुरवठा केला जातो . शासकीय कर्जरीख्यांच्या तारणावर (अतिरिक्त एस. एल. आर. पोटी) जास्वंदी अधिकर्ष कर्ज मर्यादा मंजूर करण्यात येते.

दिनांक ३१ मार्च, २०२५ अखेर राज्य बँकेमार्फत ९ नागरी बँका व १ जिल्हा बँक यांचे सहभागात १९ कर्जदार संस्थांना व 'जास्वंदी' अधिकर्ष कर्जमर्यादा योजनेअंतर्गत शासकिय कर्जरीख्यांच्या तारणावर १२ नागरी सहकारी बँकांना खालील तपशीलाप्रमाणे कर्जमर्यादा मंजूर आहेत.

(₹ कोटीत)

अ. क्र.	कर्ज प्रकार	दिनांक ३१ मार्च, २०२४		दिनांक ३१ मार्च, २०२५		येणेबाकी वाढ / घट	
		मंजूर मर्यादा	येणेबाकी	मंजूर मर्यादा	येणेबाकी	वाढ (+)/ घट (-)	%
१.१	मुदती कर्ज	६८१.८८	६७५.७४	७१०.६०	६०९.६७	(-) ६६.०७	(-)१०%
१.२	खेळते भांडवली कर्ज	१६१.३९	१७०.७५	१३३.३३	१४९.६२	(-) २१.१३	(-)१२%
२	जास्वंदी अधिकर्ष कर्ज मर्यादा	१७७.२०	९.६९	१०३.३७	०.४८	(-) ९.२१	(-)९५%
३	इतर नागरी बँका (११)	१११.१७	२१७.७७	१११.१७	२२५.७२	७.९५	४%
	एकूण	११३१.६४	१०७३.९५	१०५८.४७	९८५.७२	(-) ८८.४६	(-)८%

बँकेने कर्ज पुरवठा केलेल्या ११ नागरी बँका अवसायनात आहेत. सदरच्या एकूण ११ नागरी सहकारी बँकांकडील मुद्दलापोटी ₹७६.४४ कोटी व येणे व्याजापोटी ₹१४९.२८ कोटी अशी एकूण ₹२२५.७२ कोटी थकबाकी आहे. थकबाकी वसुली डीआयआरआर (कायदा) विभागामार्फत कायदेशिर कारवाई सुरु करण्यात आली आहे.

ब) साखर कारखाने :

राज्यातील साखर कारखान्यांना साखर कारखान्यांच्या उभारणीसाठी सहविज निर्मिती प्रकल्प व आसवणी प्रकल्प उभारणी, आधुनिकीकरण करणेकरीता मुदती कर्ज पुरवठा तसेच अल्पमुदत / खेळते भांडवली अर्थसहाय्य करण्याचे राज्य बँकेचे धोरण असून राज्यातील १३२ साखर कारखान्यांनी विविध कर्ज योजनांचा लाभ आतापर्यंत घेतलेला आहे. अहवाल सालात एकूण ३४ साखर कारखान्यांना अल्प मुदती तर ३४ साखर कारखान्यांना खेळते भांडवली कर्जपुरवठा राज्य बँकेकडून करणेत आला आहे.

साखरेचे खुल्या बाजारातील दरामध्ये स्थिरता राहणेच्या दृष्टीने केंद्र शासनाने दिनांक १५ फेब्रुवारी, २०१९ पासून खुल्या बाजारातील साखरेचे किमान विक्री दर ₹३,१००/- प्रति किंवल निश्चित केला होता. त्यानुसार राज्य बँकेने दिनांक २७ डिसेंबर, २०२३ पर्यंत दर ₹३,१००/- प्रति किंवल मुल्यांकन दर ठेवला होता. परंतु हंगाम २०२३-२४ मध्ये साखरेचे दरात मोठ्या प्रमाणात वाढ झाल्याने दिनांक २८ डिसेंबर, २०२३ पासून मुल्यांकन दर ₹३,४००/- प्रति किंवल केला होता. त्यानंतर हंगामात साखरेच्या दरात घसरण झाल्यामुळे दिनांक ०२ मार्च, २०२४ रोजी मुल्यांकन दर ₹३,३००/- प्रति किंवल करण्यात आला होता. परंतु हंगाम २०२३-२४ मध्ये साखरेचे दरात मोठ्या प्रमाणात वाढ झाल्याने दिनांक १९ एप्रिल, २०२४ पासून मुल्यांकन दर हा ₹३,४००/- प्रति किंवल करण्यात आला होता. तदनंतर हंगाम २०२४-२५ मध्ये साखरेचे दरात वाढ झाल्याने दिनांक २४ मार्च, २०२५ पासून मुल्यांकन दर हा ₹३,५००/- प्रति किंवल करण्यात आला होता. सद्यःस्थितीत दिनांक २१ एप्रिल, २०२५ पासून मुल्यांकन दर ₹३,६००/- प्रति किंवल करण्यात आला आहे.

(I) मुदती कर्ज :

(i) सहकारी साखर कारखाने :

सन २०२४-२५ या आर्थिक वर्षात पर्जन्यमान समाधानकारक झाल्याने ऊसाची उपलब्धता मोठ्या प्रमाणात राहिल या गृहीतकावर साखर कारखान्यांना मशिनरी आधुनिकीकरण / विस्तारीकरण, सहविज निर्मिती, डिस्टीलरी, इथेनॉल प्रकल्प उभारणी इत्यादीसाठी राज्य बँकेमार्फत मध्यम मुदती कर्जे मंजूर करण्याचे धोरण अवलंबण्यात आले.

सन २०२४-२५ मध्ये साखर कारखान्यांना मुदती कर्ज मंजूर करण्यात आले . त्याचा तपशिल खालीलप्रमाणे.

(₹ कोटीत)

अ. क्र.	कर्ज प्रकार	कारखान्यांची संख्या	मंजूर रक्कम
अ)	सहकारी साखर कारखाने		
१	मशिनरी आधुनिकीकरण / विस्तारीकरण	२	४३.९५
२	मध्यम मुदत डिस्टीलरी	२	१०.१८
३	मध्यम मुदत सहविज निर्मिती	१	३३.४२
४	मध्यम मुदत गोडाऊन उभारणी	---	०.००
५	मध्यम मुदत टेकओव्हर	---	०.००
	एकूण (अ)	५	८७.५५
ब)	खाजगी साखर कारखान्याने		
१	मशिनरी आधुनिकीकरण/ विस्तारीकरण		०.००
२	मध्यम मुदत डिस्टीलरी		०.००
३	मध्यम मुदत सहविज निर्मिती	१	२३.३८
४	मध्यम मुदत गोडाऊन उभारणी	---	०.००
५	मध्यम मुदत कारखाना उभारणी	---	०.००
६	मध्यम मुदत वाहन कर्ज	२	०.४७
	एकूण (ब)	३	२३.८५
क)	शासकिय थकहमी		०.००
	एकूण (क)		०.००
	एकूण (अ + ब + क)	८	१११.४०

(ii) सॉफ्टलोन कर्ज योजना - २०१४ व २०१५ :

सहकारी / खाजगी कारखान्यांनी गाळप केलेल्या ऊसाची केंद्र शासनाने जाहीर केलेल्या एफ. आर. पी. नुसार प्रलंबित ऊस देयके भागविणेसाठी केंद्र शासनाने सॉफ्टलोन कर्ज योजना - २०१४ जाहीर केली. त्यावर एक वर्षासाठी १०% प्रमाणे व्याज अनुदान देण्याचे घोषित केले. त्याच धर्तीवर राज्य शासनाने सॉफ्टलोन कर्ज योजना - २०१५ जाहीर करून पुढील ४ वर्षासाठी मंजूर कर्जावर १०% प्रमाणे व्याज अनुदान देण्याचे घोषित केले. त्यास अनुसरून राज्य बँकेने सॉफ्टलोन कर्ज योजना - २०१५ तयार करून त्या अंतर्गत राज्य बँकेचा खेळते भांडवली कर्ज पुरवठा असलेल्या ३७ कारखान्यांना ₹३८६.७५ कोटीचे मुदती कर्ज मंजूर केले होते. त्याची मुदत संपुष्टात आली आहे. वाटप कर्जाची वसुली झाली असून पैकी ८ कारखान्यांकडे ३१ मार्च २०२५ अखेर ₹२०.७१ कोटीची थकबाकी आहे.

(iii) सॉफ्टलोन कर्ज योजना २०१९ :

सहकारी / खाजगी कारखान्यांनी गाळप केलेल्या ऊसास केंद्र शासनाने हंगाम २०१७-१८ व २०१८-१९ मधील प्रलंबित ऊस देयके (एफ.आर.पी.) भागविणेसाठी प्रसूत केलेली सॉफ्टलोन कर्ज योजना-२०१९ अंतर्गत कारखान्यास कर्जावरील व्याजास एक वर्षासाठी ७.००% प्रमाणे व्याज अनुदानाची तरतूद होती. त्यास अनुसरून राज्य बँकेनेही “सॉफ्टलोन कर्ज योजना-२०१९” तयार करून ३ वर्षे मुदतीने राज्य बँकेच्या खेळते भांडवली कर्ज पुरवठा असलेल्या ५१ कारखान्यांना ₹७९९.०९ कोटीच्या मुदती कर्ज मर्यादा मंजूर केल्या. त्यापैकी

२ कारखान्यांनी कर्ज उचल केली नाही. सदर कर्जाची मुदत संपुष्टात आली आहे. तर उर्वरित ४९ कारखान्यांपैकी ४० कारखान्यांकडील कर्ज संपूर्ण वसुल होवून उर्वरित ९ कारखान्यांकडे ३१ मार्च २०२५ अखेर ₹९५.३६ कोटीची थकबाकी झाली आहे.

(iv) आत्मनिर्भर कर्ज योजना :

कोविड-१९ विषाणूच्या प्रादुर्भावामुळे सन २०२०-२१ मध्ये केंद्र शासनाकडून देशव्यापी संचारबंधी जाहिर करणेत आली होती. त्याचा विपरीत परिणाम साखर कारखान्यांचे आर्थिक स्थितीवर झाला.

कारखान्यांना या आर्थिक अडचणीतून सावरून आत्मनिर्भर होणेकरिता सन २०२०-२१ मध्ये बँकेने दिनांक १० जून, २०२० रोजी “आत्मनिर्भर कर्ज योजना” प्रसूत केली.

आत्मनिर्भर कर्जयोजनेतर्गत राज्य बँकेच्या खेळते भांडवली कर्ज पुरवठा असलेल्या ३२ कारखान्यांना ₹९४९.१२ कोटीच्या आत्मनिर्भर कर्ज मर्यादा मंजूर केल्या. पैकी ३२ कारखान्यांनी ₹९४७.२६ कोटीची उचल केली आहे. सदर मर्यादा दिनांक ३१ मार्च, २०२५ अखेर ₹८२९.५५ कोटी कर्ज वसुल होवून ₹११७.७१ कोटीची येणेबाकी असून ₹३०.३७ कोटीची थकबाकी झाली आहे.

(v) शासन हमीवर हंगाम २०२३-२४ करिता मध्यममुदत कर्ज :

राज्यातील आर्थिक अडचणीतील साखर कारखान्यांना दिनांक १३ सप्टेंबर, २०२३ रोजीचे शासन निर्णयान्वये राष्ट्रीय सहकार विकास निगम (एनसीडीसी) या केंद्र शासनाच्या संस्थेच्या धोरणावर आधारित महाराष्ट्र शासनाच्या परतफेडीच्या हमीवर राज्य सहकारी बँकेमार्फत मुदती कर्ज मंजूर करणेबाबतचे धोरण संमत करणेत आले.

सदर धोरणानुसार राज्यातील एकूण ५ सहकारी साखर कारखान्यांना दिनांक २३ ऑक्टोबर, २०२३ रोजीच्या राज्य शासन निर्णयान्वये शासन हमीवर दिर्घ मुदती कर्ज मंजूर करण्यास मान्यता देण्यात आली आहे. त्यास अनुसरून राज्य बँकेने खालील ५ साखर कारखान्यांना दिनांक ०२ नोव्हेंबर, २०२३ रोजीच्या पत्रान्वये कर्ज मंजूरी कळविली आहे.

सदर शासन हमीवर मंजूर केलेल्या कारखान्यांची मंजूर मर्यादा, येणेबाकी थकबाकी माहिती (दिनांक ३१ मार्च, २०२५ अखेर)

(₹ कोटीत)

अ. क्र.	कारखान्याचे नाव	मंजूर मर्यादा	येणेबाकी		थकबाकी	
			मुद्दल	व्याज	मुद्दल	व्याज
१	स.शि.वसंतराव काळे ससाका लि.,	१४६.३२	१४५.८५	११.४९	०.००	११.४९
२	श्री संत कुर्मदास ससाका लि.,	५९.४९	५७.९९	१.५०	०.००	१.५०
३	श्री छत्रपती ससाका लि.,	१२८.००	१२८.००	०.००	०.००	०.००
४	जयभवानी ससाका लि.,	१५०.००	१५०.००	०.००	०.००	०.००
५	भाऊराव चव्हाण ससाका लि.,	१४७.७९	१४७.७९	०.००	०.००	०.००
	एकूण	६३१.६०	६२९.६३	१३.०६	०.००	१३.०६

उपरोक्त मंजूर कर्जापोटी शासन निर्णयानुसार त्रिपक्षीय करार तसेच डिड ऑफ फायनान्सशियल गॅरंटी एक्झिक्युट करून घेवून, मा. प्रशासक (कर्ज) सभेतील निर्णयानुसार मंजूर कर्जापोटी ५०% प्रमाणे कर्ज उचल देण्यात आली होती. तदनंतर मंजूरी पत्रानुसार कारखान्यांनी सदर कर्जाच्या गहाणखताची कार्यवाही पूर्ण करून उर्वरित कर्ज उचली केल्या आहेत. त्यापोटी दिनांक ३१ मार्च, २०२५ अखेर मुद्दलापोटी ₹६२९.६३ कोटी व व्याजापोटी ₹१३.०६ कोटी येणेबाकी आहे.

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

दि महाराष्ट्र स्टेट को-ऑपरेटिव्ह बँक लि.
(दि विदर्भ को-ऑपरेटिव्ह बँक लि. सम्मिलित) शेड्युल्ड बँक

MSC BANK

११४ वा वार्षिक अहवाल २०२४-२५

(II) खेळती भांडवली कर्जे :

(i) अल्पमुदती कर्जे :

साखर कारखान्यांना हंगाम २०२४-२५ मधील तोडणी व वाहतूकीच्या पुर्वहंगामी खर्च, उत्पादीत इथेनॉलपोटी व इतर कारणांसाठी अल्प मुदत कर्ज धोरण दिनांक १ जून, २०२४ रोजी संमत केले. सदर धोरणातर्गत मा. प्रशासक (कर्ज) सभेने हंगाम २०२४-२५ साठी अहवाल वर्षात पात्र ३४ साखर कारखान्यांना ₹१,०२१.४२ कोटीच्या कर्ज मर्यादा जून २०२५ अखेरच्या मुदतीने मंजूर करण्यात आल्या. त्यापैकी इथेनॉल उत्पादनापोटी एकूण ९ साखर कारखान्यांना ₹१७३.३९ कोटींची उचल केले आहे. सदर एकूण मर्यादेवर साखर कारखान्यांनी ₹९९९.४५ कोटी उचल केली असून, दिनांक ३१ मार्च, २०२५ अखेर १४ साखर कारखान्यांनी संपूर्ण कर्जपरतफेड केली आहे तर २० कारखान्यांकडे ₹३८०.३३ कोटीची येणेबाकी आहे.

(ii) बिल डिस्काउंटिंग :

अहवालसालात राज्य बँकेने को-जन प्रकल्पासाठी अर्थपुरवठा केलेल्या साखर कारखान्यांना त्यांनी महावितरण कंपनीस विक्री केलेल्या वीज युनिटच्या बिलापोटी तसेच इथेनॉल विक्री बिलाचे येणे असलेल्या रकमेपोटी २५ कारखान्यांना बिल डिस्काउंटिंग कर्ज मंजूर केले आहे. त्यापोटी दिनांक ३१ मार्च, २०२५ अखेर १२ कारखान्यांकडे ₹१०४.८९ कोटी येणेबाकी आहे.

(iii) ताबेगहाण व नजरगहाण :

हंगाम २०२४-२५ मध्ये ३४ साखर कारखान्यांना राज्य बँकेने एकूण ₹४,८६०.६९ कोटीच्या साखर मालतारण, नजरगहाण व इथेनॉल साठ्यापोटी नजरगहाण (स्टोअर्स, पुरक उद्योग व गणीबेल्स इत्यादी) कर्ज मर्यादा मंजूर केल्या आहेत. त्यापोटी दिनांक ३१ मार्च, २०२५ अखेर ₹३६६५.२९ कोटीची येणेबाकी आहे.

(iv) शर्करा एक्सचेंजर मर्यादा :

राष्ट्रीय बँकेच्या सी. एम. ए. मार्गदर्शक सूचनांनुसार राज्य बँकेच्या माहे मार्च २०२४ अखेरील आर्थिक स्थितीवर आधारित अहवाल वर्षासाठी (सन २०२४-२५ साठी) कमाल युनिट एक्सचेंजर मर्यादा, नाबार्ड तपासणीत प्राप्त रेटिंगनुसार कॅपिटल फंडाच्या ५०% प्रमाणे ₹२,५०५.३१ कोटी तर किमान सेक्टरल एक्सचेंजर मर्यादा अंतर्गत विनियोगक्षम निधीच्या ४०% प्रमाणे ₹१४,६६१.२८ कोटी इतकी निर्धारित होते. सदर मर्यादांना अधिन राहून राज्य बँकेने सन २०२४-२५ या आर्थिक वर्षात कर्ज पुरवठा नियंत्रित ठेवला असून युनिट किंवा सेक्टरल एक्सचेंजरचे उल्लंघन झालेले नाही.

क) सूत गिरण्या :

राज्य बँकेने राज्यातील सहकारी सूत गिरण्या उभारणीतही अर्थ सहाय्य करून मोलाचा वाटा उचलला आहे. दिनांक ३१ मार्च, २०२५ अखेर अवसायनातील गिरण्यांसह २८ सूत गिरण्यांकडे मुहलापोटी ₹१६४.८७ कोटीची येणेबाकी आहे.

ड) मार्केटिंग संस्था

बँकेने दिनांक ३१ मार्च, २०२५ अखेर विविध ६ संस्थांना खेळते भांडवली तसेच मुदती कर्ज पुरवठा केला आहे. यापैकी अहवाल वर्षाअखेर २ संस्थांना ₹२३९.७४ कोटी मुदती कर्ज मंजूर असून त्यापोटी दिनांक ३१ मार्च, २०२५ अखेर ₹१४४.२० कोटी येणेबाकी आहे. तसेच ६ संस्थांना खेळते भांडवली खर्चासाठी व बिल डिस्काउंटिंग पोटी एकूण ₹३१७.८० कोटी नजरगहाण कॅश क्रेडिट कर्ज मर्यादा मंजूर असून त्यापोटी दिनांक ३१ मार्च, २०२५ अखेर ₹२४५.७८ कोटी येणेबाकी आहे. तर ३ संस्थांकडील कॅश क्रेडिट कर्ज व १ संस्थेकडील मध्यम मुदती कर्ज थकीत झाल्यामुळे, थकीत कर्जाच्या वसुलीसाठी सदर संस्थांविरुद्ध सरफेसी कायद्यांतर्गत कारवाई सुरु आहे.

इ) प्रक्रिया संस्था

बँकेने दिनांक ३१ मार्च, २०२५ अखेर १३ प्रक्रिया संस्थांना प्रकल्प उभारणी तसेच विस्तारीकरणसाठी ₹४२४.६९ कोटी मुदती कर्ज मंजूर केले असून त्यापोटी ₹३२४.१९ कोटी येणेबाकी आहे. सदर संस्थांपैकी ६ संस्थांकडील

मुदती कर्ज थकीत झाल्यामुळे, थकीत कर्जाचे वसुलीसाठी सदर ६ संस्थांविरुद्ध सरफेसी कायद्यांतर्गत कारवाई सुरु आहे. तर एक संस्थेचे संपुर्ण कर्ज वसुल झाले आहे.

तसेच ८ प्रक्रिया संस्थांना खेळते भांडवली खर्चासाठी ₹२७५ कोटी नजरगहाण कॅश क्रेडिट कर्ज मर्यादा मंजूर केल्या असून त्यापोटी ₹२४९.९६ कोटी येणेबाकी आहे. सदर संस्थांपैकी ४ संस्थांकडील कॅश क्रेडिट कर्ज थकीत झाल्यामुळे, थकीत कर्जाच्या वसुलीसाठी सदर संस्थांविरुद्ध सरफेसी कायद्यांतर्गत कारवाई सुरु आहे.

फ) इतर संस्था

अ) बँकेने दिनांक ३१ मार्च, २०२५ अखेर महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण तसेच महाराष्ट्र राज्य विद्युत निर्मिती या दोन कंपन्यांना खेळते भांडवली खर्चासाठी अनुक्रमे ₹३,००० कोटी व ₹३,९८० कोटी अशा एकूण ₹६,९८० कोटी अल्प मुदत कर्ज मर्यादा मंजूर केल्या असून त्यापोटी सदर कंपन्यांकडे एकूण येणेबाकी ₹३,२७९.६७ कोटी आहे. सदर संस्थांचे कर्जखात्यावरील व्यवहार समाधानकारक आहेत.

ब) बँकेने दिनांक ३१ मार्च, २०२५ अखेर एकूण ६ पगारदार नोकरांच्या पतसंस्थांना ₹७३.२० कोटी क्लिन कॅश क्रेडिट कर्ज मर्यादा मंजूर केल्या असून त्यापोटी ₹५६.७३ कोटी येणेबाकी आहे. सदर संस्थांपैकी एस.बी.आय. एम्प्लॉईज को-ऑप. क्रेडिट सोसायटीकडील संपुर्ण कर्ज थकीत झाले असून संस्थेकडील थकीत कर्जाच्या वसुलीसाठी मा. सहकार न्यायालय, नागपूर येथे दावा दाखल करणेत आला आहे. अन्य ५ संस्थांकडील व्यवहार समाधानकारक आहेत.

क) बँकेने एका शैक्षणिक संस्थेस शैक्षणिक संकुल तसेच अनुषंगिक सुविधा उभारणीसाठी ₹३४२.२५ कोटी, मुदती तर ₹४०.०० कोटी खेळते भांडवली कर्ज असे एकूण ₹३८२.२५ कोटी कर्ज मंजूर केले असून मुदती कर्जापोटी उचल सुरु आहे. त्यापोटी दिनांक ३१ मार्च २०२५ अखेर ₹१०२.०३ कोटी येणेबाकी आहे.

ड) बँकेने शिखर मालमत्ता तारण कर्ज योजनेतर्गत एका कंपनीस ₹३.०० कोटी मुदती कर्ज मंजूर केले असून सदर कंपनीकडील ₹३.०७ कोटी कर्ज थकीत झाले असून कंपनीकडील थकीत कर्जाच्या वसुलीसाठी सरफेसी कायद्यांतर्गत कारवाई सुरु आहे.

ग) राष्ट्रीय / राज्य पातळीवरील सहकारी संस्था, स्वायत्त महामंडळ:

राष्ट्रीय व राज्य पातळीवर कृषी व ग्रामीण अर्थ व्यवस्थेत मोलाची भूमिका असणाऱ्या स्वायत्त महामंडळे व सहकारी संस्थांना आपल्या बँकेमार्फत खेळते भांडवली कर्ज पुरवठा केला जातो. अहवाल वर्षात भारतीय अन्न महामंडळ, (एफसीआय) स्टेट बँक ऑफ इंडीयाचे सहभागात ₹३५०० कोटीची नजरगहाण कॅश क्रेडिट कर्ज मर्यादा मंजूर असून दिनांक ३१ मार्च, २०२५ अखेर एफसीआयकडून ₹३,५०० कोटी येणेबाकी आहे. सदर संस्थांचे कर्जखात्यावरील व्यवहार समाधानकारक आहेत.

(३) राज्य बँकेच्या कर्जाची थकबाकी :

दिनांक ३१ मार्च, २०२५ रोजी संपलेल्या आर्थिक वर्षात आपल्या बँकेची एकूण कर्ज येणेबाकी ₹३५५८८.०६ कोटी होती. उपरोक्त कर्जातील मुद्दलाची रक्कम ₹२७०४.३८ कोटीची थकबाकी आहे. यापैकी अवसायनातील संस्थांकडे ₹५४९.४५ कोटी तर उर्वरित इतर संस्थांकडे ₹२९५४.९३ कोटी थकबाकी आहे. एकूण येणेबाकीशी थकीत कर्जाचे प्रमाण ७.६०% राहिले.

(I) अनुत्पादक जिंदगी :

दिनांक ३१ मार्च, २०२५ अखेर एकूण अनुत्पादक जिंदगीपैकी मुद्दल व जुने व्याजाची रक्कम अनुक्रमे ₹३०९८.४९ कोटी व ₹१७४.७६ कोटी इतकी असून दुरदर्शीत्वाच्या निकषानुसार मुद्दलापोटी ₹२६६९.३४ कोटी व जुने येणेव्याजापोटी ₹१७४.७६ कोटीची तरतुद करणे आवश्यक होती. तथापि, मुद्दलापोटी ₹२५३२.०० कोटी व जुने व्याजापोटी ₹१७५.९६ कोटीची तरतुद करण्यात आली आहे. प्रत्यक्षात एकूण ₹१६२.६६ कोटीची जादा तरतुद करण्यात आली आहे. एकूण कर्ज येणेबाकीशी अनुत्पादक कर्ज रकमेचे शेकडा प्रमाण ८.७९% व नक्त अनुत्पादक कर्जाचे प्रमाण १.७९% आहे.

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

दि महाराष्ट्र स्टेट को-ऑपरेटिव्ह बँक लि.
(दि विदर्भ को-ऑपरेटिव्ह बँक लि. सम्मिलित) शेड्युल्ड बँक

MSC BANK

११४ वा वार्षिक अहवाल २०२४-२५

(II) कर्ज वसुलीबाबतची कारवाई :

अ) सहकार कायद्यांतर्गत :

राज्य बँकेने दि. ०१ एप्रिल, २०२४ ते दि. ३१ मार्च, २०२५ या आर्थिक वर्षात महाराष्ट्र सहकारी संस्था कायदा, १९६० अंतर्गत कलम ९१ अन्वये १ दावा तसेच कलम १०१ अन्वये १ दावा असे एकूण २ दावे नव्याने दाखल केले असून १ कर्जदारास कलम १०१ अन्वये मागणी नोटीस दिली आहे. सदर दाखल केलेले दावे न्यायप्रविष्ट आहेत.

ब) सरफेसी कायद्यांतर्गत कारवाई :

बँकेने सेक्युरिटायझेशन कायद्यांतर्गत सुरक्षित धनकोस प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकाराचा वापर करून आर्थिक वर्षामध्ये कलम १३(२) अंतर्गत ७ संस्थांना नोटीसेस दिल्या आहेत. कलम १३(४) अंतर्गत ८ संस्थांना नोटीसेस दिल्या आहे. बँकेच्या प्राधिकृत अधिकाऱ्यांमार्फत ४ संस्थांची सांकेतिक जप्ती केली असून १ संस्थेचा प्रत्यक्षात ताबा घेतला आहे.

क) भाडेतत्वावर चालविण्यास देण्यात आलेल्या संस्था :

सद्यःस्थितीत बँकेने संस्था विक्री ऐवजी भाडेतत्वावर चालविण्यास देवून आजारी संस्थांचे पुनरुज्जीवन करण्याचे धोरण अवलंबिले आहे. दिनांक ३१ मार्च, २०२५ अखेर अनुत्पादित वर्गवारीतील ०९ संस्था भाडेतत्वावर देण्यात आल्या आहेत.

ड) राज्य बँक एकरकमी परतफेड कर्ज योजना-२०२४: (OTS-2024)

अनुत्पादित वर्गवारीतील थकित संस्था/वैयक्तिक कर्जदारांच्या पुनरुज्जीवनासाठी तसेच या योजनेअंतर्गत प्रभावीपणे वसुली होवून बँकेचा एनपीए कमी होण्याच्या दृष्टिकोनातून 'राज्य बँक एकरकमी कर्ज परतफेड योजना-२०२४' ही दि.१९.०९.२०२४ रोजी बँकेच्या मा. वार्षिक सर्वसाधारण सभेतील ठराव क्र.१० अन्वये संमत करण्यात आली.

सदर योजनेअंतर्गत आर्थिक वर्ष २०२४-२५ मध्ये ०१ वैयक्तिक कर्जदार व ०२ संस्थात्मक कर्जदार पात्र ठरलेत. त्यापैकी वैयक्तिक कर्जदार तसेच एका संस्थात्मक कर्जदाराने निश्चित केलेल्या तडजोड रकमेचा संपुर्ण भरणा केलेला असून दुसऱ्या संस्थेने निश्चित केलेल्या तडजोड रकमेचा विहित कालावधीत भरणा न केल्यामुळे त्या संस्थेस या योजनेअंतर्गत दिलेली सवलत रद्द करण्यात आली

सदर योजनेअंतर्गत या आर्थिक वर्षात वैयक्तिक कर्जदारांकडून रु.१.६८ लाख व संस्थात्मक कर्जदारांकडून रु.२३७.५३ लाख अशी एकूण रु.२३९.२१ लाख इतकी वसुली झाली आहे.

इ) राज्य बँक तात्काळ एकरकमी कर्ज परतफेड योजना

राज्य बँक तात्काळ एकरकमी कर्ज परतफेड योजना ही अनुत्पादित वर्गवारीतील थकित संस्था/वैयक्तिक कर्जदारांच्या पुनरुज्जीवनासाठी व बँकेचा एनपीए कमी करण्यासाठी दि.२३.१०.२०२४ रोजीच्या मा.प्रशासक सभेतील ठराव क्र.३६ अन्वये झालेल्या निर्णयानुसार ही योजना मा.वार्षिक सर्वसाधारण सभेच्या कार्योत्तर मान्यतेच्या अपेक्षेवर मंजूर करण्यात आली होती. सदर योजनेत मा.वार्षिक सर्वसाधारण सभेच्या कार्योत्तर मान्यतेच्या अपेक्षेवर दि.०५.१२.२०२४ रोजीच्या मा.प्रशासक सभेतील ठराव क्र.५३ अन्वये व दि.२०.१२.२०२४ तसेच दि.०५.०१.२०२५ रोजीच्या मा.प्रशासक सभेतील ठराव क्र.१ अन्वये झालेल्या निर्णयानुसार काही बदल करण्यात आले.

सदर योजनेअंतर्गत आर्थिक वर्ष २०२४-२५ मध्ये ०६ वैयक्तिक कर्जदार व ०७ संस्थात्मक कर्जदारांनी यशस्वीरित्या सहभाग नोंदविला. त्यापैकी ०६ वैयक्तिक कर्जदारांनी व ०५ संस्थात्मक कर्जदारांनी निश्चित करण्यात आलेल्या तडजोड रकमेचा संपुर्ण भरणा केलेला आहे.

सदर योजनेअंतर्गत या आर्थिक वर्षात वैयक्तिक कर्जदारांकडून रु.३३.५३ लाख व संस्थात्मक कर्जदारांकडून रु.२८,६२९.३७ लाख अशी एकूण रु.२८,६६२.९० लाख इतकी वसुली झाली आहे.

(४) जोखीम व्यवस्थापन

बँकेक व्यवसायातील जोखीमा शोधणे, सदर जोखीमा कमी करणे, कर्ज पुरवठा उत्पादक स्वरूपाचा रहावा या करीता बँकेने जोखीम व्यवस्थापन धोरणाचा अवलंब केलेला आहे. बँकेने क्रेडिट रिस्क, लिक्विडिटी रिस्क धोरण तयार केलेले असून सदर धोरणाचा नियमित आढावा घेण्यात येत आहे. क्रेडिट रिस्क पॉलिसी अंतर्गत बँकेच्या विविध संस्थांच्या व वैयक्तिक कर्जदारांकरीता क्रेडिट रेटिंग करण्याकरीता कर्जप्रकारनिहाय शिखर बँक रिस्क असेसमेंट मॉड्युल २.० तयार केलेले आहे. शिखर बँक रिस्क असेसमेंट मॉड्युल २.० यावर वैयक्तिक व संस्थात्मक कर्जदारांची क्रेडिट रेटिंग करण्याकरीता मार्च २०२४ अखेरील आर्थिक स्थितीची माहिती भरून त्या आधारे ऑब्लिगर रेटिंग (OR Rating), फॅसिलिटी रेटिंग (FR Rating) व एम.एस.सी.बी रेटिंग यानुसार क्रेडिट रिस्क रिपोर्ट जनरेट केले जात असून, त्यानुसार कर्ज प्रस्ताव मंजूर करणे अनुषंगाने विचार केला जात आहे. अहवाल वर्षात ७९ संस्थात्मक कर्जदारांचे क्रेडिट रिस्क रेटिंग करण्यात आलेले आहे.

क्रेडिट रेटिंग मॉडेल नुसार प्राप्त रेटिंग प्रमाणे प्रायोगिक तत्वावर साखर कारखान्याकरिता व्याजदर निश्चित करणे बाबतच्या धोरणाची अंमलबजावणी जोखीम व्यवस्थापन विभागामार्फत करण्यात येते. साखर कारखान्याच्या कर्ज कालावधीत दरवर्षी ३१ मार्चचे ऑडिटेड ताळेबंद पत्रक व RT8C घेऊन अ, ब, क व ड रेटिंग करण्यात येते. प्राप्त रेटिंग प्रमाणे साखर कारखान्यांना व्याजदर लागू करण्यात येतात. मार्च २०२५ पर्यंत जोखिम व्यवस्थापन विभागाकडून ३१ साखर कारखान्यांचे रेटिंग करण्यात आलेले आहे.

रिझर्व्ह बँकेच्या परिपत्रकानुसार वैयक्तिक व संस्थात्मक कर्जदारांची विविध संस्था व त्यातील थकित कर्जाची माहिती प्राप्त करण्याकरीता बँकेने ट्रान्सयुनियन सिबील, एक्सपेरीयन, क्रिफ हायमार्क व इक्विफॅक्स या ४ क्रेडिट इन्फॉर्मेशन कंपन्यांचे सभासदत्व घेतले आहे. वैयक्तिक / संस्थात्मक कर्जदारांचे क्रेडिट इन्फॉर्मेशन रिपोर्ट काढण्यात येऊन कर्ज प्रस्तावासोबत सादर केले जातात.

राज्य बँकेकडून वैयक्तिक / संस्थात्मक कर्जदारांचे क्रेडिट इन्फॉर्मेशन रिपोर्ट काढण्यात येऊन कर्ज प्रस्तावासोबत सादर करण्याचे धोरण राबविले जात असल्याने कर्जपुरवठ्यातील जोखीम कमी होऊन कर्जाच्या एनपीएची टक्केवारी कमी झाली.

भारतीय रिझर्व्ह बँक, राष्ट्रीय बँक, केंद्र सरकार, आयकर विभाग व इतर नियंत्रक यांनी निर्देशित केलेल्या बँकेच्या विविध रिटर्नस कम्प्लायन्स सेल विभागाकडून विहित कालावधीत पाठविण्यात येतात तसेच राष्ट्रीय बँकेचा तपासणीचा पूर्तता अहवाल आणि इतर डाटा कम्प्लायन्स सेल विभागामार्फत भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या CIMS, CISBI, राष्ट्रीय बँकेच्या Ensure, SuperSoft, केंद्र सरकारच्या CFCFRMS (Cyber Fraud Portal) आणि आयकर विभागाच्या Income Tax Portal वरून Fortnightly, Monthly, Quarterly, Half Yearly आणि Yearly पध्दतीने संबंधीत पोर्टलवर अपलोड करण्यात येतो.

राज्य बँकेला Income Tax विभागाकडून SFT (Statement of Financial Transaction) अंतर्गत U/s 133(6) व U/s 285(B) Notice प्राप्त होतात. आयकर विभागाकडून मागविलेली माहिती विहित कालावधीत आयकर विभागास सादर करण्यात येते.

सायबर फ्रॉडसंबंधी ऑनलाईन येणाऱ्या केसेस CFCFRMS (The Citizen Financial Cyber Frauds Reporting and Management System) जोखीम व्यवस्थापन विभागाकडून हाताळण्यात येतात. याशिवाय SFT, Triggers, Bond Appraisal याचे कामकाज जोखीम व्यवस्थापन विभागामार्फत करण्यात येते.

नाबार्डने सुचित केलेनुसार Loan Portfolio Review करणेसाठी ट्रान्सयुनियन सिबीलचे Commercial Triggers & Portfolio हे प्रोडक्ट राज्य बँकेकडून खरेदी करण्यात आले. सदरील प्रोडक्टमध्ये ग्राहकांनी दुसऱ्या बँकेच्या खात्यात केलेले अनुत्पादीत कर्ज, तसेच Default केलेले कर्ज याची माहिती ट्रिगर्सद्वारे दररोज जोखीम व्यवस्थापन विभागास प्राप्त होते.

(५) गुंतवणूक व्यवहार

दिनांक ३१ मार्च, २०२५ अखेर बँकेची गुंतवणूक तरत्या जिंदगीसाठी मान्यताप्राप्त केंद्र सरकार व राज्य सरकारच्या कर्ज रोख्यांमध्ये (लॅफ / एसडीएफ / ट्रेप्ससह) तर अतिरिक्त निधीची गुंतवणूक नॉन एसएलआर बॉण्ड्स व सहकारी संस्थांच्या भागांमध्ये अशी एकूण गुंतवणूक ₹१३,८७१.२९ कोटी (पुस्तकी मुल्य) आहे. राष्ट्रीयकृत बँका / खाजगी बँका / स्मॉल फायनान्स बँका यांचे मुदत ठेवीत ₹१,५९०.५० कोटी गुंतवणूक करण्यात आलेली आहे.

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

दि महाराष्ट्र स्टेट को-ऑपरेटिव्ह बँक लि.
(दि विदर्भ को-ऑपरेटिव्ह बँक लि. सम्मिलित) शेड्युल्ड बँक

MSC BANK

११४ वा वार्षिक अहवाल २०२४-२५

अहवाल वर्षात सरकारी कर्जरीखे, नॉन एसएलआर बॉण्ड्स, आंतर बँक मुदत ठेव, कॉलमनी, ट्रायपार्टी रेपो व लॅफ इत्यादी गुंतवणूक व्यवहारातून बँकेस एकूण ₹६६२.५८ कोटी इतके व्याज मिळाले आहे. त्याचा परतावा दर ६.९२% इतका तर सरकारी कर्ज रोख्यांच्या खरेदी / विक्रीपासून ₹२३.३५ कोटी ट्रेडींग नफा झाला आहे.

रिझर्व्ह बँकेच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार व 'एफबीआयएल' यांनी जाहीर केलेले कर्ज रोख्यांच्या दरानुसार बँकेने एचएफटी व एएफएस (करंट) या वर्गवारीतील कर्ज रोख्यांच्या गुंतवणूकीचे मूल्यांकन केले आहे. अहवालवर्षात ₹६३.७५ कोटींची नक्त आयडीआर तरतूद राईट बँक करण्यात आली असून दिनांक ३१ मार्च, २०२५ अखेर गुंतवणूक घसारा निधीपोटी ₹२०.०३ कोटींची तरतूद आहे.

अहवाल वर्ष अखेर एकूण ३३५ बँकांची सीएसजीएल खाती आहेत. यात २ राज्य सहकारी बँका, २७ जिल्हा बँका, २९२ नागरी सहकारी बँका, ९ ग्रॅज्युईटी व पीएफ ट्रस्ट आणि ५ क्रेडीट सोसायटी यांचा समावेश आहे. सदर सीएसजीएल खात्यांवर चालू आर्थिक वर्षात ₹७०,७२४.२३ कोटीचे व्यवहार झाले असून सदर व्यवहारापासून बँकेस सर्व्हिस चार्जेसपोटी ₹०.१९ कोटी इतके उत्पन्न मिळाले आहे. आर्थिक वर्षात नव्याने १६ सीएसजीएल खातेधारकांनी वेबबेसड् एनडीएस ओम प्रणालीचा लाभ घेतला असून मार्च २०२५ अखेर एकूण १०६ सहयोगी सदस्य बँकांनी वेबबेसड् एनडीएस ओम प्रणालीचा लाभ घेतला आहे.

गुंतवणूक चढ-उतार निधी (आयएफआर) तरतूद करंट वर्गवारीतील गुंतवणूकीच्या ९.७७% म्हणजे ₹३७२.२५ कोटी केलेली आहे.

विदेशी चलन व्यवहार (फॉरेक्स) :

आपल्या बँकेस रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया यांचेकडून विदेश विनिमय व्यवहाराकरीता 'ऑथोराईज्ड डिलर कॅटेगिरी -१ परवाना प्राप्त झालेला आहे. दि २८.०५.१९९० रोजी आंतरराष्ट्रीय बँकिंग विभागाची स्थापना होऊन, प्रत्यक्ष विदेश विनिमय व्यवहारास सुरुवात झाली.

आंतरराष्ट्रीय बँकिंग विभागांतर्गत खाजगी /व्यवसायिक परकिय चलनातील व्यवहाराच्या सेवा सुविधा उपलब्ध करून देण्यात येतात. आय.बी.डी विभागामार्फत प्रामुख्याने खालील सेवा सुविधा ग्राहकांना देण्यात येतात.

- विदेशी आयात पतपत्र प्रस्थापित करणे
- विदेशी आयात पतपत्रांतर्गत आयात बिलांचे व्यवहार हाताळणे.
- विदेशी आयात बिलांचे पेमेंट करणे.
- विदेशी आयात व्यवहारापोटी अॅडव्हान्स पेमेंट करणे.
- निर्यातीसाठी वित्तपुरवठा :- वाजवी व्याजदरात प्रिशिपमेंट/पोस्टशिपमेंट /पॅकिंग आयात/निर्यात व्यवहारासाठी फॉरवर्ड कॉन्ट्रॅक्ट बुक करण्याची सुविधा उपलब्ध करून देणे.
- भविष्यात वाढणाऱ्या/कमी होणाऱ्या विनिमयदराची तोशिष ग्राहकांना न होण्यासाठी आयात/निर्यात व्यवहारासाठी फॉरवर्ड कॉन्ट्रॅक्ट बुक करण्याची सुविधा उपलब्ध करून देणे.
- परदेशी इनवर्ड /आउटवर्ड व्यवहार 'स्विफ्ट' सुविधेअंतर्गत तात्काळ हाताळण्याची सुविधा
- परदेशी चलन उपलब्ध करून देण्याची सुविधा :-खाजगी /व्यवसाय परकिय दौऱ्यासाठी, वैद्यकिय उपचारासाठी परदेशात पैसे पाठविणे, रोजगारासाठी इत्यादी.
- यु.एस.डॉलर, ग्रेट ब्रिटन पौंड, युरी, येन व इतर करंन्सी उपलब्ध करून देणे व परदेशातून आलेल्या ग्राहकांचे परकिय चलन इनकॅशमेंट करणे.
- भारत सरकारची निर्यातदार ग्राहकांना Interest Equalisation सुविधा उपलब्ध करून देणे व EEFC खाते उघडण्याची सुविधा.
- परकिय चलनातील व्यवहारासाठी ग्राहकांना डिग्री बॅलन्स बचत /चालू खाते उघडण्याची सुविधा.

सन २००३-०४ मध्ये विभागात 'स्विफ्ट' यंत्रणा कार्यान्वित करण्यात आल्यामुळे आपल्या ग्राहकांना जलद व तत्पर सेवा उपलब्ध झाली. आपल्या बँकेचे बँक ऑफ इंडिया, पॅरिस व टोकियो येथे अनुक्रमे युरी व जापनीज येन या चलनात तसेच हबीब अमेरिकन बँक, न्यू यॉर्क येथे डॉलर चलनात नॉस्ट्रो खाती आहेत.

सन २०२४-२५ या आर्थिक वर्षात एकूण फॉरेक्स व्यवहार ₹२०४.८० कोटीचे झालेले असून त्यापैकी ₹६४.५० कोटीचे आयात व ₹१४०.३० कोटीचे निर्यात व्यवहार झालेले आहे.

माहे २०२५ पासून आपले बँक ऑफ इंडिया, पॅरिस येथील युरी नॉस्ट्रो खात्यावरील व्यवहार पुन्हा सुरु करण्यात आले आहे. तसेच एच.डी.एफ.सी. बँकेच्या गिफ्ट सिटी शाखेमध्ये युरी चलनातील नॉस्ट्रो खाते उघडण्यासंदर्भातील प्रक्रीया सुरु आहेत.

आंतरराष्ट्रीय बँकिंग विभागातील सर्व व्यवहार दिनांक ०५ फेब्रुवारी, २०२४ पासून ईझी ट्रेड फायनान्स (ईझी फॉरेक्स) या नवीन सॉफ्टवेअरवर गो-लाईव्ह करण्यात आले आहेत. विभागातील पॅकिंग क्रेडिट इन रुपी, पॅकिंग क्रेडिट इन फॉरेन करन्सी (पीसीएफसी) इत्यादी कर्ज खात्यांवर व्याजाची आकारणी व सर्व व्यवहारांवर आकारण्यात येणारे जीएसटी संगणक प्रणालीमार्फत आकारण्यात येत आहेत. विभागामार्फत पाठविण्यात येणारे स्विफ्ट संदेश हे सीबीएस (ईझी ट्रेड फायनान्स) प्रणालीमधूनच स्विफ्ट यंत्रणेकडे पाठविण्यात येत आहेत.

(६) माहिती व तंत्रज्ञान :

१. जिल्हा बँकांकरीता सब-एयुए सुविधा :

जिल्हा बँकांना सब-एयुए स्वरूपात एईपीएस सुविधा उपलब्ध करण्यासाठी राज्य बँकेने युआयडीएआय यांचे थेट सदस्यत्व (Direct Membership) घेतले आहे. त्या अंतर्गत भंडारा, यवतमाळ, उस्मानाबाद व सोलापूर या जिल्हा बँकांना ऑनबोर्ड करून एईपीएस सुविधा उपलब्ध करून देण्यात आली. टप्याटप्याने राज्यातील एकूण १९ जिल्हा बँकांना सदरची सुविधा उपलब्ध होऊ शकणार आहे.

२. आयएसओ २७००१-२०२२ सर्टिफिकेशन :

आयएसओ २७००१-२०२२ प्रमाणन हे आंतरराष्ट्रीय मानक आहे जे माहिती सुरक्षेसाठी जोखीम व्यवस्थापन करण्यासाठी प्रमाणित करते. बँकेस दिनांक ३० जुलै, २०२५ रोजी आयएसओ २७००१-२०२२ सर्टिफिकेट प्राप्त झाले आहे. सदर सर्टिफिकेटची वैधता १ वर्षांकरिता आहे. आयएसओ प्रमाणिकरण संस्थेने नवीन माहिती सुरक्षिततेचे मानांकन निश्चित केले आहे.

३. मोबाईल बँकिंग मधील नवीन सुविधा :

राज्य बँकेने ग्राहकांना मोबाईल बँकिंग सुविधा उपलब्ध करून दिली असून त्याअंतर्गत नवनवीन फिचर्स ग्राहकांना उपलब्ध केले जातात. मार्च २०२३ पासून राज्य बँकेने ग्राहकांना ग्रीन पिन सुविधा उपलब्ध करून दिली आहे. ग्रीन पिन सुविधेमुळे ग्राहक नवीन डेबीट कार्ड प्राप्त झाल्यावर एटीएम मशिनद्वारे अथवा मोबाईल ॲपद्वारे डेबीट कार्डकरिता सुरक्षितरित्या स्वतः ग्रीन पिन जनरेट करतात.

चेक व्यवहारातील अपहार प्रतिबंधित होण्यासाठी पॉझिटिव्ह पे सिस्टीम सुविधेची अंमलबजावणी करण्यात आली आहे. बँकेच्या मोबाईल ॲपवर तसेच शाखांमध्ये पॉझिटिव्ह पे ची सुविधा ग्राहकांना उपलब्ध करून देण्यात आली आहे. ₹५.०० लाखावरील रकमेच्या क्लिअरिंगसाठी पॉझिटिव्ह पे सिस्टीम मध्ये चेकचे किमान डिटेल्स बेनिफिशरीचे नाव, रक्कम, तारीख इत्यादी तपशिल बँकेस अवगत करणे बंधनकारक असून ₹५.०० लाखाच्या खालील रकमेसाठी ही सुविधा ग्राहक त्यांच्या सुरक्षिततेसाठी ऐच्छिकपणे वापरू शकतात.

राज्य बँकेने ग्राहकांना कार्ड मॅनेजमेंट सुविधा उपलब्ध करून दिली आहे. सदर सुविधेअंतर्गत ग्राहकांना मोबाईल ॲपद्वारे डेबीट कार्डचे लिमिट-पॉस, ईकॉम, एटीएम विड्रॉवल इ. सेट करणे, तात्पुरत्या स्वरूपात कार्ड ब्लॉक करणे, अनलॉक करणे इत्यादी सुविधा प्राप्त झाल्या आहेत.

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

दि महाराष्ट्र स्टेट को-ऑपरेटिव्ह बँक लि.
(दि विदर्भ को-ऑपरेटिव्ह बँक लि. सम्मिलित) शेड्युल्ड बँक

MSC BANK

११४ वा वार्षिक अहवाल २०२४-२५

४. सायबर सिव्युरिटी ऑपरेशन सेंटर (सी-सॉक) :

रिझर्व्ह बँक तसेच नाबार्ड यांचे मार्गदर्शक सूचनेनुसार, बँकेने प्रशासकीय कार्यालय, वाशी येथे स्वतःचे अद्यावत सायबर सिव्युरिटी ऑपरेशन सेंटरची उभारणी केली आहे. सदर सेंटर जून २०२३ पासून कार्यरत झाले असून, जिल्हा व नागरी बँकांना सी-सॉक सर्व्हिसेस देणेबाबत राज्य बँकेचा मानस असून, राज्यातील सर्व जिल्हा व नागरी बँकांना सी-सॉक प्रकल्पात सहभागी होण्यासाठी आवाहन करण्यात आले आहे. आतापर्यंत सिंधुदुर्ग जिल्हा बँक व सातारा जिल्हा बँक सदर प्रकल्पात ऑनबोर्ड झाली आहे. पुणे जिल्हा बँक ऑनबोर्ड करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

५. ऑक्टिव्ह डिरेक्टर (अ.डी.) :

सुरक्षिततेच्या दृष्टीकोनातून रिझर्व्ह बँक व नाबार्ड यांनी वेळोवेळी प्रसूत केलेल्या मार्गदर्शक सूचनेनुसार, प्रत्येक युझरला ऑक्टिव्ह डिरेक्टर या प्रणालीचे लॉगिन देण्यात आले असून, युझर केवळ ऑक्टिव्ह डिरेक्टरच्या माध्यमातून लॉगिन घेऊ शकत आहे. प्रत्येक एंड पॉइंट मशिनचे सेंट्रलाईज पध्दतीने नियंत्रण ठेवले जात असून अँटिवायरस अपडेशन, ऑपरेटिंग सिस्टीम पॅच अपडेशन हे केंद्रभूत पध्दतीने हाताळले जात आहे.

६. पीम-पॅम :

प्रिन्व्हेलेज आयडेंटिटी मॅनेजर / प्रिन्व्हेलेज अँक्सेस मॅनेजर या नवीन प्रणालीची अंमलबजावणी करण्यात आलेली आहे. याद्वारे अधिकृत पीम-पॅम लॉगिन असणाऱ्या युझरलाच सर्व्हरचा अँक्सेस मिळणार आहे. या माध्यमातून सर्व्हर अँक्सेस घेऊन युझरमार्फत केल्या जाणाऱ्या विविध ऑक्टिव्हिटींचे सेशन रेकॉर्डिंग होण्याची सुविधा उपलब्ध आहे.

७. नेटवर्क अँक्सेस कंट्रोल (नॅक) :

सेकंड लेयर सिव्युरिटी अंतर्गत नेटवर्क अँक्सेस कंट्रोल प्रणालीची अंमलबजावणी झालेली असून, बँकेच्या सर्व लोकेशनला नॅकची पूर्तता झालेली आहे. याअंतर्गत फक्त ऑथोराईज्ड व पॉलिसीनुसार अपडेटेड असणाऱ्या एन्ड पॉइंट डिव्हाईसेस बँकेच्या नेटवर्कमध्ये कनेक्ट होऊ शकतात. कोणतीही अनऑथोराईज्ड डिव्हाईस बँकेच्या कोणत्याही नेटवर्कला जोडली जाऊ शकत नसल्याने सायबर क्राईमला अटकाव होतो.

८. अद्यावत व सुरक्षित ई-मेल सोल्युशन्स :

सुरक्षिततेच्या दृष्टीने बँकेचे सध्याचे .com हे डोमेन बदलून .org.in या नवीन डोमेन नुसार सर्व ई-मेल आयडीसाठी तसेच वेबसाईटसाठी msclubbank.org.in हे डोमेन अद्यावत केले आहे. अद्यावत व सुरक्षित हायब्रीड ई-मेल सोल्युशन्स सेवा घेण्यात आली आहे. सदर ई-मेल सोल्युशन्स सेवा ५ वर्षांकरिता असून सेवेत ३०० एक्झिक्युटिव्ह युजर्स असून याकरिता मायक्रोसॉफ्ट कंपनीची ओ३६५ सेवा घेण्यात आली असून ७०० नॉन एक्झिक्युटिव्ह युजर्सकरिता आईसब्रॅप सेवा घेण्यात आली आहे.

९. बँक अप सोल्युशन्स :

नाबार्डच्या निर्देशांप्रमाणे डेटा सुरक्षेकरिता स्वतंत्र फिजीकल ऑफलाईन बँकअप आवश्यक आहे. त्यानुसार डेटाबेस व अँप्लिकेशन्सचा स्वतंत्र फिजीकल ऑफलाईन बँकअप घेण्याकरिता नवीन अद्यावत बँकअप सोल्युशनची अंमलबजावणी करण्यात येत आहे.

१०. व्हिडीओ कॉन्फरन्स सिस्टीम :

मुख्य कचेरी, सर्व प्रादेशिक कार्यालये, प्रशिक्षण केंद्र व कार्यालये (एकूण १५ लोकेशन्स) येथे अद्यावत पॉलिकॉम व्हिडीओ कॉन्फरन्स सिस्टीमची अंमलबजावणी करण्यात आली असून सदर सर्व कार्यालये व्हिडीओ कॉन्फरन्स सिस्टीमद्वारे ऑनलाईन कनेक्ट होत आहेत.

११. एसडी वॅन :

मुख्य डेटा सेंटर, डीआर साईट, सर्व कार्यालये व शाखा येथे एसडी वॅन नेटवर्क डिव्हाईसद्वारे कनेक्टिव्हिटी उपलब्ध करण्यात आली आहे. एसडी वॅन तंत्रज्ञानानुसार इंटरनेटद्वारेही सुरक्षित कनेक्टिव्हिटी देण्याची सुविधा असल्याने कनेक्टिव्हिटीच्या खर्चात मोठ्या प्रमाणात बचत होणार आहे. उपलब्ध दोन कनेक्टिव्हिटीपैकी जास्त क्षमतेची बँडविड्थ असणाऱ्या

कनेक्टिव्हिटीची निवड ऑटो स्विक पध्दतीने होण्याची सुविधा एसडी बँन मध्ये असल्याने चांगली कनेक्टिव्हिटी शाखा व कार्यालयांना उपलब्ध होईल. त्यामुळे कनेक्टिव्हिटी खंडीत / स्लो होण्याचे प्रमाण कमी होऊन डाऊनटाईम कमी होईल.

१२. युपीआय अॅक्वायरर :

युपीआय मर्चंट अॅक्वायरर होण्यासाठी एनपीसीआय यांनी संमती दिली असून त्यानुसार युपीआय अॅक्वायरर सुविधा सुरु करण्यात येत आहे. याअंतर्गत राज्य बँकेचे स्वतःचे युपीआय हॅन्डल प्राप्त झाले असून बँकेच्या व इतर बँकांच्या ग्राहकांना ऑफलाईन व ऑनलाईन क्युआर कोडची सुविधा राज्य बँकेमार्फत उपलब्ध होणार आहे.

(७) तपासणी व अंकेक्षण :

अ) रिझर्व्ह बँक निर्देशाबाबत :

बँकिंग नियमन कायदा, १९४९ चे कलम ३५अ ला अनुसरून रिझर्व्ह बँकेने दिनांक ६ मार्च, १९९६ मध्ये आपल्या बँकेस ११ निर्देश लागू केले होते. सदर निर्देशाबाबत रिझर्व्ह बँकेने त्यांचे पत्र क्र. डीसीबीआर. सीओ. आरसीबीडी. क्र. १६६३ / १९.५०.०२५ / २०१६-१७ दिनांक २० ऑक्टोबर, २०१६ अन्वये आपल्या बँकेवरील निर्देश मागे घेण्यात आल्याचे कळविले आहे. राष्ट्रीय बँकेने दिनांक २८ ऑक्टोबर, २०१६ रोजीचे पत्रान्वये सदर निर्देशांचा तिमाही प्रगती पुर्तता अहवाल सादर करणेबाबत सुचविलेनुसार बँक दर तिमाही प्रगती पुर्तता अहवाल राष्ट्रीय बँकेस नियमित सादर करण्यात येत आहे.

ब) राष्ट्रीय बँक तपासणी :

राष्ट्रीय बँकेने आपल्या बँकेच्या दि. ३१ मार्च, २०२४ अखेरील आर्थिक स्थितीवर आधारित ३१ वी वैधानिक तपासणी दिनांक ०३ मार्च, २०२५ ते दिनांक २८ मार्च, २०२५ या कालावधीत घेतली असून वैधानिक तपासणी अहवाल दिनांक ०२ मे, २०२५ रोजी प्राप्त झाला आहे.

पुर्तता अहवाल सुपर सॉफ्ट लिंकव्दारे दिनांक २७ जून, २०२५ रोजी निर्धारित वेळेत राष्ट्रीय बँकेस सादर करण्यात आला आहे.

क) वैधानिक लेखापरीक्षण :

सन २०२३-२४ अखेरील आर्थिक स्थितीवर आधारित वैधानिक लेखापरीक्षण मे. बोरकर अॅण्ड मुझुमदार फर्मने बँकेस वैधानिक लेखापरीक्षण अहवाल दिनांक ३० जून, २०२४ रोजी सादर केला होता. दिनांक ३० ऑगस्ट, २०२४ रोजीच्या मा. ऑडिट सब-कमिटीच्या शिफारशीसह सदर पुर्तता अहवाल दिनांक १२ सप्टेंबर, २०२४ रोजीच्या मा. प्रशासक सभेची मान्यता घेऊन दिनांक २५ सप्टेंबर, २०२४ रोजी राष्ट्रीय बँक, पुणे तसेच मा. सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, पुणे व वैधानिक लेखापरीक्षक यांना निर्धारित वेळेत सादर केला आहे.

सन २०२४-२५ या आर्थिक वर्षाच्या बँकेच्या वैधानिक लेखापरीक्षणासाठी मे. बोरकर अॅण्ड मुझुमदार, सनदी लेखापाल या फर्मची फेरनियुक्ती अनुषंगाने दिनांक १० जुलै, २०२४ रोजीच्या मा. प्रशासक सभेच्या मान्यतेनुसार रिझर्व्ह बँकेस दिनांक १५ जुलै, २०२४ रोजी पत्रान्वये कळविले असता, रिझर्व्ह बँकेने त्यांचे पत्र क्र. Ref. CO.DOS.RPD. No. S3379 / 08-02-010 / 2024-2025 dtd. August 01, 2024 अन्वये मे. बोरकर अॅण्ड मुझुमदार, सनदी लेखापाल या फर्मची फेरनियुक्ती करण्यास अनुमती दिली आहे. तसेच दिनांक ०८ ऑगस्ट, २०२४ रोजीच्या मा. वार्षिक सर्वसाधारण सभेतील ठराव क्र. ०८ नुसार नियुक्ती करण्यात आली आहे. सन २०२४-२५ अखेर आर्थिक स्थितीवरील वैधानिक लेखापरीक्षणाचे कामकाज पुर्ण झाले असून वैधानिक लेखापरीक्षकांनी अहवाल बँकेस दिनांक ३० जून, २०२५ रोजी सादर केला आहे.

ड) अंकेक्षण उपसमिती :

राष्ट्रीय बँकेच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार आर्थिक वर्ष २०२४-२५ मध्ये मा. अंकेक्षण उपसमितीच्या एकूण ६ सभा झाल्या आहेत. राष्ट्रीय बँक तपासणी पुर्तता अहवाल व वैधानिक लेखापरीक्षण पुर्तता अहवाल मा. अंकेक्षण उपसमिती सभेच्या शिफारशीने मा. प्रशासक सभेस मान्यतेस्तव सादर करण्यात येतो. त्याचप्रमाणे मुख्य कचेरी

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

दि महाराष्ट्र स्टेट को-ऑपरेटिव्ह बँक लि.
(दि विदर्भ को-ऑपरेटिव्ह बँक लि. सम्मिलित) शेड्युल्ड बँक

MSC BANK

११४ वा वार्षिक अहवाल २०२४-२५

/ प्रादेशिक कार्यालय / शाखा व विविध विभागांचे अंतर्गत लेखापरीक्षण अहवालावरील पूर्तता अहवाल तसेच आय.एस. ऑडिट, मायगेशन ऑडिट अहवालावरील निरीक्षणांची पूर्तता करून मा. अंकेक्षण उपसमिती सभेपुढे मान्यतेसाठी सादर करण्यात येतात.

इ) कर्जदार संस्थांची तपासणी :

बँक प्रामुख्याने जिल्हा बँका, नागरी बँका, साखर कारखाने, सूत गिरण्या व इतर कर्जदार संस्थांच्या वार्षिक तपासण्या तसेच इतर नियमित तपासण्या घेऊन तपासणीत आढळलेल्या उणिवांची संबंधित संस्थांकडून पूर्तता करून घेऊन जोखीम कमी करणेसाठी प्रयत्न केले जातात. सदर अहवाल आढळलेल्या प्रमुख बाबी मा. प्रशासक सभेपुढे ठेवण्यात येतात.

फ) आय. एस. ऑडिट :

बँकेच्या सन २०२४-२५ अखेरील ईनफॉर्मेशन सिस्टीम ऑडिट व व्हलनेरॅबिलिटी अॅसेसमेंट अॅण्ड पेनेट्रेशन टेस्टिंग (व्हीएपीटी) ऑफ कोर बँकिंग सोल्युशन, डाटा सेंटर, डीआर साईट, हार्डवेअर, नेटवर्किंग इन्फ्रास्ट्रक्चर अॅण्ड अदर अलाईड सिस्टीम्स ऑफ डाटा सेंटर तसेच सायबर सिव्युरिटीचे मुख्य कचेरी येथील विभाग, डीआर साईट, डीसी साईट, ६ शाखा व प्रादेशिक कार्यालय, नाशिक यांचे आय. एस. ऑडिटचे कामकाज मे. डिजिटल एज स्ट्रॅटेजीस् प्रा. लि. यांना देण्यात आले असून ऑडिटचे कामकाज पूर्ण झाले आहे. आयएस ऑडिटचा अहवाल बँकेस २५ एप्रिल, २०२५ रोजी प्राप्त झाला आहे. सदरील अहवालाचा पूर्तता अहवाल मे. डिजिटल एज स्ट्रॅटेजीस् प्रा. लि. यांना दि. ०४ जून, २०२५ रोजी सादर करण्यात आला.

अंतर्गत हिशेब तपासणी विभाग

अंतर्गत हिशेब तपासणी :

बँकेची परिपत्रके तसेच शासन, रिझर्व्ह बँक, एमसीएस अॅक्ट व नाबार्ड यांच्या परिपत्रकानुसार शाखांच्या आर्थिक व्यवहारांची तपासणी केली जाते. क्षेत्रीय यंत्रणेचे तसेच मुख्य कचेरी येथील विविध विभागांच्या देय बिलांचे ग्रि-ऑडिट करण्यात येते. याशिवाय मुख्य कचेरीमधील विविध विभागांचे सूचनेनुसार व कार्यालयीन आदेशानुसार वेळोवेळी स्पेशल ऑडिट करण्याचे कामकाज या विभागामार्फत करण्यात येते.

सन २०२४-२५ मधील अंतर्गत हिशेब तपासणी :

सन २०२४-२५ मध्ये बँकेच्या ५५ शाखा, ६ प्रादेशिक कार्यालये व मुख्य कचेरी (ट्रेझरी, आयबीडी व बोर्ड विभाग वगळता) अशा एकूण ६२ युनिट्सपैकी मुंबई स्थित २८ शाखा व मुख्य कचेरी अशा एकूण २९ युनिट्सचे अंतर्गत हिशेब तपासणी विभागातील अंकेक्षकांकडून अंकेक्षण करण्यात आले. तर मुंबई बाहेरील २७ शाखा व ६ प्रादेशिक कार्यालये अशा एकूण ३३ युनिट्सचे अंकेक्षण क्षेत्रीय यंत्रणेमार्फत धोरणानुसार त्रैमासिक / सहामाही पध्दतीने अंकेक्षण करण्यात येते.

कामकाजावर प्रभावी नियंत्रण :

मा. अंकेक्षण उपसमितीचे अध्यक्ष यांनी सूचित केलेनुसार कर्जवाटप, थकीत कर्जे व एन.पी.ए. कर्जे इ. बाबी विचारात घेवून, दि. ०१ फेब्रुवारी, २०२२ रोजीच्या मा. प्रशासक सभेतील संमत धोरणानुसार शाखांची जोखीम विचारात घेऊन वर्गीकरण करण्यात आले व त्यानुसार उच्च व मध्यम, जोखीम शाखांचे त्रैमासिक तर कमी जोखीम शाखांचे सहामाही पध्दतीने अंतर्गत अंकेक्षण करण्यात येते. त्यामुळे अंतर्गत अंकेक्षणातील आवश्यक बाबी वेळीच तपासल्या जाऊन जोखीम कमी होते.

(८) मानव संसाधन विकास व व्यवस्थापन

कर्मचारी / अधिकारी संख्या

दिनांक ३१ मार्च, २०२४ अखेर कर्मचारी/ अधिकारी यांची एकूण संख्या ६७० इतकी होती. अहवाल सालात १०१ कर्मचारी / अधिकारी सेवानिवृत्त, ०२ अधिकारी यांचे सेवाकालात निधन, ३३ अधिकारी/ कर्मचाऱ्यांनी राजीनामा दिला आहे. त्याचबरोबर ०३ द्वितीय श्रेणी अधिकारी, ३९ ज्युनिअर श्रेणी अधिकारी, १२२ असोसिएट (कारकून) श्रेणीतील कर्मचाऱ्यांची नव्याने भरती प्रक्रियेद्वारे नियुक्ती करण्यात आली आहे. तसेच दिनांक २७ जून, २०२४ रोजीच्या मा. प्रशासक सभेतील मंजूर धोरणानुसार राज्य बँकेत कंत्राटद्वारामार्फत अथवा रोजंदारीवर नियुक्ती केलेल्या ०७ कामगारांची शिपाई श्रेणीत व ०४ कामगारांची वाहन चालक म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे.

मंजूर सेवक मांडानुसार बँकेत अधिकारी/कर्मचाऱ्यांची असलेली कमतरता व कामकाजाची निकड विचारात घेऊन बँकेने सेवानिवृत्त अधिकारी / कर्मचाऱ्यांना त्यांच्या सेवानिवृत्तीच्या वेळी असलेल्या श्रेणीतील अधिकार कंत्राटी कालावधीमध्येही प्रदान करून ११ महिन्यांच्या कालावधीसाठी कंत्राटी पध्दतीने नियुक्त करणेचे धोरण सन २०१८ पासून अंमलात आणले आहे. या धोरणानुसार दिनांक ३१ मार्च, २०२५ अखेर बँकेत एकूण ११६ अधिकारी / कर्मचारी कार्यरत आहेत. त्यानुसार दिनांक ३१ मार्च, २०२५ अखेर कर्मचारी / अधिकारी यांची एकूण संख्या ८२५ इतकी आहे. सदरचा तपशील खालीलप्रमाणे.

दिनांक ३१ मार्च, २०२५ अखेर				
अ. क्र.	श्रेणी	प्रत्यक्ष कार्यरत		एकूण
		नियमित	कंत्राटी	
१	व्यवस्थापकीय संचालक	०१	००	०१
२	मुख्य सरव्यवस्थापक	०१	००	०१
३	सरव्यवस्थापक	०१	०१	०२
४	उपसरव्यवस्थापक	०१	०३	०४
५	व्यवस्थापक	०७	०४	११
६	सहव्यवस्थापक	२४	०२	२६
७	सहाय्यक व्यवस्थापक	७६	२२	९८
८	द्वितीय श्रेणी अधिकारी (बीआरआयओसह)	७९	२८	१०७
९	ज्युनिअर श्रेणी अधिकारी	१४९	२६	१७५
१०	कारकून	२६३	००	२६३
११	लघुलेखक	०२	०१	०३
१२	टंकलेखक	३१	०७	३८
१३	टेलिफोन ऑपरेटर	०६	००	०६
१४	दफ्तरी / कनिष्ठ श्रेणी कर्मचारी	६०	१९	७९
१५	वाहन चालक	०८	०३	११
	एकूण	७०९	११६	८२५

बँकेने ज्युनिअर श्रेणी अधिकारी व कारकून श्रेणीमध्ये भरती करताना राबविलेली भरती प्रक्रिया अत्यंत पारदर्शक पध्दतीने राबविण्यात आली आहे. भरती प्रक्रिया राबवितांना आयबीपीएस मार्फत परिक्षा, बँकिंग क्षेत्रातील तज्ञ व्यक्तींच्या मुलाखत समितीमार्फत मुलाखतीच्या माध्यमातून यशस्वी उमेदवारांची निवड करण्यात आली. दिनांक ०१ एप्रिल, २०२४ ते दिनांक ३१ मार्च, २०२५ या कालावधीत ०३ द्वितीय श्रेणी अधिकारी, ३९ ज्युनिअर श्रेणी अधिकारी, १२२ असोसिएट (कारकून) यांची नियुक्ती करण्यात आली आहे. तसेच दि.२७.०६.२०२४ रोजीच्या मा.प्रशासक सभेतील मंजूर धोरणानुसार राज्य बँकेत कंत्राटदारामार्फत अथवा रोजंदारीवर नियुक्ती केलेल्या ०७ कामगारांची शिपाई श्रेणीत व ०४ कामगारांची वाहन चालक म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे. मंजूर सेवक मांडानुसार बँकेत अधिकारी/कर्मचाऱ्यांची असलेली कमतरता व कामकाजाची निकड विचारात घेऊन बँकेने सेवानिवृत्त अधिकारी/ कर्मचाऱ्यांना त्यांच्या सेवानिवृत्तीच्या वेळी असलेल्या श्रेणीतील अधिकार कंत्राटी कालावधीमध्येही प्रदान करून ११ महिन्यांच्या कालावधीसाठी कंत्राटी पध्दतीने नियुक्त करणेचे धोरण सन २०१८ पासून अंमलात आणले आहे. या धोरणानुसार दि.३१ मार्च, २०२५ अखेर बँकेत एकूण ११६ अधिकारी/कर्मचारी कार्यरत आहेत.

प्रशिक्षण :

आपल्या बँकेच्या शिखर प्रशिक्षण व संशोधन संस्था, वाशी व नागपूर केंद्र यांचे माध्यमातून राज्य बँक / जिल्हा बँकेतील अधिकारी / कर्मचाऱ्यांना बँकींग संबंधित विविध विषय उदा. एनपीए व वसुली, आर्थिक ताळेबंद, एएलएम, कर्जप्रकरणे

छाननी, फ्रॉड, व्यवसाय विकास इ. तसेच संगणक अनुषंगिक विषयाचे प्रशिक्षण दिले जाते. त्याचबरोबर प्राथमिक सेवा संस्थांचे संचालक / सचिव यांचेसाठी इन हाऊस व ऑन लोकेशन प्रशिक्षण कार्यक्रम राष्ट्रीय बँकेच्या सहकार्याने आयोजित केली जातात. तसेच शिखर संस्थेमार्फत अन्य नागरी बँका, पगारदार संस्था, गृहनिर्माण संस्था व इतर सहकारी संस्थांच्या पदाधिकारी व सभासदांना प्रशिक्षण देण्यात येते. शिखर प्रशिक्षण व संशोधन संस्थेचे जानेवारी, २०२३ मध्ये सी-पेक, बर्डने केलेल्या तपासणीमध्ये पुनर्मुल्यांकनानुसार एकूण १००० पैकी ८२६ गुणांकासह सलग तिसऱ्यांदा 'अ' वर्ग प्राप्त झाला आहे, ही बाब भूषणावह आहे. तसेच नॅफस्कोबनेही शिखर प्रशिक्षण संस्थेला देशपातळीवरील तिसऱ्या क्रमांकाचे पारितोषिक देऊन गौरविले आहे.

सन २०२४-२५ मध्ये आपल्या शिखर प्रशिक्षण व संशोधन संस्था, वाशी व नागपूर केंद्र यांचेमार्फत सी-पेक सुचीनुसार एकूण ७२ प्रशिक्षण कार्यक्रमांचे आयोजन करून राज्य बँकेचे अधिकारी / कर्मचारी ३११, जिल्हा बँकेचे अधिकारी / कर्मचारी ५८७, प्राथमिक सेवा संस्थांचे ६०४ संचालक / सभासद / सचिव असे एकूण १५०२ प्रशिक्षणार्थी तसेच इतर प्रशिक्षण कार्यक्रम ४९ (१५ राज्य बँकेच्या कार्यशाळा व ३४ अन्य) प्रशिक्षण कार्यक्रमांद्वारे राज्य बँक, जिल्हा बँक, अर्बन बँक व इतर सहकारी संस्थांचे ३०४२ असे एकूण ४५४४ प्रशिक्षणार्थींना वर्षभरात प्रशिक्षण देण्यात आले.

अहवाल सालात शिखर, वाशी व नागपूर केंद्रामार्फत आयोजित प्रशिक्षण कार्यक्रमांचा तपशिल खालीलप्रमाणे :

प्रशिक्षण कार्यक्रम संख्या						प्रशिक्षणार्थींची संख्या				
राज्य बँक व जिल्हा बँका	राज्य बँक	जिल्हा बँका	प्राथमिक सह. संस्था	नागरी बँका व इतर संस्था	एकूण	राज्य बँक	जिल्हा बँका	प्राथमिक सह. संस्था	नागरी बँका व इतर संस्था	एकूण
५१	१५	०६	२१	२८	१२१	९५०	७८४	६०४	२२०६	४५४४

(९) व्यवसाय वृद्धीसाठी राबविण्यात आलेले उपक्रम

• राज्यस्तरीय परिषद/ कार्यशाळा :

राज्यातील सर्व जिल्हा बँकांच्या मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांचेसाठी दि.२७.०८.२०२४ ते २८.०८.२०२४ रोजी दोन दिवसीय परिषदेचे आयोजन अमरावती येथे करण्यात आले होते. सदर सभेस राष्ट्रीय बँकेच्या मा. सरव्यवस्थापक व सर्व जिल्हा बँकांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी उपस्थित होते. परिषदेत चांगल्या प्रकारे चर्चा करण्यात आली. न भुतो न भविष्यती या उक्तीप्रमाणे सदरची परिषद चांगल्याप्रकारे पार पडली.

• राज्यस्तरीय बँकर्स कमिटी सभा (एसएलबीसी) :

बँक ऑफ महाराष्ट्र निमंत्रक असलेल्या स्टेट लेव्हल बँकर्स कमिटी सभेमध्ये (SLBC) अहवाल सालात सहकारी बँकांच्या खरीप व रब्बी पीक कर्जाचे उद्दिष्ट रु.२५९९९.१८ कोटी निश्चित करण्यात आले होते. अहवाल वर्षात या समितीच्या एकूण ४ (त्रैमासिक) सभा संपन्न झाल्या. या सभांद्वारे राज्यातील सर्व बँकांच्या पीककर्ज वाटपाच्या उद्दिष्ट पूर्ततेचा तसेच इतर कर्जाचा आढावा घेणेत आला.

• बँकिंग विभागातील महत्वाच्या बाबी :

बँकेने एच.डी.एफ.सी. बँक लि., गिफ्ट सिटी, गुजरात येथे निर्यातदार ग्राहकांच्या सोयीसाठी अतिरिक्त यूएसडी (USD) नॉस्ट्रो खाते उघडले आहे. आता बँकेकडे यूएसडीमधील दोन नॉस्ट्रो खाती आहेत.

बँकेने एच.डी.एफ.सी. बँक लि., गिफ्ट सिटी, गुजरात येथे युरो (Euro) नॉस्ट्रो खाते देखील उघडले आहे.

बँकेने स्वतःची QR कोड सुविधा यशस्वीपणे अंमलात आणली आहे कारण बँकेला एन.पी.सी.आय. कडून अॅक्वारर ची परवानगी मिळाली आहे.

महाराष्ट्र शासनाने आमच्या बँकेला उच्च निव्वळ संपत्ती (High Net-worth) आणि मजबूत आर्थिक स्थितीच्या आधारावर शासकीय व्यवहार हाताळण्यासाठी व शासकीय ठेव स्वीकारण्यासाठी मान्यता दिली आहे.

पीडीआय बॉण्ड (कर्जरोखे) :

- भारतीय रिझर्व्ह बँकेने (CO.DOR Isg No.S7442/02-13-001/ 2024-25) द्वारे दि. १७.०२.२०२५ रोजी राज्य बँकेला पीडीआय बॉण्ड म्हणजेच (Perpetual Debt Instrument) कर्जरोखे विक्रीची व त्याद्वारे ₹५००.०० कोटी इतका निधी उभारण्याची परवानगी दिली आहे.
- रिझर्व्ह बँकेद्वारे दि.१७.०६.२०२५ ही अंतिम मुदत दिली गेली होती. मात्र रिझर्व्ह बँकेच्या परवानगीने ही मुदत दि.१७.०९.२०२५ पर्यंत वाढविण्यात आली आहे.
- राज्यातील नागरी/ग्रामीण बिगर शेती सहकारी पतसंस्थांनी तरलतेसाठी (SLR) करावयाच्या एकूण ठेवींच्या किमान २५% गुंतवणुकीपैकी ५% गुंतवणूक राज्य बँकेच्या कर्जरोख्यांमध्ये केल्यास ती पतसंस्थेच्या वैधानिक तरलतेसाठी (SLR) ग्राह्य धरण्यात येणेबाबत राज्य शासनाने दि.०७.०५.२०२५ रोजीच्या अध्यादेशाने मान्यता दिली आहे.
- राज्य बँकेने या अंतर्गत दि.२२.०८.२०२५ पर्यंत एकूण रु.५००.०० कोटीपैकी रु.१५१.६७ कोटी इतका निधी उभारला आहे.

(१०) मा. प्रशासकीय मंडळ नियुक्ती :

मा. सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचे दिनांक ०७ मे, २०१९ रोजीच्या आदेशान्वये राज्य बँकेचे मा. संचालक मंडळ बरखास्त करण्यात येवून, द्विसदस्यीय मा. प्रशासकीय मंडळाची प्रथम नियुक्ती करण्यात आली. सदरच्या प्रशासकीय मंडळात दिनांक ०२ मे, २०१२ रोजी बदल करण्यात येवून, नवीन द्विसदस्यीय मा. प्रशासकीय मंडळाची नियुक्ती करण्यात आली. त्यानंतर दिनांक ०३ जुलै, २०१५ रोजी मा. सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचे आदेशान्वये बदल करण्यात येवून, त्रिसदस्यीय मा. प्रशासकीय मंडळाची नियुक्ती करण्यात आली. तदनंतर दिनांक ०१ जुलै, २०१७ रोजी मा. सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी बँकेच्या मा. प्रशासकीय मंडळामध्ये दोन सदस्यांची व दिनांक ०३ ऑगस्ट, २०१७ रोजीच्या आदेशान्वये एका सदस्याची नियुक्ती करण्यात येऊन एकूण ६ सदस्यीय मा. प्रशासकीय मंडळाची रचना करण्यात आली.

यानंतर दिनांक ०५ जून, २०१८ रोजी राज्य बँकेवर प्रशासक म्हणून मा. श्री. विद्याधर वामनराव अनास्कर यांची नियुक्ती करण्यात येऊन, त्यांचे मदतीसाठी मा. श्री. संजय भेंडे व मा. श्री. अविनाश एल. महागांवकर या दोन सदस्यांची सहाय्य समिती नियुक्ती करण्यात आली. त्यांचेपैकी मा. श्री. अविनाश एल. महागांवकर यांनी दिनांक ०९ जानेवारी, २०२० रोजी राजीनामा दिला. त्यानंतर मा. सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी दिनांक ०१ जून, २०२० रोजीच्या पत्रानुसार, द्विसदस्यीय सहाय्य समितीची मान्यता रद्द केल्याने सदरची समिती आता अस्तित्वात नाही. मा. श्री. विद्याधर वामनराव अनास्कर हे बँकेचे एकमेव प्रशासक म्हणून कामकाज पाहता आहेत.

मा. प्रशासक तसेच मा. सदस्य वा त्यांचे नातेवाईक यांनी राज्य बँकेकडून कोणतेही कर्ज घेतलेले नाही.

दिनांक ०७ फेब्रुवारी, २०१५ रोजीच्या मा. जिल्हा सहकारी निवडणूक अधिकारी तथा मा. विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था, मुंबई विभाग, मुंबई यांचे आदेशान्वये बँकेच्या मा. संचालक मंडळाची निवडणूक प्रक्रिया सुरु करण्यात आली होती. मात्र सदरच्या निवडणूक प्रक्रियेस मा. नागपूर उच्च न्यायालयात बँकेच्या सभासद अर्जकर्त्यांनी आव्हान दिल्याने मा. न्यायालयाचे आदेशान्वये निवडणूक प्रक्रिया स्थगित झाली होती.

विषयांकीत दाव्यात १० दावे टॅग झाले असून, मा. उच्च न्यायालय, नागपूर येथील दावे मा. उच्च न्यायालय, मुंबई येथे वर्ग करण्यात आले. सदर दाव्याची सुनावणी मा. उच्च न्यायालय, मुंबई येथे दिनांक २८ जानेवारी, २०२५ रोजी झाली. या सुनावणीवेळी मा. न्यायालयाने खालील प्रमाणे आदेश पारित केला.

याचिकाकर्ता यांचे सिनियर वकिलांनी सुनावणी वेळी (व्हिडीओ कॉन्फरन्स व्दारे) महाराष्ट्र सहकारी संस्था कायदा, १९६० मधील काही सुधारणांना आव्हान देऊन याचिकाकर्त्यांनी ही याचिका मागे घेण्याच्या स्वातंत्र्यासह याचिका मागे घेण्याची मा. न्यायालयाकडे परवानगी मागितली आहे. या दुरुस्त्या सध्याची याचिका प्रलंबित असताना करण्यात आल्याचे त्यांनी नमूद केले.

याचिकाकर्त्यांनी मा. न्यायालयास केलेली उपरोक्त विनंती मान्य करण्यात आली. सुधारीत तरतुदींना तसेच या याचिकेत आव्हान देण्यात आलेल्या तरतुदींना आव्हान देवून याचिकाकर्त्याला नवीन याचिका दाखल करण्याच्या स्वातंत्र्यासह ही याचिका निकाली काढण्यात आली आहे.

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

दि महाराष्ट्र स्टेट को-ऑपरेटिव्ह बँक लि.
(दि विदर्भ को-ऑपरेटिव्ह बँक लि. सम्मिलित) शेड्युल्ड बँक

MSC BANK

११४ वा वार्षिक अहवाल २०२४-२५

जर काही अंतरीम आदेश असेल तर सदरचा आदेश बाजूला सारण्यात आला आहे. तसेच काही दिवाणी अर्ज असतील तर ते निकाली काढण्यात आले आहेत.

मा सहकार आयुक्त व निबंधक सहकारी संस्था, पुणे यांचे दि. ०७ जुलै, २०२५ रोजीच्या पत्रानुसार प्रशासकांना दि. ३१ मार्च, २०२६ पर्यंत अथवा, मा. संचालक मंडळाची निवडणूक हीऊन निवडणूक प्रक्रियेद्वारे निवडून आलेल्या संचालक मंडळाचे गठन होईपर्यंत यौपेकी जे आधी घडेल तोपर्यंत प्रशासक कालावधीस मुदतवाढ देण्यास मान्यता देण्यात आली आहे.

(११) सन २०२४-२५ मधील महत्वाच्या बाबी :

- राज्य शासनाच्या “स्मार्ट” (State of Maharashtra Agribusiness & Rural Transformation Project) योजनेअंतर्गत गोदाम बांधकाम प्रकल्पास मध्यम मुदत कर्ज सुविधा / पुरवठा करणे तसेच उभारणी पश्चात कॅश क्रेडिट मर्यादा मंजूर करणेबाबत धोरण प्रसूत करण्यात आले.
- बँकेचे भाग भांडवल व्यवस्थापन धोरण प्रसूत करण्यात आले.
- बँकेचे जिल्हा बँकांच्या सहभागात कर्ज पुरवठा करणेबाबतचे धोरण प्रसूत करण्यात आले.
- राज्य बँकेमध्ये पगार जमा होणाऱ्या संस्था / कंपनीच्या कर्मचाऱ्यांना अल्पमुदती अधिकर्ष मर्यादा सुविधा उपलब्ध करून देणेबाबत धोरण प्रसूत करण्यात आले.
- परवानाधारक दुकानदार / प्रोप्रायटर / व्यापारी / भागिदार यांना क्लिन कॅश क्रेडिट सुविधा उपलब्ध करून देणेबाबत धोरण प्रसूत करण्यात आले.
- विलफुल डिफॉल्टर्स व लार्ज डिफॉल्टर्स बाबत करावयाच्या कार्यवाही अनुषंगाने धोरण प्रसूत करण्यात आले.
- यशस्वी महिला उद्योजकांसाठी १% व्याजदरात सबलत देऊन ‘नारी सन्मान टेकओव्हर’ कर्जाबाबतचे धोरण प्रसूत करण्यात आले.

मा. प्रशासकांच्या आदेशावरून

मुंबई.

दिनांक : १० सप्टेंबर, २०२५

दिलीप एन. दिघे

व्यवस्थापकीय संचालक

आर्थिक पत्रके सन २०२४-२०२५

दिनांक ३१ मार्च, २०२५ चा ताळेबंद

	परिशिष्ट	दि. ३१ मार्च, २०२५ (चालू वर्ष) (₹)	दि. ३१ मार्च, २०२४ (मागील वर्ष) (₹)
भांडवल व देणी			
भाग भांडवल	१	५२५,३४,१४,०००.००	५२०,७४,५२,०००.००
राखीव व इतर निधी	२	७७६२,७३,३२,७२६.२३	७१४५,४०,६८,६८२.८०
टेवी	३	२६३५८,६८,५०,१४८.३४	२३५८२,२२,१५,३१४.१०
घेतलेली कर्जे	४	१६३१,०५,२०,८४१.००	१४४६२,६७,०३,८१६.००
इतर देणी व तरतुदी	५	२७१,७६,३५,०३१.२५	१४३१,२३,१०,०६४.०५
एकूण		५२००१,५७,५२,८१६.८२	४७२१२,२७,५६,८८३.२५
जिंदगी व येणी			
रोख व रिझर्व्ह बँकेकडील शिल्लक	६	४३२७,८५,५५,२१५.२२	४५२१,७८,३१,४३०.२४
इतर बँकांतील शिल्लक व मनी एँट कॉल एँड शॉर्ट नोटीस	७	३६६७,२०,७३,६७५.२२	२११,३१,०२,०७४.६२
गुंतवणूक	८	६२७३,३४,८४,१७४.५४	६२५३,८८,४२,११६.६६
कर्जे	९	३५५८८,०५,२६,३८४.०७	३३६८१,७१,०१,५२०.८७
कायम मालमत्ता	१०	१०३,८३,८२,४०३.२०	१०२,४२,४८,५२६.३६
इतर मालमत्ता	११	१२७१,२६,६७,२६४.१७	१६६४,८६,१७,२१५.२०
एकूण		५२००१,५७,५२,८१६.८२	४७२१२,२७,५६,८८३.२५
संभवनीय देणी	१२	४२४,४०,५७,२२७.०१	४७०,११,७३,२५२.२७
वसुलीसाठी आलेले चेक्स व उलट बाजुप्रमाणे	१३(अ)	१८२३,२४,८२,८१३.०४	२०८०,५५,४७,४२८.०८
महत्वाच्या हिशेबाच्या पॉलीसी	१८		
नोदस् तु अकौंटस	१९		
उपरोक्त नमूद परिशिष्ट ताळेबंदाचा अविभाज्य भाग आहेत.			

मे. बीरकर अँड मुद्दामदार
चार्टर्ड अकौंटंटस्
एफआरएन नं. १०१५६२ डब्ल्यु

दि महाराष्ट्र स्टेट को-ऑपरेटिव्ह बँक लि., मुंबई करिता

सीए ब्रिजमोहन अगरवाल
पार्टनर
मॅबरशिप नं. ०३३२५४
युडीआयएन नं. २५०३३२५४बीएमआयएनव्हीएच७११४

(विद्याधर व्ही. अनास्कर)
प्रशासक

(दिलीप एन. दिघे)
व्यवस्थापकीय संचालक

स्थळ : मुंबई
दिनांक : २७ जून, २०२५

दिनांक ३१ मार्च, २०२५ रोजी संपलेल्या वर्षाचे नफा-तोटा पत्रक

	परिशिष्ट	दि. ३१ मार्च, २०२५ (चालू वर्ष) (₹)	दि. ३१ मार्च, २०२४ (मागील वर्ष) (₹)
१. उत्पन्न			
मिळालेले व्याज	१३	३३५७,६६,८९,२७०.९२	२६७८,२८,५४,४६७.२६
इतर उत्पन्न	१४	२६२,९८,६२,८०४.४३	२६२,९०,६३,६३९.८२
एकूण :		३६२०,६५,४४,०७४.५५	२९४०,३९,१८,१०७.०८
२. खर्च			
दिलेले व्याज	१५	२३५४,७२,५८,४३४.९०	१७५९,३४,९४,६९०.९०
व्यवस्थापन खर्च	१६	१८०,९५,९९,२९९.८४	१९९,७९,२६,९३६.७२
तरतूदी आणि इतर	१७	४३३,३९,५२,३९९.०९	३७४,२२,७२,८८४.९८
एकूण :		२९६८,०७,३७,१३३.८३	२३३४,३६,९४,५१२.६०
३. नफा / (तोटा)			
चालू वर्षातील नक्त नफा / (तोटा)		६५१,५८,२९,९४०.७२	६०५,०३,०३,६६७.२८
मागील वर्षातील शिल्लक नफा / (तोटा)		०.००	२९.४९
एकूण :		६५१,५८,२९,९४०.७२	६०५,०३,०३,६९६.७७
४. तरतूदी :			
वैधानिक राखीव निधी		१६२,८९,५५,४८७.००	१५३,७५,७५,९२२.००
इतर राखीव निधी :			
महाराष्ट्र राज्य सह. बँक शेती पतस्थिरता निधी		९७,७३,७३,२९२.००	९२,२५,४५,५५३.००
गुंतवणूक चढ-उतार निधी		८,९९,००,०००.००	८२,००,००,०००.००
सहकार शिक्षण व सभासद प्रशिक्षण निधी		५,००,०००.००	५,००,०००.००
इमारत निधी		५७,२२,०००.००	५७,२२,०००.००
लाभांश समकरण निधी		११,९०,६८,२८०.००	११,८९,४९,९८०.००
धर्मादाय निधी		५०,००,०००.००	५०,००,०००.००
सेवक कल्याण निधी		१,६२,८९,५५५.००	१,५३,७५,७५९.००
सर्वसाधारण राखीव निधी		३०७,८४,७९,९३४.७२	२९३,४६,८९,३७४.६९
लाभांश		५९,५३,४९,४००.००	५९,०७,४५,९००.००
शिल्लक ताळेबंदाकडे वर्ग		०.००	०.००

मे. बोरकर अँड मुद्दूमदार
चार्टर्ड अकौंटंट्स
एफआरएन नं. १०१५६९ डब्ल्यु

दि महाराष्ट्र स्टेट को-ऑपरेटिव्ह बँक लि., मुंबई करिता

सीए ब्रिजमोहन अगरवाल
पार्टनर
मॅम्बरशिप नं. ०३३२५४
युडीआयएन नं. २५०३३२५४बीएमआयएनव्हीएच७११४

(विद्याधर व्ही. अनास्कर)
प्रशासक

(दिलीप एन. दिघे)
व्यवस्थापकीय संचालक

स्थळ : मुंबई
दिनांक : २७ जून, २०२५

परिशिष्ट १		दि. ३१ मार्च, २०२५ (चालू वर्ष) (₹)	दि. ३१ मार्च, २०२४ (मागील वर्ष) (₹)
१ भाग भांडवल			
१.१	अधिकृत भागभांडवल (सरकारी भाग भांडवल वगळून)	१०००,००,००,०००.००	१०००,००,००,०००.००
	सर्वाना विक्रीस खुले प्रत्येकी ₹ १,०००/- चे १,००,००,००० भाग (मागील वर्षी १,००,००० भाग)		
१.२	भरपाई झालेले भागभांडवल		
१.२.१	वैयक्तिक, फर्मसू, कंपनी व इतर प्रत्येकी ₹ १,०००/- चे ४,८२,५२१ भाग (मागील वर्षी ४,२३,३८० भाग)	४८,२५,२१,०००.००	४२,३३,८०,०००.००
१.२.२	सहकारी संस्था प्रत्येकी ₹ १,०००/- चे ५४,७०,८९३ भाग (मागील वर्षी ५४,८४,०७९ भाग)	५४७,०८,९३,०००.००	५४८,४०,७९,०००.००
	एकूण - १	५९५,३४,१४,०००.००	५९०,७४,५९,०००.००

परिशिष्ट २		दि. ३१ मार्च, २०२५ (चालू वर्ष) (₹)	दि. ३१ मार्च, २०२४ (मागील वर्ष) (₹)
२ राखीव व इतर निधी			
२.१	वैधानिक राखीव निधी	१२२२,५०,२७,१२२.७४	१०६८,७४,५१,२००.७४
	सुरुवातीची शिल्लक	१०६८,७४,५१,२००.७४	९१६,४१,५४,२८८.७४
	अधिक : वर्षातील जमा (उपविधीप्रमाणे सन २०२३-२४ च्या नक्त नफ्याच्या २५%)	१५३,७५,७५,९२२.००	१५२,३२,९६,९१२.००
	बजा : वर्षातील घट	०.००	०.००
२.२	म.रा.सह. बँकेची शेती पतस्थिरता निधी	९५९,९१,७५,९५८.००	८४०,७८,५६,१३७.००
	सुरुवातीची शिल्लक	८४०,७८,५६,१३७.००	७२५,७८,६८,६३९.००
	अधिक : चालू वर्षातील जमा (उपविधीप्रमाणे सन २०२३-२४ च्या नक्त नफ्याच्या १५% व ३% व्याज)	११९,१३,१९,८२१.००	११४,९९,८७,४९८.००
	बजा : वर्षातील घट	०.००	०.००
२.३	इमारत निधी	३६,९०,२६,०००.००	३६,३३,०४,०००.००
	सुरुवातीची शिल्लक	३६,३३,०४,०००.००	३५,७५,८२,०००.००
	अधिक : चालू वर्षातील जमा	५७,२२,०००.००	५७,२२,०००.००
	बजा : वर्षातील घट	०.००	०.००
२.४	लाभांश समिकरण निधी	२३,२६,९३,७८०.००	११,४५,४४,६००.००
	सुरुवातीची शिल्लक	११,४५,४४,६००.००	४८,८३,०००.००
	अधिक : चालू वर्षातील जमा	११,८१,४९,१८०.००	१०,९६,६१,६००.००
	बजा : वर्षातील घट	०.००	०.००
२.५	भांडवल निधी (कर्जरीखे)	८५,९०,०००.००	८५,९०,०००.००
	सुरुवातीची शिल्लक	८५,९०,०००.००	८५,९०,०००.००
	अधिक : चालू वर्षातील जमा	०.००	०.००
	बजा : वर्षातील घट	०.००	०.००

		दि. ३१ मार्च, २०२५ (चालू वर्ष) (₹)	दि. ३१ मार्च, २०२४ (मागील वर्ष) (₹)
२.६	गुंतवणूक चढउतार निधी	३७२,२५,००,०००.००	३२०,२५,००,०००.००
	सुरुवातीची शिल्लक	२२०,२५,००,०००.००	२२०,२५,००,०००.००
	अधिक : वर्षातील जमा	८२,००,००,०००.००	०.००
	वजा : वर्षातील घट	०.००	०.००
२.७	आयकर कायदा कलम ३६(१)(viii) नुसार खास निधी	४४२,००,३९,६६४.००	३२८,२०,३९,४२४.००
	सुरुवातीची शिल्लक	३२८,२०,३९,४२४.००	२४९,९०,३८,२४६.००
	अधिक : चालू वर्षातील जमा	११३,८०,०८,२४०.००	८६,२९,९३,१७८.००
	वजा : वर्षातील घट	०.००	०.००
२.८	सर्वसाधारण राखीव निधी	१४५२,२४,८६,४९१.७४	१२२६,८६,६४,६८९.०५
	सुरुवातीची शिल्लक	१२२६,८६,६४,६८९.०५	९१७,९८,४६,०९०.०५
	अधिक : वर्षातील जमा (सन २०२३-२४ च्या नक्त नफ्याची विभागणी, 'ब' वर्ग सभासदत्व फी, मागणी न केलेला लाभांश व पुनर्मूल्यांकन निधीकडून वर्ग)	२२५,३८,२१,८०२.६९	३०८,८८,१८,५९९.००
	वजा : वर्षातील घट	०.००	०.००
२.९	भांडवली तूट निधी	१,३५,८१,२२७.०६	१,३५,८१,२२७.०६
	सुरुवातीची शिल्लक	१,३५,८१,२२७.०६	१,३५,८१,२२७.०६
	अधिक : चालू वर्षातील जमा	०.००	०.००
	वजा : वर्षातील घट	०.००	०.००
२.१०	बुडीत व संशयित कर्ज निधी	२०४१,२५,९०,६९१.१५	२१५०,५५,८६,१६२.१९
	सुरुवातीची शिल्लक	२१५०,५५,८६,१६२.१९	२३२४,२८,४३,६९७.००
	अधिक : वर्षातील जमा	७१,९८,९८,३२३.९६	७१,५५,४९,२४९.१९
	वजा : वर्षातील घट	१८१,२८,९३,७९५.००	२४५,२८,०६,७८४.००
२.११	८.५% बुडीत व संशयित कर्ज निधी आयकर कायदा ३६(१)(vii) नुसार	४६५,७४,०९,३०८.८५	४१६,१९,१३,८३७.८१
	सुरुवातीची शिल्लक	४१६,१९,१३,८३७.८१	३६१,११,७८,५४२.००
	अधिक : वर्षातील जमा	६३,२८,९३,७९५.००	६२,०३,०६,७८४.००
	वजा : वर्षातील घट	१३,७३,९८,३२३.९६	६,९५,७१,४८८.१९
२.१२	गुंतवणूक घसारा निधी	२०,०२,५८,०४२.९७	७७,८६,९७,७६६.२६
	सुरुवातीची शिल्लक	७७,८६,९७,७६६.२६	१०६,८७,५६,२२९.३०
	अधिक : वर्षातील जमा	५,९०,३१,५५१.००	१३,८१,२९,३२६.६२
	वजा : वर्षातील घट	६३,७४,७१,२७४.२९	४२,८१,८७,७८९.६६
२.१३	अनुत्यादित गुंतवणूक निधी	०.००	०.००
	सुरुवातीची शिल्लक	०.००	०.००
	अधिक : वर्षातील जमा	०.००	०.००
	वजा : वर्षातील घट	०.००	०.००

		दि. ३१ मार्च, २०२५ (चालू वर्ष) (₹)	दि. ३१ मार्च, २०२४ (मागील वर्ष) (₹)
२.१४	पुनर्मूल्यांकन निधी	७२,८१,३२,५६१.००	८०,२०,४३,२५७.००
	सुरुवातीची शिल्लक	८०,२०,४३,२५७.००	८२,८२,३७,७३१.००
	अधिक : वर्षातील जमा	०.००	०.००
	बजा : वर्षातील घट	८,०२,०४,३२६.००	८,२८,२३,७७४.००
२.१५	नफा-तोटा खाते शिल्लक	६५१,५८,२१,२४८.७२	६१५,०३,०३,६८८.६२
२.१५.१	चालू वर्षाचा नफा	६५१,५८,२१,२४८.७२	६१५,०३,०३,६६७.२८
२.१५.२	मागील वर्षाचा संचित नफा	०.००	२१.४१
एकूण २ :		७७६२,७३,३२,७२६.२३	७१४५,४०,६८,६८२.८०

परिशिष्ट ३		दि. ३१ मार्च, २०२५ (चालू वर्ष) (₹)	दि. ३१ मार्च, २०२४ (मागील वर्ष) (₹)
३ ठेवी			
३.१	चालू ठेवी	१०२४,२२,७४,८१०.०८	१०६८,५२,४३,६१०.२६
३.१.१	बँकांकडील	८७६,२३,६४,६६८.८०	८७४,४३,४८,७३५.५८
३.१.२	इतरांकडील	१४८,६२,१०,१४१.१९	१९४,०८,९४,८७५.३८
३.२	बचत ठेवी	८३२,८४,६२,०२४.७५	८३३,२७,५२,१५०.७४
३.३	मुदत ठेवी	२४४२३,२१,०६,३१३.५१	२१६८०,४२,१२,५५२.४०
३.३.१	बँकांकडील	१८५८५,२७,३५,५६१.००	१६६१४,०४,४१,८३०.००
३.३.२	इतरांकडील	५८६७,९३,७०,७५२.५१	५०६६,३७,७०,७२२.४०
एकूण (३.१+३.२+३.३) :		२६३५८,६८,५०,१४८.३४	२३५८२,२२,१५,३१४.१०
३.४	भारतातील शाखांमधील ठेवी	२६३५८,६८,५०,१४८.३४	२३५८२,२२,१५,३१४.१०
३.५	भारताबाहेरील शाखांमधील ठेवी	०.००	०.००
एकूण ३ :		२६३५८,६८,५०,१४८.३४	२३५८२,२२,१५,३१४.१०

परिशिष्ट ४		दि. ३१ मार्च, २०२५ (चालू वर्ष) (₹)	दि. ३१ मार्च, २०२४ (मागील वर्ष) (₹)
४ घेतलेली कर्जे			
४.१	भारतातील घेतलेली कर्जे	१६३१३,०५,२०,८४१.००	१४४६२,६७,०३,८१६.००
४.१.१	राष्ट्रीय बँक	१६२८०,६५,००,८४१.००	१४४६२,६७,०३,८१६.००
४.१.२	इतर बँका	०.००	०.००
४.१.३	इतर संस्था :		
४.१.३.१	शाश्वत कर्ज रोखे (पीडीआय बाँड)	३२,४०,२०,०००.००	०.००
४.२	भारताबाहेरील कर्जे	०.००	०.००
एकूण ४ :		१६३१३,०५,२०,८४१.००	१४४६२,६७,०३,८१६.००
४.३	वरील ४.१ व ४.२ घेतलेल्या कर्जावरील तारणावर	०.००	०.००

परिशिष्ट ५		दि. ३१ मार्च, २०२५ (चालू वर्ष) (₹)	दि. ३१ मार्च, २०२४ (मागील वर्ष) (₹)
५ इतर देणी व तरतूदी :			
५.१	देयबीले	१५,३१,७७,९५५.१५	१२,५१,७८,५९४.००
५.२	इंटर ऑफिस अँडजस्टमेंट (निव्वळ)	०.००	३६,४९१.००
५.३	देय व्याज		
५.३.१	ठेवीवरील	११,२६,१३,१३९.००	२८,५६,७१,४८७.००
५.३.२	घेतलेल्या कर्जावरील	०.००	०.००
५.४	इतर (including Provisions) :		
५.४.१	डिव्हिडंड वॉरंट खाते	२०,५२,२७४.००	५४,५६,०१६.००
५.४.२	कर्मचारी हक्काच्या रजेपोटी तरतूद	५३,०१,१६,२५३.००	६२,७५,८५,५९५.००
५.४.३	संझी क्रेडिटर्स	४,९३,५१,११६.८२	६,२२,३४,२०३.३४
५.४.४	टीडीएस पेअेबल	८,१४,३१,३५१.९३	६,४५,८१,८९३.८२
५.४.५	आयकर तरतूद	३५४,३४,३२,९८०.००	८२९,६५,३४,२००.००
५.४.६	जमा वसुल विनियोगासाठी प्रलंबित खाते	६,०३,९६,८८०.०१	२४,७९,६७,३०१.८७
५.४.७	स्टेल ड्राफ्ट	८२,१२,११६.००	३६,४२,३५६.०९
५.४.८	मेस्ने प्रॉफीट	२,८८,८४,०००.००	२,७८,०२,०००.००
५.४.९	देय खर्च	४,०७,३२,७७३.३१	४,९३,९९,३४६.९१
५.४.१०	एनईएफटी / आरटीजीएस सेटलमेंट अकौंट	८०,४५,६४,२९७.२२	५,८६,३३,८३३.९८
५.४.११	इतर देणी	५१,९१,८५३.०२	४९,२६,१२७.४४
५.४.१२	जीएसटी देय खाते	९६,५४,६३६.५३	१,३०,८८,६८४.७२
५.४.१३	भाग खरेदी जमा रक्कम	१०,०००.००	१०,०००.००
५.४.१४	सेवक कल्याण निधी	७,३६,७३,९५६.००	५,८४,३८,१९७.००
५.४.१५	धर्मादाय निधी	४,२५,५७,६५१.००	३,७५,५७,६५१.००
५.४.१६	सहकार शिक्षण व सभासद प्रशिक्षण निधी	१,४५,००,०००.००	१,४०,००,०००.००
५.४.१७	सहकार संवर्धन निधी	१,२४,००,०००.००	१,२४,००,०००.००
५.४.१८	ग्रामीण कारागीर हमी हक्क निधी	६५,१९,४६०.७५	६५,१९,४६०.७५
५.४.१९	इएमडी /सिक्युरिटी डिपॉझिट व इतर	३,८२,२२,०९३.५२	४,१५,६०,७३१.५०
५.४.२०	इतर	१,५७,४३,२४३.९९	६४,२६,८९२.६३
५.४.२१	तरतूदी :		
५.४.२१.१	उत्तम जिंदगीपोटी केलेली तरतूद	१११,००,००,०००.००	१०२,००,००,०००.००
५.४.२१.२	भारतीय अन्न महामंडळ (एफसीआय) पोटी केलेली तरतूद	४,२६,१३,०००.००	४,६४,००,०००.००
५.४.२१.३	थकीत व्याज निधी	१७५,१५,८४,०००.००	२०६,६२,५९,०००.००
५.४.२१.४	संझी डेटर्स व इतर जिंदगीची तरतूद	११८,००,००,०००.००	११३,००,००,०००.००
	एकूण ५:	९७१,७६,३५,०३१.२५	१४३१,२३,१०,०६४.०५

परिशिष्ट ६		दि. ३१ मार्च, २०२५ (चालू वर्ष) (₹)	दि. ३१ मार्च, २०२४ (मागील वर्ष) (₹)
६ हातातील व रिझर्व्ह बँकेतील शिल्लक			
६.१	रोख व एटीएम मधील शिल्लक	२१,६४,६७,४३२.००	२६,२८,५५,९७०.००
६.२	परदेशी चलनातील रोख शिल्लक	०.००	०.००
६.३	रिझर्व्ह बँकेकडील शिल्लक		
६.३.१	चालू खात्यावरील शिल्लक	९६५,२०,८८,४८३.९२	७७५,४९,७५,४६०.२४
६.३.२	इतर खात्यावरील शिल्लक (स्टँडिंग डिपॉझिट फसिलिटी)	३४११,००,००,०००.००	३७९०,००,००,०००.००
एकूण ६:		४३९७,८५,५५,९१५.९२	४५९१,७८,३१,४३०.२४

परिशिष्ट ७		दि. ३१ मार्च, २०२५ (चालू वर्ष) (₹)	दि. ३१ मार्च, २०२४ (मागील वर्ष) (₹)
७ इतर बँकांतील शिल्लक व मनी अँट कॉल अँड शॉर्ट नोटीस			
७.१	भारतातील		
७.१.१	बँकांमधील शिल्लक		
७.१.१.१	चालू ठेवी	२२,६२,७७,३९८.३२	१२,८४,४१,३१३.०५
७.१.१.२	इतर खात्यांमधील (मुदत ठेवी)	१५९२,१८,७८,८५३.००	१९७,०८,१०,८६३.००
७.१.२	मनी अँट कॉल अँड शॉर्ट नोटीस		
७.१.२.१	बँकांमध्ये	०.००	०.००
७.१.२.२	इतर संस्थांमध्ये	१८९६,३६,२९,७५६.८०	०.००
७.२	परदेशी बँकांमधील	०.००	०.००
७.२.१	चालू ठेवी	१५६.०२.८७६६७.८०	१,३८,५६,८९८.५७
एकूण ७:		३६६७,२०,७३,६७५.९२	२११,३१,०९,०७४.६२

परिशिष्ट ८		दि. ३१ मार्च, २०२५ (चालू वर्ष) (₹)	दि. ३१ मार्च, २०२४ (मागील वर्ष) (₹)
८ गुंतवणूक			
८.१	भारतातील		
८.१.१	सरकारी (केंद्र व राज्य) कर्जरीख्यांमध्ये	६६२३,०६,३४,१७३.५४	६९०३,८९,५०,८६६.६६
८.१.२	इतर विश्वस्त कर्जरीख्यांमध्ये	०.००	०.००
८.१.३	सहकारी व इतर संस्थांचे भाग	६,००,०००.००	११,३५,०००.००
८.१.४	डिबेंचर अँड बॉण्डस् (पब्लिक सेक्टर अंडरटेकींग)	३५०,२२,५०,०००.००	४९,८७,६३,२५०.००
८.१.५	इतर	०.००	०.००
८.२	भारता बाहेरील गुंतवणूक	०.००	०.००
एकूण ८:		६९७३,३४,८४,१७३.५४	६९५३,८८,४९,११६.६६

परिशिष्ट ९		दि. ३१ मार्च, २०२५ (चालू वर्ष) (₹)	दि. ३१ मार्च, २०२४ (मागील वर्ष) (₹)
९ कर्जे			
९.१	बिले खरेदी / डिस्काऊंटींग	०.००	०.००
९.२	कॅश क्रेडीटस्, ओव्हरड्राफ्टस् आणि मागणी करताच परत करावयाची कर्जे	८४७१,५५,१३,४५४.३९	८९०५,०१,१९,९९३.०८
९.३	मुदती कर्जे :	२७११६,५०,८२,९२९.६८	२४७७६,६९,८१,५२७.७९
९.३.१	अल्प मुदत	१३०१५,८४,३३,४५५.५५	११७४०,२६,२६,७४४.९३
९.३.२	मध्यम मुदत	१२०९८,११,५५,७९६.३७	११२६७,१५,९५,६४२.५३
९.३.३	दीर्घ मुदत	२००२,५४,९३,६७७.७६	१७६९,२७,५९,१४०.३३
	एकूण (९.१ ते ९.३) :	३५५८८,०५,९६,३८४.०७	३३६८१,७१,०१,५२०.८७
९.४	तारणावर	३५४६५,०९,७८,७९६.०६	३३४०३,६०,०२,०८८.८५
९.५	बँक / सरकारी हमीवर	०.००	०.००
९.६	विनातारण	१२२,९६,१७,५८८.०१	२७८,१०,९९,४३२.०२
	एकूण (९.४ ते ९.६) :	३५५८८,०५,९६,३८४.०७	३३६८१,७१,०१,५२०.८७
९.७	भारतातील कर्जे		
९.७.१	अग्रक्रम क्षेत्र	१६३६३,६८,९७,०५७.००	१४४३२,०५,६३,१८०.००
९.७.२	सार्वजनिक क्षेत्र (एफसीआय)	३५००,००,००,०००.००	३५००,००,००,०००.००
९.७.३	बँका	७५०,५१,९७,५३४.५५	८५१,२८,३२,१८६.२७
९.७.४	इतर	१४९७३,८५,०१,७९२.५२	१४८९८,३७,०६,१५४.६०
	एकूण (९.७) :	३५५८८,०५,९६,३८४.०७	३३६८१,७१,०१,५२०.८७
९.८	भारताबाहेरील कर्जे	०.००	०.००
	एकूण ९ :	३५५८८,०५,९६,३८४.०७	३३६८१,७१,०१,५२०.८७

परिशिष्ट १०		दि. ३१ मार्च, २०२५ (चालू वर्ष) (₹)	दि. ३१ मार्च, २०२४ (मागील वर्ष) (₹)
१० कायम मालमत्ता :			
१०.१	इमारती		
	मागील वर्षातील दिनांक ३१ मार्च अखेरील शिल्लक	८८,९४,८३,२१०.३४	९८,९१,९०,३३८.३४
	अधिक : चालू वर्षातील वाढ	०.००	०.००
	वजा : चालू वर्षातील घट	०.००	४,२७,९८२.००
	चालू वर्षातील घट (पुनर्मुल्यांकीत इमारतीवरील घसारा)	८,०९,०४,३९६.००	८,९८,९३,७७४.००
	घसारा	७६,२९,९२२.००	९३,८५,३७२.००
	एकूण (१०.१) :	८०,०९,४८,८९२.३४	८८,९४,८३,२१०.३४
१०.२	फर्निचर व फिक्श्चर्स		
	मागील वर्षातील दिनांक ३१ मार्च अखेरील शिल्लक	७,३४,७०,८१६.०७	८,१२,१९,०७०.३२
	अधिक : चालू वर्षातील वाढ	१,८०,०३,९४८.६४	४५,०७,००८.२३
	वजा : चालू वर्षातील घट	२२,११,०९३.५६	५,६६,६१९.४८
	घसारा	१,१६,४०,१४५.००	१,१६,८८,६४३.००
	एकूण (१०.२) :	७,७६,२३,५२६.१५	७,३४,७०,८१६.०७

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

दि महाराष्ट्र स्टेट को-ऑपरेटिव्ह बँक लि.
(दि विदर्भ को-ऑपरेटिव्ह बँक लि. सम्मिलित) शेड्युल्ड बँक

MSC BANK

११४ वा वार्षिक अहवाल २०२४-२५

		दि. ३१ मार्च, २०२५ (चालू वर्ष) (₹)	दि. ३१ मार्च, २०२४ (मागील वर्ष) (₹)
१०.३	संगणक		
	मागील वर्षातील दिनांक ३१ मार्च अखेरील शिल्लक	११,९८,०८,२६७.८९	५,८६,१९,४१७.८७
	अधिक : चालू वर्षातील वाढ	११,५४,४३,५८८.०८	१४,९५,८३,५६३.४१
	बजा : चालू वर्षातील घट	११,७१९.९७	१,८९,०६६.४८
	घसारा	८,९७,१४,५२८.३५	८,८२,०५,६४३.९१
	एकूण (१०.३) :	१४,५५,२५,६०७.६५	११,९८,०८,२६७.८९
१०.४	मीटर वाहने		
	मागील वर्षातील दिनांक ३१ मार्च अखेरील शिल्लक	१,१४,८६,२३२.०६	१,२७,३४,८१९.०६
	अधिक : चालू वर्षातील वाढ	४८,५४,४६९.००	१०,९३,४४७.००
	बजा : चालू वर्षातील घट	०.००	३,१५,०४८.००
	घसारा	२०,५६,३२४.००	२०,२६,९८६.००
	एकूण (१०.४) :	१,४२,८४,३७७.०६	१,१४,८६,२३२.०६
	एकूण १० :	१०३,८३,८२,४०३.२०	१०९,४२,४८,५२६.३६

परिशिष्ट ११		दि. ३१ मार्च, २०२५ (चालू वर्ष) (₹)	दि. ३१ मार्च, २०२४ (मागील वर्ष) (₹)
११ इतर मालमत्ता			
११.१	इंटर ऑफिस अॅडजस्टमेंट (नक्त)	४७,६८,९९,६३३.०९	०.००
११.२	येणेव्याज :		
११.२.१	अनुत्पादीत कर्जावरील	१७४,७५,५३,३३५.३७	२०६,३६,८६,५४१.२५
११.२.२	गुंतवणूकीवरील	१८८,६९,३९,०७७.२५	१४१,५३,११,५४२.००
११.२.३	इतर संस्था	०.००	३,२७,२३,०१३.००
११.३	अग्रिम आयकर भरणा व उद्गम कर :		
११.३.१	अग्रिम आयकर भरणा	३४७,१५,००,०००.००	८२७,८८,५१,२२०.००
११.३.२	उद्गम कर (टी.डी.एस.)	१,४७,२२,६२२.२४	५२,५४,११३.९७
११.४	स्टेशनरी व स्टॅम्पस्	१६,४८,६८५.४३	२२,०१,९५२.५४
११.५	नॉन बँकिंग अॅसेटस् अॅक्वायर्ड इन सॅटिसफॅक्शन ऑफ क्लेम	०.००	०.००
११.६	इतर :		
११.६.१	स्थगित कर मालमत्ता	३५५,८६,०९,०६२.००	३८६,०७,५७,३१७.००
११.६.२	पुर्वदत्त खर्च	१,२६,२६,८९७.६१	१,२३,१६,०४४.५२
११.६.३	अनामत देव (सीसीआयएल, सीबीएलओ व इतर संस्था)	७३,१७,४८,४१०.९३	६८,३५,१३,२६६.९३
११.६.४	संडी डेटर्स	२३,४५,४३,२८५.८६	२२,६४,३३,२२१.४३
११.६.५	अग्रिम भाडे	३१,५०,३३४.००	३१,५०,३३४.००
११.६.६	क्लिअरिंग हाऊस	७८,२१,१८४.१४	९९,२०,०३१.१७
११.६.७	कॅपिटल वर्क इन प्रोग्रेस	१,८७,२९,७२२.०९	४,२९,१६,१७३.९४
११.६.८	जीएसटी इनपुट क्रेडिट	४७,७४,६३५.५१	३६,१३,०५९.४७
११.६.९	शिखर बँकेकडे उदारनिर्वाह योजने अंतर्गत LIC कडून येणे	५३,५४,७७,५३२.४०	०.००
११.६.१०	इतर	५९,२२,८४६.२५	७९,६९,३८३.९८
	एकूण ११ :	१२७१,२६,६७,२६४.१७	१६६४,८६,१७,२१५.२०

परिशिष्ट १२		दि. ३१ मार्च, २०२५ (चालू वर्ष) (₹)	दि. ३१ मार्च, २०२४ (मागील वर्ष) (₹)
१२ संभवनीय देणी			
१२.१	कर्ज म्हणून मान्य न झालेले क्लेम्स	२,३१,३१,३९८.३३	२,०५,२६,३९८.३३
१२.२.१	फॉरवर्ड एक्सचेंज कॉन्ट्रॅक्ट पोटी देयता	०.००	३,५६,२६,२४५.००
१२.२.२	खरेदी व विक्री संबंधित भविष्यातील करार	९७,६०,४२,५००.००	१२९,००,३९,०००.००
१२.३	बँक हमी		
१२.३.१	भारतातील	१९३,७१,४२,६९९.३३	२०७,५७,९५,००७.००
१२.३.२	भारता बाहेरील	०.००	०.००
१२.४	पत पत्रांपोटी	१६,४५,४९,७६७.००	१९,२१,२२,३०२.००
१२.५	आयकरापोटी देणी	१९,८३,७९,८४४.००	२१,६४,६६,७१४.००
१२.६	पेंडिंग लिगल केसेस	६०,२५,२४,४३०.३५	६१,५२,८५,४३०.३५
१२.७	डिपॉझिटर्स एज्युकेशन अँड अवेरनेस फंड (डिफ)	३४,२२,८६,६५८.००	२५,५३,१२,८५६.२९
एकूण १२ :		४२४,४०,५७,२९७.०१	४७०,११,७३,९५२.९७

परिशिष्ट १२ (ए)		दि. ३१ मार्च, २०२५ (चालू वर्ष) (₹)	दि. ३१ मार्च, २०२४ (मागील वर्ष) (₹)
१२ (अ) दुबेरजी नोंदीचा तपशील			
१२ (अ).१	प्रिन्सीपल स्टेट पार्टनरशिप फंड	४,९६,९९,९६०.३३	४,९६,९९,९६०.३३
१२ (अ).२	उत्पादीत जिंदगीवरील व्याज	२०,५६,७५,४९५.४४	८०,०१,९२,४५६.६८
१२ (अ).३	अनुत्पादीत जिंदगीवरील वसूल न झालेले व्याज	१८०८,६५,६०,६४६.२३	१४२५,२३,८९,४६२.६१
१२ (अ).४	अनुत्पादीत जिंदगीवरील वसूल न झालेले व्याज (रिटेल)	२३,५५,६१,९९६.१२	२३,७५,०१,०१३.८४
१२ (अ).५	एकरकमी परतफेड योजना (ओ.टी.एस.) सस्पेन्स	३५,५३,३५,८५५.९२	५४५,८९,७५,४२६.६२
१२ (अ).६	एकरकमी परतफेड योजना (ओ.टी.एस.) एनपीए व्याज सस्पेन्स	१४,९३,९६२.००	९,६३,३९७.००
१२ (अ).७	लायबिलिटी फॉर बिल्स कलेक्शन	५१,५४,८९७.००	५८,२५,७११.००
एकूण १२ (अ) :		१८९३,९४,८२,८१३.०४	२०८०,५५,४७,४२८.०८

परिशिष्ट १३		दि. ३१ मार्च, २०२५ (चालू वर्ष) (₹)	दि. ३१ मार्च, २०२४ (मागील वर्ष) (₹)
१३ मिळालेले व्याज			
१३.१	कर्जावरील	२६९४,३१,६७,३४७.२७	२१३१,३७,१२,४३७.८६
१३.२	गुंतवणूकीवरील	५०७,५९,१५,९३८.६०	४५८,२६,५२,१३८.३९
१३.३	रिझर्व्ह बँक व इतर आंतरबँक निधी	१५०,०८,७५,९७८.२५	६९,४७,३४,८०९.५०
१३.४	व्याज परतावा व इतर	५,६७,२२,००६.००	१९,१७,५५,०८१.५१
एकूण १३ :		३३५७,६६,८१,२७०.१२	२६७८,२८,५४,४६७.२६

परिशिष्ट १४		दि. ३१ मार्च, २०२५ (चालू वर्ष) (₹)	दि. ३१ मार्च, २०२४ (मागील वर्ष) (₹)
१४ इतर उत्पन्न			
१४.१	कमिशन व ब्रोकरेज	३,७८,२३,८३९.१०	१०,९४,६८,५९६.३२
१४.२	रोखे विक्रीतील नफा	२३,४७,७१,८७६.४२	१५,१७,९८,४४९.०३
१४.३	कायम मालमत्ता विक्रीतील नफा	३,५०,४७०.३०	३,३९,०७,३६०.३२
१४.४	विदेश चलन व्यवहारातील नफा	६५,७६,०३३.११	१,५२,०४,३७६.७५
१४.५	किरकोळ उत्पन्न		
१४.५.१	प्रोसेसिंग फीस	४,९३,७७,४७९.९५	५,२८,१५,७२५.२१
१४.५.२	लॉकर्स भाडे	९९,२२,१७१.१६	१,००,९७,३५१.८८
१४.५.३	कमिटेमंट चार्जेस	२,६१,५६,२३९.५३	२,१२,४६,४२८.२१
१४.५.४	एटीएम चार्जेस	३१,६९,५२०.६२	३०,७७,७३२.४२
१४.५.५	कर्जदार संस्थांचेवतीने केलेल्या खर्चाची वसुली (निव्वळ)	४५,५७,५२६.९७	०.००
१४.५.६	किरकोळ उत्पन्न	५,३६,५८,५४५.९८	३,१२,३२,०७८.७७
१४.५.७	पुर्वी रिटर्न ऑफ केलेल्या बँड डेटसूची वसुली	८,१९,२३८.००	२,१९,०६९.२१
१४.५.८	डिफर्ट टॅक्स उत्पन्न	०.००	०.००
१४.५.९	अतिरिक्त थकीत व्याज तरतूद राईट बँक	३१,४६,७५,०००.००	६,६८,३८,०००.६६
१४.५.१०	अतिरिक्त गुंतवणूक घसारा रिझर्व्ह राईट बँक	५७,८४,३९,७२३.२९	२९,००,५८,४६३.०४
१४.५.११	अतिरिक्त एफ.सी.आय. तरतूद राईट बँक	३७,८७,०००.००	२६,००,०००.००
१४.५.१२	अतिरिक्त बी.डी.डी.आर. तरतूद राईट बँक	११८,००,००,०००.००	१८३,२५,००,०००.००
१४.५.१३	अतिरिक्त एन.पी. इन्व्हेस्टमेंट रिझर्व्ह राईट बँक	०.००	०.००
१४.५.१४	आयकर परतावा	१२,५७,७८,१४०.००	०.००
एकूण १४ :		२६२,९८,६२,८०४.४३	२६२,१०,६३,६३१.८२

परिशिष्ट १५		दि. ३१ मार्च, २०२५ (चालू वर्ष) (₹)	दि. ३१ मार्च, २०२४ (मागील वर्ष) (₹)
१५ दिलेले व्याज			
१५.१	टेवीवरील	१४०१,३७,८३,५२१.००	१०७९,५०,५१,१४६.१८
१५.२	घेतलेल्या कर्जावरील		
१५.२.१	नाबार्ड	८८१,१३,५४,७९८.००	६३६,४२,१७,४५५.००
१५.२.२	ट्रेप्सू, रेपो व इतर	९२,९४,२९०.५१	१६,७२,८७,४९६.१८
१५.३	व्याज परतावा व इतर	७१,२८,२५,८२५.३९	२६,६८,५८,५१२.७४
एकूण १५ :		२३५४,७२,५८,४३४.९०	१७५९,३४,१४,६१०.१०

परिशिष्ट १६		दि. ३१ मार्च, २०२५ (चालू वर्ष) (₹)	दि. ३१ मार्च, २०२४ (मागील वर्ष) (₹)
१६ व्यवस्थापन खर्च			
१६.१	कर्मचारी पगार व तरतूदी		
१६.१.१	पगार व भत्ते	८५,४२,६०,४९०.९१	८४,७३,३९,०७४.०१
१६.१.२	सानुग्रह अनुदान, ग्रॅन्ट्स/ईटी इ.	१८,७१,७३,१०९.६६	२२,८८,५०,४८५.५८
१६.२	भाडे, कर, विमा व वीज	७,६१,१९,३९२.८६	८,२३,६६,५८२.१४
१६.३	छपाई व स्टेशनरी	६४,३७,२३८.७९	६७,७४,५५३.७१
१६.४	जाहिरात व प्रसिध्दी	२,८२,८२,५८९.६१	१,१५,२३,१९४.७२
१६.५	घसारा	११,१०,४०,९१९.३५	११,१३,०६,६४४.९१
१६.६	रिस्क्युएशन असेट्स घसारा	८,०९,०४,३९६.००	८,९८,९३,७७४.००
१६.७	प्रशासकीय सदस्याची फी व भत्ते	७३,६०,८३७.००	७०,७५,४६४.००
१६.८	हिशेब तपासणीसाठी फी	१८,१५,०००.००	१६,५०,०००.००
१६.९	कायदा सल्ला फी	६१,०२,६८०.००	२,९२,८२,४५०.००
१६.१०	टपाल, तार व दुरध्वनी खर्च	२,२५,५३,२७०.३२	२,५९,९७,९९०.९६
१६.११	दुरुस्ती व देखभाल खर्च	१६,८३,६०,३४१.१९	१६,८७,६२,२३८.७३
१६.१२	विमा	७,९२,६४,२९१.७८	६,५०,८०,४७३.३२
१६.१३	इतर खर्च		
१६.१३.१	सिक्युरिटी गार्ड चार्जस	३,०९,९७,३४०.६२	२,९६,२०,८०१.२२
१६.१३.२	व्यावसायिक फी	१,२२,७३,७१२.१४	४,६८,६२,२९६.४८
१६.१३.३	संगणक खर्च	१,६३,७७,५९८.५०	१,४८,५५,७००.०५
१६.१३.४	कायम मालमत्तेच्या विक्रीतील तोटा	१३,९३,०५१.५२	२,८९,४१३.६१
१६.१३.५	प्रशिक्षण खर्च	२,१४,७७,२५१.३९	१,७०,७७,३१३.१८
१६.१३.६	जीएसटी खर्च	५,१५,६९,१४४.६८	४,८२,९१,०७५.८४
१६.१३.७	समाशोधन सेवा व प्रोसेसिंग फी	१७,०२,३०७.००	२८,९५,९७४.९४
१६.१३.८	कर्जदारांच्यावतीने केलेला खर्च (निव्वळ)	०.००	४,५४,२३,१७२.९२
१६.१३.९	देणगी / चॅरिटी वर्गणी	०.००	०.००
१६.१३.१०	वाहन खर्च	४०,५२,२७२.१५	४१,१५,००२.२१
१६.१३.११	व्यवसाय वृद्धी खर्च	५०,४७,६०८.१०	४५,६८,५३०.५२
१६.१३.१२	नॉस्ट्रो खाते देखभाल शुल्क	८१,३१,४६७.००	८२,२७,५३८.००
१६.१३.१३	एटीएम खर्च	१९,६१,२१७.६१	२०,२१,६८९.४२
१६.१३.१४	सीसीआयएल स्टॅण्डर्ड व्यवहार शुल्क	१,१०,३४,२०१.०८	९७,१५,१९७.९०
१६.१३.१५	इतर सभा खर्च	७,११,२५८.००	६,६१,५३७.५०
१६.१३.१६	इतर खर्च	१,३१,०८,३१६.५८	७३,९८,७६६.८५
एकूण १६ :		१८०,९५,११,२९९.८४	१९१,७९,२६,९३६.७२

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

दि महाराष्ट्र स्टेट को-ऑपरेटिव्ह बँक लि.
(दि विदर्भ को-ऑपरेटिव्ह बँक लि. सम्मिलित) शेड्युल्ड बँक

MSC BANK

११४ वा वार्षिक अहवाल २०२४-२५

परिशिष्ट १७		दि. ३१ मार्च, २०२५ (चालू वर्ष) (₹)	दि. ३१ मार्च, २०२४ (मागील वर्ष) (₹)
१७ तरतूदी व संभाव्य खर्च			
१७.१	लॉस ऑन सेल, मॅज्युरिटी ऑफ सिक्युरिटी	०.००	०.००
१७.२	ऑडर रिटर्न ऑफ	३१,२१,६९,४५०.०९	०.००
१७.३	शासकीय कर्जरीख्यापोटी अमॉर्टाईज्ड प्रिमियम	१,५५,७८,१२२.०४	१,८१,३४,१०७.७९
१७.४	बुडित व संशयित कर्जनिधीपोटी तरतूद	७१,९८,९८,३२३.९६	७१,५५,४९,२४९.१९
१७.५	उत्तम जिंदगीपोटीची तरतूद	९,००,००,०००.००	१२,००,००,०००.००
१७.६	गुंतवणूक घसारा निधीपोटीची तरतूद	०.००	०.००
१७.७	आयकर कायदा कलम ३६(१)(viii) नुसार खास राखीव निधीपोटी तरतूद	११३,८०,०८,२४०.००	८६,२९,९३,१७८.००
१७.८	इतर जिंदगीची तरतूद	५,००,००,०००.००	५,००,००,०००.००
१७.९	आयकर तरतूद	१७०,६१,५०,०००.००	१७३,७६,००,०००.००
१७.१०	डिफरॅड टॅक्स एक्सपेंडीचर	३०,२१,४८,२५५.००	२३,७९,९६,३५०.००
एकूण १७ :		४३३,३९,५२,३९१.०९	३७४,२२,७२,८८४.९८

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : 2024

आंतरराष्ट्रीय सहकार वर्षानिमित्त राज्य सहकारी बँकेमार्फत राबविले जाणारे काही महत्वाचे उपक्रम

• प्राथमिक सेवा सहकारी संस्थांकरिता •

- पॅक्सचे संगणकीकरण.
- राज्य बँक प्रादेशिक कार्यालयस्तरावर पॅक्स कॉम्प्युटरायझेशन सेल स्थापन करणे.
- राज्य बँक शिखर प्रशिक्षण केंद्रामार्फत पॅक्सच्या सचिवांना प्रशिक्षण.
- पॅक्सद्वारे एलपीजी वितरण करणेसाठी मदत.
- पॅक्स सभासदांना रुपे किसान क्रेडिट कार्ड वितरण.
- पॅक्स स्तरावर पीएम-कुसुम योजनेची एक केंद्रभिमुखता.
- आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील शेती व्यवसायाची माहिती होण्याकरिता राज्यातील निवडक शेतकऱ्यांसाठी परदेश अभ्यास दौऱ्याचे आयोजन करणे.
- बिझनेस बँकिंग हब स्थापन करणे.
- सिंगल विंडो सुविधाद्वारे एमएसएमई कर्ज वितरण करणे.
- बँकेच्या प्रत्येक शाखा/विभाग स्तरावर जागरूकता अभियान राबविणे.
- डिजिटल सेलमार्फत ग्राहकांना बँकेचे ॲप्स, युपीआय पेमेंटस्बाबत माहिती देणे.
- फायनान्शियल लिटरसी सेंटर्सची स्थापना करणे.
- बँकेचे रिटेल कर्जव्यवहार वाढीसाठी व वसूलीसाठी स्वतंत्र विभाग निर्मिती.
- राज्यातील जिल्हा बँका / नागरी बँका/पॅक्स यांच्याकरिता विविध प्रशिक्षण शिबीरांचे आयोजन करणे.

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

शिखर सक्षमतेचे
शिखर सहकाराचे

क्षणाचित्र

सार्थ अभिमानाची
यशाची कौतुकाची
उंच भरारीची...!

उत्कृष्ट कामगिरीबद्दल राज्य बँकेचा केंद्रीय सहकार मंत्री ना.श्री.अमितजी शहा यांच्या हस्ते गौरव

दि.२६ नोव्हेंबर २०२४ रोजी दिल्ली येथील भारत मंडपमच्या भव्य सभागृहात नॅफस्काॅबच्या रजत जयंतीनिमित्त आयोजित केलेल्या देखण्या कार्यक्रमात देशाच्या ग्रामीण अर्थव्यवस्थेचा कणा असलेल्या राज्य सहकारी बँका, जिल्हा सहकारी बँका आणि विविध कार्यकारी संस्थांमधून उत्कृष्ट कामगिरी करणाऱ्या संस्थांना देशाचे गृह व सहकार मंत्री मा.ना.श्री.अमितजी शहा यांच्या हस्ते गौरविण्यात आले.

राष्ट्रीय मानांकनापेक्षा राज्य बँकेची कामगिरी सरस

₹ 7,706 कोटी स्वनिधी
17.61% भांडवल पर्याप्तता प्रमाण (CRAR)

₹ 5,396 - कोटींचे नक्त मूल्य
₹ 651 - कोटींचा निव्वळ नफा

राज्य बँकेचा
प्रति कर्मचारी व्यवसाय ₹ 75 कोटी

₹ 61,947 - कोटींचा
'रेकॉर्डब्रेक' एकूण व्यवसाय

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

इतिहासात प्रथमच

संस्थात्मक प्रशासक

सहकारांतर्गत सहकार | Co-operation amongst Co-operatives

आंतरराष्ट्रीय सहकार वर्षात गुढीपाडव्याच्या शुभमुहूर्तावर सहकारी क्षेत्राच्या इतिहासात प्रथमच एका अभिनव प्रयोगाची सुरुवात नागपूर येथे होत आहे.

इतिहासात प्रथमच,

अडचणीत असलेल्या नागपूर जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेवर आर्थिकदृष्ट्या सक्षम असलेल्या महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकेची

‘संस्थात्मक प्रशासक’

म्हणून नेमणूक होत आहे. सहकारातील हा अभिनव प्रयोग जर यशस्वी झाला तर ‘सहकारांतर्गत सहकार’ (Co-operation amongst Co-operatives) या सहकारातील सर्वोच्च तत्वानुसार ‘एकमेका सहाय्य करु, अवघे धरु सुपंथ’ या म्हणीचा प्रत्यय संपूर्ण महाराष्ट्राला आल्याशिवाय राहणार नाही.

MSCB appointed 'Institutional Administrator' of NDCCB

MSCB will leverage its robust financial and managerial capabilities to facilitate the growth of the NDCCB. Anaskar Banking Business Reporter

दो साल में प्रॉफिट में लाए... सक् विद्याधर अनास्कर ने जताया विश्वास

ने की मशीन, लिपट तक नहीं है... प्रशासक अनास्कर ने पदादीलीसे बैंक पर प्रहसक विदुल है।

किसानों से सखती से होगी वस... बराबर कि, प्रहसक के लौट करवाह बढ़वने के लिए प्रहसक किस्मों को हिन गज कर्जो नी पदरुन शिवत जाणका।

जिल्हा सहकारी बँकेला आता शक्तीशाली जोडः - नितीन गडकरी.

नागपूर जिल्ह्यातील शेतकऱ्यांना आर्थिकदृष्ट्या बळकट करण्यासाठी जिल्हा सहकारी बँकेच्या संस्थापक प्रशासकत्वाची जबाबदारी आजपासून महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकेकडे सुपूर्द केल्याने शेतकऱ्यांच्या प्रगतीचा मार्ग अधिक व्यापक होईल. - देवेंद्र फडणवीस

सहकारी बँकांना शक्ती मिळणे शेतकऱ्यांसाठी फायद्याचे

गडकरी : राज्य सहकारी बँकेकडे जिल्हा बँकेचे संस्थापक प्रशासकपद

सकाळ वृत्तसेवा

नागपूर, ता. ३० - सहकारी बँकांची समृद्धी होणे अत्यंत गरजेचे आहे. त्यामुळे राज्य किंवा जिल्हा बँकेने सहकारी बँकांना शक्ती देणे शेतकऱ्यांसाठी फायद्याचे आहे, असे प्रतिपादन केंद्रीय रस्ते वाहतूक व महामार्ग मंत्री नितीन गडकरी यांनी आज येथे केले.

नागपूर जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेवर राज्य सहकारी बँकेचे संस्थापक प्रशासक म्हणून पदभार स्वाकृतीच्या कार्यक्रमात ते घेतले होते, यावेळी मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांची प्रमुख उपस्थिती होती. गांधीमार्ग येथील शिखर सहकारी बँकेच्या सभागृहात आयोजित या कार्यक्रमास

पालकमंत्री चंद्रशेखर वाघमकुळे, राज्यमंत्री डॉ. पंकज भोयर, आराध्या जयसवाल, आमदार आशीष देशमुख, आमदार चणमिंग ठाकूर, राज्य सहकारी बँकेचे प्रशासक विद्याधर अनास्कर आदींची उपस्थिती होती.

गडकरी म्हणाले, जिल्हा सहकारी बँकेला पारंपारिक इंधनचौ आत्मयक्ता होतो. रपादृष्टीने राज्य सहकारी बँकेने घेतलेली उचावदाती स्वागतार्ह आहे. सावर आणि र्थेनाल उद्योगाला देवाील मोठे सहकार्य बँकेने केले आहे. त्यामुळे त्यांच्या माध्यमातून सहकारी बँकांना शक्ती मिळाली तर शेतकऱ्यांनाच फायदा होईल. विरोध म्हणजे शेतकऱ्यांच्या कर्ज पुखट्याचे मार्ग खुले होताना. बँकेचे पधियय बढतायला सुव्याता झाली असून, त्याचा लाभ ग्रामांम बनविला नक्की होईल, असा विश्वासही गडकरी यांनी व्यक्त केला.

नागपूर : मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस आणि केंद्रीय मंत्री नितीन गडकरी यांच्या उपस्थितीत नागपूर जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेवर राज्य सहकारी बँकेचे संस्थापक प्रशासक म्हणून पदभार स्वीकारताना विद्याधर अनास्कर.

बँकांवर शेतकऱ्यांची जबाबदारी : मुख्यमंत्री

जिल्हा सहकारी बँक वांगरी असेल तर शेतकऱ्यांना फायदा होतो. आज शिखरवाील अनेक बँक शेतकऱ्यांना मोठ्या प्रमाणात फल करत आहे. जिल्हा आणि राज्य सहकारी बँकेवर शेतकऱ्यांचे मोठे जयव्यदा आहे, असे मन मुख्यमंत्रा देवेंद्र फडणवीस यांनी व्यक्ता केले. सहकार्यातून समृद्धीच्या दिशेने प्रवास सुरू झाला असल्याचेही ते म्हणाले.

Nagpur, Nagpur-Today 31/03/2025 Page No. 6

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

इतिहासात प्रथमच

राज्य बँकेच्या रोखे वितरणामुळे
उत्साहवर्धक वातावरणात सुरुवात.

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

सहकार गॅलरी

सन २०२५ हे वर्ष आंतरराष्ट्रीय सहकार वर्ष म्हणून साजरे

करण्यात येत असून याचे औचित्य साधून

राज्य सहकारी बँकेने दि. ०६ जानेवारी, २०२५ रोजी

केंद्रीय सहकार राज्यमंत्री मा.श्री. मुरलीधरजी मोहोळ,

सहकार मंत्री मा. श्री. बाबासाहेब पाटील व

सहकार राज्यमंत्री मा. डॉ. पंकज भोयर यांचे उपस्थितीत

सहकार गॅलरी, बँकेचा ध्वज, लोगो व सहकार गीताचे प्रकाशन केले.

सहकार म्हणजे...

‘सहकार’ हा शब्द विशिष्ट संबंधसूचक आहे. ज्यांच्यापुढे एखादे समान उद्दिष्ट अथवा गरज असते व त्याच्या सिध्दतेसाठी सर्वजण एकत्रितरित्या प्रयत्नशिल असतात, अशा अनेक व्यक्तिमधील नात्याला ‘सहकार’ म्हणतात. परस्पर सहकार्य हाच सहकाराचा आत्मा आहे. खाजगी व सार्वजनिक क्षेत्राचा सुवर्णमध्य म्हणून सहकाराचा उदय झाला. तळागाळातील सामान्य जनतेची समृद्धी, हाच सहकाराचा उद्देश आहे. काही स्वार्थी व्यक्तिकडून घडणारा अधिक्षेप विसरून सहकाराची शुध्दता सांभाळली पाहिजे. ‘सहकार’ हा लोकशाही मंदिरातील प्रसाद आहे.

स्वातंत्र्य हा प्रत्येक राष्ट्राचा जन्मसिध्द अधिकार आहे. लोकशाही हे स्वातंत्र्याचे आदर्श रूप आहे. ‘सहकार’ हा लोकशाहीच्या आश्रयाने विकसित होणारा सामाजिक प्रकार आहे. ‘विना सहकार नाही उध्दार’ तसेच ‘सहकार से समृद्धि’ हे जेवढे खरे तेवढेच या व्यापारी जगात शेवटी स्वराज्याकडून सुराज्याकडे जाण्यासाठी सहकाराचीच वाट उपयोगी पडेल. सहकाराच्या वरील तत्वांचे विस्मरण हीऊ नये म्हणून आंतरराष्ट्रीय सहकार वर्षाच्या निमित्ताने राज्य सहकारी बँकेने यंदा ‘सहकार’ विचाराला केंद्रबिंदू मानून ‘सहकार गॅलरी’ तयार केली आहे.

सहकार साखळी मजबूत करण्याची गरज : मोहोळ

मुंबई, ता. ७ : ग्रामीण अर्थव्यवस्था गावातल्या विकास सोसायटी साखळी मजबूत आहे. सहकारी मजबूत करणे गरजेचे आहे. त्याकरिता सहकाराचे सर्व आर्थिक विकासकार्याची जिल्हा शाखा असे आवाहन राज्यमंत्री मुलीधर मोहोळ यांनी आज केले. रायगातील अखिल महाराष्ट्र सहकारी

बँकेतर्फे आंतरराष्ट्रीय वर्षानिमित्त कार्यक्रमांचे उद्घाटन होतं. त्या वेळी ते बोलले. शहा यांनी गुजरातमध्ये असा प्रयोग केलाय चालू आहे. सहकार दिसल्याचे ते म्हणाले. सहकार राज्यमंत्री पंकज भोयर, मुंबई जिल्हा बँकेचे अध्यक्ष आमदार प्रवीण देवकर, शिवाजी कॉर्डिले, जयंत पाटील, राज्य सहकारी बँकेचे प्रशासक विद्याधर अनास्कर आदी मान्यवर या वेळी हजर होते.

सर विठ्ठलदास ठाकरसी स्मृती भवन

महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकेतर्फे आंतरराष्ट्रीय सहकार वर्षानिमित्त विविध कार्यक्रम सहकारातील त्रिस्तरीय पत्ररचनेची साखळी मजबूत व्हावी : मुंबई : ग्रामीण अर्थव्यवस्था विकास सहकारी सोसायटी गावातल्या सोसायटीत जिल्हा बँक ही साखळी मजबूत करण्याची गरज आहे. त्याकरिता सहकाराचे सर्व आर्थिक विकासकार्याची जिल्हा शाखा असे आवाहन राज्यमंत्री मुलीधर मोहोळ यांनी आज केले. रायगातील अखिल महाराष्ट्र सहकारी बँकेतर्फे आंतरराष्ट्रीय सहकार वर्षानिमित्त विविध कार्यक्रमांचे उद्घाटन होतं. त्या वेळी ते बोलले. शहा यांनी गुजरातमध्ये असा प्रयोग केलाय चालू आहे. सहकार दिसल्याचे ते म्हणाले. सहकार राज्यमंत्री पंकज भोयर, मुंबई जिल्हा बँकेचे अध्यक्ष आमदार प्रवीण देवकर, शिवाजी कॉर्डिले, जयंत पाटील, राज्य सहकारी बँकेचे प्रशासक विद्याधर अनास्कर आदी मान्यवर या वेळी हजर होते.

सहकारातील दिव्तीय पत्ररचनेची साखळी मजबूत व्हावी : मुलीधर मोहोळ

आपल्याला जिल्हा बँकांना उर्जितावस्थेत आणावयाचे आहे : बाबासाहेब पाटील

रिझर्व्ह बँकेच्या कडक निकषांमध्ये देखील राज्य बँकेने केलेली सरस कामगिरी इतरांना मार्गदर्शक ठरवावी : पंकज भोयर

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

अद्ययावत तंत्रज्ञानाने युक्त असे राज्य बँकेचे सी-सॉक : सेंटर

C-SOC
**CYBER SECURITY
OPERATION CENTRE**

देशातील सहकारी बँकिंग क्षेत्रातील पहिल्या व एकमेव अशा राज्य सहकारी बँकेच्या
सायबर सिक्युरिटी ऑपरेशन सेंटरचे उद्घाटन
राज्याचे मा.सहकार मंत्री ना.श्री.बाबासाहेब पाटील
यांच्या हस्ते झाले.

देशात राज्य सहकारी बँकेचे सी-सॉक केंद्र सर्वोत्कृष्ट - मणिकुमार एस., नाबार्ड, मुख्य महाव्यवस्थापक

देशात राज्य सहकारी बँकेचे सी-सॉक केंद्र सर्वोत्कृष्ट

नाबार्डचे वरिष्ठ मुख्य महाव्यवस्थापक मणिकुमार एस. यांचे गौरवोद्गार

पुणे : पुढारी वृत्तसेवा

बँकेचा शेजार सहकारी सिव्क्युरिटी ही आपले महत्त्वपूर्ण बाब असून मी अनेक परदेशातील सहकारी सिव्क्युरिटी सेंटर्सना भेटी दिल्या आहेत. यात, आपल्या देशातील सहकारी बँकेचा क्षेत्रातील पहिल्या व एकमेव अशा महागट राज्य सहकारी बँकेचे स्थापन केलेले सायबर सिव्क्युरिटी ऑपरेशन्स सेंटर (सी-सॉक सेंटर) हे सर्वोत्कृष्ट व प्रगत असल्याचे मी संतुष्टीपूर्वक नाबार्डचे वरिष्ठ मुख्य महाव्यवस्थापक मणिकुमार एस. यांना कानांनी, राज्य बँकेच्या सायबर सिव्क्युरिटी केंद्राचे स्थापनेचे सहकार नंत्री बाबासाहेब पाटील यांच्या हस्ते नुकतेच उद्घाटन करण्यात आले. त्यावेळी अनेक वाहून घेण्यात आले. यावेळी सहकार राज्यमंत्री पंकज मोदी, नाबार्डच्या मुख्य महाव्यवस्थापका रमेश दादा व राष्ट्राधीन सर्व विकासा बँकेचे अध्यक्ष, उपाध्यक्ष उपस्थित होते. राज्य बँकेच्या या सेंटर्सच्या माध्यमातून राज्य बँक व इतर सहकारी बँकांना ज्ञान व अज्ञान उपकरणे

राज्य बँकेचे शाखी देशीय अद्ययावत सायबर सिव्क्युरिटी ऑपरेशन्स सेंटर. अद्ययावत राज्य बँकेने प्रथम राष्ट्रातील सर्व विकासा बँकांना व नंतर राज्यातील सर्व शाखी सहकारी बँकांना ही सुविधा बँकेसाठी पुरविल्याची प्रथम उदाहरण म्हणून मान्यता आहे. राज्य बँकेने या सेंटर्सची स्थापना सुमारे ५० कोटींच्या (जॉर्जिंग) भांडवलात खर्च करून शाखी व देशीय स्तरावर जाली आहे. सर्व बँकांना ही सुविधा पाल्यासाठी बँकेने उपलब्ध करून दिली आहे.

विद्याभार अनाम्यकर, प्रशासक, महागट राज्य सहकारी बँक, मुंबई. सध्या अनेक बँका व आर्थिक संस्थांवर होणाऱ्या सायबर हल्ल्यांच्या पार्श्वभूमीवर देशीयदारांच्या पैसांची सुरक्षितता राखण्यासाठी राज्य सहकारी बँकेने सायबर सिव्क्युरिटी केंद्राचे केलेले काम हे स्वागतात पाऊल आहे. ही आर्थिकदृष्टी बँकांच्या प्रतिस्पर्धा या सेवांचा लाभ घ्यावा.

- बाबासाहेब पाटील, सहकार नंत्री.

राज्य बँकेचे 'सी-सॉक' सेंटर अद्ययावत तंत्रज्ञानाने युक्त असे देशातील क्रमांक एक चे सेंटर..... नाबार्ड

देशातील पहिले सायबर सिव्क्युरिटी ऑपरेशन्स सेंटर स्थापन

नवी मुंबई : शाखी सहकारी बँकेचा शेजार सहकारी सुरक्षेच्या दिग्दर्शक महाव्यवस्थापक पाऊल उचलता, राज्य सहकारी बँकेने देशातील पहिले सायबर सिव्क्युरिटी ऑपरेशन्स सेंटर (C-SOC) स्थापन करायला आले आहे. शाखी वेबसाईट स्थलच्या जालीत सहकार सुध्दा या नावाने सुमारे ५० कोटींच्या भांडवलात नुकतेच सुरु झाले आहे. आधुनिक आणि सुरक्षित केंद्र अद्ययावत असे आल्याचे माहिती राज्य सहकारी बँकेचे चेअरमन विद्याभार अनाम्यकर यांनी सांगितले. सायबर हल्ल्यांची वाढती तीव्रता आणि नुकत्याच सर्वोच्च न्यायालयाच्या निर्णयाच्या पार्श्वभूमीवर, शाखांच्या पुरविलेले संलग्न करण्यासाठी बँकेची पाऊल उचलण्याचे राज अतिशय जाली आहे. या संदर्भात राज्य सहकारी बँकेने उपलब्धते पाऊल महत्त्वपूर्ण ठरले आहे. सायबर सिव्क्युरिटी ऑपरेशन्स केंद्राचे सोबतच वेब १३ जून रोजी सुरु झाले. १०-३० ठरवण्यात आले आहे. राज्य सहकारी बँकेने या केंद्राचे स्थापना करण्यासाठी सुमारे ५० कोटींच्या भांडवलात खर्च केला आहे.

सायबर सिव्क्युरिटी केंद्राची मुख्य वरिष्ठे व उद्दिष्टे

- राज्य बँक व इतर सहकारी बँकांना सहकार हल्ल्यांमुळे संरक्षण
- पड्या परतणेसाठी वेबसाईट सुरक्षा वाढवणे
- सहकार हल्ल्यांचे प्रारंभिक निदान व प्रतिक्रिया देणे
- देशीय सुरक्षेची मेळणी व वेळोवेळी चौकशी करणे

या केंद्रावर राज्य सहकारी बँकेचे ३५ तंत्रज्ञ कार्यवाही २४ तास काम करणार आहेत. सिव्क्युरिटी केंद्राचा उद्देश म्हणजे शाखी व देशीय पातळीवर घडत असलेल्या सायबर हल्ल्यांचे निवारण करणे. याने सहकारी बँकेच्या सुरक्षेची पातळी वाढवण्यात येईल. या केंद्राचे स्थापना करण्यात आले आहे. या केंद्राचे स्थापना करण्यात आले आहे. या केंद्राचे स्थापना करण्यात आले आहे.

बँका व आर्थिक संस्थांवर होणाऱ्या सायबर हल्ल्यांची सुरक्षितता राखण्यासाठी राज्य सहकारी बँकेने सायबर सिव्क्युरिटी केंद्राचे केलेले काम हे स्वागतात पाऊल आहे. - बाबासाहेब पाटील.

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

इतिहासात प्रथमच

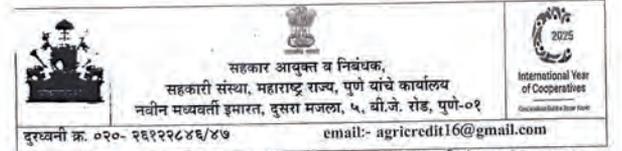
‘संस्थात्मक सल्लागार’

नाशिक जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेवर

राज्य सहकारी बँकेची

‘संस्थात्मक सल्लागार’ म्हणून नेमणूक

ग्रामीण अर्थव्यवस्थेचा कणा असलेल्या सहकारातील त्रिस्तरीय पत्रचनेमध्ये राज्य सहकारी बँक ही 'शिखर' संस्था म्हणून कार्यरत आहे. या त्रिस्तरीय पत्रचनेतील राज्य बँक व विविध कार्यकारी संस्था (पॅक्स) यांच्यामधील दुवा असलेल्या जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकांना सक्षम करणे हे राज्य बँकेचे नैतिक कर्तव्य आहे. याच भावनेतून महाराष्ट्र शासनाने यापूर्वी दि.१२ मार्च २०२५ रोजीच्या आदेशान्वये नागपूर जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेवर राज्य सहकारी बँकेची 'संस्थात्मक प्रशासक' म्हणून नेमणूक केलेली आहे. नागपूर जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेच्या सक्षमीकरणाचे कार्य यापूर्वीच राज्य सहकारी बँकेने सुरु केले आहे. याच धर्तीवर सध्या अडचणीत असलेल्या नाशिक जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेवर सहकार आयुक्तांनी राज्य सहकारी बँकेची 'संस्थात्मक सल्लागार' म्हणून नेमणूक केलेली आहे. या संदर्भातील निर्णय राज्याचे उपमुख्यमंत्री मा.ना.श्री.अजितदादा पवार यांचे अध्यक्षतेखाली दि.२३.४.२०२५ रोजी झालेल्या बैठकीमध्ये घेण्यात आला होता. सध्या नाशिक जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेस दि.३१ मार्च २०२५ अखेर रु.८५८.९९ कोटी संचित तोटा आहे. या परिस्थितीत नाशिक जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेच्या सक्षमीकरणासाठी विविध उपाययोजना करणे व बँकेिंग व्यवहारात सर्व प्रकारचे मार्गदर्शन करण्याची मोठी जबाबदारी राज्य सहकारी बँकेने स्वीकारली आहे. महाराष्ट्राच्या सहकार क्षेत्रातील हा सुध्दा एक अभिनव प्रयोग आहे. या अंतर्गत राज्य सहकारी बँकेकडे उपलब्ध असलेली साधनसामुग्री व मनुष्यबळ याचा उपयोग करून पुढील २ वर्षांमध्ये नाशिक जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेला सक्षम करण्याचा राज्य सहकारी बँकेचा प्रयत्न राहिल.

प्रति,
प्रशासक,
महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँक मर्या. मुंबई.

विषय:- नाशिक जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेवर महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकेस संस्थात्मक सल्लागार म्हणून नियुक्तीबाबत.

संदर्भ:- शासन पत्र क्र. बैठक ०१२५/प्र.क्र.३३/२-स, दि. ०८/०५/२०२५.

नाशिक जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेच्या कामकाजासंदर्भात मा. उपमुख्यमंत्री (वित्त, नियोजन व राज्य उत्पादन शुल्क) यांच्या अध्यक्षतेखाली दि. २३/०४/२०२५ रोजी बैठक पार पडली. या बैठकीमध्ये नाशिक जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेच्या आर्थिक स्थितीमध्ये सुधारणा करण्याच्या दृष्टीने या बँकेवर महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकेची संस्थात्मक सल्लागार म्हणून नियुक्ती करण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे.

सदर निर्णयानुसार नाशिक जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेच्या आर्थिक स्थितीमध्ये सुधारणा करण्याच्या दृष्टीने या बँकेवर महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकेची संस्थात्मक सल्लागार म्हणून नियुक्ती करण्यात येत आहे. सदर नियुक्तीनुसार नाशिक बँकेबरोबर प्रशासक यांना तसेच बँक व्यवस्थापनास वेळोवेळी मार्गदर्शन करण्यात यावे व बँकेच्या आर्थिक स्थितीमध्ये सुधारणा करण्यासाठीच्या उपाययोजना सुचविण्यात याव्यात.

(दिपक तावरे, भा.प्र.स)
सहकार आयुक्त व निबंधक,
सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

- प्रत माहिती व योग्य त्या कार्यवाहीसह-
- प्रशासक, नाशिक जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक मर्या, नाशिक यांना कळविणेत घेते की, बँकेच्या कामकाजासंदर्भात वेळोवेळी महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकेकडून मार्गदर्शन प्राप्त करून घ्यावे.
  - प्रत माहितीसह-
    - विभागीय सहनिबंधक सहकारी संस्था, नाशिक.
    - जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था, नाशिक.

नाशिक जिल्हा सहकारी बँकेवर आता शिखर बँकेचे वर्चस्व

वसुली सुधारणासाठी संस्थात्मक सल्लागाराचे काम

२२०० कोटीचे कर्ज वसूल करणे आढ्वान

२५० कोटींच्या वसुलीला तीन महिन्यांत ब्रेक

२२२ कोटींच्या ठेवी अडकल्या

असा होणार जिल्हा बँकेला फायदा

शिखर बँकेची संस्थात्मक सल्लागार म्हणून नियुक्ती करण्यात येत असल्याने जिल्हा बँकेच्या प्रशासकांना तसेच बँक व्यवस्थापनास वेळोवेळी मार्गदर्शन केले जाईल. यातच बँकेच्या आर्थिक स्थितीमध्ये सुधारणा करण्यासाठीच्या उपाययोजना सुचविल्या जातील. राज्य सहकारी बँकेकडे उपलब्ध असलेली साधनसामग्री व मनुष्यबळाचा उपयोग करून पुढील दोन वर्षांमध्ये नाशिक जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेला सक्षम करण्याचा राज्य सहकारी बँकेचा प्रयत्न राहिल.

बँक बरखास्तीचे धोरण नाही

नाशिक जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक ही इतर बँकांत विलीन होणार नाही आणि तिला बरखास्त करण्याचे कोणतेही शासन धोरण नाही, अशी स्पष्ट ग्वाही महाराष्ट्र सहकारी बँकेचे प्रशासक विद्याधर अनास्कर यांनी दिली आहे. जिल्हा बँकेचे सक्षमीकरण हे राज्य शासनाचे प्राधान्य असून, अडकलेल्या ठेवी पूर्णपणे सुरक्षित असून, त्यावरील व्याज देण्यासाठीही प्रयत्न सुरु असल्याचे त्यांनी सांगितले.

जिल्हा बँक न बरखास्त होणार, न विसर्जित ठेवी सुरक्षित : विद्याधर अनास्कर यांची ग्वाही

ठळक मुद्दे

- अडकलेली ठेवी सुरक्षित राखण्यासाठी राज्य सहकारी बँकेची संस्थात्मक सल्लागार म्हणून नियुक्ती करणे
- अडकलेल्या ठेवी सुरक्षित राखण्यासाठी राज्य सहकारी बँकेची संस्थात्मक सल्लागार म्हणून नियुक्ती करणे
- अडकलेल्या ठेवी सुरक्षित राखण्यासाठी राज्य सहकारी बँकेची संस्थात्मक सल्लागार म्हणून नियुक्ती करणे

नाशिक जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेच्या कामकाजासंदर्भात मा. उपमुख्यमंत्री (वित्त, नियोजन व राज्य उत्पादन शुल्क) यांच्या अध्यक्षतेखाली दि. २३/०४/२०२५ रोजी बैठक पार पडली. या बैठकीमध्ये नाशिक जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेच्या आर्थिक स्थितीमध्ये सुधारणा करण्याच्या दृष्टीने या बँकेवर महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकेची संस्थात्मक सल्लागार म्हणून नियुक्ती करण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे.

सदर निर्णयानुसार नाशिक जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेच्या आर्थिक स्थितीमध्ये सुधारणा करण्याच्या दृष्टीने या बँकेवर महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकेची संस्थात्मक सल्लागार म्हणून नियुक्ती करण्यात येत आहे. सदर नियुक्तीनुसार नाशिक बँकेबरोबर प्रशासक यांना तसेच बँक व्यवस्थापनास वेळोवेळी मार्गदर्शन करण्यात यावे व बँकेच्या आर्थिक स्थितीमध्ये सुधारणा करण्यासाठीच्या उपाययोजना सुचविण्यात याव्यात.

विद्याधर अनास्कर यांनी सांगितले की, जिल्हा बँकेचे सक्षमीकरण हे राज्य शासनाचे प्राधान्य असून, अडकलेल्या ठेवी पूर्णपणे सुरक्षित असून, त्यावरील व्याज देण्यासाठीही प्रयत्न सुरु असल्याचे त्यांनी सांगितले.

जिल्हा बँकेचे सक्षमीकरण हे राज्य शासनाचे प्राधान्य असून, अडकलेल्या ठेवी पूर्णपणे सुरक्षित असून, त्यावरील व्याज देण्यासाठीही प्रयत्न सुरु असल्याचे त्यांनी सांगितले.

जिल्हा बँकेचे सक्षमीकरण हे राज्य शासनाचे प्राधान्य असून, अडकलेल्या ठेवी पूर्णपणे सुरक्षित असून, त्यावरील व्याज देण्यासाठीही प्रयत्न सुरु असल्याचे त्यांनी सांगितले.

सहकार दिंडीचे स्वागत

आंतरराष्ट्रीय सहकार वर्षाच्या निमित्ताने सहकारी पतसंस्थांच्या कार्यास बळकटी देण्यासाठी आणि संपूर्ण राज्यभर सहकारी पतसंस्थेची चळवळ सक्षम करण्यासाठी महाराष्ट्र राज्य पतसंस्था फेडरेशनच्या वतीने आयोजित केलेल्या 'सहकार दिंडी'चे स्वागत आज महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकेत अत्यंत उत्साहाने करण्यात आले.

सदर 'सहकार दिंडी'चा
समारोप दि. ८ फेब्रुवारी २०२५ रोजी
शिर्डी येथे पतसंस्था फेडरेशनतर्फे आयोजित
'सहकार परिषदेत' करण्यात आला.

मी, : सहकाराची शपथ :

सहकाराच्या गौरवशाली इतिहासाची जाणीव ठेवून व सहकारी तत्वांवर विश्वास ठेवून शपथ घेती/घेते की,

१. सहकार हा केवळ व्यक्तीगत आर्थिक प्रगतीसाठी नसून सामाजिक न्याय, बंधुता व सर्वसमावेशक विकासासाठी एक शक्तीशाली माध्यम आहे. याची मी सदैव जाणीव ठेवेन.
२. सहकारातील प्रत्येक घटकाला समान हक्क मिळावा यासाठी माझ्या सहकारी संस्थेच्या प्रत्येक निर्णय प्रक्रियेत मी सक्रिय सहभाग घेईन.
३. संस्थेच्या आर्थिक मजबुतीसाठी पारदर्शकपणे व निष्ठेने मी योगदान देईन.
४. सहकारी संस्थांची स्वायत्तता व स्वतंत्रता टिकून ठेवण्याचा मी आटोकट प्रयत्न करेन.
५. सहकारी संस्थेचे सभासद व समाजाला सहकाराचे ज्ञान मिळावे, सहकाराची वृद्धी व्हावी यासाठी मी सतत प्रयत्नशील राहीन.
६. 'सहकारात सहकार' या तत्वानुसार सहकारातील इतर संस्थांना सहाय्य करून सहकारी चळवळ बळकट करेन.
७. सहकाराच्या माध्यमातून सामाजाच्या आर्थिक विकासासाठी मी पूर्ण योगदान देईन.
८. सहकार चळवळ ही एकतेचे प्रतिक असल्याने, या महान सहकारी चळवळीचा व परंपरेचा मी घटक असल्याचा अभिमान बाळगती / बाळगते व सहकारी तत्वांशी सतत प्रमाणिकपणे निष्ठावंत राहणेची शपथ घेती / घेते.

जय सहकार! जय सहकार!
जय सहकार!

सहकार दिंडीचे स्वागत,
१० लाखांचा धनादेश

मुंबई : आंतरराष्ट्रीय सहकार वर्षाच्या निमित्ताने महाराष्ट्र राज्य पतसंस्था फेडरेशनच्या वतीने आयोजित केलेल्या 'सहकार दिंडी'चे स्वागत नुकतेच महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकेत उत्साहाने करण्यात आले. यावेळी सहकारासंबंधीच्या पुस्तकरूपी दिंडीचे राज्य बँकेत पूजन करण्यात आले. यानिमित्त दिंडीतील सहकारी कार्यकर्त्यांना सहकाराची शपथ दिली तसेच सहकाराच्या सक्षमीकरणासाठी चालू असलेल्या आंदोलनास मदत म्हणून राज्य सहकारी बँकेतर्फे बँकेचे प्रशासक विद्याधर अनास्कर यांच्या हस्ते पतसंस्था फेडरेशनचे अध्यक्ष काका कोयटे यांना १० लाखांचा धनादेश सुपूर्द केला. सहकार दिंडीचा समारोप ८ फेब्रुवारी रोजी शिर्डी येथे होत आहे

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

दख्खनचा उठाव आणि सहकाराची मुहूर्तमेढ

शतकोत्तर सुवर्ण स्मृति दिन

१२ मे १८७५ ते १२ मे २०२५

१०२

ज्या सावकारी यंत्रणेच्या कचाटयातून शेतकऱ्यांची सोडवणूक करण्यासाठी सहकारी संस्थांचा उदय झाला. त्या सावकारी यंत्रणेविरुद्ध दि. १२ मे १८७५ रोजी पुणे-नगर रस्त्यावरील 'सुपे' या गावी आंदोलनाचा भडका उडाला. सावकरांवर हल्ले झाले. त्यांची घरे व हिशोबाची पुस्तके जाळण्यात आली. 'दख्खनचा उठाव' म्हणून इतिहासात प्रसिध्द असलेल्या या घटनेस १५० वर्षे पूर्ण होत असल्याचे औचित्य साधत राज्य बँकेने खालील विषयावर 'परिसंवाद' आयोजित केला.

**“सहकाराचे सक्षमीकरण
आणि राज्य शासनाचे धोरण”**

दख्खनची दंगल व सहकाराची मुहूर्तमेढ १२ मे : शतकोत्तर सुवर्ण स्मृतिदिन

पूर्वीच्या काळी सावकार आणि व्यापारी हेच शेतकऱ्यांसाठी कर्जाचे प्रमुख स्रोत होते. हे स्रोत वैयक्तिक स्वरूपाचे असल्याने नैतिकतेशिवाय इतर कोणतीही बंधने त्यांच्यावर नव्हती. पैसा व नैतिकता यांचे विळ्या-भोपळ्याचे सख्य असल्याने अशा लोकांकडून नैतिकतेची अपेक्षा करणे व्यर्थ होते. कर्जासाठी संस्थात्मक स्रोत फारसे उपलब्ध नव्हते किंवा असल्यास अकार्यक्षम होते. या पार्श्वभूमीवर सावकारांची मक्तेदारी वाढल्यामुळे ते व्याजाची भरमसाठ दराने आकारणी करत. व्याजाची आकारणी करण्याच्या पध्दतीमध्ये देखील फसवणूक करीत. समजा द.सा.द.शे.२०% दराने १००/- कर्जाक दिले तर कर्ज देताना व्याजाचे २०/- कापून घेत असत. म्हणजे प्रत्यक्षात ८०/- हातात पडत असल्याने व्याजाचा प्रत्यक्षातील दर द.सा.द.शे.२५% पडत असे. कर्ज देतानाही अत्यंत कडक अटी व शर्ती लादल्या जात असत. शेतकऱ्यांच्या जमीनी गहाण घेतल्या जात असत. शेतकऱ्यांकडे दुसरा पर्याय नसल्याने त्यांना असे अन्यायकारी कर्ज स्वीकारण्याशिवाय पर्याय नसे. एकदा का शेतकरी या कर्जाच्या विळख्यात अडकला तर त्याच्या कित्येक पिढ्या कर्ज फेडण्यातच संपत असत.

शेतकरी व सावकार यांच्यामधील हा संघर्ष जुना असता तरी सावकारांविरुद्ध शेतकऱ्यांच्या क्रोधाचा अतिरेक होऊन त्याचे रुपांतर सावकार विरोधी उठावात होण्यासाठी निर्माण झालेल्या त्यावेळच्या परिस्थितीचा अभ्यास करणे गरजेचे वाटते. सन १८६० च्या दशकामध्ये ब्रिटनला लागणाऱ्या कच्च्या कापसाच्या आयातीपैकी तीन चतुर्थांश कापूस अमेरिकेतून आयात होत होता. सन १८६१ मध्ये जेव्हा अमेरिकेत यादवीचा भडका उडाला तेव्हा अमेरिकेतून येणारी आयात खूपच कमी झाली. त्यावेळी ब्रिटीश व्यापाऱ्यांनी भारतातून कापसाची आयात व खरेदी सुरु केली. त्यासाठी त्यांनी भारतीय व्यापाऱ्यांना आगाऊ रकमा देण्यास सुरुवात केली. कापसाची जादा गरज भगविण्यासाठी व्यापाऱ्यांनी शेतकऱ्यांना कापूस उत्पादनावर लक्ष केंद्रीत करण्यास सांगितले. त्यासाठी शेतकऱ्यांनी सावकार व व्यापाऱ्यांकडून मोठी कर्जे घेतली. त्यासाठी स्वतःच्या जमीनी गहाण ठेवल्या. अनेक भारतीय शेतकऱ्यांना खाद्य पिकांऐवजी कापूस पिकविण्यास प्राधान्य दिले. विदर्भातील जमीन व हवामान कापूस निर्मितीस पोषक असल्याने त्या भागातून कापसाची निर्यात जास्त होऊ लागली. शेतकऱ्यांच्या हाती चार पैसे खेळू लागले. परंतु दिनांक ९ एप्रिल १८६५ रोजी अमेरिकेतील यादवी युद्ध संपुष्टात आल्यानंतर कापसाच्या मागणीत मोठी घट झाली आणि सावकारांनी शेतकऱ्यांकडून जादा व्याजदराने पैसे वसूल करण्यास सुरुवात केली. अचानक बदललेल्या परिस्थितीमुळे शेतकरी कर्ज परतफेड करण्यात अयशस्वी झाले. सावकारांनी त्यांच्या जमीनी जप्त केल्या. भारतीय शेती जागतिक अर्थ व्यवस्थेत ओढली जात असताना, शेतीच्या घसरलेल्या किंमती, प्रचंड कर आकारणी यामुळे शेतकऱ्यांचे प्रचंड हाल झाले. सावकारांविरुद्ध हिंसक निदर्शने सुरु झाली. त्याची दखल घेत ब्रिटीशांनी मर्यादा कायदा (Limitation Act) मंजूर करीत शेतकऱ्यांनी दिलेल्या रोख्यांची (Bond) वैधता ३ वर्षांची केली. त्यामुळे मुद्दल अधिक व्याज अशा एकत्रित रकमेवरील नवीन कर्जरोख्यांवर शेतकऱ्यांना स्वाक्षऱ्या करणे भाग पडले. यामुळे व्याजावर व्याज व सध्याच्या बँकिंगमधील 'नवे-जुने' या अनिष्ट प्रथेचा उगम येथेच झाला असे नमूद केल्यास वावगे होणार नाही.

सावकारांच्या व्याजाचा व कर्जाचा भरणा करण्यासाठी शेतकऱ्यांना कापणी झाल्यानंतर लगेचच आपले उत्पादन विकावे लागे. त्यामुळे त्यांना कमी किंमत मिळत असे. जे सावकार धान्य व्यापारी होते ते धान्याच्या स्वरूपातच व्याज व कर्जाची परतफेड करण्याची अट घालत असत. त्यावेळी बाजारात धान्याची किंमत कमी असल्याने त्यांना जास्त धान्य मिळत असे. या व अशा अनेक सावकार गरीब शेतकऱ्यांचा छळ करीत असत. त्यावेळी सावकारांना कर्जावर लावायच्या व्याजदरावर कोणतीही मर्यादा नव्हती. सरकारचेही सावकारी व्यवसायांवर कोणतीही मर्यादा नव्हती. सरकारचेही सावकारी व्यवसायांवर कोणतेही नियंत्रण नव्हते. आणि हीच परिस्थिती दख्खनच्या उठावास कारणीभूत ठरली.

१८७५ च्या सुरुवातीस शेतकऱ्यांनी सावकारांवर सामाजिक बहिष्कार टाकण्यास सुरुवात केली. त्यांच्याकडे कोणी कामाला जायला तयार नसे. न्हाव्यांनी सावकारांची दाढी, कटिंग करणे बंद केले. तसेच बारा बलुतेदारांनीही सावकारांवर सामाजिक बहिष्कार टाकला. आणि दिनांक १२ मे १८७५ चा दिवस उजाडला. त्या दिवशी बुधवार होता. पुणे-नगर रस्त्यावरील 'सुपा' गावच्या बाजाराचा दिवस, त्याकाळी सावकार व सावकारी व्यवसाय करणारे व्यापारी देखील बाजारात येत असत. १८५४ मध्ये पुणे व अहमदनगर जिल्ह्यातील सुमारे ४००१ एकर जमिन सावकारांकडे गहाण होती. सन १८७४ पर्यंत ती १००७५ एकरपर्यंत गेली होती. त्यामुळे बाजाराला आलेला प्रत्येक शेतकरी सावकारांकडून नागवला गेला होता. एका सावकाराबरोबर झालेल्या वादाचे निमित्त झाले व शेतकऱ्यांनी बाजाराला आलेल्या स्थानिक सावकार व व्यापाऱ्यांवर हल्ले केले. त्यांच्या घरावर हल्ले केले. त्यांना भर बाजारात मारहाण करण्यात आली. त्यांच्याकडील हिशोबाची पुस्तके, शेतकऱ्यांचे कर्ज रोखे इ. जाळण्यात आले. शेतकऱ्यांचा हा उठाव अचानक होता, पूर्वनियोजित नव्हता. त्यांचे नेतृत्व सामुदायिक होते. पुणे व अहमदनगर शहरातील सुमारे ३० गावांमध्ये हे दंगलीचे लोट क्षणात पसरले. बघता- बघता हा उठाव पुढे सातारा जिल्हा, सोलापूर जिल्हा व नाशिक येथे पसरला. हे सर्व जिल्हे ब्रिटीशांच्या मुंबई प्रांतातील दक्षिणेकडील होते. म्हणून यास इतिहासात दख्खनच्या दंगली (डेक्कन रायट्स) म्हणून ओळखले जाते.

नेमके त्याच वेळी भारतीय लढ्यातील पहिले शसस्त्र क्रांतीकारक श्री.वासुदेव बळवंत फडके यांनी रामोशी, धनगर समाजातील तरुणांना एकत्र करून ब्रिटीश सरकाराविरुद्ध शसस्त्र उठावा केला. पुणे, अहमदनगर, नाशिक टापूत त्यांनी प्रवास करून शेतकऱ्यांची विपन्न अवस्था पाहिली. याच वेळी शेतकऱ्यांनी सावकारांविरुद्ध त्याच भागात उठाव केल्याने काही काळ वासुदेव बळवंत फडके यांनी दख्खनच्या उठावाचे नेतृत्व केले. पुण्याजवळील लोणीकंद येथे त्यांनी बंडवाल्यांचे मुख्य स्थापन केले. सरकारी खजीने, सावकार यांच्यावर त्यांनी सशस्त्र धाडी टाकल्या. रामोशी लुटालुट करण्यात निष्णात होते. शेतकऱ्यांच्या उठावाला वासुदेव फडकेमुळे पाठबळ मिळाले. परंतु १८७६-७८ मध्ये महाराष्ट्रात मोठे दुष्काळ पडले. त्यातच प्लेग, पटकी सारख्या साथीच्या रोगांची भर पडली. गुरे-ढोरे मेल्याने मोठा हाहाकार पसरला.

न्यायमूर्ती महादेव गोविंद रानडे या हे त्या काळातील एक प्रगल्भ विचारवंत, समाजसुधारक व अर्थतज्ञ होते. त्यांनी पुण्यामध्ये सन १८७० मध्ये स्थापन केलेल्या 'पुणे सार्वजनिक सभा' या संस्थेने शेतकऱ्यांच्या उठावाला पाठिंबा दिला. समाजात चिंतनशील व विवेकी चर्चा घडवून आणणे, सामाजिक सुधारणांची मांडणी व प्रसार करणे, ब्रिटीश सरकार व जनता यामध्ये मध्यस्थी करणे ही या संस्थेची प्रमुख कार्ये होती. पुणे सार्वजनिक सभेने दख्खन दंगलीच्या पार्श्वभूमीवर शेतकऱ्यांच्या न्यायासाठी आवाज उठविला. सावकारी प्रथांवर कठोर टिका केली. त्यांनी सरकारकडील कर्जावरील व्याजदराला मर्यादा असावी. व सावकारीवर कायद्याने नियंत्रण असावे अशी शिफारस करित असतानाच शेतकऱ्यांना पर्यायी पतपुरवठा मिळावा यासाठी सहकारी पतपुरवठा चळवळीचा आग्रह धरला.

दख्खनच्या उठावानंतर लगेचच सहकारी पतसंस्थेच्या संकल्पनेचा प्रस्ताव सर विल्यम वेडुरबर्न यांनी मांडला. न्यायमूर्ती महादेव गोविंद रानडे यांनी त्यास पाठिंबा दिला. मुंबई व पुण्यामध्ये या चळवळीला मोठे समर्थन मिळाले. त्यामुळे सहकारी कृषी बँक स्थापन करण्यासाठी एक विधेयक मुंबई विधान परिषदेत मांडले गेले. परंतु प्रत्यक्षात त्यामध्ये प्रगती झाली नाही. ब्रिटीश सरकारमधील सचिवांचा (Secretary of State) त्यास विरोध होता. परंतु या सहकार चळवळीच्या मुलभूत संकल्पना पुढे सन १८८३ व १८८४ मध्ये लागू करण्यात आलेल्या 'जमिन सुधारण कायदा' आणि 'शेती कर्ज कायदा' मध्ये समाविष्ट करण्यात आल्या.

त्यावेळी मद्रास सरकार हे भारतातील पहिले असे सरकार होते की जे युरोपातील सहकार चळवळीच्या यशस्वी अमलबजावणीच्या अहवालांमुळे प्रभावित झाले. त्याचवेळी युरोपियन देशांमध्ये कर्ज बाजारीपणाच्या समस्येशी लढण्यासाठी सहकारी तत्वांचा वापर प्रभावी ठरला होता. भारतात हे तत्त्व आणण्याच्या शक्यतांचा अभ्यास करण्यासाठी मद्रास सरकारने सर फ्रेडरिक निकोल्सन या अधिकाऱ्याला सहकारी कृषी बँकांचा अभ्यास करण्यासाठी पाठविले. सन १८९५ व १८९७ मध्ये अशा दोन टप्प्यात त्यांचे अहवाल प्रसिध्द झाले. त्याचवेळी दुसरे अधिकारी एच.ड्युपरनिक्स यांना १९०० साली लिहिलेल्या आपल्या 'People's Bank for Northern India' या पुस्तकात गावपातळीवरील रायफिसन प्रकारच्या सहकारी संस्था स्थापन करण्याची शिफारस केली.

निकोल्सन आणि ड्युपरनिक्स यांनी मांडलेल्या विचारांनी अनेक अधिकाऱ्यांचे लक्ष वेधून घेतले व त्यांनी सहकार कायदा अस्तित्वात येण्यापूर्वीच पंजाब, उत्तरप्रदेश व बंगालमध्ये पुढाकार घेत मोजक्याच सहकारी संस्था स्थापन केल्या

सहकाराचा इतिहास खूप मोठा व रंजक आहे. परंतु आज दिनांक १२ मे २०२५ रोजी दख्खनच्या उठावास १५० वर्षे होत आहेत व त्याच दिवशी सहकाराची मुहूर्तमेढ महाराष्ट्रात व तेथी पुणे जिल्ह्यात रोवली गेली याचा अभिमान संपूर्ण महाराष्ट्राला असायलाच हवा.

राज्य बँकेच्या 'सहकार भक्ती-रथाचे' मा. मुख्यमंत्र्यांच्या हस्ते लोकार्पण.

महाराष्ट्राची दक्षिण काशी असलेल्या पंढरपूर येथील श्री विठ्ठल-रुक्मिणी मंदिर, या तिर्थक्षेत्री लाखो भाविक दर्शनासाठी येत असतात. यामध्ये वृद्ध, दिव्यांग व गरोदर महिलांचा मोठ्या प्रमाणावर समावेश असतो. सध्या प्रशासनाने मंदिर परिसरामध्ये 'नो व्हेईकल झोन' केल्यामुळे अशा भाविकांची होणारी गैरसोय लक्षात घेऊन मंदिर समितीने या भक्तांसाठी सेवाभावी तत्वावर एक 'ई-बस' देण्याची विनंती राज्य सहकारी बँकेस केली होती.

यंदाचे वर्ष हे आंतरराष्ट्रीय सहकार वर्ष म्हणून साजरे केले जात आहे. या सहकार वर्षात राज्यातील सहकार क्षेत्राची शिखर संस्था असलेल्या राज्य सहकारी बँकेतर्फे सेवाभावी तत्वावर ही बस भक्तांच्या सेवेत दिली जात असल्याने या बसचे नामकरण 'सहकार भक्ती-रथ' असे करण्यात आले आहे.

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२४

पंढरपूरमध्ये राज्य बँकेच्या 'सहकार भक्तिरथ' या ई-बसचे फीत कापून लोकार्पण करताना मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस. समवेत बँकेचे प्रशासक विद्याधर अनास्कर आणि मान्यवर.

‘सहकार भक्तिरथा’चे लोकार्पण

राज्य बँकेकडून पंढरपूरमध्ये भक्तांसाठी सेवाभावी तत्वावर ई-बस कार्यान्वित

पुणे : पुढारी वृत्तसेवा

महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकेच्या पुढाकाराने मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांच्या हस्ते शनिवारी (दि. ५) पंढरपूरमध्ये सार्यंकाळी ई-बसचे अर्थात 'सहकार भक्तिरथा'चे लोकार्पण करण्यात आले. प्रशासनाने मंदिर परिसरात नो व्हेईकल झोन केल्यामुळे पंढरपूरला श्री विठ्ठल-रुक्मिणी मंदिरात दर्शनासाठी येणाऱ्या विशेषतः वृद्ध, दिव्यांग व गरोदर महिला आदी भाविकांना ई-बसचा फायदा होणार आहे.

पंढरपूरमधील श्री विठ्ठल-रुक्मिणी मंदिर समितीने भक्तांसाठी सेवाभावी तत्वावर एक ई-बस देण्याची

“शेतकऱ्यांचा देव म्हणजे विठ्ठल. प्रशासनाने मंदिर परिसरात नो व्हेईकल झोन केल्यामुळे वृद्ध, अपंग, दिव्यांग व गरोदर महिला आदी भाविकांना मंदिरापर्यंत पोहचण्यास त्रास होत होता. त्यावर देवस्थानने मागणी केल्यानुसार संपूर्ण वातानुकूलित ई-बस सुमारे २२ लाख रुपये खर्चून तयार करून ती मंदिरास देणगी म्हणून दिली आहे. देवस्थान समितीस जिथे जिथे मदतीची गरज लागेल तेथे राज्य बँकेकडून मदत केली जाईल.

- विद्याधर अनास्कर, प्रशासक, महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँक, मुंबई

मागणी राज्य बँकेकडे केली होती. त्यानुसार ही विनंती तातडीने मान्य करीत त्यांच्या सूचनेनुसार सेवाभावी तत्वावर एक ई-बस मंदिर समितीस देण्याचा निर्णय झाला होता. त्यानुसार तयार केलेल्या ई-बसचे लोकार्पण मुख्यमंत्र्यांच्या हस्ते केले.

या वेळी मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांचा वीणा, उपरणे, तुळशी वृंदावन देऊन राज्य बँकेचे प्रशासक विद्याधर अनास्कर यांच्या हस्ते सत्कार करण्यात आला. या वेळी सहकार राज्यमंत्री पंकज भोयर, आमदार अर्पिजित पाटील आदी उपस्थित होते.

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

शेतकऱ्यांचे जीवनमान उंचावण्यासाठी कटिबद्ध

गोदाम पावती तारणावर कर्ज

महाराष्ट्र राज्य वखार महामंडळाच्या गोदाम पावतीच्या तारणाआधारे शेतकऱ्यांना ब्लॉक चैन तंत्रज्ञानाद्वारे ५ मिनीटांत कर्जाची सुविधा उपलब्ध. आतापर्यंत ८८१५ शेतकऱ्यांना ₹ २१८ कोटी कर्ज वितरण.

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष - २०२५

!! नाविन्यपूर्ण योजना !!

- ◆ राज्यातील ग्रामीण अर्थव्यवस्थेला चालना देण्यासाठी तसेच अल्पभुधारक शेतकऱ्यांच्या उत्पन्नात वाढ करणे अनुषंगाने गोड्या पाण्यातील व्यवसायीक मत्स्यपालन प्रकल्पास मध्यम मुदत कर्ज पुरवठा करणे तसेच प्रकल्प उभारणी पश्चात कॅश क्रेडीट कर्ज मर्यादा उपलब्ध करून देणे.
- ◆ दि. ०८ मार्च, २०२५ रोजीच्या जागतीक महिला दिनाचे औचित्य साधून यशस्वी महिला उद्योजकांसाठी १% व्याजदरात सवलत देवून 'नारी सन्मान टेकओव्हर कर्ज योजना.
- ◆ जिल्हा व नागरी सहकारी बँकांना शासकीय कर्ज रोखांच्या तारणावर जास्वंदी अधिकर्ष कर्ज मर्यादा सुविधा उपलब्ध करून देणे .
- ◆ महाराष्ट्र राज्य वखार महामंडळाच्या गोदाम पावतीच्या तारणाअधारे शेतकऱ्यांना मे २०२० पासून ब्लॉक चेन तंत्रज्ञानाद्वारे ५ मिनीटात कर्जाची सुविधा.
- ◆ आत्महत्याग्रस्त शेतकऱ्यांच्या मुला-मुलींसाठी श्रम विद्या शैक्षणिक कर्ज योजना राज्यातील आत्महत्याग्रस्त शेतकऱ्यांच्या कुटुंबामधील इयत्ता बारावी पर्यंत शिकलेल्या मुला मुलींच्या पदवी शिक्षणासाठी ०% ते ४% व्याजदाराने शैक्षणिक कर्ज.
- ◆ राज्य शासनाच्या 'स्मार्ट (State of Maharashtra Agribusiness and rural Transformation) योजनेअंतर्गत गोदाम बांधकाम प्रकल्पास मध्यम मुदत कर्ज सुविधा / पुरवठा करणे तसेच उभारणी पश्चात कॅश क्रेडिट कर्ज.
- ◆ प्राथमिक सेवा सहकारी संस्थांसाठी संजिवनी कर्ज योजना. कमकुवत जिल्हा बँकेच्या कार्यक्षेत्रातील प्राथमिक सेवा सहकारी संस्थांच्या शेतकरी सभासदांकरीता जिल्हा बँकेमार्फत संजिवनी कर्ज योजना.
- ◆ सामोपचार कर्ज परतफेड योजना : राज्य शासनाने नागरी बँकांसाठी जाहिर केलेल्या एकरकमी परतफेड योजनेस अनुसरून आजारी साखर कारखाने व सहकारी संस्थांकडे थकीत कर्जांच्या वसुलीसाठी ६% व्याजदाराने सामोपचार कर्ज परतफेड योजना.
- ◆ स्मार्ट कॉटन प्रकल्पांतर्गत महाराष्ट्र राज्य वखार महामंडळाचे गोदाम पावती तारणाआधारे शेतकरी गटास कर्ज.
- ◆ राज्य बँकेचे जिल्हा बँकेच्या सहभागात कर्ज पुरवठा करणे.
- ◆ जुन्या इमारतीच्या स्वयंपूर्णविकासाठी सहकारी गृहनिर्माण संस्थांना मुदती कर्ज सुविधा उपलब्ध करून देणे.
- ◆ परवानाधारक दुकानदार /प्रोप्रायटर /व्यापारी/भागिदार यांना क्लिन कॅश क्रेडीट कर्ज उपलब्ध करून देणे.
- ◆ राज्य बँकेमध्ये पगार जमा होणाऱ्या संस्था /कंपनीच्या कर्मचाऱ्यांना अल्पमुदती अधिकर्ष मर्यादा उपलब्ध करून देणे.

114th Annual Report for the Year 2024-2025

Address by Hon. Administrator

Dear Shareholders,

I warmly welcome you to the 114th Annual General Meeting of the Maharashtra State Co-operative Bank Ltd.

At the outset, I would like to congratulate all the members of your Bank for achieving a highest turnover of ₹61,947 crore for the first time in the history of the Bank. I would like to mention here that your Bank has become the only Co-operative Bank with a Net worth of over ₹ 5,000 crore among all the Co-operative Banks in the Country. Accordingly, as per decision of Finance Department of Government of Maharashtra dated 22nd November, 2023, your Bank is the only co-operative bank which has been authorised to carry out all government banking transactions. At the end of the reporting period, Bank's Net Worth is ₹ 5,396 crore.

I am also proud to mention that the Bank has received "Audit Class-A" for continuous last 13 years. At the end of financial year, in addition to these achievement, Bank has maintained CRAR of 17.61% against the required CRAR of 9%. At the end of the financial year, Bank has achieved Net Interest Income ₹ 1003 crore, Gross Profit ₹ 1052 crore, Operating Profit ₹ 863 crore and Net Profit of ₹ 652 crore.

At the end of reporting year Bank's total membership stood to 1900 and Paid-up Share Capital stood at ₹ 595.34 crore.

As per the parameters set by RBI/NABARD, the financial position of our Bank at the end of the reporting year is seen to be strong in following criteria :

Sr. No.	Particular	Criteria	Position of 31 st March 2025
1	CRAR	Minimum 9%	17.61%
2	Net Worth	Minimum ₹ 5 lakh	₹ 5396 crore
3	% of Net Worth to Working Capital	Minimum 4%	12.65%
4	Yield on Assets	Higher the Better	7.87%
5	Cost of Funds	Lower the Better	5.52%
6	Net Interest Margin	3%	2.35%
7	Return on Assets	1%	1.53%
8	Provision to Coverage Ratio	70%	80.92%
9	Cost of Management	1.50%	0.42%
10	Per Employee Turnover	Higher the Better	₹ 75 crore

Comparative financial position of our Bank with different major State Co-operative Banks in the Country as on 31st March, 2025 is as stated below :

(₹ in crore)

Sr. No.	Particulars	Maharashtra	Gujrat	Uttar Pradesh	West Bengal
1	Share Capital	595.34	46.62	394.72	190.45
2	Reserves	7111.15	1238.90	1144.46	1025.50
3	Deposits	26358.69	13606.56	13117.39	15551.69
4	Borrowings	16313.05	5111.02	6170.55	14115.16
5	Investments	6973.35	5848.53	6235.44	7301.79
6	Loans	35577.06	9424.73	23061.51	11659.92
7	Net Worth	5396.36	1090.27	1539.18	1205.00
8	CRAR	17.61%	16.35%	13.40%	27.00%
9	Net Profit	651.58	93.51	100.24	224.00
10	Gross NPA	8.71%	0.34%	2.70%	4.69%
11	Net NPA	1.79%	0.00%	0.00%	0.80%

MStCB's contribution towards DCC Banks :

Bank has provided finance to DCCBs' for lending to eligible farmers out of Own Funds as well as through NABARD re-finance. Bank has sanctioned refinance limit for Regular Short Term (SAO) Credit of ₹6,491.50 crore to 28 DCCBs based on their "Realistic Lending Programme". NABARD has sanctioned refinance limit to 20 DCCBs of ₹5,832.51cr. MStCB availed drawal from NABARD is ₹1,696.14 cr. during the year against the Drawal of ₹1,729.16 crore by DCCBs.

Additional ST (SAO) Refinance Limit amounting to ₹8,180.00 crore was sanctioned to 20 DCCBs, NABARD sanctioned a limit of ₹7887.96 crore against which ₹6,763.76 crore was released. DCCB's availed drawal of ₹6771.19 crore during the year.

MStCB's view on Sugar Factories :

Bank provides credit facilities to sugar factories in the State for erection, expansion, modernisation of plant and also for co-power generation project in form of medium term & short term/ working capital loans as per Bank policies. So far 132 sugar factories have been benefited by various loan schemes. During the year, Bank has sanctioned working capital limits to 34 sugar factories and short term loan to 34 sugar factories.

From 15th February, 2019, Central Government has enforced in the policy Minimum Selling Rate (MSP) of sugar in free market for ₹ 3,100/- per quintal. Bank has fixed the sugar rate at ₹3,400/- per quintal from 28th December, 2023 due to higher selling price of sugar in open market. During the crushing season the Bank revised the sugar rate to ₹3,300 per quintal effective from 02nd March, 2024 due to fall in selling price of sugar, With further increases in sugar prices, the rate was again revised to Rs.3400 per quintal from 19th April 2024. For the 2024-

25 Crushing season, the assessment rate has been further increased to ₹3,500/- per quintal effective from 24th March, 2025. At present the assessment rate has been revised to ₹3,600/- from 21st April, 2025.

Urban Co-operative Banks :

The Bank continues to maintain strong relations with the Urban Co-operative Banks and in order to nurture these relations further, Bank implemented consortium credit policy and Jaswandi Overdraft Scheme for Urban Co-operative Banks.

As on end of 31st March, 2025, Bank has sanctioned from its owned funds ₹ 710.60 crore MT / LT limits and ₹133.33 crore Working Capital limits to 19 institutions under consortium arrangement with 9 Urban Co-operative Banks and 1 DCC Bank. Bank has also sanctioned ₹ 103.37 crore overdraft limits under Jaswandi Overdraft Scheme to 12 Urban Co-operative Banks.

Dividend :

It has been recommended that 10% dividend be paid from the net profits pertaining to the financial year ended 31st March 2025.

Special Events, Achievements in the year 2024-25 :

During the Financial Year, while maintaining the sense of social commitment in a highly competitive era in banking sector, the progress has been achieved by keeping certain objectives to further consolidate and strengthen in the financial position of the Bank, some of the important developments are highlighted as under :

- The Bank has Unveiled New Logo, Cooperative Flag, Cooperative Song and Sahakar Gallery during International Cooperative Year 2025 celebrations.
- The Bank has succeeded in getting itself appointed as Institutional Administrator of The Nagpur DCC Bank & Advisor for The Nasik DCC Bank.
- The Bank has organised Workshop for PACS Secretaries for strengthening the PACS.
- Bank has obtained ISO 27001-2022 Certification.
- The Bank has conducted workshops for CEO's of DCCB on various issues faced in participation of NABARD.
- The Bank has launched Self redevelopment policy for Cooperative Housing Societies.
- The Bank has implemented Aadhar Enabled Payment System (AEPS) facility.
- The Bank has implemented Our own UPI Acquirer Handle.
- The Bank has implemented Early Warning System.
- From a security perspective, the bank's existing '.com' domain has been changed to '.org.in', and all email IDs and the website have been updated to the new domain mscbank.org.in.
- The Bank has opt for issuing Debt instrument in form of Perpetual Debt Instruments (PDI) for 10 years.
- The Bank has framed policy for treatment of willful defaulters and large defaulters.
- The Bank has adopted a policy for reviving sick institutions by letting sugar factories to run on lease instead of selling them. Till 31st March, 2025, Bank has given 9 sugar factories of non-production category on lease.

- During the Financial Year, International Banking Division (IBD) has transacted total Forex transaction to the tune of ₹ 204.80 crore, of which ₹ 64.50 crore was import and ₹ 140.30 crore was export transactions.
- As per the instructions of Reserve Bank of India, the bank has implemented the Positive Pay System facility and due to this facility fraud in cheque transactions will be prevented.
- As per the guidelines of Reserve Bank of India and NABARD, our Bank has set up its own updated Cyber Security Operation Center (C-SOC) at Administrative Office, Vashi and the said center has been operational since June 2023. The facilities of these C-SOC services are extended to DCCBs and UCBs. Currently, the Sindhudurg and Satara District Bank is part of this project. The process to include seven other district banks and urban cooperative banks in the C-SOC project has been initiated.
- During 2024-25, Shikhar Training & Research Institute, Vashi & Nagpur Center organized 121 training programmes. Training was imparted to 950 employees of MSC Bank, 784 of DCC Bank, 604 of PACS & 2206 of other institutes, totalling of 4544 officers / employees. Besides this 69 officers of Bank were deputed for training in reputed institutions like BIRD-Lucknow, NABARD, IIBF etc.
- To strengthen the business relations with constituents, Bank is trying to maintain rapport with all the concerned stakeholders like Sugar Factories, Spinning Mills, Districts Central Co-operative Banks, Urban Co-operative Banks, Primary Agricultural Co-operative Societies, Co-operative Housing Societies etc. This is achieved through various Discussion Sessions / Meetings / Seminars etc. We intend to continue such activities. Bank has received positive response through such sessions and constructive suggestions are considered appropriately within the frame work of laws in Bank policies.

I sincerely acknowledge the valuable support and guidance extended by the Hon'able Chief Minister, Hon'able Deputy Chief Ministers, Hon'able Co-operation Minister, Hon'able Minister of State for Co-operation, Hon'able Additional Chief Secretary, Co-operation and Marketing Department, Hon'able Commissioner Co-operation, Hon'able Commissioner Sugar, Senior Officials of Maharashtra Govt., Reserve Bank of India, NABARD and eminent personalities in Co-operative Sector.

I thank all Hon. Shareholders for entrusting in us. I am also thankful to our valued Customers for their valued support and trust and I also extend my thanks to the Employees for their dedicated and tireless efforts towards achieving the goal. Once again I thank all before concluding my address.

(Vidyadhar Anaskar)

Administrator

Annual Report

Dear Shareholders,

(1) Precis of Financial Position

1. Share Capital :

(₹ in crore)

Types of Members	2023-24		2024-25		Increase / Decrease Over 2023-24	
	No. of Members	Share Capital (₹)	No. of Members	Share Capital (₹)	No. of Members	Share Capital (₹)
District Banks	31	179.65	31	179.65	--	--
Urban Co-op. Banks	497	11.53	489	11.52	(-)8	(-)0.01
Sugar Factories	193	340.03	189	337.12	(-)4	(-)2.91
Spinning Mills	89	6.69	89	6.69	--	--
Apex Societies	04	0.35	03	0.35	(-)1	--
Processing Societies	119	1.73	119	1.73	--	--
Others Societies	907	8.43	909	10.03	2	1.60
Individual Institutions and others	70	42.34	71	48.25	1	5.91
Total	1910	590.75	1900	595.34	(-)10	4.59

The Authorised Share Capital of the Bank is ₹1,000 crore. During the year 3 new members have enrolled and 11 members have resigned and 2 member institutions merged with other institutions leading to total decrease of 13 members in total membership Overall the total number of members have decreased by 10. The Share Capital has increased during the period by ₹4.59 crore.

2. Reserves

During the year under review, your bank's Reserves and Surplus Fund has increased by ₹580.77 crore & stood at ₹7,111.15 crore. There was an increase in Statutory Reserves by ₹153.76 crore, Agriculture Credit Stabilisation Fund by ₹119.13 crore, Special Reserve under section 36 (i) (viii) of Income Tax Act by ₹113.80 crore, General Reserves by ₹225.38 crore, Dividend Equalisation Fund by ₹11.81 crore, Investment fluctuation fund by ₹82.00 crore, Building Fund by ₹0.57 crore and 8.5% Bad & Doubtful Debts Reserves u/s 36(1)(viiia) by ₹49.55 crore aggregating to ₹756.00 crore. Whereas there was decrease in Bad & Doubtful Reserve by ₹109.30 crore, and Revaluation Reserve by ₹8.09 crore and Non-Performing Investment Depreciation Reserve by ₹57.84 crore due to depreciation aggregating to ₹175.23 crore.

3. Deposits:

As compared to previous financial year, there is an increase of ₹2,775.76 crore (12%) in deposits which stood at ₹26,358.69 crore as on 31st March, 2025. This is mainly due to increase in deposits of DCC Banks by ₹1,939.29 crore, Other Institutions by ₹578.21 crore, Urban Banks by ₹36.85 crore & Individuals by ₹221.41 crore. During the year Bank has revised interest rates on Deposits on 2 occasions and kept them competitive.

4. Borrowings :

(₹ in crore)

Sr. No.	Type of Loan	2023-24	2024-25	Change over 2023-24
4.1	From NABARD :	14,462.67	16,280.65	1,817.98
4.1.1	ST (Agri) Loans	7,583.05	8,234.91	651.86
4.1.2	Medium Term Refinance	6,879.38	8,045.74	1,166.36
4.1.3	Conversion Loan	0.00	0.00	0.00
4.1.4	LT Refinance	0.24	0.00	(-)0.24
4.2	State Govt. & Other	0.00	0.00	0.00
	Total (4.1 + 4.2)	14,462.67	16,280.65	1,817.98

There has been an increase of ₹1,817.98 crore in total borrowings as compared to the previous year which stood at ₹16,280.65 crore as on 31st March, 2025. Borrowings mainly include borrowing from NABARD under refinance ST (Agri) loans. Besides, ST (Agri) Loans during the year under review, there is an outstanding of ₹8,015.04 crore under NABARD Refinance Investment Credit (under Long Term Rural Credit Fund) which is payable to NABARD. Your Bank is regular in repayment of due refinance loan instalments to NABARD.

5. Loans & Advances:

Loans & Advances are increased by ₹1,906.35 crore (5.66%) and stood at ₹35,588.06 crore as on 31st March, 2025 as compared to the previous year. The increase in Loan outstanding mainly attributed to increase in ST (SAO) (Additional) Credit by ₹814 crore, MSEDCL & Maha. Gen. Co. ₹726.74 crore, Investment Credit (under Long Term Rural Credit Fund) ₹1,117.45 crore. During the year under review Bank has earned ₹2,694.32 crore as interest income on Loans & Advances which has increased by ₹562.95 crore (26.41%) as compared to last year.

6. Investments :

Bank has invested its funds, in Central and State Government Securities (including LAF) for SLR purpose and excess funds were invested in Non SLR Bonds, shares of other Co-operative Institutions. Thus, Bank's total Investments stood to the tune of ₹6,973.35 crore (Book Value) as on 31st March, 2025. Investments in interbank deposits stood to ₹1,592.19 crore.

7. Working Capital :

During the financial year, Working Capital has increased by ₹4,776.75 crore as compared to previous year and stood to ₹51,493.16 crore as on 31st March, 2025.

8. Profit Analysis :

During the year under review, your bank's Net Interest Income was ₹1,002.94 crore and other Income was ₹262.99 crore. Other Income mainly consist of 1) Reversal of excess provisions of Bad and Doubtful Debts Reserve ₹118.00 crore 2) Reserve of excess Investment Depreciation Reserve ₹63.75 crore 3) Reversal of excess provisions of Overdue Interest Reserve and FCI by ₹31.85 crore, 4) Commission and Exchange income by ₹4.44 crore, 5) Profit on sale of Govt. Securities ₹23.48 crore, 6) Other miscellaneous income by ₹18.04 crore. After deducting the Management Expenses of ₹212.17 crore and Amortised Premium by ₹1.56 crore i.e. aggregating to ₹213.73 crore from the total income of ₹1,265.93 crore, your bank has recorded a Gross Profit of ₹1,052.20 crore. Out of this, adjusting to statutory provisions of 1) Bad &

Doubtful Reserve of ₹71.99 crore, 2) Standard Assets of ₹9.00 crore, 3) Special Reserve as per Income Tax Act u/s 36(1)(viii) of ₹113.80 crore, 4) Other Assets of ₹5.00 crore, 5) Deferred Tax Expenditure ₹30.21 crore and after Income Tax of ₹170.62 crore, your bank has earned a Net Profit of ₹651.58 crore during the financial year, under review.

Comparison of Income & Expenses with previous year is as below.

(₹ in Crore)

Particulars	For the year ending 31 st March, 2024	For the year ending 31 st March, 2025
Average Working Fund	36,169.36	42,646.20
Total Interest earned	2,678.28	3,357.67
Total Interest paid	1,759.34	2,354.73
Net Interest Income	918.94	1,002.94
Other Income	262.11	262.99
Total Income	1,181.05	1,265.93
Less : 1) Staff Expenses	107.62	104.14
2) Other Managerial Expenses	84.18	108.03
3) Other Expenses (Amortised Premium, Loss on Sale & Maturity of Securities)	1.81	1.56
Gross Profit	987.44	1,052.20
Add : Income / (-) Expenditure from Deferred Tax	(-) 23.80	(-)30.21
Less: 1) Provisions	174.85	199.79
2) Income Tax	173.76	170.62
Net Profit	615.03	651.58

9. Dividend :

The Bank has pleasure to recommend 10% dividend to the Hon. Shareholders for the reporting year.

10. Net Profit & its apportionment :

Considering payment of Interest on Deposits & Borrowings, Management Expenses, Income Tax and other provisions, the Hon. Administrator Meeting recommends the Hon. Annual General Body for the apportionment of Net Profit of ₹651,58,21,948.72 as suggested in **Annexure '1'** Enclosed herewith.

(2) Loans & Advances :

2.1 Agricultural Finance :

A) DCC Banks :

(i) ST (SAO) Loans :

During the year 2024-25, Under review The MStCB had sanctioned refinance limit for Regular Short Term (SAO) Credit of ₹6,491.50 crore to 28 DCCBs based on their "Realistic Lending Programme".

NABARD has sanctioned refinance limit to 20 DCCBs of ₹5,832.51cr. MStCB availed drawal from NABARD during the year is ₹1,696.14 cr. against the Drawal of ₹1,729.16 crore by DCCBs.

Additional ST(SAO):

Additional ST (SAO) Refinance Limit amounting to ₹8,180.00 crore has been sanctioned to 20 DCCBs, against this limit NABARD sanctioned Limit of ₹7,887.96 crore. Under Additional ST (SAO) DCCBs availed drawal of ₹6,771.19 crore & NABARD has released ₹6,763.76 crore against the limit sanctioned.

(ii) Investment Credit :

As per NABARD refinance eligibility norms, MStCB is eligible for NABARD refinance under Investment Credit during the period under review 2024-25. During the year under review, MStCB has sanctioned Investment Credit Limit ₹3,728.96 cr to 6 DCCBs viz. Pune, Satara, Kolhapur, Sangli, Akola, Ahmednagar & DCCBs under Long Term Rural Credit Fund (LTRCF) of NABARD. Against the limit sanctioned 5 DCCBs availed drawal for ₹3,227.41 crore. MStCB had availed refinance of ₹3,227.41 crore against the limit sanctioned.

The refinance outstanding with DCC Banks at the end of March 2025 stood at ₹7973.04 crore. The outstanding of ₹8,015.05 crore was payable to NABARD by MStCB.

(iii) Central / State Government Sponsored Schemes :

MStCB has implemented various schemes sponsored by Central Government & NABARD.

During the year under review, subsidy of ₹0.72 crore was received under AMI Scheme, and ₹0.22 crore subsidy was received under Agricultural Clinics & Agri Business Centres from NABARD and disbursed to beneficiaries through DCCBs.

(iv) NABARD Special Refinance Scheme for PACS to MSCS:

NABARD has informed vide their letter dt.31stAug, 2023 that the said scheme will be implemented under Automatic Refinance Facility (ARF) Scheme. Pursuant to this no refinance has been sanctioned to PACS as no proposal is received.

But ₹50.53 cr limit sanctioned to 17 DCCBs as on 31st March, 2025 and outstanding receivable ₹30.70 cr from 13 DCCBs as on 31st March, 2025.

(v) World's Largest Grain Storage Scheme for Co-operatives:

During the reporting year, under this scheme, Nerpingalai primary Agriculture Cooperative Society under the jurisdiction of Amravati District Central Cooperative Bank, has been sanctioned refinance of ₹2.00 crores, and DCCB availed refinance of ₹1.50 crore. Meetings have been organized through VCs of District Banks from time to time for effective implementation of this scheme. Also, the interest rate has been reduced by 0.25% for district banks under this scheme. Also, for this scheme, the condition of deposit level has also been relaxed for OR-5 & above DCCBs.

(vi) Central Govt. Sponsored Interest Subvention Scheme:

The Interest subvention and prompt Repayment Incentive (IS and PRI) claims of ST(SAO) at 1.5% and 3% for the years 2022-23 & 2023-24 were forwarded to NABARD on behalf of DCCBs by uploading in multiple lots on KRP. Against the uploaded claims of ₹1,213.55 crore.

₹1,047.59 crore received on 19th March 2025 and same are credited to the concerned DCCBs account on 21st March 2025. On 8th July 2025 ₹99.09 crore are still balance which we yet to receive from NABARD.

(vii) Short Term (Other) :

NABARD Credit Policy of S.T. (Others) for 2024-25 dt.11 December 2024 was circulated to all DCCBs. MStCB had not sanctioned any refinance limit to DCCBs due to non-submission of refinance proposals from DCCBs, as interest rate under the scheme are higher.

(viii) Conversion of Loans :

MStCB had not sanctioned Medium Term Conversion Refinance Limit to DCCBs, as no proposal was received from DCCBs.

(ix) Loans to Salary Earners Societies :

During the reporting year, our bank has sanctioned ₹116.05 crores to 3 district banks namely Osmanabad, Yavatmal and Parbhani from our own funds for the provision of loans to Salary Earners Society. At the end of March 2025, outstanding is ₹65.50 crore with Osmanabad and Parbhani DCCB.

(x) Computerisation of Primary Agricultural Credit Societies :

Total 31 District Central Cooperative Banks and 21246 Primary Agricultural Cooperative Credit Institutions are functioning in the Maharashtra state as on 31st March, 2025. The process of Computerization of a total of 12,000 PACS in the state of Maharashtra is currently underway in addition, the procedure to select 3,000 new institutions under this project is in progress. For the purpose of computerization three system integrator have been appointed (District wise), and two hardware vendors have been appointed for Hardware procurement. So far, hardware has been distributed to all 12,000 PACS.

Total 17 Core Master Trainers appointed for providing training to secretaries of PACS at State as well as District Bank level etc. and 'PACS Computerization Cell' has been established with the aim of coordinating between District Bank and PACS at MStCBs regional office level. Currently, two day ERP Software Training is being provided to secretaries of PACS at district bank level. As of now 6303 secretaries from 27 DCCB have been trained.

For achieving target, continuous follow up is being undertaken through NABARD, Co-operation Dept. and MStCB/ District Banks. Out of 12,000 selected PACS across the state, as of 31st March, 2025. 9906 PACS have gone live, and Audit of 1395 of these PACS have been completed.

(xi) Rupay KCC Cards

As on 31 March, 2025, total number of KCC accounts were 35,70,334. Total 2114205 Rupay KCC Cards were distributed by DCC Banks.

2.2 Non-Agricultural Finance :

A) Urban Co-operative Banks :

Your bank is providing various credit facilities / limits to customers of urban co-operative banks through consortium finance scheme. This facility includes cash credit limits for working capital requirements and Term loans. Additionally, Loans are provided to Urban co-operative banks for the construction or purchase of own building (for head offices and their branches), refinance for Housing Loans. Financial assistance is also given to the UCBs for computerizations of their head offices and

branches. Furthermore, Loans against excess government securities (Non SLR security) are also made available under "Jaswandi Adhikarsh maryada" Scheme to Urban Banks.

For the year ended on 31st March, 2025 MStCB has sanctioned loan limits under consortium finance with 9 UCBs & 1 DCCB to 19 borrowers & overdraft limits sanctioned against Government Securities under 'Jaswandi' Scheme to 12 UCBs as per details below.

(₹ in Crore)

Sr. No.	Type of Loan	As on 31.03.2024		As on 31.03.2025		Outstanding Increase (+) / Decrease (-)	
		Sanctioned limit	Outstanding	Sanctioned limit	Outstanding	Increase(+)/ Decrease (-)	%
1	Term Loan	681.88	675.74	710.6	609.67	(-) 66.07	(-)10%
2	Cash Credit	161.39	170.75	133.33	149.62	(-) 21.13	(-)12%
3	Jaswandi Overdraft	177.2	9.69	103.37	0.48	(-) 9.21	(-)95%
4	Other Urban Banks (11)	111.17	217.77	111.17	225.72	7.95	4%
	Total	1131.64	1073.95	1058.47	985.72	(-) 88.46	(-)8%

There are 11 Urban Co-operative banks in liquidation which were financed by the Bank. Total overdue amount with 11 Urban Co-operative Banks is ₹225.72 Crore out of that ₹76.44 Crore towards Principal and ₹149.29 Crore towards interest. Appropriate Legal actions have been initiated by DIRR(Legal) department to recover the overdue amount from Urban Co-operative Banks.

B) Sugar Factories :

Your Bank extended Credit Facilities to support the Sugar Factories in the state for Project erection, Cogeneration Project and Distillery Project alongwith modernization etc. by providing medium term & short term/ working capital loans as per Bank policies. So far 132 sugar factories have been benefited by various loan schemes. During the year under review, your Bank has sanctioned working capital limits to 34 sugar factories and short term loan to 34 sugar factories.

With a view to reduce the volatility in the price of sugar in the open market, the Central Government has fixed the minimum selling price at ₹3,100/- per quintal from 15th February, 2019. Accordingly, even in the crushing season of 2023-24, Bank has fixed the sugar rate at ₹3,400/- per quintal from 28th December, 2023 due to higher selling price of sugar in open market, but during crushing season there has been fall in selling price of sugar, bank has revised rate at ₹3,300/- per quintal from dated 02nd March, 2024. But in the season 2023-24 due to higher increase in the price of sugar, the assessment rate was increased to ₹3,400/- per quintal from 19th April, 2024. After that due to increase in sugar price in the season 2024-25, the assessment rate was increased to ₹3,500/- per quintal from 24th March, 2025. At present the assessment rate has been revised to ₹3,600/- from 21st April, 2025.

(I) Term Loans:

(i) Co-operative Sugar Factories :

On the forecast of cane availability will remain high due to good rainfall in the Financial Year 2024-25. Your Bank has adopted a policy of sanctioning medium-term loans to sugar mills for modernization Cogeneration Project, and Distillery Project.

Following types of Medium Term loans were sanctioned in the year 2024-25.

(₹ in Crore)

Sr. No.	Type of loan	No. of SSKs	Sanctioned Amount
A)	Co-operative Sugar Factories		
1	Machinery Modernization & Expansion	2	43.95
2	Medium Term Distillery Loan	2	10.18
3	Medium Term Cogeneration Loan	1	33.42
4	Medium Term Godown Loan	--	0.00
5	Medium Term Take Over Loan	--	0.00
	Total (A)	5	87.55
B)	Private Sugar Factories		
1	Machinery Modernization & Expansion	--	0.00
2	Medium Term Distillery Loan	--	0.00
3	Medium Term Cogeneration Loan	1	23.38
4	Medium Term Godown Loan	--	0.00
5	Medium Term Take Over Loan	--	0.00
6	Medium Term Vehicle Loan	2	0.47
	Total (B)	3	23.85
C)	Government Guarantee		0.00
	Total (C)		0.00
	Total (A + B + C)	8	111.40

(ii) SOFT LOAN SCHEME – 2014 & 2015

Government of India introduced “Soft Loan Scheme-2014” for payment of FRP dues to cane growers, with interest subsidy of 10% for one year. On the same lines, the State Government introduced Soft Loan Scheme 2015 to provide interest subsidy of 10% on the loan sanctioned for the next 4 year. Accordingly your Bank has also introduced Soft Loan Scheme-2015, under which term loans to the tune of ₹386.75 crore have been sanctioned to 37 factories those have availed working capital limits from Bank. Against which outstanding as on 31st March, 2025 was ₹20.71 crore with 08 factories which become overdue.

(iii) SOFT LOAN SCHEME – 2019 :

Government of India introduced “Soft Loan Scheme-2019” for payment of FRP dues to cane growers of co-operative and private factories for season 2017-18 and 2018-19, with interest subsidy of 7.00% for one year. Accordingly, your Bank has also introduced Soft Loan Scheme-2019, under which 3 years term loans have been sanctioned to the tune of ₹799.09 crore to 51 factories.

Out of that 2 factories have not availed loan facility. Its limit has been expired. Against which, 40 factories has been repaid loan completely & overdues as on 31st March, 2025 is ₹95.36 crore with 9 factories.

(iv) Atmanirbhar Karj Yojna

Due to outbreak of the Covid-19 virus, Central Government has imposed lockdown that has adversely impacted to financial position of Sugar Factories in the State.

In view of above, your Bank had framed "Atmanirbhar Loan Scheme" for season 2020-21 & launch policy on 10th June, 2020 that provide financial assistance to the factories to move out from the financial crises and make itself Atmanirbhar during the critical time of Covid-19 virus outbreak.

Under "Atmanirbhar Loan Scheme" limits of ₹949.12 crore sanctioned to 32 sugar factories to whom bank has provided working capital facilities. Out of which 32 Sugar Factories have availed ₹947.26 crore and as on 31st March 2025, out of that ₹829.55 crore loan recovered & ₹117.71 crore is outstanding & ₹30.37 crore overdues.

(v) M.T. Loan against Government Guarantee for season 2023-24

According to the government decision dated 13th September, 2023, the policy of sanctioning term loan through State Cooperative Bank against guarantee of repayment of the State Government was approved based on the policy of the National Cooperative Development Corporation (NCDC), an organization of the Central Government.

According to the said policy, a total of 5 Co-operative Sugar Mills in the State have been approved to grant term loans against state government guarantee as per the government resolution dated 23rd October, 2023. Accordingly, the MSC Bank has sanctioned term loan to the following 5 sugar mills vide letter dated 02nd November, 2023.

Sanctioned limit of the factories approved on the said government guarantee, dues & overdues information (As on 31st March, 2025)

(₹ in Crore)

Sr. No.	Name of Factory	Sanctioned Limit	Outstanding		Overdues	
			Principal	Interest	Principal	Interest
1	S.S. Vasantrao Kale SSK Ltd.,	146.32	145.85	11.49	0.00	11.49
2	Shree Sant Kurmadas SSK Ltd.,	59.49	57.99	1.57	0.00	1.57
3	Shree Chatrapati SSK Ltd.,	128.00	128.00	0.00	0.00	0.00
4	Jay Bhavani SSK Ltd.,	150.00	150.00	0.00	0.00	0.00
5	Bhaurao Chavan SSK Ltd.,	147.79	147.79	0.00	0.00	0.00
Total		631.60	629.63	13.06	0.00	13.06

Tripartite agreement as well as Gurantee deed executed as per government decision for the above sanctioned term loan. As per the decision of Hon. Administrator (Loans) meeting, allowed 50% of the loan drawals. After that according to the sanctioned letter, the factories have completed the process of mortgage of the said loan and taken drawal of balance loan. As on 31st March, 2025 Outstanding of ₹629.63 Crore towards Principle and ₹13.06 towards Interest.

(II) Working Capital Loans :

(i) Short Term Loan :

With a view to meet Pre-seasonal financial requirements (Harvesting & Transportation) & against ethanol production of sugar factories, your Bank had framed Short Term Loan policy dated 01st June, 2024 for season 2024-25. Under this policy Hon. Loan Committee sanctioned ₹1,021.42 crore loan limits to 34 eligible sugar factories under the Short Term Loan scheme for season 2024-25, out of which 9 sugar factories availed loan of ₹173.39 crore against ethanol production. Out of above total sanction loan sugar factories availed ₹979.45 crore and outstanding as on 31st March, 2025 is ₹380.33 crore with 20 sugar factories & 14 sugar factories repaid entire short term loan.

(iii) Bill Discounting :

During the year under review, Bank has sanctioned loan against bills receivable from MSEDCL against supply of electricity units and against supply of Ethanol to OMC to 25 sugar factories, who have availed co-generation & ethenol bill discounting loans from Bank. ₹104.89 crore was outstanding with 12 sugar factories as on 31st March, 2025.

(iii) Pledge and Hypothecation Loan :

During the Year 2023-24 Bank has sanctioned ₹4860.69 crore to 34 sugar factories in the form of sugar pledge and Hypo Limits (Stores, Ancillary purpose, Ethanol stock and Gunny Bales etc.) against which outstanding as on 31st March, 2025 stood at ₹3665.29 crore.

(iv) Sugar Exposure Limits :

As per CMA guidelines based on the financial position as on 31st March, 2024 for the year under review, based on NABARD rating your Bank's unit exposure at 50% of capital fund was ₹2505.31 crore and sectorial exposure at 40% of lendable resources was ₹14661.28 crore. Bank has flow the Unit & Sectorial exposure & loan sanctioned by the Bank were within exposure norms during the year 2024-25. There is no violation of unit & sectorial exposure.

C) Spinning Mills :

Bank has played a vital role for set-up of Co-operative Spinning Mills in Maharashtra State by financing them. The total outstanding of ₹164.87 crore with 28 spinning mills including liquidation mills as on 31st March, 2025.

D) Marketing Societies :

The bank has provided working capital and term loans to 6 Marketing Societies as of 31st March, 2025. Out of these, end of the review year, Bank has sanctioned term loan of ₹239.74 crore to 2 societies and ₹144.20 crore is yet outstanding with these societies. 6 Marketing societies has sanctioned a total of ₹317.80 Crore Hypo Cash Credit Loan for Working Capital Expenditure & bill discounting, however as on 31 March 2025 Outstanding is ₹245.78 Crore. Out of these, Cash credit loans of 3 societies & M.T. Loan of one society has become overdue and Legal actions are being initiated against these societies under SERFAESI Act for recovery of dues.

E) Processing Societies :

Bank has sanctioned term loans of ₹424.69 crore for erection of projects and expansion to 13 units having outstanding is ₹324.19 crore as on 31st March, 2025. One unit has been repaid entire loan. Out of which 6 units loan has become overdue, Bank has initiated legal action against these units

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

The Maharashtra State Co-operative Bank Ltd.
(Incorporating The Vidarbha Co-operative Bank Ltd.) Scheduled Bank

MSC BANK |

114th Annual Report 2024-2025

for recovery under SERFAESI Act. Also 8 processing units had sanctioned cash credit working capital limits of ₹275 crore having outstanding of ₹241.16 crore as on 31st March 2025 out of these 4 units loan becomes overdue, Bank has initiated legal action against these units for recovery under SERFAESI Act.

F) Other Societies :

- a) During the year under review, Bank has sanctioned short term loan to Maharashtra State Electricity Distribution Co. Ltd. and Maharashtra State Power Generation Co. Limited (MSPGCL) & (MSEDCL) of ₹3000 crore & ₹3980 crore respectively, total limits of ₹6980 crore. Outstanding against these companies is at ₹3271.67 crore as on 31st March, 2025. Transaction on the above loan Accounts are satisfactory.
- b) Bank had sanctioned clean cash credit limit, of ₹73.20 crore to a total of 6 Salary Earners Societies as on 31st March 2025, against which ₹56.73 crore is outstanding. Out of the 6 societies entire loan of SBI Employees Co-op. Credit society has become overdue. For the recovery of this loan, Bank has filed recovery suit in Co-operative Court, Nagpur. Transactions from other 5 societies are satisfactory.
- c) The Bank had sanctioned loan to educational Institute for erection of educational complex & other facilities of ₹342.25 cr. Term Loan, and ₹40 crore working capital totalling to ₹382.25 crore outstanding of ₹102.03 crore as on 31st March, 2025 against these loans. There M.T. loan drawals are in progress.
- d) Under Shikhar Mortgage Scheme, Bank had sanctioned ₹3.00 crore term loan to 1 company, the said loan become overdue of ₹3.07 crore & Bank has initiated legal action against Company for recovery under SERFAESI Act.

G) National & State Level Co-operatives and Corporations:

Bank has extended term / working capital loans to National & State Level Co-operatives & Corporations, which is valuable contribution to agricultural and rural economy of the country and State. During the year under review, your Bank had sanctioned Pledge / Hypo limits under consortium (Lead Bank SBI) to Food Corporation of India (FCI), of ₹3,500 crore. Outstanding as on 31st March, 2025 with FCI stood at ₹3,500 crore. Recoveries of the above accounts are regular and operations are satisfactory.

(3) Recovery of Overdues :

The total loans and advances outstanding of MSC Bank as on 31st March, 2025 stood at ₹35588.06 crore, of which ₹2704.38 crore was overdue. Out of total overdue ₹549.45 crore outstanding was with units under liquidation and ₹2154.93 crore was outstanding with remaining units. The percentage of overdue to the total loans & advances is 7.60%.

(I) Non-Performing Assets (NPA) :

As on 31st March, 2025, Non-Performing Assets (NPA) against principal & old interest stood at ₹3098.49 crore and ₹174.76 crore respectively at the end of Financial Year. As per IRAC norms, the required provision to be made against principal was ₹2669.34 crore & old interest receivable ₹174.76 crore whereas Bank has made The provisions against principal & old interest receivable to the tune of ₹2532.00 crore and ₹175.16 crore respectively which shows that Bank has made excess total provision of ₹162.66 crore. Percentage of Gross & Net NPA was 8.71% & 1.71% respectively.

(II) Action for Recovery Dues :

A) Under MCS Act :

During 01 April, 2024 to 31 March, 2025, the MSC Bank has filed 2 fresh cases under the Maharashtra Co-operative Societies Act, 1960, 1 case under Section 91 and 1 case under Section 101 of the said Act. Also, the MSC Bank has issued demand notice to 1 borrower under Section 101 of the MSC Act. The cases so filed are sub-judice.

B) Under Securitisation Act :

The MSC Bank as a secured creditor has initiated recovery action under SARFAESI Act-2002 by issuing Notice U/s-13(2) to 7 NPA units & Notice U/s 13(4) to 8 NPA units. Authorised officer of the MSC Bank has taken symbolic possession of 4 units & actual possession of 1 unit. Through the authorized officers of the Bank.

C) Sugar factories leased by the Bank :

At present The MStCB has decided to Revive the sick units by leasing out them on rent basis instead of selling them. Up to 31st March, 2025 the MStCB has given 09 units on rent.

D) “One Time Settlement Scheme 2024” (OTS-2024):

With a view of revitalizing the defaulting borrowers (Individual / Institutional) of NPA Category as well as reducing the bank's NPA by adopting effective recovery measures Bank has introduces the OTS Scheme-2024 & the said scheme was approved as per the resolution no. 10 of the Hon'ble AGM Dated 19.09.2024

In the F.Y. 2024-25, under this scheme 01 Individual Borrower deposited whole OTS amount & closed the account.

Out of 02 Institutional borrowers 01 borrower deposited whole OTS amount whereas another was unable to pay the OTS amount. As per the scheme & resultantly exemption under the scheme was revoked.

During the F.Y. 2024-2025, Total ₹239.21 lakhs recoverd under this scheme. Out of which ₹1.68 lakh from individual borrower and ₹237.53 lakh from Institutional borrowers.

E) Tatkal (Immediate) One Time Settlement Scheme

For the revival of defaulting borrowers in NPA category & to reduce the NPA, Bank has launched the Tatkal One Time Settlement Scheme on the Basis to accord the post facto sanction of Hon'ble AGM & as per the resolution no 36 of Hon'ble Administrator meeting dated 23.10.2024.

In this scheme few changes has been incorporated/made on the basis to accord the post facto sanction of Hon'ble AGM & as per the resolution no 53 of Hon'ble Administrator meeting dated 05.12.2024 & 20.12.2024 as well as Hon'ble Administrator meeting dated 05.01.2025 with its wide resolution no1.

In the F.Y. 2024-25, under this scheme 06 Individual Borrowers deposited entire OTS amount & closed their respective accounts and Institutional borrowers deposited entire OTS amount under the scheme.

During the F.Y. 2024-2025, Total ₹28,662.90 lakhs recoverd under this scheme. Out of which ₹33.53 lakh from individual borrower and ₹28,629.37 lakhs from Institutional borrowers.

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

The Maharashtra State Co-operative Bank Ltd.
(Incorporating The Vidarbha Co-operative Bank Ltd.) Scheduled Bank

MSC BANK |

114th Annual Report 2024-2025

(4) Risk Management :

Risk Management is the process of identification, analysis, assessment, minimization or avoidance of inherent risk in the system. Failure to control risk could result in adverse effects on our financial status and reputation. The significant among this is to identify different risk such as Credit risk, Liquidity risk etc. Bank has framed Credit Risk, Liquidity Risk policy and the same is reviewed by time to time. As per Credit Risk Policy Obligor Risk(OR), Facility Risk(FR), MSCB rating report is generated on Shikhar Bank Risk assessment Module 2.0 by filling financial and other information of March ending. Loan proposals and limits sanctioned are depending upon the said report. These measurements are being monitored and reviewed at regular interval to help maintaining and improving the quality of credit portfolio of our bank. During financial year 79 Credit Risk Reports are generated.

Risk Management Department has implemented system of interest Application to sugar factories based on rating grade derived by them as per Credit Rating Module. A,B,C,D Rating grades are derived for their loan period based on audited balance sheet and RT8C. Based on rating, derived interest rate is applied to sugar factories. Upto March 2025, Risk Management Department has done rating of 31 Sugar Factories.

Bank has taken membership of four Credit Information Companies i.e. Transunion CIBIL, Crifhighmark, Equifax, Experian to avail Credit Information Report of Consumer and Commercial borrowers as per RBI Circular. Consumer and Commercial borrowers credit information report are downloaded and attached to loan proposals.

Credit risk of the loan portfolio is minimized and percentage of NPA of loan portfolio is reduced as the bank has framed policy of obtaining credit information reports.

Reserve Bank Of India(RBI), NABARD, Central Government, Income Tax Department and Other Regulatory bodies Returns are submitted in time on portal such as RBI's CIMS CISBI, NABARD's Ensure, Supersoft, CFCFRMS(Cyber Fraud Portal) by compliance Cell Department and same will be uploaded on Portal By Fortnightly, Monthly, Quarterly Half Yearly basis.

MSC Bank is receiving SFT (Statement of Financial Transaction) U/s 133(6) & U/s 285(B) Notice and same are complied by compliance cell on time by uploading the required information on INCOME TAX portal.

Cases Regarding CFCFRMS (The Citizen Financial Cyber Frauds Reporting and Management System) are resolved by Risk Management Department and work related to SFT, Triggers, Bond Appraisal is also been done by Risk Management Department.

To monitor portfolio of bank, Bank is using a product of TransUnion CIBIL named commercial portfolio review and triggers. In this product we can get triggers on daily basis about loan account defaults made by our customers at other bank, New inquiries, change in CMR rank, etc.

(5) Treasury Operations :

During the end of the Financial Year 2024-25, Bank has invested in Central and State Government Securities (including LAF / SDF / TREPS) for SLR purpose and excess of funds were invested in Non-SLR Bonds and share of other Co-operative Institutions. Thus Bank's total Investment is to the tune of ₹13,871.21 crore (Book value) including ₹1,590.50 crore in Interbank Term Deposits with Nationalised / Private / Small Finance Bank's at the end of financial year.

During the year under review, Bank had earned interest to the tune of ₹662.58 crore from investments in Government Securities, Non-SLR Bonds, Interbank Term Deposits, Call Money, Tri-party Repo and LAF. The return on the same is 6.92% and trading profit on sale of Government Securities was ₹23.35 crore.

As per RBI guidelines, the valuation of HFT and AFS (Current Categories Securities (AFS) are made as per rate published by FBIL (Financial Benchmark India Private Ltd.). During the year IDR provision of ₹63.75 crore was write back and after write back IDR remained at ₹20.03 crore at the end of 31st March 2025.

During the end of the year under review, there are 335 CSGL accounts which include 2 StCBs, 27 DCCBs, 292 Urban Cooperative Banks, 9 Gratuity & P.F. Trust & 5 Credit Societies. Turnover towards sale / purchase of Government Securities by the constituents were to the tune of ₹70,724.23 crore on which Bank earned income of ₹0.19 crore towards service charges. In current financial year 16 CSGL account holder have availed Web based NDS OM facility totalling to 106 CSGL accounts availing Web based NDS OM facility.

Investment Fluctuation Reserve (IFR) is ₹372.25 crore which is 9.77% of current category investment.

International Banking Division :

Bank has obtained "Authorised Dealer's - I License" from Reserve Bank of India to deal in Foreign Exchange Business. International Banking Division (IBD) has been established in 28.05.1990 to commence Foreign Exchange Business.

Our International Banking Division offers a wide variety of trade finance products & services to carry out business / personal related transactions. The International Banking Division has established correspondent relations with foreign and Indian Banks. Important functions of IBD :-

- Opening of Import Letters of Credit
- Handling Import Bills under Letters of Credit
- Import Bills for collection.
- Import Advance Remittances
- Export Finance – Fund Based Packing credit and Post-shipment credit in Rupees and in Foreign currency to Exporters at attractive Interest Rates.
- Booking of Sale & purchase Forward Exchange contracts to hedge exchange rate risk.
- Foreign Inward Remittances & Foreign Outward Remittances by SWIFT for instant payments.
- Release of Foreign Exchange for Foreign travel - Private & Business visits abroad, overseas education, medical treatment, employment, emigration Etc.
- Issue & Encashment of Foreign Currency notes (US Dollars, GB pounds, Euro & several other currencies).
- Eligible for Central Govt.'s Interest Equalisation Scheme for exporters. Maintaining of EEFC Account
- Zero Balance Saving/Current Account facility for forex transactions.

During the year 2003-04 the Bank installed 'SWIFT' System, to enable quick and safe communication transfer of funds with Overseas Banks, thereby providing speedy and better services to customers. Bank maintains Nostro Accounts in 3 major currencies viz., EURO and JPY with Bank of India, Paris and Tokyo respectively and USD with Habib American Bank, New York.

During financial year 2024-25 total forex merchant business handled by the department was ₹204.80 crores, out of which ₹64.50 crores through Import and ₹140.30 crores through Export.

Transactions of our EURO Nostro Account with Bank of India, Paris have again started in the month of March 2025. Also, our another EURO Nostro account opening procedure is under process with HDFC Gift City Branch.

Easy Trade finance (Easy Forex) Software go live from 05th Feb, 2025. Interest application of loan product Packing Credit in Rupee, Packing Credit in Foreign Currency (PCFC) etc. and calculation of GST for all transactions done through system. Swift Messages are sending through CBS (Easy Trade finance) to Swift system.

(6) Information & Technology :

1. Sub-AUA facility for District Banks :

The Maharashtra State Co-operative Bank (MSC Bank) has obtained direct membership from the Unique Identification Authority of India (UIDAI) to provide Aadhaar Enabled Payment System (AEPS) facilities to all District Central Co-operative (DCC) banks. Subsequently, the district banks of Bhandara, Yavatmal, Osmanabad, and Solapur have been onboarded to offer this facilities. Gradually, a total of 19 district banks in the state will be able to provide this facility

2. ISO 27001-2022 Certification :

The ISO 27001:2022 certification is an international standard for information security management. Banks obtained the ISO 27001:2022 certificate on 30.07.2025, with a validity of 1 years. The certification authority has confirmed compliance with the latest information security standards.

3. Mobile Banking :

MSC Bank has provided mobile banking facility to customers and has also offered new Features as part of facility. Since March 2023, MSC bank has been providing green PIN facility to customers. Due to the green PIN facility, customers can securely generate Green PIN upon receipt of new Debit card through ATM machine or Mobile App.

To prevent fraud in cheque transactions, the Positive Pay System (PPS) facility has been implemented for cheque transactions. This facility is made available to customers through the bank's mobile app and at branches. For amounts above ₹ 5,00,000/-, minimum details such as the beneficiary's name, amount, date, etc., are mandatorily to inform to Bank for cheque clearance. Customers can willfully utilize this facility even for securing transactions below ₹ 5,00,000/-.

MSC bank has provided a card management facility to customers. This facility allows customers to set limits for debit card transactions through the mobile app, including POS (Point of Sale), e-commerce, ATM withdrawals, contactless transactions, and online transaction.

4. Cyber Security Operation Centre (C-SOC) :

In accordance with the guidelines of the Reserve Bank and NABARD, bank has set up a Cyber Security Operation Center at Vashi. This center has been operational since June 2023 with intent to provide C-SOC (Cyber Security Operations Center) services to district and urban banks, Pune DCC is expected to participate in this project. Till date, the Sindhudurg DCC and Satara DCC are on boarded in C-SOC project. Pune DCC is in process to onboard in project.

5. Active Directory (A.D.) :

In view of security, based on the guidelines issued from time to time by the Reserve Bank and NABARD, each user has been provided with Active Directory login system, allowing users to log in only through the Active Directory system. Each end-point machine is controlled using the centralized method, and updates to antivirus, patch updates, and operating system patches are managed centrally.

6. Privileged Identity Manager (PIM) /Privileged Access Manager (PAM):

The implementation of the Privileged Identity Manager / Privileged Access Manager, a new system, has been newly implemented. Through this, user having pim-pom login can have access to server. This facility records the sessions of various activities performed by users, providing the ability to generate session recordings.

7. Network Access Control (NAC) :

Network Access Control System has been implemented through Second Layer Security, and all bank locations have been complied with NAC. Within this, only authorized devices and end point devices updated according to the policy can connect to the bank's network. Any unauthorized device cannot connect to any of the bank's networks, preventing cybercrime.

8. E-mail Solutions :

From a security perspective, the bank's existing .com domain has been changed to .org.in, and all email IDs and the website have been updated to the new domain msclub.org.in. An updated and secure hybrid email solution service has been adopted. This email solution service is valid for 5 years, includes 300 executive users, and for that the Microsoft company's O365 service and for 700 non-executive users Icewarp services are taken.

9. Back up Solutions :

As per NABARD's guidelines, it is mandatory to have independent physical offline data backup for security purposes. Accordingly, new updated backup solution is being implemented for taking independent physical offline backup of database and applications.

10. Video Conference System :

Updated polycom video conference system has been implemented in the Head Office, all Regional Offices, Training Centers, and offices (total 15 locations), and all these offices are connected online through this video conference system.

11. SD WAN :

The Data Center, DR (Disaster Recovery) Site, all offices, and branches here have been provided with SD-WAN (Software-Defined Wide Area Network) network connectivity. As per the SD-WAN technology, secured connectivity can be provided through internet results in reducing huge expenses in connectivity.

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

The Maharashtra State Co-operative Bank Ltd.
(Incorporating The Vidarbha Co-operative Bank Ltd.) Scheduled Bank

MSC BANK |

114th Annual Report 2024-2025

With the SD-WAN facility, there is an option to automatically switch to a bandwidth with higher capacity when the connectivity bandwidth or speed decreases. This results in better connectivity at branches and offices, with reduced downtime.

12. UPI Acquirer :

NPCI has granted approval for UPI Merchant Acquirer and accordingly, UPI Acquirer facilities are being launched. Under this, the MSC Bank has get its own UPI handle, and the facility of offline and online QR codes will be made available through the MSC Bank to its customers and customers of other banks.

(7) Inspection and Audit :

a) Reserve Bank Directions :

RBI under Section 35A of Banking Regulation Act, 1949, RBI had issued 11 Directions on 6th March, 1996 to MSC Bank. On this context, RBI withdrawn the Directions vide its letter No. DCBR.CO.RCBD. No. 1663/ 19.50.025/ 2016-17 dated 20th October, 2016. As per instructions of NABARD, Bank have to submit Quarterly Progress Report on Directions vide letter dated 28th October, 2016. Bank is regularly submitting the quarterly audit report to NABARD.

b) NABARD Inspection:

NABARD carried out 31st Statutory Inspection of the Bank based on the financial position of 31st March, 2024 during 03rd March, 2025 to 28th March, 2025.

The Inspection Report is received on 02nd May, 2025 Compliance report is submitted to NABARD by Supersoft link on 27st June, 2025 in stipulated time.

c) Statutory Audit :

M/s. Borkar & Muzumdar, Statutory Auditor of the Bank had issued Statutory Audit Report for the the FY 2023-24 on 30th June, 2024 and Bank has placed Statutory Audit Compliance Report before Hon. Audit Sub-Committee on 30th August, 2024 for recommendation and the same has been placed before Hon. Administrator meeting for approval on 12th Sepetmber, 2024. Subsequently, the Compliance Report has been submitted to NABARD, Pune and Hon. Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Pune on 25th September, 2024 in stipulated time.

Reserve Bank of India has permitted to re-appointment of Staturtory Auditor for the FY 2024-25 vide letter No. Ref. CO.DOS.RPD. No. S3379/08-02-010/ 2024-25 dated August 01, 2024 to M/s. Borkar & Muzumdar, CA firm and accordingly as per Hon. AGM dated 08st August, 2024 (Resolution No. VIII) Bank has appointed M/s. Borkar & Muzumdar, CA firm as Statutory Auditor for the FY 2024-25. The Statutory Audit for the FY 2024-25 was completed and a Statutory Auditor submitted their report on 30th June, 2025.

d) Audit Sub-Committee :

As per directive guidelines of NABARD during the year 2024-25, Six meetings of Audit Sub-committee are conducted. The Compliance Report on Statutory Audit and NABARD Inspection Report are kept before the Executive-Committee for approval & recommendation. Internal Audit

Compliance Report of various Departments, Regional Offices & Branches, also Compliance Report on IS Audit, Migration Audit were placed before the Audit Sub-committee for approval.

e) Inspection of Borrower Units :

Bank conducts regular inspection for borrower institutions i.e. DCCBs, UCBs, SSKs, SSGs and other institutions and directs said institution to comply with insufficiencies to reduce risk. The major findings in the inspection reports are placed before Hon. Executive Committee meeting.

f) IS Audit :

Bank's Information System Audit, Cyber Security Audit and Vulnerability Assessment and Penetration Testing (VPAT) of Core Banking Solution, Data Centre, DR Site, Hardware, Networking Infrastructure and other Allied Systems of Data Centre & DR Site audit work for the FY 2024-25 is allotted to M/s. Digital Age Strategies and the same is completed. Audit report received on 25 April 2025 and compliance report submitted on 4th June 2025 to M/s. Digital Age Strategies.

Internal Audit Department :

Internal Audit :

Financial transactions at Head Office, Regional Offices & at Branches are checked and audited as per guideline of RBI, NABARD, MCS Act and Banks internal circulars. Pre-Audit of bills payable / Expenditure is conducted by bank. Special Audit are scheduled as and when required as per the instructions from higher officials.

Internal Audit during 2024-25 :

For the Financial Year 2024-25, 55 Branches, 6 Regional Offices and Head Office (excluding Treasury, IBD and Board) in total 62 units internal audit is conducted online on Audit 360 Audig Management Software from quarter ending 31st March, 2024. 29 units by Internal Audit Department and 33 out of Mumbai unit by Regional Office through Inspecting Officers.

Effective Control of Internal Audit :

Considering available staff in the Bank, Hon. Chairman of Audit Sub-Committee, has suggested to frame risk based audit policy for the branches. Accordingly Bank has approved the policy in the Hon. Administrative Meeting dated 01 February, 2022. As stated in the policy, internal audit of the units categorised on the basis of year ending financial parameter High & Medium risk category unit audit will be carried out on quarterly basis and that units falling under low risk shall be audited on half yearly basis.

(8) Human Resource Development & Management :

Staff Strength :

Bank had 670 total staff as on 31st March 2024. During the year under review 101 staff members have retired, 02 have expired, 33 Officers/ Employees have given Resignation. Also 03 Officer Grade II, 39 Trainee Junior Officers, 122 Trainee Associate (Clerks) have been appointed through recruitment process. Also, as per the policy approved in Hon'ble Executive Committee Meeting Dated 27th June, 2024, 07 workers have been appointed as peon & 04 workers have been appointed as driver, who were working in the Bank on contract basis through contractor or on daily wages. The policy has been implemented to appoint retired officers/employees of the Bank on contractual basis for a period of 11 months since the

year 2018 as per sanctioned staffing pattern and the requirement of the Bank. While taking into account the work requirement, necessary rights has been given to the said 116 Officers / employees as per their grades at the time of retirement.

The total number of staff as on 31st March, 2025 is 825. Details are as given below.

As on 31 st March, 2025				
Sr. No.	Grade	Actual Working	On Contract	Total
1	Managing Director	01	00	01
2	Chief General Manager	01	00	01
3	General Manager	01	01	02
4	Deputy General Manager	01	03	04
5	Manager	07	04	11
6	Joint Manager	24	02	26
7	Assistant Manager	76	22	98
8	Officer Grade II (Inclu. BRIO)	79	28	107
9	Junior Officer	149	26	175
10	Clerk	263	00	263
11	Steno	02	01	03
12	Typist	31	07	38
13	Telephone Operator	06	00	06
14	Daftary/Peon	60	19	79
15	Driver	08	03	11
	Total	709	116	825

The process of recruitment of Junior Officers and Clerks has been done in an extremely transparent manner, While implementing recruitment process, the Candidates who passed the IBPS examination were interviewed by interview committee of experts panelist in the Banking Industry and the candidates who were successfully selected from that have been appointed as 03 Officer Grade II, 39 Trainee Junior Officers, 122 Trainee Associate (Clerks), during the period from 01st April, 2024 to 31st March, 2025.

Also, as per the policy approved in Hon'ble Executive Committee Meeting Dated 27 June, 2024, 07 workers have been appointed as peon & 04 workers have been appointed as driver, who were working in the Bank on contract basis through contractor or on daily wages.

The policy has been implemented to appoint retired officers/employees of the Bank on contractual basis for a period of 11 months since the year 2018 as per sanctioned staffing pattern and the requirement of the Bank. As per policy as on 31st March 2025 total 116 employees/workers employed in bank.

Training :

Through Shikhar Training & Research Institute at Vashi and Nagpur, Authorised Training Institute of the Maharashtra State Co-operative Bank Ltd. organizing Training Programme on various subjects like Banking, NPA & Recovery, Preparation of Balance Sheet, ALM, Loan Appraisal, Fraud, Business Development & Technology for Officers & employees of MSC Bank & DCC Banks with its two centres Vashi & Nagpur. It also arranges inhouse & on location Training Programmes for Board of Directors and

Secretaries of PACS (Primary Agricultural Co-operative Societies) in coordination with NABARD. STRI imparting training for Directors and Members of Urban Bank, Salary Earners Sty., Co-operative Housing Sty. & Other Co-operative Institutions. In recent Re-Accrediation of Shikhar taken by C-PEC BIRD in January 2023, Shikhar has awarded "A" Grade with 826 marks out of 1000. It is honour for Shikhar, that it has retained "A" Class consecutively third time. NAFSCOB has awarded third prize to Shikhar Training & Research Institute as best ASCSTI in the Country.

During the year 2024-25 with two channels Vashi & Nagpur, STRI organized 72 training programmes and trained 311 officers / employees of MSTCB, 587 of DCCBs, 604 Directors / Members / Secretaries of PACS & aggregating 1502 Trainees. Other 49 programmes (15 Need base workshop of MSC Bank & 34 other training programmes) for the Directors / Members / Officers / Employees of MSC Bank & Other Co-operative Institutions, aggregating 3042 trainees thus 4544 total trainees.

During the financial year 2024-25 STRI has conducted C-PEC, Non C-PEC, Need base training programmes. Details is as under :

Training Programmes						No. of Trainees				
MStCB& DCCB	MStCB	DCCBs	PACS	Urban Banks & Other Institutions	Total	MStCB	DCCBs	PACS	Urban Banks & Other Institutions	Total
51	15	06	21	28	121	950	784	604	2206	4544

(9) Initiatives implemented for business growth :

- **State Level Conference / Workshop**

MStCB has conducted Two days' workshop on 27.08.2024 and 28.08.2024 to address CEO's of DCCB`s

NABARD, Hon'ble Chief General Manager, Hon'ble General Managers and Chief Executive Officers of all DCCBs were present for this workshop. Workshop was conducted in well-mannered considering sound discussion that was taken place.

- **State Level Banker's Committee Meeting (SLBC) :**

Bank of Maharashtra invited the State Level Bankers Committee (SLBC) has fixed Kharip & Rabi Crop Loan disbursement target of Rs.25,999.18 crores for Cooperative Banks.

During the year 4 (one each in every Quarter) meetings were organized by SLBC.

The review has been taken in the meeting from all Banks in State about their crop loan object and compliance.

- **Important things of Banking Division :**

The Bank has opened an additional Nostro Account in USD with HDFC Bank Ltd., Gift City, Gujarat, to facilitate exporter customers. Now the Bank has two Nostro Accounts in USD.

Bank has also opened a Nostro Account in Euro with HDFC Bank Ltd., Gift City, Gujarat.

Bank has successfully implemented its "Own QR Code" facility, as Bank has received Acquirer permission from NPCI.

The Government of Maharashtra has enlisted the bank to handle Government Business and accepting the Government Deposits based on the Bank's high net worth and strong financials.

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

The Maharashtra State Co-operative Bank Ltd.
(Incorporating The Vidarbha Co-operative Bank Ltd.) Scheduled Bank

MSC BANK |

114th Annual Report 2024-2025

PDI Bond :

- Reserve Bank of India, Via Letter (CO.DOR Isg No.S7442/02-13-001/ 2024-25) dated 17.02.2025 has given approval to The Maharashtra State Co-op. Bank Ltd., Mumbai For issuance of PDI Bonds (Perpetual Debt Instrument) worth ₹500.00 Cr.
- The deadline given by RBI to raise the Funds was 17.06.2025, but with the permission of RBI vide letter dated 17.06.2025, this deadline has been extended till 17.09.2025.
- On 07.05.2025 the Hon'ble Commissioner of Corporation & Registrar has given approval to all Co-op. Societies to invest 5% out of 25% of their total SLR investments in PDI Bonds issued by MSC Bank.
- As of dt. 22.08.2025, The Bank has raised ₹151.67 Cr. out of the ₹500.00 Cr. under this bond issuance.

(10) Appointment of Administrative Board :

Hon. Board of Directors of MSC Bank has been superseded by Hon. Commissioner for Co-operation & Registrar for Co-operative Societies, Maharashtra State, Pune vide letter dated 07th May, 2011 and initially appointed Hon. Administrative Board consisting of 2 members. The said Administrative Board has been changed on 02nd May, 2012 and new Administrative Board consisting of 2 members was appointed. Again 03rd July, 2015, 3 members of Administrative Board has been appointed by the Hon. Commissioner for Co-operation & Registrar for Co-operative Societies, Maharashtra State, Pune. Thereafter on 01st July, 2017, 2 members and on 03rd August, 2017, 1 member appointed in Administrative Board consisting of 6 members.

Thereafter on 05th June, 2018, Mr. V. V. Anaskar was appointed as a Administrator and Mr. Sanjay N. Bhende & Mr. Avinash L. Mahagaonkar appointed as members of Advising Committee. Mr. Avinash L. Mahagaonkar has given resignation on 09th January, 2020. Hon. Commissioner for Co-operation & Registrar for Co-operative Societies, Maharashtra State, Pune vide letter dated 01st June, 2020 superseded the Advising Committee and at present Mr. V. V. Anaskar, is a sole Administrator, he is looking after the functioning of the Bank.

Neither, Hon. Administrator nor their family member have availed any loan from the MSC Bank in the FY 2024-25.

The election process of the Board of Directors had been started as per the notification dated 07th February, 2015 by the Hon. Election Officer cum Divisional Joint Registrar, Co-operative Societies, Mumbai Sector, Mumbai. However, the election process has been stayed, as the Member of the MSC Bank has filed writ petition in Hon. High Court, Nagpur Bench against the said election process. Hence the election process has not been completed.

All ten petitions were tagged for combined hearing. By Hon. High court, Nagpur Bench. Afterward, petitions were transferred to Mumbai High Court.

The hearing on the said writ petition taken on 28th January, 2025 in Hon. High Court, Mumbai. Upon hearing the counsel Hon. High Court, Mumbai made the following orders.

Learned senior advocate Mr. Samarth appearing on behalf of the petitioner, based on instructions form the petitioner seeks leave to withdraw this petition with liberty to file a fresh petition by challenging certain further amendments in the Maharashtra Co-operative Societies Act, 1960. He points out that these amendments were made during the pendency of the present petition.

Accordingly, leave is granted. This petition is disposed of with liberty to the Petitioner to file a fresh petition by raising challenges to the amended provisions as well as the provisions that were challenged in this petition.

All contentions of all the parties are left open.

“Interim order, if any, is vacated. Civil Applications, if any, do not survive and are disposed of.”

Vide Letter dated 07th July, 2025 Hon. Commissioner for Cooperation and Registrar of coop. societies Pune, The extension for the period of Administrator is granted till 31.03.2026 or till the new board of directors body will be set up.

(11) Special Events in the year 2024-25 :

- As per the State bank policy circulated regarding medium term loan facility for warehouse construction under State of Maharashtra Agribusiness & Rural Transformation Project policy.
- Bank has framed Capital Management Policy.
- Bank has framed policy in respect of consortium finance with DCCB.
- Policy was issued to provide short term overdraft facility to employees of institutions / companies whose salaries are deposited in MSC Bank.
- Policy was issued to provide clean cash credit facilities to licensed shopkeepers/ Proprietors/ traders / partners.
- Policy was issued regarding the action to be taken against willful defaulters and large defaulters.
- Policy for ‘Nari Samman Taleover’ loan was launched, offering a 1% interest rate concession for successful women entrepreneurs.

By order of the Hon. Administrator

Mumbai.

Dated : 10th September, 2025.

Dilip N. Dighe

Managing Director

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

The Maharashtra State Co-operative Bank Ltd.
(Incorporating The Vidarbha Co-operative Bank Ltd.) Scheduled Bank

MSC BANK |

114th Annual Report 2024-2025

FINANCIAL STATEMENTS FOR THE FY 2024-2025

BALANCE SHEET AS ON 31ST MARCH, 2025

	Schedule	As on 31 March, 2025 (Current Year) (₹)	As on 31 March, 2024 (Previous year) (₹)
Capital and Liabilities :			
Capital	1	595,34,14,000.00	590,74,59,000.00
Reserves and surplus	2	7762,73,39,796.23	7145,40,68,689.80
Deposits	3	26358,68,50,148.34	23582,92,15,314.10
Borrowings	4	16313,05,20,841.00	14462,67,03,816.00
Other liabilities and provisions	5	971,76,35,031.25	1431,23,10,064.05
Total		52001,57,59,816.82	47212,97,56,883.95
Assets :			
Cash and Balances with Reserve Bank of India	6	4397,85,55,915.92	4591,78,31,430.24
Balances with Banks and Money at call and short notice	7	3667,20,73,675.92	211,31,09,074.62
Investments	8	6973,34,84,173.54	6953,88,49,116.66
Advances	9	35588,05,96,384.07	33681,71,01,520.87
Fixed Assets	10	103,83,82,403.20	109,42,48,526.36
Other Assets	11	1271,26,67,264.17	1664,86,17,215.20
Total		52001,57,59,816.82	47212,97,56,883.95
Contingent liabilities	12	424,40,57,297.01	470,11,73,952.97
Bills for collection & Contra	12 (a)	1893,94,82,813.04	2080,55,47,428.08
Significant Accounting Policies	18		
Notes to Accounts	19		
Schedules refers to above form an integral part of Balance Sheet			

M/s. Borkar & Muzumdar
Chartered Accountants
FRN : 101569W

For The Maharashtra State Co-operative Bank Ltd., Mumbai

CA Brijmohan Agarwal
Partner
M No. 033254
UDIN NO. : 25033254BMINVH7114.

(Vidyadhar V. Anaskar)
Administrator

(Dilip N. Dighe)
Managing Director

Place : Mumbai.
Date : 27th June, 2025.

PROFIT AND LOSS ACCOUNT FOR THE YEAR ENDED ON 31ST MARCH, 2025

	Schedule	Year ended on 31 March, 2025 (Current Year) (₹)	Year ended on 31 March, 2024 (Previous year) (₹)
I. Income :			
Interest earned	13	3357,66,81,270.12	2678,28,54,467.26
Other Income	14	262,98,62,804.43	262,10,63,631.82
Total :		3620,65,44,074.55	2940,39,18,099.08
II. Expenditure :			
Interest expended	15	2354,72,58,434.90	1759,34,14,610.10
Operating expenses	16	180,95,11,299.84	191,79,26,936.72
Provisions and contingencies	17	433,39,52,391.09	374,22,72,884.98
Total :		2969,07,22,125.83	2325,36,14,431.80
III. Profit / (Loss) :			
Net profit for the year		651,58,21,948.72	615,03,03,667.28
Profit brought forward		0.00	21.41
Total :		651,58,21,948.72	615,03,03,688.69
IV. Appropriations :			
Transfer to Statutory reserves		162,89,55,487.00	153,75,75,922.00
Transfer to other reserves :			
M.S.C. Bank Agri. Credit Stabilisation Fund		97,73,73,292.00	92,25,45,553.00
Investment Fluctuation Reserve		8,91,00,000.00	82,00,00,000.00
Co-operative Education & Member Training Fund		5,00,000.00	5,00,000.00
Building Fund		57,22,000.00	57,22,000.00
Dividend equalisation Fund		11,90,68,280.00	11,81,49,180.00
Charity Fund		50,00,000.00	50,00,000.00
Staff Welfare Fund		1,62,89,555.00	1,53,75,759.00
General Reserve		307,84,71,934.72	213,46,89,374.69
Propose Dividend		59,53,41,400.00	59,07,45,900.00
Balance carried over to balance sheet		0.00	0.00

M/s. Borkar & Muzumdar
Chartered Accountants
FRN : 101569W

For The Maharashtra State Co-operative Bank Ltd., Mumbai

CA Brijmohan Agarwal
Partner
M No. 033254
UDIN NO. : 25033254BMINVH7114.

(Vidyadhar V. Anaskar)
Administrator

(Dilip N. Dighe)
Managing Director

Place : Mumbai.
Date : 27th June, 2025

SCHEDULE 1		As on 31 March, 2025 (Current Year) (₹)	As on 31 March, 2024 (Previous Year) (₹)
1 SHARE CAPITAL			
1.1	Authorised capital (Excluding Govt. Subscription)	1000,00,00,000.00	1000,00,00,000.00
	Public Subscription		
	10000000 (PY 10000000) Shares of ₹ 1000 each	1000,00,00,000.00	1000,00,00,000.00
1.2	Issued and Subscribed Capital :		
1.2.1	Firms, Companies, Trusts & Others		
	482521 (PY 423380) Shares of ₹ 1000 each	48,25,21,000.00	42,33,80,000.00
1.2.2	Co-operative Institutions		
	5470893 (PY 5484079) Shares of ₹ 1000 each	547,08,93,000.00	548,40,79,000.00
	Total - 1	595,34,14,000.00	590,74,59,000.00

SCHEDULE 2		As on 31 March, 2025 (Current Year) (₹)	As on 31 March, 2024 (Previous Year) (₹)
2 RESERVES AND SURPLUS :			
2.1	Statutory Reserve Fund	1222,50,27,122.74	1068,74,51,200.74
	Opening balance	1068,74,51,200.74	916,41,54,288.74
	Additions during the year (25% of net profit 2023-24 as per Bye-law)	153,75,75,922.00	152,32,96,912.00
	Deductions during the year	0.00	0.00
2.2	M.S.C. Bank Agri. Credit Stabilisation Fund	959,91,75,958.00	840,78,56,137.00
	Opening balance	840,78,56,137.00	725,78,68,639.00
	Additions during the year (15% of net profit 2023-24 as per Bye-law & interest @ 3%)	119,13,19,821.00	114,99,87,498.00
	Deductions during the year	0.00	0.00
2.3	Building Fund	36,90,26,000.00	36,33,04,000.00
	Opening balance	36,33,04,000.00	35,75,82,000.00
	Additions during the year	57,22,000.00	57,22,000.00
	Deductions during the year	0.00	0.00
2.4	Dividend Equalisation Fund	23,26,93,780.00	11,45,44,600.00
	Opening balance	11,45,44,600.00	48,83,000.00
	Additions during the year	11,81,49,180.00	10,96,61,600.00
	Deductions during the year	0.00	0.00
2.5	Capital Reserve (Securities)	85,90,000.00	85,90,000.00
	Opening balance	85,90,000.00	85,90,000.00
	Additions during the year	0.00	0.00
	Deductions during the year	0.00	0.00

		As on 31 March, 2025 (Current Year) (₹)	As on 31 March, 2024 (Previous Year) (₹)
2.6	Investment Fluctuation Reserve	372,25,00,000.00	290,25,00,000.00
	Opening balance	290,25,00,000.00	290,25,00,000.00
	Additions during the year	82,00,00,000.00	0.00
	Deductions during the year	0.00	0.00
2.7	Special Reserve U/s 36 (1) (viii) of Income Tax Act	442,00,39,664.00	328,20,31,424.00
	Opening balance	328,20,31,424.00	241,90,38,246.00
	Additions during the year	113,80,08,240.00	86,29,93,178.00
	Deductions during the year	0.00	0.00
2.8	General Reserve Fund	1452,24,86,491.74	1226,86,64,689.05
	Opening balance	1226,86,64,689.05	917,98,46,090.05
	Additions during the year (Apportionment of net profit 2023-24, B class membership fee, Unclaimed Dividends above three years & Transferred from Revaluation Reserve)	225,38,21,802.69	308,88,18,599.00
	Less : Deduction during the year	0.00	0.00
2.9	Reserve for Capital Losses	1,35,81,227.06	1,35,81,227.06
	Opening balance	1,35,81,227.06	1,35,81,227.06
	Additions during the year	0.00	0.00
	Deductions during the year	0.00	0.00
2.10	Bad & Doubtful Debts Reserve	2041,25,90,691.15	2150,55,86,162.19
	Opening balance	2150,55,86,162.19	2324,28,43,697.00
	Additions during the year	71,98,98,323.96	71,55,49,249.19
	Deductions during the year	181,28,93,795.00	245,28,06,784.00
2.11	8.5% Bad & Doubtful Debts Reserve U/s 36 (1) (viiia) of Income Tax Act	465,74,09,308.85	416,19,13,837.81
	Opening balance	416,19,13,837.81	361,11,78,542.00
	Additions during the year	63,28,93,795.00	62,03,06,784.00
	Deductions during the year	13,73,98,323.96	6,95,71,488.19
2.12	Investment Depreciation Reserve	20,02,58,042.97	77,86,97,766.26
	Opening balance	77,86,97,766.26	106,87,56,229.30
	Additions during the year	5,90,31,551.00	13,81,29,326.62
	Deductions during the year	63,74,71,274.29	42,81,87,789.66
2.13	Non Performing Investment Reserve	0.00	0.00
	Opening balance	0.00	0.00
	Additions during the year	0.00	0.00
	Deductions during the year	0.00	0.00

		As on 31 March, 2025 (Current Year) (₹)	As on 31 March, 2024 (Previous Year) (₹)
2.14	Revaluation Reserve	72,81,39,561.00	80,90,43,957.00
	Opening balance	80,90,43,957.00	89,89,37,731.00
	Additions during the year	0.00	0.00
	Deductions during the year	8,09,04,396.00	8,98,93,774.00
2.15	Balance in Profit & Loss A/c.	651,58,21,948.72	615,03,03,688.69
2.15.1	Profit of Current Year	651,58,21,948.72	615,03,03,667.28
2.15.2	Accumulated Profit	0.00	21.41
	Total - 2	7762,73,39,796.23	7145,40,68,689.80

SCHEDULE 3		As on 31 March, 2025 (Current Year) (₹)	As on 31 March, 2024 (Previous Year) (₹)
3 DEPOSITS :			
3.1	Demand deposits	1024,92,74,810.08	1068,52,43,610.96
3.1.1	From Banks	876,23,64,668.89	874,43,48,735.58
3.1.2	From others	148,69,10,141.19	194,08,94,875.38
3.2	Saving Bank deposits	839,84,69,024.75	833,97,59,150.74
3.3	Term deposits	24493,91,06,313.51	21680,42,12,552.40
3.3.1	From Banks	18585,97,35,561.00	16614,04,41,830.00
3.3.2	From others	5907,93,70,752.51	5066,37,70,722.40
	Total - 3.1+3.2+3.3	26358,68,50,148.34	23582,92,15,314.10
3.4	Deposits of branches in India	26358,68,50,148.34	23582,92,15,314.10
3.5	Deposits of branches outside India	0.00	0.00
	Total - 3	26358,68,50,148.34	23582,92,15,314.10

SCHEDULE 4		As on 31 March, 2025 (Current Year) (₹)	As on 31 March, 2024 (Previous Year) (₹)
4 BORROWINGS :			
4.1	Borrowing in India	16313,05,20,841.00	14462,67,03,816.00
4.1.1	NABARD	16280,65,00,841.00	14462,67,03,816.00
4.1.2	Other banks	0.00	0.00
4.1.3	Other institutions and agencies:		
4.1.3.1	Pespectual Debt Instrument (PDI)	32,40,20,000.00	0.00
4.2	Borrowings outside India	0.00	0.00
	Total - 4	16313,05,20,841.00	14462,67,03,816.00
4.3	Secured borrowings included in 4.1 and 4.2 above.	0.00	0.00

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

The Maharashtra State Co-operative Bank Ltd.
(Incorporating The Vidarbha Co-operative Bank Ltd.) Scheduled Bank

MSC BANK

114th Annual Report 2024-2025

SCHEDULE - 5		As on 31 March, 2025 (Current Year) (₹)	As on 31 March, 2024 (Previous Year) (₹)
5 OTHER LIABILITIES & PROVISIONS :			
5.1	Bills Payable	15,31,77,955.15	12,51,78,594.00
5.2	Inter - office adjustments (net)	0.00	36,491.00
5.3	Interest accrued :		
5.3.1	On Deposits	11,26,13,139.00	28,56,71,487.00
5.3.2	On Borrowings	0.00	0.00
5.4	Others (including provisions) :		
5.4.1	Dividend Warrant A/c	20,52,274.00	54,56,016.00
5.4.2	Provision for Staff Privilege Leave	53,01,16,253.00	62,75,85,595.00
5.4.3	Sundry Creditors	4,93,51,116.82	6,22,34,203.34
5.4.4	TDS Payable	8,14,31,351.93	6,45,81,893.82
5.4.5	Provision for Income Tax	354,34,32,980.00	829,65,34,200.00
5.4.6	Recoveries pending for Appropriation	6,03,96,880.01	24,79,67,301.87
5.4.7	Stale Draft	82,12,116.00	36,42,356.09
5.4.8	Claims payable (Mesne profit)	2,88,84,000.00	2,78,02,000.00
5.4.9	Expenses Payable	4,07,32,773.31	4,93,99,346.91
5.4.10	NEFT / RTGS Settlement Account	80,45,64,297.22	5,86,33,833.98
5.4.11	Sundry Liabilities	51,91,853.02	49,26,127.44
5.4.12	GST Payable Account	96,54,636.53	1,30,88,684.72
5.4.13	Share Application Money	10,000.00	10,000.00
5.4.14	Staff Welfare Fund	7,36,73,956.00	5,84,38,197.00
5.4.15	Reserve for Charity	4,25,57,651.00	3,75,57,651.00
5.4.16	Co-operative Education & Member Training Fund	1,45,00,000.00	1,40,00,000.00
5.4.17	Co-operative Development Fund	1,24,00,000.00	1,24,00,000.00
5.4.18	Village Artisans Guarantee Claim Fund	65,19,460.75	65,19,460.75
5.4.19	Security / EMD Deposits of Others	3,82,22,093.52	4,15,60,731.50
5.4.20	Others	1,57,43,243.99	64,26,892.63
5.4.21	Provisions :		
5.4.21.1	Contingent Provision Against Standard Assets	111,00,00,000.00	102,00,00,000.00
5.4.21.2	Provision for Food Corporation of India	4,26,13,000.00	4,64,00,000.00
5.4.21.3	Overdue Interest Reserve	175,15,84,000.00	206,62,59,000.00
5.4.21.4	Provision for Sundry Debtors & Others	118,00,00,000.00	113,00,00,000.00
	Total - 5	971,76,35,031.25	1431,23,10,064.05

SCHEDULE 6		As on 31 March, 2025 (Current Year) (₹)	As on 31 March, 2024 (Previous Year) (₹)
6 Cash and Balances with Reserve Bank of India			
6.1	Cash in Hand & ATM	21,64,67,432.00	26,28,55,970.00
6.2	Foreign Cash in hand	0.00	0.00
6.3	Balances with Reserve Bank of India		
6.3.1	in Current Account	965,20,88,483.92	775,49,75,460.24
6.3.2	in Other Accounts (Standing Deposit Facility)	3411,00,00,000.00	3790,00,00,000.00
Total - 6		4397,85,55,915.92	4591,78,31,430.24

SCHEDULE 7		As on 31 March, 2025 (Current Year) (₹)	As on 31 March, 2024 (Previous Year) (₹)
7 Balances with Banks and Money at Call and Short Notice			
7.1	In India		
7.1.1	Balances with Banks		
7.1.1.1	In Current Accounts	22,62,77,398.32	12,84,41,313.05
7.1.1.2	In Other (Fixed) Deposit Accounts	1592,18,78,853.00	197,08,10,863.00
7.1.2	Money at Call and Short Notice		
7.1.2.1	With Banks	0.00	0.00
7.1.2.2	With other Institutions	1896,36,29,756.80	0.00
7.2	Outside India	0.00	0.00
7.2.1	in Current Accounts	156,02,87,667.80	1,38,56,898.57
Total - 7		3667,20,73,675.92	211,31,09,074.62

SCHEDULE 8		As on 31 March, 2025 (Current Year) (₹)	As on 31 March, 2024 (Previous Year) (₹)
8 Investments			
8.1	Investments in India		
8.1.1	Government (Central & State) Securities.	6623,06,34,173.54	6903,89,50,866.66
8.1.2	Other approved Securities	0.00	0.00
8.1.3	Shares (in Co-operative Institutions / Financial Corporations)	6,00,000.00	11,35,000.00
8.1.4	Debentures and Bonds (of Public Sector undertaking)	350,22,50,000.00	49,87,63,250.00
8.1.5	Others	0.00	0.00
8.2	Investments outside India	0.00	0.00
Total - 8		6973,34,84,173.54	6953,88,49,116.66

SCHEDULE 9		As on 31 March, 2025 (Current Year) (₹)	As on 31 March, 2024 (Previous Year) (₹)
9 Advances			
9.1	Bills purchased and discounted	0.00	0.00
9.2	Cash credits, overdrafts and loans repayable on demand	8471,55,13,454.39	8905,01,19,993.08
9.3	Term loans :	27116,50,82,929.68	24776,69,81,527.79
9.3.1	Short Term	13015,84,33,455.55	11740,26,26,744.93
9.3.2	Medium Term	12098,11,55,796.37	11267,15,95,642.53
9.3.3	Long Term	2002,54,93,677.76	1769,27,59,140.33
	Total - 9.1 to 9.3	35588,05,96,384.07	33681,71,01,520.87
9.4	Secured by tangible assets	35465,09,78,796.06	33403,60,02,088.85
9.5	Covered by Bank / Government Guarantees	0.00	0.00
9.6	Unsecured	122,96,17,588.01	278,10,99,432.02
	Total 9.4 to 9.6	35588,05,96,384.07	33681,71,01,520.87
9.7	Advances in India		
9.7.1	Priority sectors	16363,68,97,057.00	14432,05,63,180.00
9.7.2	Public sector (Food Corporation of India)	3500,00,00,000.00	3500,00,00,000.00
9.7.3	Banks	750,51,97,534.55	851,28,32,186.27
9.7.4	Others	14973,85,01,792.52	14898,37,06,154.60
	Total - 9.7	35588,05,96,384.07	33681,71,01,520.87
9.8	Advances outside India	0.00	0.00
	Grand Total - 9	35588,05,96,384.07	33681,71,01,520.87

SCHEDULE 10		As on 31 March, 2025 (Current Year) (₹)	As on 31 March, 2024 (Previous Year) (₹)
10 FIXED ASSETS :			
10.1	Premises		
	At Cost as on 31 st March of the preceding year	88,94,83,210.34	98,91,90,338.34
	Additions during the year	0.00	0.00
	Deductions during the year	0.00	4,27,982.00
	Depreciation to date (on Revalued Fixed Assets)	8,09,04,396.00	8,98,93,774.00
	Depreciation to date	76,29,922.00	93,85,372.00
	Sub Total - 10.1	80,09,48,892.34	88,94,83,210.34
10.2	Furniture & Fixtures		
	At Cost as on 31 st March of the preceding year	7,34,70,816.07	8,12,19,070.32
	Additions during the year	1,80,03,948.64	45,07,008.23
	Deductions during the year	22,11,093.56	5,66,619.48
	Depreciation to date	1,16,40,145.00	1,16,88,643.00
	Sub Total - 10.2	7,76,23,526.15	7,34,70,816.07

		As on 31 March, 2025 (Current Year) (₹)	As on 31 March, 2024 (Previous Year) (₹)
10.3	Computers		
	At Cost as on 31 st March of the preceding year	11,98,08,267.89	5,86,19,417.87
	Additions during the year	11,54,43,588.08	14,95,83,563.41
	Deductions during the year	11,719.97	1,89,069.48
	Depreciation to date	8,97,14,528.35	8,82,05,643.91
	Sub Total - 10.3	14,55,25,607.65	11,98,08,267.89
10.4	Motor Vehicles		
	At Cost as on 31 st March of the preceding year	1,14,86,232.06	1,27,34,819.06
	Additions during the year	48,54,469.00	10,93,447.00
	Deductions during the year	0.00	3,15,048.00
	Depreciation to date	20,56,324.00	20,26,986.00
	Sub Total - 10.4	1,42,84,377.06	1,14,86,232.06
	Grand Total - 10	103,83,82,403.20	109,42,48,526.36

SCHEDULE 11		As on 31 March, 2025 (Current Year) (₹)	As on 31 March, 2024 (Previous Year) (₹)
11 OTHER ASSETS			
11.1	Inter - office adjustment (net)	47,68,99,633.09	0.00
11.2	Interest accrued :		
11.2.1	NPA Advances	174,75,53,335.37	206,36,86,541.25
11.2.2	Investments	188,69,39,077.25	141,53,11,542.00
11.2.3	Other Institution	0.00	3,27,23,013.00
11.3	Tax paid in advance / tax deducted at source :		
11.3.1	Tax Paid in advance	347,15,00,000.00	827,88,51,220.00
11.3.2	Tax deducted at source	1,47,22,622.24	52,54,113.97
11.4	Stationery and stamps	16,48,685.43	22,01,952.54
11.5	Non-banking assets acquired in satisfaction of claims	0.00	0.00
11.6	Others :		
11.6.1	Deferred Tax assets	355,86,09,062.00	386,07,57,317.00
11.6.2	Prepaid Expenses	1,26,26,897.61	1,23,16,044.52
11.6.3	Security Deposit With CCIL, CBLO & Other Institutions	73,17,48,410.93	68,35,13,266.93
11.6.4	Sundry Debtors	23,45,43,285.86	22,64,33,221.43
11.6.5	Advance Rent to Landlord	31,50,334.00	31,50,334.00
11.6.6	Clearing House	78,21,184.14	99,20,031.17
11.6.7	Capital Work in Progress	1,87,29,722.09	4,29,16,173.94
11.6.8	GST Input Credit	47,74,635.51	36,13,059.47
11.6.9	Receivable from LIC towards Shikhar Bank Udarnivah Yojana	53,54,77,532.40	0.00
11.6.10	Miscellaneous	59,22,846.25	79,69,383.98
	Total - 11	1271,26,67,264.17	1664,86,17,215.20

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

The Maharashtra State Co-operative Bank Ltd.
(Incorporating The Vidarbha Co-operative Bank Ltd.) Scheduled Bank

MSC BANK

114th Annual Report 2024-2025

SCHEDULE 12		As on 31 March, 2025 (Current Year) (₹)	As on 31 March, 2024 (Previous Year) (₹)
12 Contingent Liabilities			
12.1	Claims against the Bank not acknowledged as debts	2,31,31,398.33	2,05,26,398.33
12.2.1	Liability on account of outstanding forward contracts	0.00	3,56,26,245.00
12.2.2	Liability for Sale and Purchase Interbank forward contracts	97,60,42,500.00	129,00,39,000.00
12.3	Bank Guarantees given on behalf of constituents :		
12.3.1	In India	193,71,42,699.33	207,57,95,007.00
12.3.2	Outside India	0.00	0.00
12.4	Letters of Credit	16,45,49,767.00	19,21,22,302.00
12.5	Outstanding Liabilities for Income Tax	19,83,79,844.00	21,64,66,714.00
12.6	Pending Legal Cases	60,25,24,430.35	61,52,85,430.35
12.7	Depositors Education & Awareness Fund	34,22,86,658.00	25,53,12,856.29
Total - 12		424,40,57,297.01	470,11,73,952.97

SCHEDULE 12 (a)		As on 31 March, 2025 (Current Year) (₹)	As on 31 March, 2024 (Previous Year) (₹)
12 (a) Bills for collection & Contra			
12 (a).1	Principal state partnership fund	4,96,99,960.33	4,96,99,960.33
12 (a).2	PA interest suspense A/c	20,56,75,495.44	80,01,92,456.68
12 (a).3	NPA interest suspense A/c	1808,65,60,646.23	1425,23,89,462.61
12 (a).4	NPA interest suspense (Retail) A/c	23,55,61,996.12	23,75,01,013.84
12 (a).5	OTS Suspense	35,53,35,855.92	545,89,75,426.62
12 (a).6	OTS NPA Interest Suspense	14,93,962.00	9,63,397.00
13 (a).7	Liability for Bills & collection	51,54,897.00	58,25,711.00
Total - 12 (a)		1893,94,82,813.04	2080,55,47,428.08

SCHEDULE 13		Year ended 31 March, 2025 (Current year) (₹)	Year ended 31 March, 2024 (Previous year) (₹)
13 Interest Earned			
13.1	Interest / discount on advances / bills	2694,31,67,347.27	2131,37,12,437.86
13.2	Income on Investments	507,59,15,938.60	458,26,52,138.39
13.3	Interest on balances with Reserve Bank of India and other inter-bank funds	150,08,75,978.25	69,47,34,809.50
13.4	Others (Subventions and Interest General)	5,67,22,006.00	19,17,55,081.51
Total - 13		3357,66,81,270.12	2678,28,54,467.26

SCHEDULE 14		Year ended 31 March, 2025 (Current year) (₹)	Year ended 31 March, 2024 (Previous year) (₹)
14 Other Income			
14.1	Commission and brokerage	3,78,23,839.10	10,94,68,596.32
14.2	Profit on sale / Maturity of investments	23,47,71,876.42	15,17,98,449.03
14.3	Profit on sale of fixed assets	3,50,470.30	3,39,07,360.32
14.4	Profit on Exchange transactions	65,76,033.11	1,52,04,376.75
14.5	Miscellaneous Income :		
14.5.1	Processing Fees	4,93,77,479.95	5,28,15,725.21
14.5.2	Locker rent received	99,22,171.16	1,00,97,351.88
14.5.3	Commitment Charges	2,61,56,239.53	2,12,46,428.21
14.5.4	ATM Charges	31,69,520.62	30,77,732.42
14.5.5	Recovery A/G Exp. Incurred on behalf Borrower (Net)	45,57,526.97	0.00
14.5.6	Miscellaneous Income	5,36,58,545.98	3,12,32,078.77
14.5.7	Bad Debts Previously Written off now recovered	8,19,238.00	2,19,069.21
14.5.8	Deffered Tax Income	0.00	0.00
14.5.9	Excess Overdue Interest Reserve Provision write - back	31,46,75,000.00	6,68,38,000.66
14.5.10	Excess Investment Depreccation Reserve write - back	57,84,39,723.29	29,00,58,463.04
14.5.11	Excess Food Corporation of India Provision write-back	37,87,000.00	26,00,000.00
14.5.12	Excess BDDR Provision write - back	118,00,00,000.00	183,25,00,000.00
14.5.13	Excess NP Investment Reserve write - back	0.00	0.00
14.5.14	Income Tax Refund	12,57,78,140.00	0.00
	Total - 14	262,98,62,804.43	262,10,63,631.82

SCHEDULE 15		Year ended 31 March, 2025 (Current year) (₹)	Year ended 31 March, 2024 (Previous year) (₹)
15 Interest expended			
15.1	Interest on deposits	1401,37,83,521.00	1079,50,51,146.18
15.2	Interest on borrowings :		
15.2.1	from NABARD	881,13,54,798.00	636,42,17,455.00
15.2.2	TREPS, REPO and others	92,94,290.51	16,72,87,496.18
15.3	Others (Subventions and Interest General)	71,28,25,825.39	26,68,58,512.74
	Total - 15	2354,72,58,434.90	1759,34,14,610.10

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

The Maharashtra State Co-operative Bank Ltd.
(Incorporating The Vidarbha Co-operative Bank Ltd.) Scheduled Bank

MSC BANK

114th Annual Report 2024-2025

SCHEDULE 16		Year ended 31 March, 2025 (Current year) (₹)	Year ended 31 March, 2024 (Previous year) (₹)
16 Operating Expenses			
16.1	Payments to and provisions for employees :		
16.1.1	Salaries and Allowances	85,42,60,490.91	84,73,39,074.01
16.1.2	Ex-Gratia, Gratuity etc.	18,71,73,109.66	22,88,50,485.58
16.2	Rent, Taxes and Lighting	7,61,19,392.86	8,23,66,582.14
16.3	Printing & Stationary	64,37,238.79	67,74,553.71
16.4	Advertisement and Publicity	2,82,82,589.61	1,15,23,194.72
16.5	Depreciation on Bank's Property	11,10,40,919.35	11,13,06,644.91
16.6	Depreciation on Revalued Assets	8,09,04,396.00	8,98,93,774.00
16.7	Administrators Fees & Honorarium Payment	73,60,837.00	70,75,464.00
16.8	Auditors Fees	18,15,000.00	16,50,000.00
16.9	Law Charges	61,02,680.00	2,92,82,450.00
16.10	Postages, Telegrams, Telephones etc.	2,25,53,270.32	2,59,97,990.96
16.11	Repairs and Service charges paid	16,83,60,341.19	16,87,62,238.73
16.12	Insurance	7,92,64,291.78	6,50,80,473.32
16.13	Other expenditure :		
16.13.1	Security Guard Charges	3,09,97,340.62	2,96,20,801.22
16.13.2	Professional Charges	1,22,73,712.14	4,68,62,296.48
16.13.3	Computer Expenses	1,63,77,594.50	1,48,55,700.05
16.13.4	Loss on sale of fixed assets	13,93,051.52	2,89,413.61
16.13.5	Training Expenses	2,14,77,251.39	1,70,77,313.18
16.13.6	GST Expenses	5,15,69,144.68	4,82,91,075.84
16.13.7	Clearing House Service, Processing Charges	17,02,307.00	28,95,974.94
16.13.8	Expenses incurred on behalf of Borrower (Net)	0.00	4,54,23,172.92
16.13.9	Donation / Contribution Charity	0.00	0.00
16.13.10	Motor Expenses	40,52,272.15	41,15,002.21
16.13.11	Business Promotion Expenses	50,47,608.10	45,68,530.52
16.13.12	NOSTRO A/c. Maintenance Charges	81,31,467.00	82,27,538.00
16.13.13	ATM Expenses	19,61,217.61	20,21,689.42
16.13.14	CCIL Standard Transaction Charges	1,10,34,201.08	97,15,197.90
16.13.15	Other Meeting Expenses	7,11,258.00	6,61,537.50
16.13.16	Miscellaneous expenditure	1,31,08,316.58	73,98,766.85
Total - 16		180,95,11,299.84	191,79,26,936.72

SCHEDULE 17		Year ended 31 March, 2025 (Current year) (₹)	Year ended 31 March, 2024 (Previous year) (₹)
17 Provisions and contingencies Expenses			
17.1	Loss on Sale, Maturity of Securities	0.00	0.00
17.2	Other written off	31,21,69,450.09	0.00
17.3	Amortised Premium on Govt. Securities	1,55,78,122.04	1,81,34,107.79
17.4	Provision for Bad & Doubtful Debts Reserve	71,98,98,323.96	71,55,49,249.19
17.5	Provision for Standard Asset	9,00,00,000.00	12,00,00,000.00
17.6	Provision for Investment Depreciation Reserve	0.00	0.00
17.7	Provision for Special Reserve U/s 36(1)(viii) of Income Tax Act, 1961	113,80,08,240.00	86,29,93,178.00
17.8	Provision for Other Assets	5,00,00,000.00	5,00,00,000.00
17.9	Provision for Income Tax	170,61,50,000.00	173,76,00,000.00
17.10	Deferred Tax Expenditure	30,21,48,255.00	23,79,96,350.00
	Total - 17	433,39,52,391.09	374,22,72,884.98

CASH FLOW STATEMENT FOR THE YEAR ENDED 31ST MARCH, 2025

(₹ in lakh)

	31-Mar-2025		31-Mar-2024	
CASH FLOW FROM OPERATING ACTIVITIES:				
Net Profit as per P/L account		65158.22		61503.04
Add : Adjustment for				
Depreciation on Assets	1919.45		2012.00	
Loss on sale of Fixed Assets	13.93		2.89	
Amortisation of Investment	155.78		181.34	
Depreciation on Investment	0.00		0.00	
Interest Receivable Written Off	0.00		0.00	
Provision for BDDR	7198.98		7155.49	
Provision for Special Reserve	11380.08		8629.93	
Provision for Standard Assets	900.00		1200.00	
Provision for FCI	0.00		0.00	
Provision for Other Assets	500.00		500.00	
Provision for Restructured A/c.	0.00		0.00	
Other written off	0.00		0.00	
Excess Provision for BDDR write - back	(11800.00)		(18325.00)	
Excess Provision for IDR write - back	(5784.40)		(2900.58)	
Excess Provision of Restructured A/c write Back	0.00		0.00	
Excess Provision for OIR write - back	(3146.75)		(668.38)	
Excess NP Investment Reserve write back	0.00		0.00	
General Reserve write back	0.00		0.00	
FCI Provision write-back	(37.87)		(26.00)	
Provision for Income Tax	17061.50	18360.70	17376.00	15137.69
		83518.92		76640.73
Less : Profit from Sale of Assets	3.50		339.07	
Deferred tax Assets	(3021.48)	(3017.98)	(2379.96)	(2040.89)
		86536.90		78681.62
Adjustments for				
Decrease / (Increase) in Investments	18883.70		(96052.27)	
Decrease / (Increase) in Advances	(190634.94)		(723166.11)	
Decrease / (Increase) in Other Assets	36327.60		(19243.07)	
Increase / (Decrease) in Funds	(7057.82)		(5983.87)	
Increase / (Decrease) in Deposits	277576.35		496936.77	

(₹ in lakh)

	31-Mar-2025		31-Mar-2024	
Increase / (Decrease) in Borrowings	185038.17		293424.61	
Increase / (Decrease) in Other Liabilities	(112443.89)	207689.17	15449.12	(38634.82)
Net cash generated from operating Activities before tax		294226.06		40046.80
Income Tax paid		(48073.51)		17376.00
Net Cash generated from Operating Activities after Tax (A)		342299.57		22670.80
<u>CASH FLOW FROM INVESTING ACTIVITIES :</u>				
Purchase of Fixed Assets	(1383.02)		(1551.84)	
Sale Proceeds of Fixed Assets	22.23		14.99	
Net Cash generated from Investing activities (B)		(1360.79)		(1536.85)
		340938.78		21133.95
<u>CASH FLOW FROM FINANCING ACTIVITIES :</u>				
Increase / (Decrease) in Share Capital	459.55		4243.79	
Net cash generated from financing Activities (C)		459.55		4243.79
Net increase in cash & cash equivalents (A+B+C)		341398.33		25377.74
Cash & Cash Equivalents at the Beginning of the year		464929.31		439551.57
Cash & Cash Equivalents at the End of the year		806327.64		464929.31
Cash & Cash Equivalents		31-Mar-2025		31-Mar-2024
Cash		439785.56		459178.31
Balance with other Banks		366542.08		5751.00
Money at Call & Short Notice		0.00		0.00
		806327.64		464929.31

M/s. Borkar & Muzumdar
Chartered Accountants
FRN : 101569W

For The Maharashtra State Co-operative Bank Ltd., Mumbai

CA Brijmohan Agarwal
Partner
M No. 033254
UDIN NO. : 25033254BMINVH7114.

(Vidyadhar V. Anaskar)
Administrator

(Dilip N. Dighe)
Managing Director

Place : Mumbai.
Date : 27th June, 2025

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

The Maharashtra State Co-operative Bank Ltd.
(Incorporating The Vidarbha Co-operative Bank Ltd.) Scheduled Bank

MSC BANK

114th Annual Report 2024-2025

NOTES FORMING PART OF THE PROFIT & LOSS ACCOUNT FOR THE YEAR ENDED 31ST MARCH, 2025 AND BALANCE SHEET AS ON 31ST MARCH, 2025.

I. BACKGROUND:

The Maharashtra State Co-operative Bank (MSC Bank) is a Scheduled Bank with AD – I Category Licence in Foreign Exchange having an administrative Head Office at Mumbai, 6 Regional Offices (Pune, Kolhapur, Nashik, Aurangabad, Nanded and Nagpur), 51 Branches and 4 Extension Counters in Maharashtra.

The Bank provides wide range of banking services including Retail & Wholesale Banking, Domestic and International remittances and Treasury Operations using latest technology.

The Bank was originally registered as “The Bombay Central Co-op. Bank Ltd.,” in 1911. With passage of time, the Bank underwent few constitutional changes before it acquired the present name viz. “The Maharashtra State Co-operative Bank Ltd. (MSC Bank) Mumbai (Incorporating therein The Vidarbha Co-operative Bank Ltd.)” on 1st May, 1961 to promote and propagate the creation of a co-operative common wealth through socio-economic transformation of the community through co-operative principles and democratic means and serving as a balancing centre for effective management of surplus resources of the co-operatives in the State and thereby ensuring co-operative development and multifaceted prosperity of rural youth.

Reserve Bank of India (RBI) has issued Banking License to MSCB on 19th April, 2012. 37 Branches, 5 Regional Offices and 1 Extension Counter have received RBI license and on 13th November, 2023 RBI issued banking license to remaining 14 branches, 1 Regional Office and 3 Extension Counters. Bank is in process of receiving the revised ISO 27001:2022 certificate shortly.

SCHEDULE NO. 18:

II SIGNIFICANT ACCOUNTING POLICIES:

1. ACCOUNTING CONVENTION:

The accompanying financial statements have been prepared and presented under the historical cost convention on accrual basis, unless otherwise stated, on a going concern basis and comply with the generally accepted accounting principles, statutory requirements prescribed under The Banking Regulation Act, 1949 and The Maharashtra Co-operative Societies Act, 1960 (As amended by the Maharashtra Co-operative Societies (Amendment) Act, 2013), Circulars and Guidelines issued primarily by National Bank for Agriculture and Rural Development (‘NABARD’) and Reserve Bank of India from time to time, applicable Accounting Standards (‘AS’) as issued by the Institute of Chartered Accountants of India (‘ICAI’) and the current practices prevailing amongst the Co-operative Banks in India. Accounting Policies adopted in the current year are consistent with those of previous year except otherwise stated.

2. USE OF ESTIMATES:

The presentation of financial statements is in conformity with generally accepted accounting principles, requires management to make estimates and assumptions that affect the reported amounts of assets and liabilities, revenues and expenses, and disclosure of contingent liabilities at the date of the financial statements. Actual results could differ from those estimated. Management believes that the estimates used in the preparation of the financial statements are prudent and reasonable. Any revisions to the accounting estimates are recognised prospectively in the current and future periods.

3. INVESTMENTS:

Investments in the Balance Sheet are classified under the following heads as per RBI guidelines – Government Securities, Other approved Securities, Shares in Co-operative Institutions / Financial Corporations, Bonds of Public Sector undertaking and Other Investments, in accordance with the Third Schedule of Section 29 of The Banking Regulation Act, 1949 (AACS).

3.1 Accounting and Classification:

The Bank has classified its investment portfolio in to the following three categories

3.1.1 Permanent Category (Held to Maturity -HTM)

3.1.2 Current Category –

3.1.2.1 Available for Sale (AFS)

3.1.2.2 Held for Trading (HFT).

Investments other than Shares of Co-operative Institutions, Financial Corporations and Mutual Funds are classified, for day to day operations into two categories viz; 'Held to Maturity' (HTM) and 'Available for Sale' (AFS) / Held for Trading (HFT) in accordance with the guidelines on Classification and Valuation of Investments for all Scheduled Banks issued by the RBI.

3.2 Valuation of Investments:

1.2.1. Treasury Bills, Cash Management Bills under all categories / classifications are valued at carrying cost.

1.2.2. Shares of Co-operative Institutions and Financial Corporations are valued at cost unless there is a "diminution" (defined as per NABARD guidelines) in the value thereof in which case the diminution is fully provided for.

1.2.3. Units of Mutual Fund are valued at lower of Cost or Net Asset Value.

1.2.4. Cost of the security is arrived using the Weighted Average Price Method.

1.2.5. Valuation of Investments is done on the following basis:

1.2.5.1 Securities held in 'Permanent' (Held to Maturity- HTM) Category are valued at acquisition cost. The excess of acquisition cost / book value over the face value is amortized over the remaining period of maturity of the Investment.

1.2.5.2 Securities held in 'Current' (Available for Sale- AFS) Category are valued as per directive issued by RBI from time to time in line with the methodology suggested by Financial Benchmark India Private Ltd. (FBIL). Investments under AFS category are valued scrip-wise at lower of Book Value and Market Value, and depreciation / appreciation is aggregated for each classification. Net depreciation, if any, is provided in the profit & loss account and an Investment Depreciation Reserve is created.

1.2.6. Broken period interest, Brokerage and commission if any in respect of investments purchased is treated as an item of expenditure under the profit and loss account.

1.2.7. Investments where Principal / Interest remains overdue for more than 90 days are classified as Non-performing and Provision is made in line with the Guidelines of Reserve Bank of India from time to time.

1.2.8. Profit in respect of investments sold from 'HTM' category will be included in Profit on Sale of Investments and equal amount will be transferred to Investment Fluctuation Reserve by way of appropriation. Investment Depreciation Reserve / Loss on sale will be recognised in the Profit and Loss Account.

3.3 Re-classification / Transfer between Categories:

Re-classification of Investments from one category to another is done in accordance with RBI guidelines and any such transfer is accounted for at the acquisition cost / book value / market value, whichever is lower, as at the date of transfer. Depreciation, if any, on such transfer is fully provided for.

3.4 The Bank lends under Tri Party Repo Dealing System (TREPS) facility. Any lending under this facility repayable beyond 15 days is classified as Advances (Short Term) Secured against Government and Other Approved Securities. Other lending repayable within 15 days is classified as “Money at Call and Short Notice”.

4. DEPOSITS :

The accrued interest on Term Deposits accepted from the customers of the Bank under cumulative interest scheme (by whatever name called) will be credited to the respective account at Quarterly rest i.e. on 30th June, 30th September, 31st December and 31st March. The accrued interest on all other deposits will be shown as Liabilities under the head Interest Accrued and Payable Account. Applicable TDS shall be made on same dates.

Interest on Saving Bank Deposit is to be paid on six monthly on a daily product balance basis. For the period from 1st March to 31st August, Interest is to be paid on 10th September (if Holiday then on next working day) and for the period from 1st September to 28th / 29th February, Interest is to be paid on 10th March (if Holiday then on next working day).

5. ADVANCES:

5.1 The classification of advances into Standard, Sub Standard, Doubtful and Loss Assets as well as provisioning on Standard Advances and Non-Performing Advances (NPA) is arrived at in accordance with the Income Recognition, Assets Classification and Provisioning Norms as prescribed by NABARD as under–

Sr.No.	Advances	Classification	Provision
1.	Performing Assets	<u>Standard Assets</u> <ul style="list-style-type: none"> • Agriculture 0.25% • Non-Agriculture 0.40% • Housing Loan (Retail) 0.75% • Additional facilities sanctioned in Restructured Accounts 5.00% 	
2.	Non - Performing Assets (Revised as per RBI Master Circulars dated 01.10.2021, 01.11.2021 and Circular dated 12.11.2021)	<ul style="list-style-type: none"> • Sub-standard Assets (From 91 Days to 12 Months) 10% • Doubtful Assets <ul style="list-style-type: none"> D1 – 13 Months to 24 Months 20% D2 – 25 Months to 48 Months 30% D3 – Above 48 Months 100% • Unsecured Portion 100% • Loss Assets 100% 	

Advances to DCCB's for agricultural and allied activities refinanced by NABARD are considered as direct advances as per NABARD's Inspection Report dated 4th October, 2013 and provided accordingly.

Certain advances classified as standard assets have been kept outstanding at nominal amounts to continue the charge on security in respect of facilities enjoyed by them with the Bank.

Advances backed by legally valid documentation are considered as secured.

Identification of NPA's is automated through the system except Investment and derivative exposure.

The Bank creates provisions against NPAs from time to time, as per RBI guidelines. Any excess held, if any, is out of prudence.

- 5.3** Recovery on account of Performing Assets will be adjusted firstly towards Expenses incurred in relation with recovery e.g. notice related expenses, legal expenses, etc. and then towards Interest and then to Principal.

In case of institutional borrowers, EMI on Medium Term Loan and Long-Term Loan is recovered at quarterly, half yearly or yearly intervals as per sanction terms. Interest is debited at monthly intervals in all cases except for Agricultural loans where interest is charged half yearly. For retail borrowers the EMI is recovered on a monthly basis.

- 5.3** Recovery from Non-Performing Assets (NPA) :

5.3.1 NPA's where legal notice is served to the Borrower or where his assets are seized is appropriated in the following manner with effect from 24th September, 2020 :

Recovery Under Retail Banking		Recovery Under Sale of Fixed Assets		Recovery Under One Time Settlement (OTS) Scheme		Recovery Under Government Guarantee	
1	Expenses incurred on behalf of Borrower	1	Expenses incurred on behalf of Borrower	1	Expenses incurred on behalf of Borrower	1	Expenses incurred on behalf of Borrower
2	Interest :	2	Principal of Loan	2	Principal of Loan	2	Principal of Loan
2.1	Old Interest						
2.2	Receivable						
2.3	NPA Interest Receivable						
	Noted Interest						
3	Principal of Loan (As per Age of Loan from old to new)	3	Interest :	3	Interest :	3	Interest :
		3.1	Old Interest	3.1	Old Interest	3.1	Old Interest
		3.2	Receivable	3.2	Receivable	3.2	Receivable
		3.3	NPA Interest Receivable	3.3	NPA Interest Receivable	3.3	NPA Interest Receivable
			Noted Interest		Noted Interest		Noted Interest

- 5.3.2** Recovery from sale of Goods of Pledge and Hypothecation Loan firstly towards Short Margin, Interest and Principal respectively.

- 5.3.3** Recovery received from secured accounts :

- a. Where there is further chances of recoveries from secured accounts, recovery will be adjusted as follows:

5.3.3.1 Expenses incurred on behalf of Borrower

5.3.3.2 Interest : Old Interest Receivable, NPA Interest Receivable, Noted Interest

5.3.3.3 Principal of Loan (As per Age of Loan from old to new)

- b. Recovery from sale of goods under pledge and hypothecation loan adjusted in the order of short margin, interest receivable and principal respectively.

- 5.3.4** Recovery received from unsecured accounts, properties sold account etc. where there is no further chances of recoveries (except joint and several), recovery will be adjusted as follows :

5.3.4.1 Expenses incurred on behalf of Borrower

5.3.4.2 Principal of Loan (As per Age of Loan from old to new)

5.3.4.3 Interest : Old Interest Receivable, NPA Interest Receivable, Noted Interest.

5.3.5 Earnest Money Deposit (EMD) towards Other Receipts and in case of legal procedure towards Sundry Liability.

5.4 Prior to 31st March, 2006, interest on all advances was accounted and recognized on accrual basis.

Post 1st April, 2006 interest income on all advances is recognised on receipt basis. Interest on performing advances is debited to "Performing Interest Receivable" with a credit to "Performing Interest Suspense A/c". On actual receipt of Interest, amounts to that effect are reversed.

Interest on NPA is debited to "Non-Performing Interest Receivable" with a credit to "Non-Performing Interest Suspense A/c." On actual receipt of Interest, the Profit and Loss is credited and amounts to that extent are reversed.

For NPA where liquidation proceedings have commenced or where a case is lodged against the Borrower or after completion of 2 years of date of discontinuance of business operations whichever is earlier; interest accrual is ceased and entries passed in memorandum books of accounts maintained separately, as Noted Interest. These Memorandum entries form an integral part of the accounts of the Bank. Recoveries in Noted Interest, if any, are credited to Profit & Loss Account on receipt.

5.5 Provision for Bad & Doubtful debts shall be made on outstanding balance on that date and any tax relief in consequence of such provision, shall be accounted for in the year of actual relief.

6. SHARE CAPITAL:

As per approval of the Registrar of Co-operative Societies vide letter dated 11th December, 2018 and the Bye-Laws, the Authorized Share Capital of the Bank is ₹ 1,000 Crores. This is excluding a provision to increase further by 25% towards Government Subscription. Amounts towards Membership are initially collected as Application Money and transferred to Capital only after Board approval.

7. RESERVE FUND AND OTHER RESERVES :

7.1 As per the requirement of The MCS Act, 1960 the Statutory Reserve Fund is bifurcated into 2 Categories viz.;

7.1.1 Statutory Reserve (at 25% of Net Profit),

7.1.2 Agriculture Credit Stabilisation Fund (at 15% of Net Profit).

7.2 Membership Entrance Fees, Dividend Payable remaining unclaimed over 3 years are taken directly to General Reserve Fund.

7.3 Surplus arising on revaluation of fixed assets over their book value is transferred to Revaluation Reserve.

7.4 Proposed apportionments from net profit to various reserves are accounted after approval in the Annual General Meeting.

8. CASH FLOW STATEMENT (AS-3) :

The Cash flows are reported using the indirect method whereby profit before tax is adjusted for effects of transactions of non-cash nature and deferrals or accruals of past or future cash receipts or payments. The cash flow from operating, investing and financing activities of the Bank are segregated based on available information.

Cash & Cash Equivalents:

Cash & Cash Equivalent includes Cash on hand, Balance with Banks, Money at Call & Short Notice and Deposits placed with banks with a maturity of less than 90 days.

9. REVENUE RECOGNITION (AS-9) :

Revenue is recognized to the extent that it is probable that the economic benefits will flow to the Bank and the revenue can be reliably measured. Items of income and expenditure are accounted for on accrual basis except the following items:

9.1 Interest income on advances is recognized on receipt.

9.1.1 Apportionment and consequential accounting of recoveries in NPA accounts is referred in Para 5.3 & 5.4 above.

9.1.2 Income from locker rent, Commission, interest on overdue bills, Interest on Income tax refunds, dividend income is accounted on receipt.

9.1.3 Income from processing fees is accounted after issuance of the sanction letter.

9.1.4 Dividend on investment in shares and units of Mutual Funds.

9.2 Realized gains on investments under HTM category is recognized in the Profit and Loss Account and subsequently appropriated to Capital Reserve (Securities) in accordance with RBI guidelines after netting off Income Tax and Appropriations to the Statutory Reserve. Loss on Sale is recognised in the Profit and Loss Account in the year of Sale.

9.3 In respect of securities in HTM & AFS categories of Investment where interest / principal is in arrears for more than 90 days and income is not recognized, an appropriate provision for the depreciation in the value of the investments is made, as per prudential norms applicable to non-performing investments. The depreciation / provision in respect of non-performing investment is not netted off against the appreciation in respect of performing investments and is disclosed separately.

9.4 Interest income on Treasury bills is accounted at quarterly intervals and correspondingly is disclosed in Profit & Loss Account under the heading income on Investment.

9.5 Interest on Foreign Currency CCIL Deposits (Security Guarantee Fund) is received at half yearly intervals by credit to USD Nostro and is booked at exchange rate prevalent on date of credit.

9.6 Brokerage, incentives, front-end fees etc. received on purchase of securities is reduced from the cost of respective investments.

9.7 Income tax refunds / demands are accounted on receipt of relevant assessment / appeal order.

9.8 Training expenses are accounted at gross and amount reimbursed by NABARD is disclosed as Indirect Income in line with the suggestion given by NABARD.

9.9 In case of non-fulfillment of commitment, breach of contract from customer / vendor then Bank should recovered Penal charges (plus GST) from that customer or vendor. Such Penal charges will be credited to Commitment Charges Account.

10. EXPENSES:

Expenses are provided for the period to which they pertain except in case of staff Insurance and Ex-gratia to staff which are charged to Profit and Loss on payment.

10.1 Salaries & Allowances : Retainership fees paid to Ex-Staff on contract basis will be debited to this account.

10.2. Expenses incurred on behalf of Borrower: From 01st of April, 2024 simple interest at the rate of Cost of Fund of preceding financial year should be charged on outstanding amount under this head.

10.3 Recoveries against Written-off Loans & Interest will be taken directly to income under the head P/L Bad Debts Previously Written off now recovered.

10.4 The Accounting policies with regard to revenue recognition on investments and advances are in conformity with the prudent accounting norms issued by the Reserve Bank of India / NABARD from time to time. In respect of income from already identified NPA shall be recognised on receipt basis.

11. INTEREST ON MATURED FIXED DEPOSITS :

Interest on matured fixed deposits (MFD) where no renewal instructions are obtained from customers within 14 days from the date of maturity is provided at prevailing Savings Bank Deposit Rate.

12. FIXED ASSETS AND DEPRECIATION (AS-10) :

12.1 Fixed Assets, other than those that have been re-valued, are carried at historical cost less depreciation accumulated thereon. Cost includes incidental stamp duty, registration charges and civil work in case of ownership premises, and in case of other fixed assets, amounts incurred to put the asset in a working condition. Assets are capitalised on final approval and payment.

12.2 Fixed assets which are fully depreciated but in use are carried in the books at ₹1/-.

12.3 Depreciation is provided on a Written Down Value (WDV) method except Computers (Hardware and Software) / Data processing Units which are on Straight Line Method (SLM), at the rates mentioned below from the period the Assets is accounted for in the system :

Assets	Rate of Depreciation (%)	Method of Depreciation
Computer (Hardware & Software)	33.33%	SLM
Building / Premises	10.00%	WDV
Furniture and Fixture	10.00%	WDV
Office Machinery (including Air-conditioner)	15.00%	WDV
Vehicles	15.00%	WDV

12.4 Assets purchased during the year are depreciated for the entire year if an asset is purchased and retained for 180 days or more and otherwise it is charged at 50% of the rate of depreciation as mentioned above except Motor Vehicles where full year depreciation is charged irrespective of the date of purchase.

12.5 Assets costing less than ₹ 15,000 are expensed out with effect from 15th July, 2020 as per approved policy.

12.6 AS-10 on Property, Plant and Equipment as applicable to non-corporate entities with effect from 1st April, 2017 requires depreciation to be charged systematically over the useful life of an asset on its original cost or the re-valued amount. It further mandates the write back of excess depreciation on the re-valued asset amount over the depreciation on the original asset cost through the General Reserves. (earlier permitted through the Profit and Loss account).

Subsequent to the revised AS – 10 depreciation for the period on re-valued portion of fixed assets has been debited to Profit and Loss Accounts under head Depreciation on Fixed Assets @ 10% on Written Down Value (WDV) method and an equal amount is transferred from Revaluation Reserve to General Reserve Fund.

12.7 Capital work-in-progress (CWIP) represents the cost incurred on a fixed asset that is still under construction / implementation at the balance sheet date or is not yet readily available for use. All these expenses incurred will become part of the cost of that asset. Once the asset is fully constructed / implemented and ready for put to use, the balance of Capital work-in-progress account is transferred to the Fixed Assets account.

12.8 Physical verification of Fixed Assets :

12.8.1 Physical verification of Fixed Assets is to be conducted once in each financial year by Manager of Estate department in Head Office, Incharge of Regional Office in respective Regional Office and Branch Manager in their Branch.

- 12.8.2 In physical verification, responsible officer should also have to check and confirm accounting of capital work-in-progress and also confirm whether balances are transferred to fixed asset account in case of completion of assets and ready for put to use.
- 12.8.3 At the time of physical verification of Fixed Assets detail report needs to be prepared.
- 12.8.4 Incharge of Regional Office and Branch Managers has to submit copy of physical verification report of fixed assets to Manager, Estate & Maintenance Department, Head Office, Mumbai.

12.9 No depreciation will be charged in the year in which fixed assets is sold.

13. FOREIGN CURRENCY TRANSACTIONS (AS-11) :

- 13.1** All transactions denominated in foreign currencies are valued at the year-end exchange rates notified by the Foreign Exchange Dealers' Association of India ('FEDAI') as per the guidelines issued by Reserve Bank of India ('RBI'). The resultant gains or losses, if any are recognized in the Profit and Loss Account under 'Profit on exchange transactions' (net).
- 13.2** Income and expenditure in foreign currencies are translated at the RBI reference rates prevailing on the date of the transaction.
- 13.3** Contingent Liabilities in currencies other than Indian Rupees on account of foreign exchange contracts, guarantees, acceptances, endorsements and other obligations except letters of credit denominated in foreign currencies are disclosed at closing rates of exchange notified by FEDAI.
- 13.4** Outstanding forward exchange contracts and spot exchange contracts are revalued at year end exchange rates notified by FEDAI. The resulting gains or losses on revaluation are included in the Profit and Loss account in accordance with RBI / FEDAI guidelines.

13.5 INTERNATIONAL BANKING DIVISION :

13.5.1 Application of Exchange Rate on export bills :

The post-shipment bill will be purchased / discounted / negotiated by AD at current bills buying rate. The interest for the normal transit period and / or usance bill will be recovered by the AD upfront. Rate of interest and overdue interest will be charged as per RBI guidelines from time to time. Preshipment Credit in Foreign Currency is granted @ 6 months SOFR + 300 bps.

13.5.2 Crystallization of foreign currency export bills :

Authorised Dealers have the freedom to formulated their own policy for crystallisation of foreign currency liability into rupee liability, when as export bill is not paid on due date. The policy of the bank in this regard should be transparently available to their customers.

13.5.3 Dishonour of export Bill :

In case of dishonour of bills before crystallisation, the AD bank shall recover Rupee equivalent amount of the bill including foreign currency charges if any arrived at the current spot TT selling rate or amount originally advanced whichever is higher along with appropriate interest and rupee denominated charges.

13.5.4 Early realization of an export bill :

In the case of early realisation of export bill interest collected by the bank for the unexpired period shall be refunded to the customer. The bank also pays or recovers notional swap cost as in the case of early delivery under a forward contract.

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

The Maharashtra State Co-operative Bank Ltd.
(Incorporating The Vidarbha Co-operative Bank Ltd.) Scheduled Bank

MSC BANK |

114th Annual Report 2024-2025

13.5.5 Exchange rate on Collection Bills :

The realisation proceeds of export bill in foreign currency sent on collection or goods sent on consignment basis will be converted at TT buying rate. The conversion will take place only after the foreign currency amount is credited to the nostro account of the bank.

13.5.6 Application of Exchange Rate on Import LC and LC Bills :

Foreign Letter of credits are opened and accounted for at bill selling rate prevailing on the date of transaction and contingent liabilities are created. LC liability is reversed and bill liability is created on the date of booking of import bill under LC. At the time of realisation of bill liability gets reversed by debit to customer's C/A and credit to respective Nostro account as per currency of the bill.

13.5.7 Crystalization of import bill :

The unpaid foreign currency import bills under Letters of credit shall be crystallised (click: crystallization of import bills) as per the stated policy of the bank in this respect.

13.5.8 Early delivery, extension and cancellation of forex contracts :

If a bank accepts or gives delivery, the bank shall recover / pay swap difference, if any. In the case of extension is sought by the customer, the contract shall be cancelled at appropriate (buying / selling) rate and rebooked simultaneously at the current exchange rate.

13.5.9 Cancellation of purchase and sale contracts :

In the case of cancellation of contract at the request of the customer, cancellation is to be effected at following rate; Purchase contract shall be cancelled at TT selling rate. Sale contract shall be cancelled at TT buying rate. Where the contract is cancelled before maturity, Forward TT rate shall be applied. In the absence of any instruction from the customer, a contract which is matured shall be cancelled by the bank on the 7th working date after maturity date. In such cases the customer is entitled to the exchange difference if any. However, the customer is liable to pay exchange difference, swap cost if any shall be recovered from the customer under advice to him.

13.6 In case of derivative transactions Bank generally undertakes following types of derivative transactions:-

- Forward Contract (Sale) for Import customers
- Forward Contract (Purchase) for Export customers
- Forward Contracts are covered in Inter Bank Markets, in respect of Merchant Transactions.
- Swap Transactions – Buy / Sell or Sell / Buy for hedging / Funding & Trading transactions.

In respect of all these transactions Contingent Liability vouchers are passed, when these transactions are entered into. At the end of the every month, all these contracts are revalued at month end rates provided by FEDAI.

On the date of delivery of these contracts, actual delivery is given or taken at contracted rate.

14. EMPLOYEE BENEFITS (AS-15) :

14.1 Gratuity :

Retirement Benefit in the form of Gratuity is a Defined Benefit Plan. The Bank has a Gratuity Trust for its Employees. Gratuity is provided for, on the basis of actuarial valuation done by an independent actuary as at the year end, using the Projected Unit Credit Method in accordance with Accounting Standards - 15 (Revised) on Employee Benefit as issued by Institute of Chartered Accountants of India (ICAI). The Trust follows the following investment pattern mentioned in the Official Gazette of Government of India from time to time.

Sr. No.	Investment Pattern	Percentage amount to be invested
1	Government Securities & Related Investments	Minimum 45 % and Up to 50 %
2	Debt Instruments & Related Investments	Minimum 35 % and Up to 45 %
3	Short-term Debt Instruments & Related Investments	Upto 5 %
4	Equities & Related Instruments	Minimum 5 % and Up to 15 %
5	Asset Backed, Trust Structured & Miscellaneous Investments	Up to 5 %

14.2 Compensated Absences (Leave Encashment) :

Employee Leave Benefit in the nature of encashment of Privilege and Sick Leaves is a defined benefit plan. Encashment of unavailed Sick Leave within a period of 3 years before retirement of an employee is allowed. Encashment of Privileged Leave is allowed as per the Bank's policy and agreement with Union. Casual leave is to be utilised during the year and not carried forward. Privilege leave and sick leave which are en-cashable are provided for on the basis of actuarial valuations done by an independent actuary as at the year-end using the Projected Unit Credit Method in accordance with the guidelines on AS-15 (revised) on Employee Benefits as issued by ICAI.

14.3 Provident Fund Contribution :

The Bank contributes an amount equal to the employee's contribution on a monthly basis to The Maharashtra State Co-operative Bank's Staff Provident Fund formed by the Bank itself exempted under EPFO and administered by the "Trustees". The Bank has liability towards monthly contribution to Provident Fund. Cost of administering the fund and any loss caused to the Fund is borne by the Bank.

14.4 The Bank also makes the pension contribution of employees as per Employee's Pension Scheme, 1995 along with other statutory dues.

14.5 Interest on staff advances is booked based on the Agreement entered into between the Board and Staff Unions.

14.6 Contribution to Provident Fund will be charged to Profit and Loss Account.

15. SEGMENT REPORTING (AS-17) :

In accordance with the guidelines issued by RBI, the Bank has adopted Segment reporting as under:

15.1 Treasury includes all Investment portfolio, profit / loss on sale of investments (Bonds and Government Securities). The expenses of this segment consist of interest expenses on funds borrowed from external sources as well as internal sources and depreciation / amortization of premium on Held to Maturity investments. Bank has internal parameters in place which are reviewed at half yearly intervals to calculate the internal fund transfer pricing.

15.2 Corporate / Wholesale Banking include interest received on loans given to Sugar / Spinning / Processing Industries, Marketing, District Central Co-operative Banks and Urban Co-operative Banks.

15.3 Retail Banking includes interest received on loans given to Individuals / small borrowers.

15.4 Other Banking Operations include all other operations not covered under Treasury operations, Corporate / Wholesale Banking and Retail Banking.

16. Related Party Disclosure (AS – 18) :

The Bank is a Co-operative Bank under Maharashtra State Co-operative Societies Act 1960 & there are no related parties requiring a disclosure other than Key Management Personnel i.e. Chairman and Managing Director of the Bank.

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

The Maharashtra State Co-operative Bank Ltd.
(Incorporating The Vidarbha Co-operative Bank Ltd.) Scheduled Bank

MSC BANK |

114th Annual Report 2024-2025

17. LEASES (AS-19) :

Leases where the lessor effectively retains substantially all the risks and benefits of ownership of the leased asset are classified as Operating Leases. Operating Lease payments are recognized as an expense in the Profit and Loss Account during the year as per lease agreement.

Wherever leases have expired and rent negotiations for further periods are in process, provision is made based on the amount of rent paid in the month of expiry of the lease agreement. Adjustments if any are accounted on the date of finalization of actual lease rent / signing of lease agreement.

18. EARNING PER SHARE (AS-20) :

Basic Earnings per Share is calculated by dividing the net profit for the period by weighted average number of equity shares outstanding during the year. The weighted average numbers of equity shares are calculated on monthly basis.

19. CONSOLIDATED FINANCIAL STATEMENTS (AS-21) :

Since Bank does not have any subsidiaries companies / Co-operative societies, the Accounting Standard - 21 (AS-21) regarding consolidated financial statements is not applicable to the Bank.

20. INCOME TAX (AS-22) :

- 20.1** Income Tax expense comprises of Current Tax and Deferred Tax. Current Tax is provided for and Deferred Tax is accounted for in accordance with the applicable provisions of the Income Tax Act, 1961 and Rules framed there under read with Accounting Standard 22 issued by ICAI.
- 20.2** Provision for Current Tax is made on the basis of estimated taxable income for the year arrived at as per the provisions of income tax law and applicable Income Computation and Disclosure Standards (ICDS) issued by CBDT. Due consideration is given to TDS & Advance Tax payments while arriving at tax provision.
- 20.3** Deferred Tax is recognised on account of timing differences between the book profits and the taxable profits. The tax effect of timing differences between the book profits and taxable profits measured, using the tax rates and tax laws that have been enacted or substantially enacted at the Balance Sheet date, are reflected through Deferred Tax Asset (DTA) / Deferred Tax Liability (DTL).
- 20.4** Deferred Tax Asset (DTA) is recognised only to the extent there is virtual certainty that sufficient future taxable income will be available against which such deferred tax assets can be realized.
- 20.5** Deferred Tax will be based on tax rates and the tax laws effective on date of Balance Sheet.

21. INTANGIBLE ASSETS (AS-26) :

Expenses on all type of Operating software will be capitalized and amortised by way of straight line method @ 33.33% or at any such rate prescribed by competent authority.

22. IMPAIRMENT OF ASSETS (AS-28) :

The carrying amount of assets will be reviewed at each balance sheet date if there is any indication of impairment based on internal / external factors. An asset will be treated as impaired when the carrying amount of the assets exceeds the recoverable amount. An impairment loss will be charged to the Profit and Loss Account in the year which the asset is identified as impaired. An impairment loss recognized in prior accounting periods will be reversed if there is change in the estimate of the recoverable amount.

23. PROVISIONS, CONTINGENT LIABILITIES AND CONTINGENT ASSETS (AS-29) :

In accordance with AS-29, Provisions, contingent liabilities and contingent assets, the Bank recognises provisions when it has a present obligation as a result of past event, where it is probable that an outflow of resources embodying economic benefit to settle the obligation will be required and a reliable estimate can be made of such an obligation.

Provisions are determined based on management estimate required to settle the obligation at the Balance Sheet date, supplemented by experience of similar transactions. These are reviewed at each Balance Sheet date and adjusted to reflect the current management estimates.

Contingent Liabilities of the Bank are in respect of guarantees, acceptances, letters of credit with customers under approved limits and liability thereon is dependent upon terms of contractual obligations, development and raising of demand by the concerned parties. It also includes pending legal cases, tax demand, claims not acknowledged as debt and Deposit Education & Awareness Fund (DEAF). These amounts are partly collateralised by margins / guarantees / secured charges.

A disclosure of Contingent Liability is made when there is :

A possible obligation, arising from a past event(s), the existence of which will be confirmed by occurrence or non-occurrence of one or more uncertain future events not within the control of the Bank or

A present obligation arising from past events but is not recognized as it is not probable that an outflow of resources embodying economic benefits will be required to settle the obligation or a reliable estimate of the amount of obligation cannot be made.

When there is possible obligation or a present obligation in respect of which the likelihood of outflow of resources is remote, no provision or disclosure is made.

Frivolous claims made against the Bank are not recognized as a Contingent Liability and not disclosed in the financial statements.

Contingent assets are neither recognized nor disclosed in the Financial Statements.

Accounting policies in respect of foreign BG or LC'S :

When LC'S and BG guarantees are issued on behalf of our customers, Contingent Liability vouchers are passed at the existing Bill Selling rates. Since these liabilities are contingent in nature no MTM / revaluation entries are passed later.

On receipt of documents under LC'S or claim is received under Bank Guarantee, the liability becomes actual and documents are retired at the ongoing rates only.

24. Depositor Education and Awareness Fund (DEAF) :

In terms of circular issued by Reserve Bank of India bearing No. DEA Fund Cell. BC.114/ 30.01.002/2013-14 dated 27th May, 2014, the Bank will create Depositor Education and Awareness Fund and will transfer all credit balance with the bank which have not been in operation for 10 years or more mentioned in said circular of RBI. Subsequently, Bank will transfer the said Fund, amount becoming due in each calendar month (i.e. proceeds of inoperative accounts and balances remaining unpaid for 10 years or more) as specified in the scheme and the interest accrued thereon on the last working day of the subsequent month to Reserve Bank of India. In case of demand from customer / depositors whose unclaimed amount / deposit is transferred to the fund, the Bank will repay the customer / depositor, along with interest, if applicable, and will lodge a claim for refund from the fund for an equivalent amount paid to the customer / depositor. The details of refund made by the Bank in each calendar month will be furnished by the Bank in the prescribed form in the subsequent month.

All such unclaimed liabilities (where amount due has been transferred to DEAF) will be reflected as "Contingent Liability – Others, items for which the Bank is contingently liable" under Schedule of Contingent Liability in the Annual Financial Statements.

25. Other Policies :

25.1 Unclaimed pay orders / demand drafts after expiry of 3 months are transferred from "Bills Payable" to "Others" under the head "Other Liabilities".

- 25.2** Salaries & other allowances of Bank Staff on deputation with DCCB's are paid directly by the DCCB's concerned and there is no debit to the Profit & Loss account on this account. Gratuity of such employee is reimbursed by the DCCB's to the Bank and is netted off from the concerned expense head. Salaries of the officials entrusted with managing pledge account of private sugar mills are recovered from the borrowers concern.
- 25.3** Bank has taken a Staff Group Mediclaim policy from the ICICI Lombard General Insurance Co. Ltd. The policy premium is paid equally from the staff salary and by the Bank respectively.
- 25.4** Deposits to Service Providers are accounted at Cost and classified in Other Assets.
- 25.5** Stock of Stationery is valued at cost. Stationery not in use is expensed off.
- 25.6** As per consistent practice, recoveries pending for appropriation are credited to the concerned account after closure of litigation and necessary documentation, with due management approval.
- 25.7** Cheque received from customer and sent for clearing before 31st March 2025 are reclassified from advances and shown under other assets till realisation.
- 25.8** Net Profit (Net Profit or Loss for the period, Prior period items and changes in Accounting Policies) :
- The net profit disclosure in the Profit & Loss Account will be arrived at, after making provisions for the following :
- 25.8.1 Bad and Doubtful Advances (Ref. RBI/2024-25/58 DOR.CAP.REC.No.27/09. 18/201/2024-25 dated August 02, 2024)
- 25.8.2 Adjustments, if any, in the value of investments according to RBI directives
- 25.8.3 Provision on Standard Assets and
- 25.8.4 Other usual and necessary provisions.
- 25.8.5 Prior period items and changes in Accounting Policies shall be disclosed separately so that their impact on the profit and loss for the year can be perceived.
- 25.9 Disposal of Net Profit :**
- 25.9.1 The net profit of the Bank shall be calculated and disposed-off in accordance with the provisions of the MCS Act, 1960 and Rules framed there under.
- 25.9.2 On the basis of recommendations made by General Body Meeting of the Bank, the Board may appropriate the net profit as under :
- 25.9.3 To carry not less than 25% of the net profit to the "Statutory Reserve Fund".
- 25.9.4 To carry not less than 15% of the net profit to the "Agriculture Credit Stabilisation Fund".
- 25.9.5 To transfer a balance of net profit subject to availability and after all statutory provisions, to "General Reserve Fund".
- 25.9.6 Subject to such conditions / rules / directions as may be prescribed by the competent authority and or Board of the Bank, the balance of net profit may be utilized for all or any of the following purposes
- 25.9.7 To transfer for payment of dividend to members at the rate decided by the Annual General Body as per Act, Rules & as per the norms issued by NABARD from time to time.
- 25.9.8 To transfer for contribution to the "Co-operative Education & Members Training Fund" at the rate accordance with the provisions of the MCS Act, 1960 and Rules framed there under and to be utilized for the education and training of directors, employees and members as may be recommended by the Board of Directors.

- 25.9.9 To transfer to "Investment Fluctuations Reserve" as per Reserve Bank of India guidelines.
- 25.9.10 To transfer to Staff Welfare Fund, Staff Benefit Fund, Member Welfare Fund and Employees Retirement Fund as may be recommended by Board of Directors.
- 25.9.11 An amount equal to 10% of acquisition cost of Assets transferred to "Building Fund".

25.10 Dividend :

- 25.10.1 The Bank may in a General Body Meeting approve an annual dividend which shall be ascertained in accordance with the provisions of the Maharashtra Co-operative Societies Act, 1960 (XXIV of 1961) and as per bye-laws of the Bank and in consonance with NABARD guidelines, if any, to be paid to the members in proportion to Share Capital as also a bonus to be paid to the members of the Bank.
- 25.10.2 Any dividend remaining undrawn for three years after having been declared shall be forfeited and credited to the General Reserve Fund of the Bank.

25.11 Goods & Service Tax

- 25.11.1 GST is applicable on taxable income (i.e. Income received other than Interest Income or income which are exempt in GST laws), sale of fixed assets / scrap, sale of foreign currency, rent income from letting out borrower's assets, sale of asset / stock of borrower etc. GST collected on taxable income is accounted on liability side as GST output liability and GST paid to Vendor on expenses (GST input credit) is accounted on Expenditure side in Profit and Loss account.
- 25.11.2 Bank itself is liable to pay GST in case of Reverse Charge Mechanism (RCM) expenses transactions. In such case, GST accounted on liability side as GST output liability. Fifty percent of GST input credit is accounted on Asset side and balance fifty percent of GST input credit is accounted on Expenditure side in Profit and Loss account.
- 25.11.3 After matching GST input credit with GSTR 2B, fifty percent of eligible GST input credit (Rule 38 of CGST Rules, 2017) is transferred to GST input tax credit account on Asset side and then setoff is claimed against GST output liability. Remaining Input Tax Credit on expenses which is not allowable as per GST Law is expensed out.
- 25.11.4 In case of purchase of fixed assets, GST amount is capitalized in cost of Fixed Assets. GST is charged on sale of fixed assets at applicable rate

26. There has been no change in accounting policy followed vis-a-vis previous year.

SCHEDULE NO. 19 :-

NOTES FORMING PARTS OF THE ACCOUNTS:

1. PRIOR PERIOD ITEMS (AS-5) :

There are no items of material significance in the prior period of accounting requiring a separate disclosure.

2. FIXED ASSETS AND DEPRECIATION (AS-10) :

Certain Fixed Assets had been re-valued by the Bank as on 31st March, 2008 as per revaluation by a Government Approved Valuer by ₹ 30690.00 lakh. During the year 2009-10 these Fixed Assets were again re-valued by a Government Approved Valuer by ₹ 11618.00 lakh and accordingly the increase was credited to Revaluation Reserve in that year. To give effect to revised AS- 10, Depreciation of ₹ 809.04 lakh @ 10% p. a. on Written Down Value (WDV) method for the period on the re-valued portion of fixed assets has been debited to Profit and Loss Accounts – Depreciation on fixed assets and equal amount transferred from Revaluation Reserve to General Reserve Fund. Fixed Assets include addition and deletion of ₹ Nil (PY ₹ Nil lakh) on account of transfer of Assets from books of account of Regional Office to Branch.

3. THE EFFECTS OF CHANGES IN FOREIGN EXCHANGE RATES (AS-11) :

The Bank had re-valued all the outstanding Open Foreign Currency Position and all the outstanding Forward as well as Spots Exchange Contracts, as per FEDAI rates as on the date of Balance Sheet and net exchange profit of ₹ 65.76 lakh (PY ₹ 152.04 lakh), representing net effect of realised and re-valued exchange earnings is credited to profit and loss account in accordance with AS -11 issued by ICAI.

4. Disclosure under (AS-15) : “Employee Benefits” - Provident Fund :

(₹ in lakh)

Sr. No.	Particulars	Provident Fund	
		31 March, 2025	31 March, 2024
4.1	Employment and Retirement Benefits		
	Post-Employment Benefits		
4.1.1	Bank's contribution to Provident Fund debited to Profit and Loss Account	895.04	847.31
4.1.2	Bank's contribution to Gratuity Fund debited to Profit and Loss Account	-	315.71

5. Disclosure under AS - 15 “Employee Benefits” - Gratuity :

The following table sets out the status of the Gratuity Plan as required under AS 15. Reconciliation of opening and closing balances of the present value of the defined benefit obligation:

(₹ in lakh)

Sr. No.	Particulars	Gratuity Funded	
		31 March, 2025	31 March, 2024
5.1	Principal Actuarial Assumptions as at the date of balance date:		
	Interest / Discount Rate	6.55% p.a.	7.12% p.a.
	Rate of increase in compensation	5.25% p.a.	5.25% p.a.
	Expected Return on Plan Assets	6.55% p.a.	7.12% p.a.
5.2	Changes in present value of obligations		
	Present value obligation at beginning of period	8986.85	10301.14
	Interest cost	559.34	700.83
	Current service cost	218.35	265.73
	Benefits Paid	(2261.77)	(2268.50)
	Actuarial (Gain) / Loss on obligation	(611.19)	(12.35)
	Present value obligation at end of period	6891.58	8986.85
5.3	Changes in Fair Value of Plan Assets		
	Fair Value of Plan Assets at the beginning	9691.74	9910.40
	Adjustment to Opening Fund	-	-
	Expected return on plan assets	609.53	722.47

Sr. No.	Particulars	Gratuity Funded	
		31 March, 2025	31 March, 2024
	Contributions	-	-
	Benefits paid	(2261.77)	(2268.50)
	Actuarial Gain/ (Loss) on plan assets	(18.83)	1327.37
	Fair value of plan assets at end of the year	8020.67	9691.74
5.4	Fair Value of Plan Assets		
	Fair value of plan assets at the beginning of the period	9691.74	9910.40
	Adjustment to Opening Fair Value of Plan Assets	-	-
	Actual Return on Plan Assets	609.53	722.47
	Contributions	-	-
	Benefits Paid	(2261.77)	(2268.50)
	Fair Value of Plan Assets at the end of the period	8020.67	9691.74
	Funded Status	1129.09	704.89
	Excess of Actual over estimated return on Plan Assets	--	--
5.5	Actuarial Gain / (Loss) Recognized		
	Actuarial (Gain) / Loss for the period (Obligation)	(611.19)	(12.35)
	Actuarial (Gain) / Loss for the period (Plan Assets)	18.83	(1327.37)
	Total Gain / (Loss) for the period	(592.36)	(1339.73)
	Actuarial Gain / (Loss) recognized for the period	(592.36)	(1339.73)
	Unrecognized Actuarial Gain / (Loss) at the end of the period	--	--
5.6	The amounts to be recognized in the Balance Sheet		
	Present value of obligation as at the end of the year	6891.58	8986.85
	Present Value of plan assets as at the end of the year	8020.67	9691.74
	Funded Status	1129.09	704.89
	Net Asset / (Liability) in balance sheet	1129.09	704.89
5.7	Expenses Recognized in the statement of Profit and Loss		
	Current service cost	218.35	265.73
	Interest cost	559.34	700.83
	Expected return on plan assets	(609.53)	(722.47)
	Net Actuarial (Gain)/ Loss recognized in the year	(592.36)	(1339.73)
	Expenses / (Gain) recognized in statement of Profit and Loss	(424.20)	(1095.64)

Sr. No.	Particulars	Gratuity Funded	
		31 March, 2025	31 March, 2024
5.8	Movements in the Liability recognized in Balance Sheet		
	Opening Net Liability	(704.89)	390.74
	Adjustment to Opening Fair Value of Plan Assets	--	--
	Expenses as above	(424.20)	(1095.64)
	Contribution paid	--	--
	Closing Net Liability	(1129.09)	(704.89)
5.9	A) Experience Analysis - Liabilities:		
	Actuarial (Gain) / Loss due to change in bases	119.10	31.15
	Experience (Gain) / Loss due to change in Experience	(730.30)	(43.51)
	Total	(611.20)	(12.35)
	B) Experience Analysis – Plan Assets:		
	Experience (Gain) / Loss due to change in Plan Assets	--	--

6. Disclosure under AS - 15 “Employee Benefits” - Leave Encashment

(₹ In lakh)

Sr. No.	Particulars	Leave Encashment	
		31 March, 2025	31 March, 2024
6.1	Principal Actuarial Assumptions as at the date of balance date:		
	Interest / Discount Rate	6.55%	7.12%
	Rate of increase in compensation	5.25%	5.25%
6.2	Changes in present value of obligations		
	Present value obligation at beginning of period	6275.86	7192.79
	Interest cost	397.09	504.64
	Current service cost	667.03	622.70
	Benefit Paid / Payable	(2205.27)	(1905.94)
	Actuarial (Gain) / Loss on obligations	166.45	(138.34)
	Present value obligation at end of period	5301.16	6275.86
6.3	Reconciliation of opening and closing balance of present value of plan assets		
	Fair value of plan assets at beginning of year	--	--
	Adjustment to Opening Fund	--	--
	Expected return on plan assets	--	--
	Contributions	2205.27	1905.94

Sr. No.	Particulars	Leave Encashment	
		31 March, 2025	31 March, 2024
	Benefits paid	(2205.27)	(1905.94)
	Actuarial Gain / (Loss) on plan assets	--	--
	Fair value of plan assets at end of the year	--	--
6.4	Fair Value of Plan Assets		
	Fair value of plan assets at the beginning of the period	--	--
	Adjustment to Opening Fair Value of Plan Assets	--	--
	Actual Return on Plan Assets	--	--
	Contributions	2205.27	1905.94
	Benefits Paid	(2205.27)	(1905.94)
	Fair Value of Plan Assets at the end of the period	--	--
	Funded Status	(5301.16)	(6275.86)
	Excess of Actual over estimated return on Plan Assets	--	--
6.5	Actuarial Gain / (Loss) Recognized		
	Actuarial Gain / (Loss) for the period (Obligation)	(166.45)	(138.34)
	Actuarial Gain / (Loss) for the period (Plan Assets)	--	--
	Total Gain / (Loss) for the period	(166.45)	(138.34)
	Actuarial Gain / (Loss) recognized for the period	(166.45)	(138.34)
	Unrecognized Actuarial Gain / (Loss) at the end of the period	--	--
6.6	The Amounts to be recognized in the Balance Sheet		
	Present value of obligation as at the end of the year	5301.16	6275.86
	Present value of plan assets as at the end of the year	--	--
	Funded Status	(5301.16)	(6275.86)
	Net Asset / (Liability) in balance sheet	(5301.16)	(6275.86)
6.7	Expenses recognized in the statement of Profit and Loss		
	Current service cost	667.03	622.70
	Interest cost	397.09	504.64
	Expected return on plan assets	--	--
	Net Actuarial (Gain)/ Loss recognized in the year	166.45	(138.34)
	Expenses recognized in statement of Profit and Loss	1230.57	989.00
6.8	Movements in the Liability recognized in Balance Sheet		
	Opening Net Liability	6275.86	7192.79

Sr. No.	Particulars	Leave Encashment	
		31 March, 2025	31 March, 2024
	Adjustment to Opening Fair Value of Plan Assets	--	--
	Expenses as above	1230.57	989.00
	Contribution paid	(2205.27)	(1905.94)
	Closing Net Liability	5301.16	6275.86
6.9	A) Experience Analysis - Liabilities:		
	Actuarial (Gain) / Loss due to change in bases	94.83	26.23
	Experience (Gain) / Loss due to change in Experience	71.62	(164.57)
	Total	166.45	(138.34)
	B) Experience Analysis - Plan Assets:		
	Experience (Gain) / Loss due to change in Plan Assets	---	---

7. Disclosure under AS - 17 on "Segment Reporting" :

Information about Primary Business Segments :

(₹ in Crore)

Business Segments →	Treasury		Corporate / Wholesale Banking		Retail Banking		Total	
	31.03. 2024	31.03. 2025	31.03. 2024	31.03. 2025	31.03. 2024	31.03. 2025	31.03. 2024	31.03. 2025
Revenue	588.77	755.55	2302.63	2770.52	48.99	94.59	2940.39	3620.65
Expenses	442.69	573.95	1668.95	2184.70	39.96	39.81	2151.60	2798.46
Result	146.08	181.59	633.68	585.82	9.03	54.78	788.79	822.20
Unallocated expenses	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Operating profit	146.08	181.59	633.68	585.82	9.03	54.78	788.79	822.20
Income Tax	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	173.76	170.62
Extraordinary profit / loss	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Net Profit •	146.08	181.59	633.68	585.82	9.03	58.78	615.03	651.58
Other Information								
Segment assets	11149.36	14288.32	35483.16	37176.82	580.46	536.43	47212.98	52001.58
Unallocated assets	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Total assets	11149.36	14288.32	35483.16	37176.82	580.46	536.43	47212.98	52001.58
Segment liabilities	11149.36	14288.32	30865.52	31780.47	580.46	536.43	42595.34	46605.22
Unallocated liabilities	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Shareholders' Funds	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	4617.64	5396.36
Total liabilities	11149.36	14288.32	30865.52	31780.47	580.46	536.43	47212.98	52001.58

- 7.1 Treasury profit of ₹ 18159.44 lakh (PY profit of ₹ 14607.87 lakh.) includes provision of Investment Depreciation Reserve of ₹ Nil (PY provision of ₹ Nil).
- 7.2 The segment expenses of ₹ 57395.15 lakh (PY ₹ 44269.15 lakh) of treasury include Interest paid to Head Office by Treasury amounting to ₹ 55980.72 lakh (PY ₹ 40425.94 lakh) as per calculations based on internal transfer pricing & funding mechanism of the Bank.

8. Disclosure under AS - 18 on “Related Party Transactions”:

Names of the related parties and their relationship with the Bank under Accounting Standard (AS-18) issued by the Institute of Chartered Accountants of India (ICAI):

- A. Subsidiaries : NIL
- B. Associates : NIL
- C. Key Management Personnel :

Name	Designation
Mr. Vidyadhar V. Anaskar	Administrator (From 5 th June, 2018) Member, Board of Administrators (From 1 st July 2017 to 4 th June, 2018)
Mr. Dilip N. Dighe	Managing Director (From 1 st July, 2023) Managing Director (In Charge) (From 3 rd February, 2023 to 30 th June, 2023)

There being only One Managing Director at any point of time during the Financial year 2024-2025, in terms of RBI Circular dated 29th March, 2003, he being a single party coming under that category, no further details thereon are required to be disclosed and hence not stated.

- D. Disclosure of transactions with related parties as required by AS-18 are as under:

(₹ in Actual)

Sr. No.	Name	Relationship	Nature of Transaction	Transaction Amount FY 2024-25	Outstanding as on 31 March, 2025
1	Mr. Vidyadhar V. Anaskar	Administrator	Honorarium payment	64,60,837.00	Nil
2	Mr. Dilip N. Dighe	Managing Director	Salaries & Allowances	40,86,440.00	Nil

9. Disclosure under AS - 19 “Leases”:

The Bank has entered into cancellable operating leases for the properties of some branches and some regional offices the disclosures under AS 19 on ‘Leases’ issued by ICAI are as follows:

Lease payments of ₹ 387.98 lakh (PY ₹ 341.73 lakh) have been recognised in the Statement of Profit and Loss for the year being minimum lease payments.

- 9.1 The lease agreements entered into pertain to use of premises at the branches. The lease agreements do not have any undue restrictive or onerous clauses other than those normally prevalent in similar agreements regarding use of assets, lease escalations, renewals and a restriction on sub-leases.

9.2 Particulars of Lease Rent Payable :

(₹ in lakh)

PARTICULARS	MARCH 31, 2025	MARCH 31, 2024
Future Lease Rental payable as at the end of the year:		
- Not later than one year	376.06	325.51
- Later than one year and not later than five years	1282.14	1060.98
- Later than five years	470.66	516.57
Total of minimum lease payments recognized in the profit and loss account for the year.	387.98	341.73
Total of future minimum sub-lease payment expected to be received under non-cancellable sub-lease.	NIL	NIL
Sub-lease payments recognized in the profit and loss account for the year.	NIL	NIL

Note : Bank has 36 premises(PY 35 premises) on lease for different periods on which monthly lease rent is paid at the beginning of each month. Out of 36 premises(PY 35 premises), rent agreements for 9 premises are pending for renewal.

In case of following 5 premises, Bank has made entire lease payments in advance.

SR. NO.	PARTICULAR	PERIOD	REMARKS
1	Plot No.88, Sector-17, Vashi, Navi Mumbai. (Administrative Office Building)	60 Years (from 29.3.1982)	Lease premium of plot No. 88, ₹ 19,97,124 paid in advance for 60 years.
2	Plot No.3, Sector-E, CIDCO Nasik. (RO NASIK Building)	90 years (from 20.01.1987)	Lease premium of Plot No. 3, ₹ 3,52,275 paid in advance for 90 years.
3	Plot No.10, Town Centre, CIDCO, Aurangabad. (RO Aurangabad Building)	90 years (from 01.06.1989)	Lease premium of Plot No.10 ₹ 22,99,500 paid in advance for 90 years.
4	G-1, Central Facility Building, Turbhe, Navi Mumbai (Extension Counter, Vashi)	60 years (from 19.03.2007) (sub-lease)	Lease premium of G-1, ₹ 1,60,20,000 paid in advance for 60 years.
5	Gala No. 199, 200, 201, 210, 211, 212 Golani Market, Jalgaon	27 years (from 17.06.2017)	Lease premium of six galas ₹ 19,75,816 paid in advance for 27 years.

10. Earnings Per Share (EPS) (AS-20) :

	Particulars	31 March, 2025	31 March, 2024
A	Net Profit after Tax (₹ in lakh)	65158.22	61503.04
B	No. of Equity Shares of ₹1000/- each	5953414	5907459
C	Weighted Avg. no. of Shares	5976790	5569014
D	Earnings Per Share (₹) [A/C]	1090.19	1104.38

11. Accounting for Taxes on Income (AS-22) :

11.1 Disclosure of major components of DTA (net) is as under:

(₹ in lakh)

Sr. No.	Particulars	As at 31 March, 2024	During the year 2024-2025	As at 31 March, 2025
A	DTL on account of			
a)	Depreciation	0.00	0.00	0.00
b)	Bad and Doubtful Reserve	0.00	0.00	0.00
c)	VRS Provision	0.00	0.00	0.00
d)	Provision for Special Reserve u/s 36(1)(viii)	8260.87	2864.37	11125.24
	Total A	8260.87	2864.37	11125.24
B	DTA on account of			
a)	Depreciation	84.16	-54.28	29.88
b)	Bad and Doubtful Reserve	42325.53	0.00	42325.53
c)	VRS Provision	-35.06	13.93	-21.14
d)	Leave encashment Provision	1579.63	-245.33	1334.30
e)	Provision for claims	69.98	2.72	72.70
f)	Provision for other assets	2844.21	125.85	2970.06
	Total B	46868.45	-157.12	46711.33
	Net Deferred Tax Assets (B-A)	38607.57	-3021.49	35586.09

12. Impairment of Assets (AS-28) :

The Bank has ascertained that there is no material impairment of any of its assets and as such no provision under Accounting Standard 28 issued by The Institute of Chartered Accountants of India (ICAI) is required.

13. Provisions, Contingent Liabilities and Contingent Assets (AS-29) :

Contingent liabilities on account of Bank Guarantees, Letter of Credit, Forward Contract and Bills under Import Letter of Credits and others, are detailed in Schedule 12.

Bank has sought necessary legal opinions in case of court litigations. Where there are sufficient merits in all the cases. The Bank expects no adverse orders in respects of these litigations causing any monetary impact and hence no provisioning is considered necessary. Bank is contesting income tax cases for / against it in appeal at various levels. Bank has obtained necessary opinions from Independent Tax Consultants that most likely there will be no liabilities / demands to be paid in this regard. Bank has favourable past judgements substantiating their view. Consequentially no provision is considered necessary.

As of date provision of ₹ 11800.00 lakh (PY ₹ 11300.00 lakh) is being held in the Bank books. Out of this amount of ₹ 5.21 lakh has been earmarked against Bank Guarantees of NPA account and ₹ 5500.00 lakh has been earmarked against pending income tax & legal cases as per recommendation of NABARD in IR of FY 2020-21. In FY 2024-25 provision of ₹ 500.00 lakh (PY ₹ 500.00 lakh) has been made.

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

The Maharashtra State Co-operative Bank Ltd.
(Incorporating The Vidarbha Co-operative Bank Ltd.) Scheduled Bank

MSC BANK

114th Annual Report 2024-2025

Items under claims not acknowledged as debts represent customer claims arising in fraud cases in accordance with the Banks accounting policy and AS 29 the Bank has revived and classified these items amounting to ₹ 231.31 lakh in 20 cases (PY ₹ 205.26 lakh for 18 cases). Bank has made provision against this of ₹ 231.31 lakh in 20 cases (PY ₹ 205.26 lakh for 18 cases) under Provision for Sundry Debtors and Other under Schedule No. 5 Other Liabilities & Provisions.

During FY 2020-21 Bank had filed a fraud case against Raigaon Sugar and Power Limited, CBD Belapur for ₹ 3466.34 lakh on 2nd September, 2020 for diversion of fund. Bank had filed complaint with EOW on 3rd December, 2020 and with Co-operative court, u/s 91 of MCS Act on 24th December, 2020 and u/s 138 of NI Act on 20th October, 2021 respectively. Raigaon sugar and Power Ltd. was not ready to give possession of property so Bank had started the procedure under SARFAESI Act. As per EOW letter dated 11th July, 2022 informed to the Bank that this incidence is not in the nature of fraud and after seeking approval from NABARD, the Bank has removed this fraud case from NABARD ENSURE portal. Bank has already made a provision for ₹ Nil (PY ₹ 3466.34 lakh) in the FY 2023-24 under Bad and Doubtful Debt Reserve. Raigaon Sugar and Power Limited participated under One Time Settlement Scheme – 2021 and paid ₹ 350.00 lakh as on 19.03.2024 an 10% share as per scheme.

Bhima Takali SSK Ltd., Solapur had sold sugar stock during the period from 1st January, 2022 to 31st March, 2022 without Bank's permission. The Bank had filed complaint to Mohol, police station on 4th March, 2022. Bank had reported this fraud on NABARD ENSURE portal on 28th April, 2022. Bank has made provision for ₹ 23230.60 lakh under Bad and Doubtful Debt Reserve.

Utech Sugar Ltd., Malkapur Dist. Ahmednagar had fire at their factory premises on 25th April, 2020. Accordingly the Company has lodged claim with New India Assurance Company for the loss incurred due to fire. However New India Assurance Co. had rejected the claim made by Company after it was inferred by the insurance company that the said claim made by the Company is with the intension of deceiving the Insurance Co. Bank has reported this fraud on NABARD ENSURE portal on 4th August, 2022. Bank has made provision for ₹ 6397.08 lakh in the FY 2022-23 under Bad and Doubtful Debt Reserve.

Bhima Takali SSK Ltd., Solapur and Utech Sugar Ltd., Malkapur Dist. Ahmednagar, both the fraud cases has been removed from NABARD ENSURE portal with permission of RBI after examining facts.

From the previous financial year, the Bank has entered into forward contracts on behalf of its customers and into currency swap deals. Necessary accounting and valuation of these contracts is done as per current applicable guidelines. Outstanding as at 31st March, 2024 ₹ 9760.42 lakh (PY ₹ 13256.65 lakh).

Contingent Liability of ₹ 127.61 Lakhs has not been disclosed as the bank hold lien mark Fixed Deposits of equivalent or more amount as on balance sheet date.

In case of notice received from PF/ Statutory authorities amounting to ₹ 75.57 crores, these are primarily on the bank's borrower/ successful purchaser and the bank is only a party to these cases. The Bank has in no way accepted this liability nor is legally liable. Hence the same are not even considered as contingent liabilities.

14. Goods and Services Tax :

Goods and Services Tax (GST) has been implemented w.e.f. 1st July, 2017. GST collected is accounted on liability side as GST output liability and GST paid to Vendor (GST input credit) is accounted on Expenditure side in Profit and Loss account. After matching GST input credit with GSTR 2B, eligible GST input credit is transferred to GST input tax credit account on Asset side and then setoff is claimed against GST output liability. Remaining Input Tax Credit on expenses which is not allowable as per GST Law is expensed out.

In case of fixed assets, Input Tax Credit of GST is capitalised.

There are NIL pending GST demands as at 31st March, 2025.

15. Disclosure as per RBI Master Directions on Financial Statements – Presentation and Disclosures (As per DOR. ACC. REC. No. 45/21.04.018/2021-22 dated 30th August, 2022) (Updated as on 1st April, 2025) :

15.1 Regulatory Capital

(Amount in ₹ Crore)

Sr. No.	Particulars	31 March, 2025	31 March, 2024
a)	Composition of Regulatory Capital		
i)	Common Equity Tier 1 capital (CET 1)* / Paid up share capital and reserves@ (net of deductions, if any	5056.51	4327.39
ii)	Additional Tier 1 capital*/ Other Tier 1 capital@	0.00	0.00
iii)	Tier 1 capital (i + ii)	5056.51	4327.39
iv)	Tier 2 capital	520.28	433.30
v)	Total capital (Tier 1+Tier 2)	5576.79	4760.69
vi)	Total Risk Weighted Assets (RWAs)	31666.67	29143.24
vii)	CET 1 Ratio (CET 1 as a percentage of RWAs)* / Paid-up share capital and reserves as percentage of RWAs@	17.61%	16.34%
viii)	Tier 1 Ratio (Tier 1 capital as a percentage of RWAs)	15.97%	14.85%
ix)	Tier 2 Ratio (Tier 2 capital as a percentage of RWAs)	1.64%	1.49%
x)	Capital to Risk Weighted Assets Ratio (CRAR) (Total Capital as a percentage of RWAs)	17.61%	16.34%
xi)	Percentage of the shareholding		
	a) Government of India	0.00	0.00
	b) State Government	0.00	0.00
xii)	Amount of paid-up equity capital raised during the year	4.60	42.44
xiii)	Amount of Tier 2 capital raised during the year of which :	0.00	7.69
	a) Perpetual Cumulative Preference Shares	0.00	0.00
	b) Redeemable Non-Cumulative Preference Shares	0.00	0.00
b)	Draw down from Reserves	There has not been any draw down from Reserves.	There has not been any draw down from Reserves.

15.2 Asset liability management :

Maturity pattern of certain items of assets and liabilities as at 31st March, 2025:

(Amount in ₹ crore)

Maturity	Deposits	Advances	Investments	Borrowings	Foreign Currency assets	Foreign Currency liabilities
1 to 14 Days	1,950.68	1,319.34	451.00	32.40	211.60	112.17
15 to 28 Days	1,462.56	1,528.56	263.00	-	0	0
28 days to 3 Months	2,228.62	3,464.73	402.00	808.39	0	80.50
Over 3 months and upto 6 months	4,191.27	5,96.04	955.00	3,008.29	8.55	8.56
Over 6 months and up to 1 year	10,086.76	11,420.31	3,116.00	6,747.43	0	0
Over 1 year and up to 3 years	6,426.71	5,381.09	1,634.16	3,689.65	0	0
Over 3 years and up to 5 years	6.98	2,983.72	151.13	2,024.49	0	0
Over 5 years	5.11	1,096.21	1.06	2.40	0	0
Total	26,358.69	32490.02	6,973.35	16,313.05	220.15	201.23

15.3 Investments :

15.3.1 Composition of Investment Portfolio :

(Amount in ₹ Crore)

	Investments in Current Year 31 March, 2025					
	Government Securities	Other Approved Securities	Shares	Bonds of PSUs	Others	Total Investments
Permanent						
Gross	3161.59	0.00	0.00	0.00	0.00	3161.59
Less : Provision for non-performing investments (NPI)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Net	3161.59	0.00	0.00	0.00	0.00	3161.59
Current						
Gross	3461.46	0.00	0.06	350.23	0.00	3811.75
Less : Provision for Depreciation and NPI	19.97	0.00	0.00	0.06	0.00	20.03
Net	3441.49	0.00	0.06	350.17	0.00	3791.72

	Investments in Current Year 31 March, 2025					
	Government Securities	Other Approved Securities	Shares	Bonds of PSUs	Others	Total Investments
Total Investments	6623.05	0.00	0.06	350.23	0.00	6973.34
Less : Provision for non-performing investments	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Less : Provision for Depreciation and NPI	19.97	0.00	0.00	0.06	0.00	20.03
Net	6603.08	0.00	0.06	350.17	0.00	6953.31

(Amount in ₹ Crore)

	Investments in Previous Year 31 March, 2024					
	Government Securities	Other Approved Securities	Shares	Bonds of PSUs	Others	Total Investments
Permanent						
Gross	3227.88	0.00	0.00	0.00	0.00	3227.88
Less : Provision for non-performing investments (NPI)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Net	3227.88	0.00	0.00	0.00	0.00	3227.88
Current						
Gross	3676.01	0.00	0.11	49.88	0.00	3726.00
Less : Provision for Depreciation and NPI	76.92	0.00	0.00	0.95	0.00	77.87
Net	3599.09	0.00	0.11	48.93	0.00	3648.13
Total Investments	6903.89	0.00	0.11	49.88	0.00	6953.88
Less : Provision for non-performing investments	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Less : Provision for Depreciation and NPI	76.92	0.00	0.00	0.95	0.00	77.87
Net	6826.97	0.00	0.11	48.93	0.00	6876.01

15.3.2 Movement of Provisions for Depreciation and Investment Fluctuation Reserve

(Amount in ₹ crore)

Particulars	Current Year	Previous Year
i) Movement of provisions held towards depreciation on investments :		
a) Opening balance	77.87	106.88
b) Add: Provisions made during the year	5.90	13.81
c) Less: Write off / write back of excess provisions during the year	63.75	42.82
d) Closing balance	20.03	77.87
ii) Movement of Investment Fluctuation Reserve :		
a) Opening balance	290.25	290.25
b) Add: Amount transferred during the year	82.00	0.00
c) Less: Drawdown	0.00	0.00
d) Closing balance	372.25	290.25
iii) Closing balance in IFR as a percentage of closing balance of investments ¹² in AFS and HFT/Current category	9.77%	7.79%

15.3.3 Sale and transfers to / from HTM category / Permanent category

During the FY 2024-25 there are no sales and transfers of securities to / from HTM category which exceeds 5 per cent of the book value of investments held in HTM category at the beginning of the year, except one time transfer of securities to / from HTM category with the approval of Hon. Administrator meeting dated 14th May, 2024 at the beginning of the year which is as under :

The Bank has shifted securities (one-time) of ₹ 43999.98 lakh (PY ₹ 29861.81 lakh) (Book Value) from permanent category to current category and ₹ Nil (PY ₹ Nil) (Book Value) from current category to permanent category as post facto approved in the Hon. Administrator meeting dated 14th May, 2024. As per Financial Benchmark India Private Ltd. (FBIL) rate as on 6th May, 2024 there was no shifting loss on the securities shifted by Bank as on 7th May, 2024.

15.3.4 Non-SLR Investment Portfolio

i) Non-performing non-SLR investments

(Amount in ₹ Crore)

Sr. No.	Particulars	Current Year	Previous Year
a)	Opening balance	0.00	0.00
b)	Additions during the year since 1st April	0.00	0.00
c)	Reductions during the above period	0.00	0.00
d)	Closing balance	0.00	0.00
e)	Total provisions held	0.00	0.00

ii) Issuer composition of non-SLR investments

(Amount in ₹ Crore)

Sr. No.	Issuer	Amount		Extent of Private Placement		Extent of 'Below Investment Grade' Securities		Extent of 'Unrated' Securities		Extent of 'Unlisted' Securities	
		(3)		(4)		(5)		(6)		(7)	
		Current year	Previous year	Current year	Previous year	Current year	Previous year	Current year	Previous year	Current year	Previous year
a)	PSUs	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
b)	FIs	350.23	49.88	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	350.23	49.88
c)	Banks	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
d)	Private Corporates	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
e)	Subsidiaries / Joint Ventures	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
f)	Others	0.06	0.11	0.00	0.00	0.00	0.00	0.06	0.11	0.06	0.11
g)	Provision held towards depreciation	0.06	0.95	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
	Total	350.23	49.04	0.00	0.00	0.00	0.00	0.06	0.11	350.29	49.99

15.3.5 Repo transactions (in face value and market value terms)

Details of Repo transactions during the year ended 31st March, 2025

(Amount in ₹ Crore)

	Minimum outstanding during the year		Maximum outstanding during the year		Daily average outstanding during the year		Outstanding as on March 31	
	FV	MV	FV	MV	FV	MV	FV	MV
i) Securities sold under repo								
a) Government securities	99.99	97.40	289.99	283.81	2.16	--	0.00	--
b) Corporate debt securities	0.00		0.00		0.00		0.00	
c) Any other securities	0.00		0.00		0.00		0.00	
ii) Securities purchased under reverse repo								
a) Government securities	99.99	97.24	1668.94	1644.25	62.87		0.00	
b) Corporate debt securities	0.00		0.00		0.00		0.00	
c) Any other securities	0.00		0.00		0.00		0.00	

Details of Repo transactions during the year ended 31st March, 2024

(Amount in ₹ Crore)

	Minimum outstanding during the year	Maximum outstanding during the year	Daily average outstanding during the year	Outstanding as on March 31
i) Securities sold under repo				
a) Government securities	0.94	582.38	22.06	0.00
b) Corporate debt securities	0.00	0.00	0.00	0.00
c) Any other securities	0.00	0.00	0.00	0.00
ii) Securities purchased under reverse repo				
a) Government securities	57.98	1553.94	37.00	0.00
b) Corporate debt securities	0.00	0.00	0.00	0.00
c) Any other securities	0.00	0.00	0.00	0.00

15.3.6 Government Security Lending (GSL) transactions (in market value terms)

As at 31st March, 2025 :

(Amount in ₹ crore)

	Minimum outstanding during the year	Maximum outstanding during the year	Daily average outstanding during the year	Total volume of transactions during the year	Outstanding as on March 31 st
Securities lent through GSL transactions	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Securities borrowed through GSL transactions	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Securities placed as collateral under GSL transactions	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Securities received as collateral under GSL Transactions	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

As at 31st March, 2024 :

	Minimum outstanding during the year	Maximum outstanding during the year	Daily average outstanding during the year	Total volume of transactions during the year	Outstanding as on March 31 st
Securities lent through GSL transactions	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Securities borrowed through GSL transactions	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Securities placed as collateral under GSL transactions	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Securities received as collateral under GSL Transactions	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

15.4 Asset quality

15.4.1. Classification of advances and provisions held as on 31st March, 2025 are as follows :

(Amount in ₹ Crore)

	Standard	Non-Performing			Total	
	Total Standard Advances	Substandard	Doubtful	Loss	Total Non-Performing Advance	
Gross Standard Advances and NPAs						
Opening Balance	30599.56	522.44	1988.95	570.76	3082.15	33681.71
Add: Additions during the year					349.62	
Less: Reductions during the year*					333.85	
Closing balance	32490.02	268.43	2188.57	641.04	3098.04	35588.06
*Reductions in Gross NPAs due to:						
i) Up gradation					0.00	
ii) Recoveries (excluding recoveries from upgraded accounts)					320.79	
iii) Technical/ Prudential Write-offs					0.00	
iv) Write-offs other than those under (iii) above					12.94	

	Standard	Non-Performing			Total	
	Total Standard Advances	Substandard	Doubtful	Loss	Total Non-Performing Advance	
Provisions (excluding Floating Provisions)						
Opening balance of provisions held	102.00	52.26	1943.72	570.77	2566.75	2668.75
Add: Fresh provisions made during the year						
Less: Excess provision reversed/ Write-off loans						
Closing balance of provisions held	111.00	26.84	1839.12	641.04	2507.00	2618.00
Opening Balance		0.00	0.00	0.00	515.40	
Add: Fresh additions during the year					75.64	
Less: Reductions during the year					0.00	
Closing Balance		0.00	0.00	0.00	591.04	
Floating Provisions						
Opening Balance						0.00
Add: Additional provisions made during the year						0.00
Less: Amount drawn down during the year						0.00
Closing balance of floating provisions						0.00
Technical write-offs and the recoveries made thereon						
Opening balance of Technical/ Prudential written-off accounts						0.00
Add: Technical/ Prudential write-offs during the year						0.00
Less: Recoveries made from previously technical/ prudential written-off accounts during the year						0.00
Closing balance						0.00

Classification of advances and provisions held as on 31st March, 2024 are as follows :

(Amount in ₹ Crore)

	Standard	Non-Performing			Total	
	Total Standard Advances	Substandard	Doubtful	Loss	Total Non-Performing Advance	
Gross Standard Advances and NPAs						
Opening Balance	23627.07	222.80	1964.89	635.29	2822.98	26450.05
Add: Additions during the year					466.75	
Less: Reductions during the year*					207.58	
Closing balance	30599.56	522.44	1988.95	570.76	3082.15	33681.71
*Reductions in Gross NPAs due to:						
i) Up gradation					90.85	
ii) Recoveries (excluding recoveries from upgraded accounts)					111.71	
iii) Technical/ Prudential Write-offs					0.00	
iv) Write-offs other than those under (iii) above					5.02	
Provisions (excluding Floating Provisions)						
Opening balance of provisions held	90.00	85.23	1964.89	635.28	2685.40	2775.40
Add: Fresh provisions made during the year					71.55	
Less: Excess provision reversed/ Write-off loans					190.20	
Closing balance of provisions held	102.00	52.26	1943.72	570.77	2566.75	2668.75
Net NPAs						
Opening Balance		137.58	0.00	0.00	137.58	
Add: Fresh additions during the year					377.99	
Less: Reductions during the year					0.00	
Closing Balance		615.65	0.00	0.00	515.57	

	Standard	Non-Performing			Total Non-Performing Advance	Total
	Total Standard Advances	Substandard	Doubtful	Loss		
Opening Balance						0.00
Add: Additional provisions made during the year						0.00
Less: Amount drawn down during the year						0.00
Closing balance of floating provisions						0.00
Technical write-offs and the recoveries made thereon						
Opening balance of Technical/ Prudential written-off accounts						0.00
Add: Technical/ Prudential write-offs during the year						0.00
Less: Recoveries made from previously technical/ prudential written-off accounts during the year						0.00
Closing balance						0.00

Ratios (in per cent)	Current Year	Previous Year
Gross NPA to Gross Advances	8.71%	9.15%
Net NPA to Net Advances	1.79%	1.66%
Provision coverage ratio	80.92%	83.27%

15.4.2. Sector-wise Advances and Gross NPAs :

(Amounts in ₹ crore)

Sr. No.	Sector	Current Year			Previous Year		
		Outstanding Total Advances	Gross NPAs	Percentage of Gross NPAs to Total Advances in that sector	Outstanding Total Advances	Gross NPAs	Percentage of Gross NPAs to Total Advances in that sector
i)	Priority Sector						
a)	Agriculture and allied activities	16417.63	164.46	1.00%	14497.21	3.60	0.02%
b)	Advances to industries sector eligible as priority sector lending	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

Sr. No.	Sector	Current Year			Previous Year		
		Outstanding Total Advances	Gross NPAs	Percentage of Gross NPAs to Total Advances in that sector	Outstanding Total Advances	Gross NPAs	Percentage of Gross NPAs to Total Advances in that sector
c)	Services	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
d)	Personal loans	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
	Subtotal (i)	16417.63	164.46	1.00%	14497.21	3.60	0.02%
ii)	Non-priority Sector						
a)	Agriculture and allied activities	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
b)	Industry	18806.56	2919.36	15.52%	18669.19	3161.47	16.48%
c)	Services	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
d)	Personal loans	363.86	14.10	3.91%	515.31	17.28	0.09%
	Sub-total (ii)	19170.42	2933.46	15.30%	19184.50	3178.75	16.57%
	Total (I + ii)	35588.05	3098.04	8.71%	33681.71	3182.35	9.45%

15.4.3. Overseas assets, NPAs and revenue

Bank does not have overseas assets, NPA and revenue during the current year and previous year.

15.4.4. Particulars of resolution plan and restructuring

During the year, the Bank has not restricted advances given to any customer (PY- Nil)

15.4.5. Disclosure of transfer of loan exposures / loans acquired are as follows :

i) Details of stressed loans transferred during the year ended 31st March, 2025 :

(₹ in crore)

Particulars	To ARCs	To permitted transferees	To other transferees
No: of accounts	0.00	0.00	0.00
Aggregate principal outstanding of loans transferred	0.00	0.00	0.00
Weighted average residual tenor of the loans transferred	0.00	0.00	0.00
Net book value of loans transferred (at the time of transfer)	0.00	0.00	0.00
Aggregate consideration	0.00	0.00	0.00
Additional consideration realized in respect of accounts transferred in earlier years	0.00	0.00	0.00

ii) Details of stressed loans acquired during the year ended 31st March, 2025 :

(₹ in crore)

Particulars	From SCBs, RRBs, Co-operative Banks, AIFIs, SFBs and NBFCs including Housing Finance Companies (HFCs)	From ARCs
Aggregate principal outstanding of loans acquired	0.00	0.00
Aggregate consideration paid	0.00	0.00
Weighted average residual tenor of loans acquired	0.00	0.00

A loan has been sanctioned for ₹ Nil (PY ₹ Nil) (outstanding as on 31st march, 2025 ₹ 393.38 crore) (outstanding as on 31st march, 2024 ₹ 465.00 crore) to one borrower to acquire another company from ARC.

iii) Details of stressed loans transferred during the year ended 31st March, 2025 :

(₹ in crore)

Particulars	To ARCs	To permitted transferees	To other transferees
No : of accounts	0.00	0.00	0.00
Aggregate principal outstanding of loans transferred	0.00	0.00	0.00
Weighted average residual tenor of the loans transferred	0.00	0.00	0.00
Net book value of loans transferred (at the time of transfer)	0.00	0.00	0.00
Aggregate consideration	0.00	0.00	0.00
Additional consideration realized in respect of accounts transferred in earlier years	0.00	0.00	0.00

iv) Details of stressed loans acquired during the year ended 31st March, 2024 :

(₹ in crore)

Particulars	From SCBs, RRBs, Co-operative Banks, AIFIs, SFBs and NBFCs including Housing Finance Companies (HFCs)	From ARCs
Aggregate principal outstanding of loans acquired	0.00	0.00
Aggregate consideration paid	0.00	0.00
Weighted average residual tenor of loans acquired	0.00	0.00

15.4.6. Fraud accounts :

(₹ in crore)

Particular	Current year	Previous year
Number of frauds reported	4	1
Amount involved in fraud	1.37	0.08
Amount of provision made for such frauds	1.37	0.08
Amount of Unamortised provision debited from 'other reserves' as at the end of the year	0.00	0.00

15.4.7. Disclosure under Resolution Framework for COVID-19-related Stress as on 31st March, 2025 is as follows :

Disclosure on accounts restructured under prudential framework, vide circular DOR.NO.BP. BC/3/21.04.48/2020-21 dated August 6, 2020 for the half year ended 31st March, 2025.

(Amount in ₹ crore)

Type of borrower	Exposure to accounts classified as Standard consequent to implementation of resolution plan – Position as at the end of the previous half-year (A)	Of (A), aggregate debt that slipped into NPA during the half-year	Of (A) amount written off during the half-year	Of (A) amount paid by the borrowers during the half-year	Exposure to accounts classified as Standard consequent to implementation of resolution plan – Position as at the end of this half-year
Personal Loans *	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Corporate persons	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Of which MSMEs	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Others	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Total	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

* All exposures where restructuring was done as per circular dated 6 August, 2020 have been duly classified as NPAs as on date and hence disclosure as necessitated under this Para is not applicable and not stated.

Exposures :

15.5.1. Exposure to real estate sector

(Amount in ₹ crore)

Category	Current year	Previous Year
i) Direct exposure		
a) Residential Mortgages – Lending fully secured by mortgages on residential property that is or will be occupied by the borrower or that is rented. Individual housing loans eligible for inclusion in priority sector advances shall be shown separately. Exposure would also include non-fund based (NFB) limits.	0.00	0.00

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

The Maharashtra State Co-operative Bank Ltd.
(Incorporating The Vidarbha Co-operative Bank Ltd.) Scheduled Bank

MSC BANK |

114th Annual Report 2024-2025

Category	Current year	Previous Year
b) Commercial Real Estate – Lending secured by mortgages on commercial real estate (office buildings, retail space, multipurpose commercial premises, multifamily residential buildings, multi tenanted commercial premises, industrial or warehouse space, hotels, land acquisition, development and construction, etc.). Exposure would also include non-fund based (NFB) limits;	0.00	0.00
c) Investments in Mortgage-Backed Securities (MBS) and other securitized exposures –		
i. Residential	0.00	0.00
ii. Commercial Real Estate	0.00	0.00
ii) Indirect Exposure Fund based and non-fund-based exposures on National Housing Bank and Housing Finance Companies.	0.00	0.00

15.5.2. Exposure to capital market

(Amount in ₹ crore)

Particulars	Current Year	Previous Year
i) Direct investment in equity shares, convertible bonds, convertible debentures and units of equity oriented mutual funds the corpus of which is not exclusively invested in corporate debt;	0.00	0.00
ii) Advances against shares / bonds / debentures or other securities or on clean basis to individuals for investment in shares (including IPOs / ESOPs), convertible bonds, convertible debentures, and units of equity oriented mutual funds;	0.00	0.00
iii) Advances for any other purposes where shares or convertible bonds or convertible debentures or units of equity oriented mutual funds are taken as primary security;	0.00	0.00
iv) Advances for any other purposes to the extent secured by the collateral security of shares or convertible bonds or convertible debentures or units of equity oriented mutual funds i.e. where the primary security other than shares / convertible bonds / convertible debentures / units of equity oriented mutual funds does not fully cover the advances;	146.00	146.00
v) Secured and unsecured advances to stockbrokers and guarantees issued on behalf of stockbrokers and market makers;	0.00	0.00

Particulars	Current Year	Previous Year
vi) Loans sanctioned to corporates against the security of shares / bonds / debentures or other securities or on clean basis for meeting promoter's contribution to the equity of new companies in anticipation of raising resources;	0.00	0.00
vii) Bridge loans to companies against expected equity flows / issues;	0.00	0.00
viii) Underwriting commitments taken up by the banks in respect of primary issue of shares or convertible bonds or convertible debentures or units of equity oriented mutual funds;	0.00	0.00
ix) Financing to stockbrokers for margin trading;	0.00	0.00
x) All exposures to Venture Capital Funds (both registered and unregistered)	0.00	0.00
Total exposure to capital market	146.00	146.00

15.5.3. Risk category-wise country exposure

Bank does not have overseas exposure during the current year and previous year.

15.5.4. Unsecured advances

Banks shall disclose the total amount of advances for which intangible securities such as charge over the rights, licenses, authority, etc. have been taken as also the estimated value of such intangible collateral as per the following format.

(Amounts in ₹ crore)

Particulars	Current year	Previous Year
Total unsecured advances of the bank	122.96	278.11
Out of the above, amount of advances for which intangible securities such as charge over the rights, licenses, authority, etc. have been taken	0.00	0.00
Estimated value of such intangible securities	0.00	0.00

15.5.5. Factoring exposures :

The Bank has factoring exposure as on 31st March, 2025 of ₹ 53.92 crore (PY ₹ 65.15 crore).

15.5.6. Exposure of RCBs :

Sl. No.	Exposure to	Current year			Previous year		
		Gross Exposure (₹ crore)	Advances (₹ crore)	Out of which gross non-performing advances (₹ crore)	Gross Exposure (₹ crore)	Advances (₹ crore)	Out of which gross non-performing advances (₹ crore)
1	Central Co-operative banks	21868.57	16897.75	161.00	18095.15	14522.28	3.60
2	Apex Societies	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
3	Primary Agricultural Credit Societies (PACS) – on lending	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
4	PACS- other exposure	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
5	Other credit societies	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
6	Other non-credit co-operative societies	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
7	Companies	26187.31	15190.31	2937.04	24466.20	15659.43	3078.55
8	Public Sector Undertakings	3500.00	3500.00	0.00	3500.00	3500.00	0.00

15.6 Concentration of deposits, advances, exposures and NPAs

15.6.1. Concentration of deposits

(Amount in ₹ crore)

Particulars	Current Year	Previous Year
Total deposits of the twenty largest depositors	15723.72	14255.82
Percentage of deposits of twenty largest depositors to total deposits of the bank	59.65%	60.45%

15.6.2. Concentration of advances

(Amount in ₹ crore)

Particulars	Current Year	Previous Year
Total advances to the twenty largest borrowers	25331.14	11312.04
Percentage of advances to twenty largest borrowers to total advances of the bank	71.18%	33.59%

15.6.3 Concentration of exposures

(Amount in ₹ crore)

Particulars	Current Year	Previous Year
Total exposure to the twenty largest borrowers / customers	25331.14	11312.04
Percentage of exposures to the twenty largest borrowers / customers to the total exposure of the bank on borrowers / customers	71.18%	24.56%

15.6.4 Concentration of NPAs

(Amount in ₹ crore)

Particulars	Current Year	Previous Year
Total Exposure to the top twenty NPA accounts	2072.51	2336.95
Percentage of exposures to the twenty largest NPA exposure to total Gross NPAs	66.90%	75.82%

15.7 Derivatives

15.7.1. Forward rate agreement / Interest rate swap

The Bank has not entered into interest rate swaps during the year ended 31st March, 2025 (PY Nil).

15.7.2. Exchange traded interest rate derivatives

The Bank has not entered into Exchange traded interest rate derivatives during the year ended 31st March, 2025 (PY Nil).

15.7.3. Disclosures on risk exposure in derivatives

i) Qualitative disclosures

- Bank has framed separate policies for handling International trade Business and Forex Treasury business in which specific strategies are mentioned for handling derivative transactions. Bank only uses Forward Contracts & Swaps as instruments for hedging purpose or for raising resource for funding export credit in foreign currency.
- Whenever any Customer desires booking a forward contract to hedge his exposure it is verified that underlying contract is in place. His credit exposure is verified and proper collateral security is taken and only then forward contracts are booked for the customer. Simultaneously the banks position is hedged in the interbank Market. Thus, Bank has practically no unhedged position except the foreign currency balances held in its Nostro accounts which are very small by value.
- All the outstanding Forward Contracts booked for the Merchant and forward contracts booked for the purpose of hedging in Inter Bank Markets are revalued at FEDAI provided exchange rates at month ends on Present Value basis. Any Income / Loss is taken to P & L at month end and reversed the next working day as long as contracts are outstanding However, at maturity it is taken to P & L but not reversed.

ii) Quantitative disclosures :

(Amount in ₹ crore)

Sr. No	Particular	Current Year		Previous Year	
		Currency Derivatives	Interest rate derivatives	Currency Derivatives	Interest rate derivatives
a)	Derivatives (Notional Principal Amount)	97.60	0.00	132.48	0.00
	i) For hedging	42.37	0.00	41.92	0.00
	ii) For trading	55.23	0.00	90.56	0.00
b)	Marked to Market Positions				
	i) Asset (+)	0.07	0.00	0.22	0.00
	ii) Liability (-)	(1.01)	0.00	0.00	0.00
c)	Credit Exposure	19.52	0.00	8.39	0.00
d)	Likely impact of one percentage change in interest rate (100*PV01)	0.00	0.00	0.00	0.00
	i) on hedging derivatives	0.00	0.00	0.00	0.00
	ii) on trading derivatives	0.00	0.00	0.00	0.00
e)	Maximum and Minimum of 100*PV01 observed during the year	0.00	0.00	0.00	0.00
	i) on hedging	0.00	0.00	0.00	0.00
	ii) on trading	0.00	0.00	0.00	0.00

15.7.4. Credit default swaps

No such transactions are undertaken by the Bank.

15.8 Disclosures relating to securitization

No such transactions are undertaken by the Bank.

15.9 Transfers to Depositor Education and Awareness Fund (DEA Fund) :

As required under RBI circular DBOD No. DEAF Cell. B.C. 101/30.01.002/2013-14, dated 21st March, 2014 the Bank has transferred the following amounts to DEAF with RBI. The movement of the DEAF account is as follows:

(Amount in ₹ crore)

Sr. No.	Particulars	Current Year 2024-25	Previous Year 2023-24
i)	Opening Balance of amounts transferred to DEA Fund	25.53	24.21
ii)	Add: Amount transferred to DEA Fund during the Year	10.09	2.79
iii)	Less: Amount reimbursed by DEA Fund towards claims *	1.36	1.47
iv)	Closing Balance of amounts transferred to DEA Fund	34.23	25.53

* Does not include an amount of ₹ 37.53 lakh (PY ₹ 8.86 lakh) as on 31 March, 2025 paid by the Bank to the eligible depositors, claim for which has been lodged with the RBI and reimbursement of which is expected. This amount is shown as receivable under Other Assets - Schedule 11.

15.10 Disclosure of complaints :

Complaints which are received in writing at branches and Head Office are compiled at Head Office level.

15.10.1 Summary information on complaints received by the bank from customers and from the Offices of Ombudsman

Sr. No.	Particulars	Current year	Previous year
	Complaints received by the bank from its customers		
1.	Number of complaints pending at beginning of the year	0	0
2.	Number of complaints received during the year	7	4
3.	Number of complaints disposed during the year	7	4
3.1	Of which, number of complaints rejected by the bank	Nil	Nil
4.	Number of complaints pending at the end of the year	0	0
	Maintainable complaints received by the bank from Office of Ombudsman	0	0
5	Number of maintainable complaints received by the bank from Office of Ombudsman	0	0
5.1	Of 5, number of complaints resolved in favour of the bank by Office of Ombudsman	NA	NA
5.2	Of 5, number of complaints resolved through conciliation/mediation/advisories issued by Office of Ombudsman	NA	NA
5.3	Of 5, number of complaints resolved after passing of Awards by Office of Ombudsman against the bank	NA	NA
6.	Number of Awards unimplemented within the stipulated time (other than those appealed)	NA	NA

15.10.2 Top five grounds of complaints received by the bank from customers

Grounds of complaints, (i.e. complaints relating to)	Number of complaints pending at the beginning of the year	Number of complaints received during the year	% increase/ decrease in the number of complaints received over the previous year	Number of complaints pending at the end of the year	Of 5, number of complaints pending beyond 30 days
1	2	3	4	5	6
Current Year					
Ground – 1 Unauthorised Complaints received from customers for freezing & unfreezing of account operation.	0	7	100%	0	0
Ground – 2 Non-renewal of matured term deposit due to non-submission of original FDR receipt.	0	0	0	0	0
Ground – 3 Clearing of cheques without proper authorisation.	0	0	0	0	0
Ground – 4 Invalid transfer of funds by RTGS on account of wrong account No. given by customer.	0	0	0	0	0
Ground – 5 Levy of penal interest	0	0	0	0	0
Others Levy of minimum balance charges	0	0	0	0	0
Total	0	7	100%	0	0

Grounds of complaints, (i.e. complaints relating to)	Number of complaints pending at the beginning of the year	Number of complaints received during the year	% increase/ decrease in the number of complaints received over the previous year	Number of complaints pending at the end of the year	Of 5, number of complaints pending beyond 30 days
1	2	3	4	5	6
Previous Year					
Ground – 1 Unauthorised Complaints received from customers for freezing & unfreezing of account operation.	0	5	100%	0	0
Ground – 2 Non-renewal of matured term deposit due to non-submission of original FDR receipt.	0	3	100%	0	0
Ground – 3 Clearing of cheques without proper authorisation.	0	1	100%	1	1
Ground – 4 Invalid transfer of funds by RTGS on account of wrong account No. given by customer.	0	1	100%	0	0
Ground – 5 Levy of penal interest	0	1	100%	0	0
Others Levy of minimum balance charges	0	1	100%	0	0
Total	0	12	200%	1	1

15.11 Disclosure of penalties imposed by the Reserve Bank of India

15.11.1. Penalty of ₹ Nil (PY ₹ Nil) imposed by the Reserve Bank of India.

15.11.2. No penalty has been levied on Bank under Payment and Settlement Systems Act, 2007.

15.11.3. No penalty has been levied on Bank under Government Securities Act, 2006 (for bouncing of SGL).

15.12 Disclosure in remuneration

(Amount in ₹ crore)

Sr. No.	Particulars	Current Year 2024-25	Previous Year 2023-24
1	Annual remuneration to Administrator	0.65	0.64
2	Annual remuneration to Managing Director	0.41	0.29

15.13 Other Disclosure

15.13.1 Business ratios

Sr. No.	Particulars	Current Year 2024-25	Previous Year 2023-24
i)	Interest income as a percentage of working funds*	7.73%	7.25%
ii)	Non-interest income as a percentage of working funds*	0.58%	0.71%
iii)	Cost of Deposits	7.00%	6.35%
iv)	Net Interest Margin @	2.48%	2.73%
v)	Operating Profit as a percentage to Working Funds	1.99%	2.08%
vi)	Return on Assets	1.53%	1.70%
vii)	Business (deposits plus advances) per employee (in ₹ crore) \$	51.50	52.90
viii)	Profit per employee (in ₹ crore)	0.79	0.82

* Working funds - Total assets (excluding accumulated loss) as per Form IX reported to RBI during 12 months of the financial year.

Business per employees – Deposits plus Advances excluding inter-bank deposits.

@ Net Interest Margin – Net Interest Income / Average Earning Assets. Net Interest Income = Interest Income – Interest Expenses.

\$ Business per employee – For the purpose of computation of business per employee (deposits plus advances), inter-bank deposits shall be excluded.

15.13.2 Bancassurance business

Bank does not carry Bancassurance business.

15.13.3 Marketing and distribution

Bank does not carry Marketing and distribution business.

15.13.4 Disclosures regarding Priority Sector Lending Certificates (PSLCs)

There is no Priority Sector Lending Certificates (PSLCs) purchased or sold during the year.

15.13.5 Provisions and contingencies

(Amount in ₹ crore)

Provision debited to Profit and Loss Account	Current Year	Previous Year
i) Provisions for NPI	0.00	0.00
ii) Provision towards NPA	71.99	71.55
iii) Provision made towards Income tax	170.61	173.76
iv) Other Provisions and Contingencies (Provision for Sundry Debtors & Other Assets)	5.00	5.00

15.13.6 Disclosure on amortisation of expenditure on account of enhancement in family pension of employees of banks

Bank is not covered under the 11th Bipartite Settlement and Joint Note dated November 11, 2020 hence the said disclosure is not applicable to the Bank.

15.13.7 Disclosure of Letters of Comfort (LoCs) issued by banks

Banks has not issued any Letters of Comfort (LoCs) during the year.

16 Payment of DICGC Insurance Premium

(Amount in ₹ crore)

Sr. No.	Particulars	Current Year 2024-25	Previous Year 2023-24
16.1	Payment of DICGC Insurance Premium	7.63	6.59
16.2	Arrears in payment of DICGC premium	0.00	0.00

17 Disclosure of facilities granted to directors and their relatives

(Amount in ₹ crore)

Sr.No.	Name	Relationship	Type of Loan	Outstanding
17.1	Mr. Dilip N. Dighe	Managing Director	Nil	Nil

Apart from above no other facility has been granted to Directors and their relatives.

18 Information on the extent of arrears in reconciliation of inter-bank and inter-branch accounts.

18.1 Inter-Branch Adjustment :

Period	Credit (₹ in lakh)		Debit (₹ in lakh)	
	No. of Entry	Amt.	No. of Entry	Amt.
Below 6 Months	2	47.69	3	0.02
6 Month to 3 yrs.	0	0.00	0	0.00
Above 3 yrs.	0	0.00	0	0.00

Provision of ₹ Nil (PY ₹ Nil) for net debit entries / entries pending in reconciliation over 6 months is provided for and is appearing under Schedule 5 – Other Liabilities and Provisions.

18.2 Inter-Bank Adjustment :

Period	Credit (₹ in lakh)		Debit (₹ in lakh)	
	No. of Entry	Amt.	No. of Entry	Amt.
Below 6 Months	27	84.62	9	67.88
6 Month to 3 yrs.	0	0.00	0	0.00
Above 3 yrs.	1	704.11	0	0.00

Provision of ₹ 704.33 lakh (PY ₹ 704.33 lakh) for entries pending in reconciliation over 6 months is provided for.

- 19** The Bank has migrated to latest version of OMNI 3.0. for all locations. Bank has migrated to advanced forex module w.e.f. 5th February, 2024. SWIFT – CBS & IDPMS / EDPMS system is also live in the Bank. The Bank is migrating to Finacle and identification and classification of advances are primarily done through system.
- 20** Process for automation for NPAs has been partially completed as of date, NPA identification and classification is been done through the system. Since the Bank policy is to account for interest on receipt, the necessity of automating interest reversal does not arise. Provisioning continues to done manually and system provisioning is under process and will be completed by 31st March, 2026. Bank holds excess provision on overall basis than minimum warranted as per RBI requirements. Manual interventions are done wherever applicable. The bank has formularized a new comprehensive NPA management policy effective from 01.04.2025.

21 Movement of Reserves :

- 21.1 Addition of ₹ 11913.20 lakh to MSC Bank Agricultural Credit stabilization Fund include apportionment of profit of FY 2023-24 ₹ 9225.46 lakh and interest of ₹ 2687.74 lakh represent interest @ 3.00% on balance lying in MSC Bank Agricultural Credit stabilization Fund.
- 21.2 Addition of ₹ 22538.22 lakh to General Reserve Fund include apportionment of profit of FY 2023-24 ₹ 21346.89 lakh, unclaimed dividend of ₹ 2.73 lakh, transferred from revaluation reserve ₹ 809.04 lakh and amount of B class membership fee ₹ 4.86 lakh.

22 Capital Commitments :

These include amounts in respect of up gradation of Core Banking Software (CBS) from OMNI version 2.0 to 3.0, procurement of Hardware / Software for DC-DR, application software and implementation of SOC etc. for which ₹ 5539.00 lakh (PY ₹ 2810.00 lakh) is budgeted in FY 2024-25. An amount of ₹ 4045.00 lakh (PY ₹ 1381.00 lakh) already incurred during the year is capitalized.

Additionally, ₹ 2000.00 lakh (PY ₹ 2000.00 lakh) has been budgeted for acquiring premises for branches whose rental lease agreements are expiring in the FY 2024-2025.

Estimated amounts of contracts remaining to be executed on capital account as at 31st March 2025, aggregate to (net off CWIP) ₹ Nil (PY ₹ Nil).

- 23** As per RBI intimation vide their letter No. DBR. NO. BP.13018 / 21.04.048 / 15-16, dated 12th June, 2016, BDD.BP.no.9685 / 21.04.048 / 2016-17 dated 17th February, 2017 and BDD.BP.no.7201 / 21.04.132 / 2017-18 dated 08th February, 2018, Bank continues to provide out of prudence and abundant caution, of an amount of ₹ 426.13 lakh (PY ₹ 464.00 lakh) being 5% of the outstanding receivable balance of Food Corporation of India (FCI) as on 31 March, 2025 against the security given by the Government of Punjab

(GoP). This is net of an amount of ₹ 37.87 lakh (PY ₹ 26.00 lakh) provided in excess which has been reversed and credited to the profit & loss account during the year. Bank, continues to classify FCI as a Performing Asset based on record of recovery as per RBI's guidelines.

- 24** In case of Ghatkopar and Bandra (East) Branches & Chembur Extn. Counter, suits were filed by the landlord against the Bank to pay Mesne Profit. The Bank has not accepted the claim and the cases are pending before Hon. Courts, the outcome of which is still not determined. Bank has provided ₹ 288.84 lakh (PY ₹ 278.02 lakh) in the books of account out of abundant caution and prudence. ₹ 10.82 lakh (PY ₹ 21.64 lakh) has been additionally provided in 2024-25 basis demands made.
- 25** The Bank has transferred an amount of ₹ 8200.00 lakh (PY ₹ Nil) to the Investment Fluctuation Reserve out of profits for the year after appropriation of Statutory and Agricultural Stabilization Fund Reserve. The total Investment Fluctuation Reserve as of 31st March, 2025 is ₹ 37225.00 lakh (PY ₹ 29025.00 lakh) (9.77% of AFS and HFT investment portfolio of ₹ 381169.92 lakh), which is over the minimum 5% required as per RBI guidelines. An additional appropriation of ₹ 891.00 lakhs towards IFR is proposed to be transferred out of the current year profits which will make the share at 10.00% of ₹ 381169.92 lakh. Additionally, the Bank holds ₹ 85.90 lakhs (PY ₹ 85.90 lakh) under Capital Reserves (Securities) and ₹ 135.81 lakhs (PY ₹ 135.81 lakh) under Reserve for Capital Losses.
- 26** Bank had adopted "One Time Settlement Scheme 2021" (OTS-2021) for the borrowers (Individual / Institutional) classified as NPA. The said Scheme was approved by resolution no.8 of Hon'ble AGM held on dated 05.12.2021. After expiry period of this scheme, as per the resolution no.11 of Hon'ble AGM dt.30.06.2022 scheme was extended till dated 28.02.2023. There after as per the resolution no.9 of Hon'ble AGM Dt.31.08.2023, The scheme was again extended upto dated 31.03.2024. Considering the huge demand from the NPA Borrowers (Individual/Institutional) The extention was given to the said scheme upto the date of Hon'ble AGM for the F.Y.2023-24 i.e. Dated 19.09.2024. In the F.Y. 2024-25, 4 Individual Borrowers & 2 Institutional Borrowers has filed their proposal.

Under this scheme 04 Individual Borrowers paid the entire OTS amount & closed their respective accounts. Out of 02 Institutional borrower's 01 borrower institution deposited 25% of the OTS amount whereas other borrower institution was unable to pay the OTS amount & resultantly OTS 2021 exemption has been revoked. During the F.Y. 2024-205, Total ₹ 308.45 lakhs recovered under this scheme. Out of which ₹ 7.45 lakhs from individual borrower and ₹ 301.00 lakhs from Institutional borrowers.

- 27** The Bank framed a policy named "Atmanirbhar Loans Scheme" to support sugar factories in the backdrop of Covid-19 pandemic. Under the scheme, Bank has sanctioned loans to 32 factories amounting to ₹94912.00 lakh with a moratorium of 12 months (inclusive of interest) for a tenor of 5 years. This is in accordance with internal Board approved policy dated 29th May, 2020. Amount Outstanding under the scheme as at 31st March, 2025 is ₹ 11770.53 lakh (PY ₹ 32135.81 lakh).

Bank has approved restructure proposal of one borrowing unit during 2020-21 & six borrowing units during 2021-22 under restructure scheme of Bank. The total restructured amount under the scheme was of ₹37379.71 lakh. However, of the six accounts, five borrowers accounts were restored to original status owing to non-compliance of restructure terms / conditions.

During the year 2024-25, Bank has not restructured any Advances.

28 Provision for Standard Assets :

(₹ in lakh)

Particulars	Outstanding	Provision
Performing Assets :		
Agriculture Advances : 0.25%	1625317.46	4063.29
Non-Agriculture Advances : 0.40%	1604798.49	6419.19
Housing loan ((Resi) : 0.75%	10162.22	76.22
Housing loan ((Comm.) : 1.00%	332.21	3.32
FCI (As per RBI Direction) : 5.00%	8391.51	419.58
Total	3249001.89	10981.60
Provision Actual Made for Standard Assets (Including provision made for FCI)		11526.13

Additional Provisioning has been earmarked against a specific Standard Asset.

- 29 Fixed Deposits of ₹ 240290.46 lakh (PY ₹ 174081.23 lakh) placed by DCCBs and other Societies towards their reserve fund have been specifically earmarked towards that purpose as per their request.
- 30 Outstanding Advance given against Fixed Deposits is ₹ 42090.54 lakh (PY ₹ 16842.27 lakh). The Bank has marked its lien on the concerned Fixed Deposits.
- 31 Fixed Deposits earmarked towards LC and BG Margin Money are ₹ 13783.88 lakh (PY ₹ 12703.03 lakh).
- 32 The Bank has not sanctioned Funded Interest Term Loans (FITL) During FY 2024-25.
- 33 Interest receivable on NPA advances of ₹ 17475.53 lakh (PY ₹ 20636.87 lakh) appearing in Schedule No. 11 – Other Assets represents interest receivable on advances prior to 2005-06. 100% provisions against the same is shown under Schedule 5 – Other Liabilities and Provisions.
After 2005-06 the same is shown under Schedule 12 (a) - Contra Entries as PA Interest Suspense of ₹ 2056.75 lakh (PY ₹ 8001.92 lakh), NPA Interest Suspense of ₹ 180865.61 lakh (PY ₹ 142523.89 lakh) and NPA Interest Suspense (Retail) of ₹ 2355.62 lakh (PY ₹ 2375.01 lakh) which is carved out of Advances.
- 34 Contra Principles State Partnership Funds of ₹ 497.00 lakh (PY ₹ 497.00 lakh) represents amount received from the State Government for infusion of Share Capital in DCCBs, UCBs and PACS.
- 35 Commission from Forex Business in FY 2024-25 is ₹ 22.16 lakh (PY ₹ 22.33 lakh). Exchange Profit from Forex Business in FY 2024-25 is ₹ 65.76 lakh (PY ₹ 152.04 lakh).
- 36 Investments earmarked against Agricultural Stabilisation Fund, Reserve Fund and Building Fund are ₹ 220890.00 lakh (PY ₹ 193495.81 lakh). Investments earmarked against TREPS Borrowings are ₹ 99976.90 lakh (PY ₹ 169886.54 lakh).
- 37 As per Board approved policy dated 24th February, 2021. The Bank is taking overnight placements from DCCB's w.e.f. 1st April, 2021 and placing it in Liquidity Adjustment Facility Reverse Repo (LAF) Instrument. Total amount borrowed and placed ₹ Nil (PY ₹ Nil).
- 38 Balances in Current / Savings accounts which cannot be withdrawn on demand for want of KYC / Other details / Govt. / Court attachments or notices are ₹ 8104.18 lakh (PY ₹ 8568.98 lakh).
- 39 Bills sent for Collection and cheques sent for outward clearing to RBI on 31st March, 2025 amounts to ₹ 59.53 lakh (PY ₹ 2080.32 lakh).

- 40 The Bank has made a donation of ₹ Nil (PY ₹ Nil).
- 41 The Bank has recovered an amount of ₹ 45.58 lakh (PY spent ₹ 454.23 lakh) in excess of Expenses incurred on behalf of Borrower. The same is disclosed in Schedule other income (PY Schedule 16 – Operating Expenses).
- 42 Recoveries pending for appropriation of ₹ 603.97 lakh (PY ₹ 2479.67 lakh) includes amount not adjusted due to pending documentation & litigation issues shown under Other Liabilities & Provisions Schedule 5. The Bank does not expect any adverse decisions against their favour. Relevant entries will be passed only on final closure.
- 43 As per consistent bank practice, NEFT/RTGS settlement account under Other Liabilities & Provisions Schedule 5 of ₹ 8045.64 lakh (PY ₹ 586.34 lakh) primarily consist of ₹ 7500 lakh and ₹ 310 Lakhs are from two borrowers, which are subsequently adjusted toward principal and interest with value date to advances are impacted as the extent.
- 44 Sundry Creditors in Other Liabilities and Provisions of Schedule 5 includes –
- 44.1 OTS amount of ₹ 21.92 lakh (PY ₹ 9.40 lakh) which will be appropriated after necessary approvals.
- 44.2 Dividend warrants of ₹ 40.91 (PY ₹ Nil) of NPA units to be appropriated towards litigation expenses.
- 44.3 Processing fees of ₹ 98.23 lakh (PY ₹ 176.02 lakh) which will be accounted as income on sanction.
- 45 a) Sundry Debtors of ₹ 2345.43 lakh (PY ₹ 2264.33 lakh) includes old receivables amounting to ₹ 2241.62 lakh (PY ₹ 1755.01 lakh) which are fully provided for.
- b) Clearing house shown under other assets of ₹ 78.21 lakh include old receivables ₹ 71.26 lakh which are fully provided for. .
- 46 Refinance received from NABARD during the Year of ₹ 1168730.00 lakh (PY ₹ 1089988.56 lakh) has been utilised for giving ST (Agri) Loans, Medium Term Refinance, Conversion Loan and LT Refinance loans to DCCBs.
- 47 Staff Welfare Fund, Reserve for Charity, Co-operative Education & Member Training Fund, Village Artisans Guarantee Claim Fund and Co-operative Development Fund appearing in Schedule 5 - Other Liabilities & Provisions represents appropriations as per provisions of MCS Act and By-Laws to be utilised for the specific purpose as and when required.
- 48 Appropriation to Building Fund is made in accordance with RCS letter dated 27th June, 2005.
- 49 The Bank is crediting the interest subvention to customers only on actual receipt of the claim from the reimbursing agencies.
- 50 The Bank has no current tie up with any Agency for sale of Insurance / Mutual Fund or allied products.
- 51 Information from suppliers / service providers regarding their registration under MSMED Act, 2006 is not received by the bank. Therefore, information relating to cases of delays if any, in payment to such enterprises or of interest payments due to such delays is not given.
- 52 During the FY Bank has launched new products namely Nari Sanman takeover loan policy, Short term OD facility to employees of institution/ companies whose salary account maintained with Bank, Cash credit facility to licensed shopkeeper/ proprietor/ trader/ partner, Bank policy to pride loan in consortium with DCCB.
- 53 Interest on Savings Bank deposits is paid in the Month September and March at 3.00% p.a. on a daily product basis. The Bank has paid an additional 1% interest on Term Deposits of Senior Citizen w.e.f. 1st June, 2020 as a relief measure for COVID Pandemic which is continued.

- 54 The Bank will be proposing dividend on its shares, in its ensuing Administrator Meeting which will be declared and paid after shareholder approval in the current AGM. This will be apportioned out of Bank profits. Dividend at 10% proposed for FY 2023-24 was approved in the AGM held on 19TH September, 2024
- 55 Inter office adjustment amounting to ₹ 4768.99 Lakh shown under other asset include chques received on 29th March 2025 and sent for clearing of Shri. Makai SSK for ₹ 4766.72 Lakh which is reclassified from advances. This amount are reversed on subsequent realization.
- 56 An amount of ₹ 5354.78 lakh shown under other assets represent amount paid to “LIC Shikhar bank Udarnivah Yojana” on behalf of its employees as per board resolution and AGM approval. The pension accrued from this scheme will be pay to employees on his/her retirement till his/her death. After the employees death, the annuity amount paid on employees behalf to LIC will be received back by the Bank.
- 57 As per RBI Circular No. DOR.CAP.REC.22/09.18.201/2022-23 dated 19 April 2022, RBI permitted to raise share capital through listed instruments in the circular. Out of which Bank has opt for issuing Debt instrument in form of Perpetual Debt Instruments (PDI) for 10 years. Perpetual Debt Instruments (PDI) is eligible for inclusion in Tier I capital. Bank got permission from RBI of ₹ 50,000 lakh.
- During the year, the Bank has Borrowing of ₹ 3240.20 lakh representing Innovative Perpetual Debt Instruments (IPDI) from Co-operative institutions and individuals @ 8.5 % p.a. to enhance Banks Tier I capital as per board resolution and RBI permission. Simple Interest payout thereon is paid on 31st March of every year.
- 58 In respect of an advance amounting to ₹ 41,699 lakh, there is recovery on 29.03.2025, which has regularized the over dues in the account. The account was subsequently overdue and regularized for interest payment on 26th June 2025. The management represents that the recoveries from genuine source and the advances performing and continue to earn income for the bank. This account has been classified as standard as on 31st March 2025.
- 59 In case of advances amounting to ₹ 20,103.36 Lakhs, NABARD vide their 31st March 2025 inspection report suggested the account classification to be downgraded from sub-standard to loss asset. However the Bank has classified amount of ₹ 8,453.36 Lakhs as loss asset and ₹11,650 Lakhs as doubtful (since there is an adequate legally enforceable security available to the Bank despite attachment).

Accounting Policies and Notes to Accounts form an integral part of the audited financials.

Previous year figures are regrouped or rearranged, wherever necessary, to conform to the layout of the accounts of the current year.

M/s. Borkar & Muzumdar
Chartered Accountants
FRN : 101569W

For The Maharashtra State Co-operative Bank Ltd., Mumbai,

(CA Brijmohan Agarwal)
Partner
M No. 033254.
UDIN : 25033254BMINVH7114.

(Vidyadhar V. Anaskar)
Administrator

(Dilip N. Dighe)
Managing Director

Place : Mumbai.
Date : 27th June, 2025.

Borkar & Muzumdar
Chartered Accountants

FORM NO. N-1
[See Section 81 and rule 69(3)]

INDEPENDENT AUDITOR'S REPORT
FOR THE YEAR ENDED 31ST MARCH, 2025

To,
The Members,
Maharashtra State Co-operative Bank Ltd.
Mumbai.

Report on the Financial Statements

Opinion

1. We have audited the accompanying financial statements of Maharashtra State Co-operative Bank Ltd. (hereinafter referred to as 'the Bank') as at 31st March 2025, which comprise the Balance Sheet as at 31st March 2025, the statement of Profit and Loss Account and the Cash Flow Statement for the year then ended and a summary of significant accounting policies and other explanatory information. The returns of Head Office, 6 Regional Offices, 51 branches, 4 extension counters and its departments are consolidated in these Financial Statements. As informed by the management, the Bank has not received any specific guidelines from the Central Registrar of Co-operative Societies with respect to selection of branches to be covered under audit. Key operations of the Bank are automated. With the key applications largely integrated to the core banking systems it does not require its branches to submit any financial returns. Accordingly, our audit is carried out centrally at the Head Office, Regional offices and Corporate Planning and Institutional Development (CPID) Department, based on the necessary records and data required for the purposes of the audit being made available to us and further the matter of percentages of advances, deposits, interest income and of interest expenses is not applicable to the Bank.
2. In our opinion and to the best of our information and according to the explanation given to us, said accounts read together with the Notes, give the information required thereon by the Banking Regulation Act, 1949 as well as Maharashtra State Co-operative Societies Act, 1960 and the Maharashtra Co-operative Societies Rules 1961, and any other applicable Acts, and or circular issued by the Registrar, in the manner so required for the bank and give a true and fair view in conformity with the accounting principles generally accepted in India:
  - a. In the case of the Balance Sheet, of state of affairs of the Bank as at 31st March 2025;
  - b. In the case of the Profit and Loss Account, of the profit for the year ended on that date; and
  - c. In the case of the Cash Flow Statement, of the cash flows for the year ended on that date.

Tel. : 66899999 • Email : contact@bnmca.com • Website : www.bnmca.com
248B, Anand Nagar Om C.H.S., Anand Nagar Lane, Off Nehru Road, Vakola, Santacruz (E), Mumbai - 400 055
Branches : Ahmedabad • Bangalore • Bhopal • Bilaspur • Delhi • Goa • Guwahati • Indore • Jabalpur • Jaipur
Kolkata • Nagpur • Patna • Pune • Raipur

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

The Maharashtra State Co-operative Bank Ltd.
(Incorporating The Vidarbha Co-operative Bank Ltd.) Scheduled Bank

MSC BANK |

114th Annual Report 2024-2025

Basis for Opinion

3. We conducted our audit in accordance with the Standards on Auditing (SAs) issued by the Institute of Chartered Accountants of India (ICAI). Our responsibilities under those Standards are further described in the Auditor's Responsibilities for the Audit of the Financial Statements section of our report. We are independent of the Bank in accordance with the code of ethics issued by the Institute of Chartered Accountants of India together with ethical requirements that are relevant to our audit of the Financial Statements under the provision of the Act and the Rules thereunder, and we have fulfilled our other ethical responsibilities in accordance with these requirements and the code of ethics. We believe that the audit evidence we have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion.

Emphasis of Matter

4. Emphasis of matter is invited to the following Notes to accounts referred in Schedule 19 of the Financial Statements:
  - a. Note 20 regarding "Partial Automation of NPAs" which necessitates manual checks to arrive at the final NPA numbers.
  - b. Note 43 regarding NEFT/RTGS settlement account under "Other Liabilities" of Rs. 8045.64 Lakhs from 2 borrowers, subsequently adjusted toward principal and interest with value date as per consistent bank practice.
  - c. Note 55 regarding Inter-office adjustment Rs. 4768.99 Lakhs under "Other Asset" includes cheques received before 31st March sent for collection and pending clearance. These amounts are adjusted from Advances and subsequently reversed on realization.
  - d. Note 56 regarding the amount paid to LIC Shikhar Bank Udarnirvah Yojna Rs. 5354.78 Lakhs shown under "Other Assets" on behalf of bank employees. As per agreement, the annuity amount paid on employees' behalf to LIC will be received after the death of the employee.
  - e. Note 57 regarding Innovative Perpetual Debt Instruments (IPDI)Rs. 3242.20 Lakhs under Schedule 4- Borrowing from Co-operative institutions and individuals at 8.5 % p.a. to enhance Banks Tier I capital as per board resolution and RBI permission.
  - f. Note 58 regarding regularization of an overdue advance amounting to Rs 46199 lakhs, near or about the balance sheet date and subsequent regularization of interest thereafter before the signing date. This account is classified as standard on 31st March, 2025.

Our opinion on the financial results for the current year is not modified in respect of the above referred matters.

Responsibilities of Management and Those Charged with Governance for the Financial Statements

5. The Management is responsible with respect to the preparation of these Financial Statements that give a true and fair view of the financial position, financial performance and cash flows of the Bank in accordance with the accounting principles generally accepted in India, as also the Accounting Standards issued by ICAI, and provisions of the Banking Regulations Act, 1949, the circulars and guidelines issued by the NABARD & Reserve Bank of India and the guidelines issued by the Maharashtra State Co-operative Societies Act, 1960, the Maharashtra Co-operative Societies Rules 1961 from time to time. This responsibility also includes maintenance of adequate accounting records in accordance with the provisions of the Acts for safeguarding of the assets of the Bank and for preventing and detecting frauds and other irregularities; selection and application of appropriate accounting policies; making judgments and estimates that are reasonable and prudent; and design, implementation and maintenance of adequate internal financial controls, that were operating effectively for ensuring the accuracy and completeness of the accounting records, relevant to the preparation and presentation of the Financial Statements that give a true and fair view and are free from material misstatement, whether due to fraud or error. In preparing the Financial Statements, management is responsible for assessing the Bank's ability to continue as a going concern, disclosing, as applicable, matters related to going concern and using the going concern basis of accounting unless management either intends to liquidate the Bank or to cease operations, or has no realistic alternative but to do so.

Auditor's Responsibilities for the Audit of the Financial Statements

6. Our objectives are to obtain reasonable assurance about whether the Financial Statements as a whole are free from material misstatement, whether due to fraud or error, and to issue an Auditor's report that includes our opinion. Reasonable assurance is a high level of assurance, but is not a guarantee that an audit conducted in accordance with SAs will always detect a material misstatement when it exists. Misstatements can arise from fraud or error and are considered material if, individually or in the aggregate, they could reasonably be expected to influence the economic decisions of users taken on the basis of these Financial Statements.

As part of an audit in accordance with SAs, we exercise professional judgment and maintain professional skepticism throughout the audit. We also:

- Identify and assess the risks of material misstatement of the Financial Statements, whether due to fraud or error, design and perform audit procedures responsive to those risks, and obtain audit evidence that is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion. The risk of not detecting a material misstatement resulting from fraud is higher than for one resulting from error, as fraud may involve collusion, forgery, intentional omissions, misrepresentations, or the override of internal control.
- Evaluate the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

The Maharashtra State Co-operative Bank Ltd.
(Incorporating The Vidarbha Co-operative Bank Ltd.) Scheduled Bank

MSC BANK |

114th Annual Report 2024-2025

accounting estimates and related disclosures made by management.

- Conclude on the appropriateness of management's use of the going concern basis of accounting and, based on the audit evidence obtained, whether a material uncertainty exists related to events or conditions that may cast significant doubt on the bank's ability to continue as a going concern. If we conclude that a material uncertainty exists, we are required to draw attention in our auditor's report to the related disclosures in the Financial Statements or, if such disclosures are inadequate, to modify our opinion. Our conclusions are based on the audit evidence obtained up to the date of our auditor's report. However, future events or conditions may cause the bank to cease to continue as a going concern.
- Evaluate the overall presentation, structure and content of the Financial Statements, including the disclosures, and whether the Financial Statements represent the underlying transactions and events in a manner that achieves fair presentation. We communicate with those charged with governance regarding, among other matters, the planned scope and timing of the audit and significant audit findings, including any significant deficiencies in internal control that we identify during our audit. We also provide those charged with governance with a statement that we have complied with relevant ethical requirements regarding independence, and to communicate with them all relationships and other matters that may reasonably be thought to bear on our independence, and where applicable, related safeguards. From the matters communicated with those charged with governance, we determine those matters that were of most significance in the audit of the Financial Statements of the current period and are therefore the key audit matters. We describe these matters in our auditor's report unless law or regulation precludes public disclosure about the matter or when, in extremely rare circumstances, we determine that a matter should not be communicated in our report because the adverse consequences of doing so would reasonably be expected to outweigh the public interest benefits of such communication.

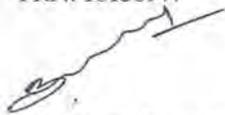
Report on Other Legal & Regulatory Requirements

7. The Balance Sheet and the Profit and Loss Account have been drawn up in Forms "A" and "B" respectively of the Third Schedule to the Banking Regulation Act, 1949 and the Maharashtra State Co-operative Societies Act, 1960, the Maharashtra State Co-operative Societies Rules, 1961.
  - a. We have obtained all the information and explanations, which to the best of our knowledge and belief were necessary for the purpose of our audit and have found to be satisfactory;
  - b. In our opinion, proper books of accounts as required by law have been kept by the Bank so far as it appears from our examination of those books and proper returns adequate for the purposes of our audit have been received from the branches/offices;

- c. As required by section 30(3) of the Banking Regulation Act 1949, we further report that the transactions of the Bank which came to our notice have been within the powers of the Bank;
- d. The Balance Sheet and the Profit and Loss Account dealt with by this report, are in the agreement with the books of account and the returns;
- e. The reports on the accounts of the branches/offices certified by the branch auditors have been forwarded to us and have been properly dealt with by us in preparing this Report;
- f. The accounting standards adopted by the Bank are consistent with those laid down by accounting principles generally accepted in India so far as applicable to Banks;
- g. In our opinion and according to information and explanations given to us, we have not noticed any material impropriety or irregularity in the expenditure or in the realization of money due to the bank.
- h. Based on our verification of books of accounts and records, the bank has been awarded "A" Audit classification.

For and behalf of,
Borkar & Muzumdar
Chartered Accountants
FRN: 101569W

CA Brijmohan Agarwal
Partner
Membership No: 033254
UDIN - 25033254BMINVH7114

Place: Mumbai
Date: 27th June 2025

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

The Maharashtra State Co-operative Bank Ltd.
(Incorporating The Vidarbha Co-operative Bank Ltd.) Scheduled Bank

MSC BANK |

114th Annual Report 2024-2025

Annexure '1'

PROFIT APPORTIONMENT

Sr. No.	Particulars	Amount (₹)
1	Financial Year Profit & Loss Account	651,58,21,948.72
2	Balance of profit & Loss Appropriation	0.00
3	Total (1+2)	651,58,21,948.72
4	Less - Provisions	
4.1	Statutory Reserve	162,89,55,487.00
4.2	Agricultural Stabilisation Fund	97,73,73,292.00
4.3	Investment Fluctuation Reserve	8,91,00,000.00
4.4	Co-operative Education & Members Training Fund	5,00,000.00
4.5	Building Fund	57,22,000.00
4.6	Dividend Equalisation Fund	11,90,68,280.00
4.7	Charity Fund	50,00,000.00
4.8	Staff Welfare Fund	1,62,89,555.00
4.9	General Reserve	307,84,71,934.72
4.10	Propose Dividend (10%)	59,53,41,400.00
	Total 4 (4.1 to 4.9)	651,58,21,948.72
	Balance for Next Year	0.00
	Grand Total	651,58,21,948.72

Annexure '2'

Budget for the Year 2025-2026

(₹ in crore)

Sr. No.	Particulars	2024-2025			2025-26
		Sanctioned Budget	Actuals	Increase (+) Decrease (-)	Budget
A	INCOME :				
1	Int. on Loan & Advances	2608.00	2694.32	86.32	2890.00
2	Interest on Investment (Incl. call money)	600.00	657.68	57.68	706.00
3	Subvention and Other Interest	10.00	5.67	-4.33	6.00
4	Profit on Sale of Securities	25.00	23.48	-1.52	31.00
5	Commission and Exchange	21.00	3.78	-17.22	5.00
6	Excess Overdue Interest Reserve	5.00	31.47	26.47	6.00
7	Excess FCI Provision	0.25	0.38	0.13	0.30
8	Bad Debts Previously Written off now recovered	0.00	0.08	0.08	0.00
9	Other Income	16.00	27.95	11.95	30.00
10	Excess Bad & Doubtful Debts Reserve write - back	0.00	118.00	118.00	0.00
11	Excess Investment Depreciation write - back	0.00	57.84	57.84	0.00
	Total Income - A	3285.25	3620.65	335.40	3674.30
B	EXPENDITURE :				
1	Interest :				
1.1	On Deposits	1400.00	1401.38	1.38	1625.00
1.2	On Borrowings	815.00	882.06	67.06	856.00
1.3	Subvention and Other Interest	5.00	71.28	66.28	35.00
	Total - 1	2220.00	2354.73	134.73	2516.00
2	Administrative Expenses :				
2.1	Salaries, Allowances, Provident Fund & Bonus / Ex-gratia etc.	135.59	104.14	-31.45	127.76
2.2	Rent, Taxes and Lighting	8.70	7.61	-1.09	9.10
2.3	Administrators Fees & Allowances	0.65	0.74	0.09	0.79
2.4	Advocate Fees	5.23	0.61	-4.62	2.20
2.5	Postage, Lease line & Telephone	4.02	2.26	-1.76	3.81
2.6	Audit Fees	0.18	0.18	0.00	0.18
2.7	Depreciation on Bank's Property	8.95	11.10 *	2.15	8.97
2.8	Depreciation on Revalued Assets	8.10	8.09	-0.01	7.50
2.9	Printing & Stationery	1.08	0.64	-0.44	1.96
2.10	Advertisement and Publicity	1.09	2.83 *	1.74	3.06

(₹ in crore)

Sr. No.	Particulars	2024-2025			2025-26
		Sanctioned Budget	Actuals	Increase (+) Decrease (-)	Budget
2.11	Repairs and Service Charges	27.51	16.84	-10.67	29.89
2.12	Security Guard Charges	3.42	3.10	-0.32	3.61
2.13	Professional Charges	1.88	1.23	-0.65	2.64
2.14	Computer Expenses	4.04	1.64	-2.40	4.03
2.15	Training Expenses	2.63	2.15	-0.48	2.40
2.16	Clearing House Processing Charges	0.32	0.17	-0.15	0.24
2.17	Insurance	8.26	7.93	-0.33	9.35
2.18	Exp. Incurred on behalf of borrower	2.97	0.00	-2.97	4.11
2.19	Motor Expenses	0.50	0.41	-0.09	0.52
2.20	CCIL Transaction Charges	1.00	1.10	0.10	1.20
2.21	GST Expenses	9.37	5.16	-4.21	6.27
2.22	Other Meeting Expenses	0.09	0.07	-0.02	0.33
2.23	Other Expenditure	2.87	2.96	0.09	5.38
	Total – 2	238.45	180.95	-57.50	235.30
3	Other Expenses :				
3.1	Amortised Premium and Loss on sale of securities	1.80	1.56	-0.24	1.50
3.2	Deferred Tax expenditure	0.00	30.21	30.21	30.00
	Total – 3	1.80	31.77	29.97	31.50
4	Provisions :				
4.1	N.P.A.	0.00	103.21	103.21	0.00
4.2	Provision for Investment Depreciation Reserve	10.00	0.00	-10.00	0.00
4.3	Income Tax Special Reserve u/s 36 (1) (Viii) of I.T. Act	80.00	113.80	33.80	100.00
4.4	Provision for Standard Assets	0.00	9.00	9.00	10.00
4.5	Provision for Other Assets	5.00	5.00	0.00	5.00
	Total – 4	95.00	231.01	136.01	115.00
5	Income Tax	180.00	170.62	-9.38	175.00
	Total Expenditure – B (1+2+3+4+5)	2735.25	2969.07	233.82	3072.80
C	NET PROFIT : (A-B)	550.00	651.58	101.58	601.50

* Increase was observed in the following major expenditure head:

- Advertisement and Publicity: Advertisement and publicity of C-SOC center, take a sponsorship of Kabaddi Association.
- Depreciation on Bank's Property: due to addition of Hardware & software during the year on which depreciation is @ 33.33%.

Budget for the year 2025-26 may please be approved.

Annexure '3'

Appointment of Statutory Auditor for the period 2025-26

Statutory Auditor's Name	Statutory Auditor's Address	Registration No.
M/s. Rodi Dabir & Co.	282 "Kapish House" 2nd floor, Opp. Punit Super Bazar, Khare Town, Dharampeth, Nagpur- 440010 Tel. : (0) 0712-2542108, 6608999, 3511072 E-Mail : 1) rodidabir@rediffmail.com 2) rodidabir@rodidabir.com	ICAI No. 108846 W

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

दि महाराष्ट्र स्टेट को-ऑपरेटिव्ह बँक लि.
(दि विदर्भ को-ऑपरेटिव्ह बँक लि. सम्मिलित) शेड्युल्ड बँक

MSC BANK

११४ वा वार्षिक अहवाल २०२४-२५

अनेकश्र '४'

विषय: राज्य बँक अनुत्पादित वर्गवारीतील थकीत संस्था/वैयक्तिक कर्जदारांच्या वसुलीसाठी 'राज्य बँक तात्काळ एकरकमी कर्ज परतफेड योजना' या योजनेमध्ये मा. प्रशासक सभेने वेळोवेळी दिलेल्या अंशतः बदलाच्या शिफारशीनुसार व दिलेल्या मुदतवाढीस कार्यात्तर मान्यता मिळणेबाबत.

प्रस्तावना :-

अनुत्पादित वर्गवारीतील थकीत संस्था/वैयक्तिक कर्जदारांच्या पुनरुज्जीवनासाठी व बँकेचा एनपीए कमी करणेसाठी बँकेच्या दि.२३.१०.२०२४ रोजीच्या मा.प्रशासक सभेतील ठराव क्र.३६ अन्वये झालेल्या निर्णयानुसार 'राज्य बँक तात्काळ एकरकमी कर्ज परतफेड योजना' ही योजना मा.वार्षिक सर्वसाधारण सभेच्या कार्यात्तर मान्यतेच्या अपेक्षेवर मंजूर करण्यात आली आहे. सदर योजना दि.२९.१०.२०२४ रोजीच्या पत्र क्र.५३३-अ अन्वये प्रस्तुत करण्यात आलेली होती.

२) योजने अंतर्गत केलेले बदल:

राज्य बँकेतील अनुत्पादित वर्गवारीतील संस्थांच्या थकीत कर्जाची वसुली होवून बँकेचा एन.पी.ए. कमी करण्याच्या दृष्टिने तसेच काही संस्था/वैयक्तिक कर्जदार यांच्या विनंतीस अनुसरून बँकेच्या मा.वार्षिक सर्वसाधारण सभेच्या कार्यात्तर मान्यतेच्या अपेक्षेवर दि.०४.१२.२०२४ रोजीच्या मा.प्रशासक सभेतील ठराव क्र.५३ अन्वये, दि.२०.१२.२०२४ तसेच ०५.०१.२०२५ रोजीच्या मा.प्रशासक सभेतील ठराव क्र.१ अन्वये, दि.०२.०१.२०२५ रोजीच्या मा.प्रशासक सभेतील ठराव क्र.४० अन्वये तसेच दि.२८.०१.२०२५ रोजीच्या मा.प्रशासक सभेतील ठराव क्र.३८ अन्वये झालेल्या निर्णयानुसार योजनेत प्रामुख्याने खालील बदल करण्यात आले आहेत.

- तडजोड रक्कम निश्चित करताना डी-१ तारखेऐवजी एनपीए वर्गवारीत (सब-स्टॅन्डर्ड एनपीए) गेल्याची तारीख ग्राह्य धरणे.
- तडजोड रक्कम निश्चित करताना साखर मालतारण/नजरगहाण कर्जखाती शॉर्टमार्जिन निर्माण झाल्याची तारीख ग्राह्य धरणे.
- तडजोड रक्कम निश्चित करताना शासकीय थकहमीवरील थकीत कर्जाचा समावेश करणे.
- तडजोड रकमेचा भरणा करणेस्तव मंजूरीपत्र पोहोच झाल्याच्या तारखेपासून १५ दिवसांऐवजी ३० दिवस व पुढे ६० दिवस (३०+६०=९०) मुदत देणे.
- कर्जदार संस्थेने बँकेविरोधात दाखल केलेले दावे मागे घेणे.
- बँकेने संस्थेविरोधात भविष्यात न्यायालयीन कारवाई केल्यास सदर कारवाईस संस्थेस स्थगिती घेता येणार नाही अथवा प्रलंबित ठेवता येणार नाही.
- भविष्यात संस्थेविरोधात IBC 2016 अंतर्गत कायदेशिर कारवाई सुरु झाल्यास योजने अंतर्गत दिलेला लाभ रद्द करून कर्जखाते पुर्वपदावर आणणे.
- तात्काळ ओ.टी.एस. अंतर्गत तडजोड रक्कम निश्चित केल्याच्या तारखेनंतर बँकेने संस्था/वैयक्तिक कर्जदारांच्या वतीने केलेल्या खर्चापोटीची रक्कम संस्थेने स्वतंत्ररीत्या आदा करावयाची आहे.
- योजने अंतर्गत संपुर्ण तडजोड रकमेचा भरणा केल्यानंतर सदर संस्थांना नव्याने कर्ज मंजूर करण्यात यावे याकरीता एनसीडीसीच्या धर्तीवर राज्य शासनाची थकहमी प्राप्त करून घ्यावी. (याबाबत योजनेमध्ये मुद्दा क्र.८.१५.१ नव्याने समाविष्ट करण्यात आला आहे.)
- राज्य बँक तात्काळ एकरकमी कर्ज परतफेड योजनेतील अट क्र. ४ (ब) मध्ये पुढीलप्रमाणे सुधारणा करण्यास मान्यता देण्यात आली.

अट क्र.४(ब): "शासकीय थकहमीवर दिलेल्या थकीत कर्जाच्या वसुलीसाठी कारखान्याकडे व शासनाकडे प्रयत्न करूनही संपुर्ण रक्कम वसूल झाली नाही, त्यामुळे सदरची रक्कम राज्य बँक तात्काळ एकरकमी कर्ज परतफेड योजनेमध्ये समाविष्ट करणे क्रमप्राप्त आहे. त्यामुळे शासकीय थकहमीवर दिलेल्या थकीत कर्जाचा या योजनेमध्ये समावेश करण्यात येईल. तथापि शासकीय थकहमी (GG) कर्जापोटी मा.सर्वोच्च न्यायालयाच्या आदेशान्वये शासनाकडून प्राप्त झालेल्या वसुलीचा जमाखर्च करण्यात आलेला आहे. शासनाकडून ज्या दिवशी शेवटची वसुली प्राप्त झाली, त्या तारखेनंतर येणाऱ्या पुढील तारखेअखेरील येणेबाकी विचारात घेवून योजनेतील तरतुदीनुसार आकडेमोड करण्यात येईल."

३) योजनेस वेळोवेळी दिलेली मुदतवाढ:

सदर योजने अंतर्गत प्रस्ताव दाखल करण्याची मुदत दि.२८.०२.२०२५ अखेर होती. तथापि सदर योजनेस मिळणारा प्रतिसाद विचारात घेऊन, मा.वार्षिक सर्वसाधारण सभेच्या कार्योत्तर मान्यतेच्या अपेक्षेवर मा.प्रशासकीय सभा दि.०४.०३.२०२५ रोजीच्या ठराव क्र.५० अन्वये कर्जदारास प्रस्ताव/अर्ज दाखल करण्यास दि.३१.०३.२०२५ पर्यंत मुदतवाढ देण्यात आली होती. तसेच दि.०६.०५.२०२५ रोजीच्या मा.प्रशासक सभेतील ठराव क्र.२० अन्वये सदर योजनेस आगामी मा.वार्षिक सर्वसाधारण सभेच्या तारखेपर्यंत मुदतवाढ देण्यात आलेली आहे.

- अ) 'राज्य बँक तात्काळ एकरकमी कर्ज परतफेड योजना' ही योजना वेळोवेळी दिलेल्या मुदतवाढीसह तसेच वेळोवेळी केलेल्या अंशतः बदलासह प्रस्तुत करण्यात आली आहे. (सोबत योजनेच्या सविस्तर माहितीचे परिशिष्ट क्र.१) सदर योजनेस तसेच वेळोवेळी दिलेल्या मुदतवाढीस व वेळोवेळी केलेल्या अंशतः बदलास कार्योत्तर मान्यता असावी.
- ब) 'राज्य बँक तात्काळ एकरकमी कर्ज परतफेड योजना' या योजनेस (सोबत परिशिष्ट क्र.१) ३१ मार्च २०२६ मुदतवाढ देण्यास मान्यता असावी.
- क) 'राज्य बँक तात्काळ एकरकमी कर्ज परतफेड योजना' या योजने अंतर्गत तडजोड रकमेचा भरणा करणेसाठी मुदतवाढ देणे, योजनेतील तरतूदीनुसार तडजोड रकमेवर व्याज आकारणी करणे (दंडव्याजासह) याबाबतचे निर्णय घेण्याचे अधिकार मा.प्रशासक समितीस देणेस मान्यता असावी.

उपरोक्त 'अ' ते 'क' मान्यतेस्तव सादर.

राज्य बँक अनुत्पादित वर्गवारीतील थकित संस्था/वैयक्तिक कर्जदारांच्या वसुलीसाठी 'राज्य बँक तात्काळ एकरकमी कर्ज परतफेड योजना'.

१) योजनेसाठी पात्र कर्जदार :-

- अ) दि.३१.०३.२०२४ अखेर अनुत्पादित वर्गवारीतील संशयीत डी-१ व त्यापुढील वर्गवारीत समाविष्ट झालेल्या कर्जखात्यांना ही योजना लागू होईल.
- ब) जामीनदार हे सहकर्जदार असल्याने या योजनेतर्गत कर्जदाराबरोबरच जामीनदारांनाही स्वतंत्रपणे किंवा एकत्रित अर्ज करता येईल.
- क) सरफेसी कायद्यांतर्गत नोटीस, वसुलीसाठी कायदेशीर कारवाई चालू असलेली, ताब्यात घेतलेले तथापी अद्याप पावेती विक्री न झालेल्या व अर्वाढ प्राप्त झालेल्या अनुत्पादित कर्ज वर्गवारीमधील संस्था / वैयक्तिक कर्जखाती.
- ड) रिझर्व्ह बँकेच्या दि.०८.०६.२०२३ रोजीच्या मार्गदर्शक सुचनांचे परिपत्रकानुसार फसवणूक, गैरव्यवहार करून घेतलेली कर्जे व जाणिवपूर्वक थकविलेल्या कर्जदारांबाबत गैरव्यवहारांची व्याप्ती विचारात घेवून योजनेअंतर्गत सवलत देण्याचे अधिकार प्रशासकीय मंडळ व बँक व्यवस्थापन यांना राहतील.

२) योजनेसाठी अपात्र कर्जदार :-

रिझर्व्ह बँक आणि नाबार्डच्या मार्गदर्शक तत्वांनुसार सदर योजना ही पुढील कर्जांना लागू होणार नाही.

- अ) आजी व माजी संचालकांना व त्यांच्याशी हितसंबंध असणाऱ्या भागीदारी संस्था/कंपन्या अशा कंपन्यांमध्ये/ फर्ममध्ये त्यांची जामिनकी असलेल्यांना दिलेल्या कर्जांच्या अथवा त्यांची जामिनकी असणाऱ्या कर्जांना रिझर्व्ह बँकेच्या पूर्व परवानगीशिवाय सदर सवलत देता येणार नाही.
- ब) संचालकांच्या कुटुंबातील व्यक्तींना दिलेल्या कर्जासाठी अथवा ते जामिनदार असलेल्या कर्जांना सदर योजना लागू होणार नाही. (येथे 'कुटुंब' (Family) म्हणजे म.स.का. १९६० कलम ७५ (२) मधील स्पष्टीकरण १ मध्ये नमूद केलेप्रमाणे पत्नी, पती, आई, वडील, बहिण, मुलगा, मुलगी, जावई किंवा सुन)
- क) पगारदारांच्या मालकांशी जर पगारकपातीचा करार झाला असेल तर अशा पगारदारांना दिलेल्या खावटी कर्जासाठी सदर योजना लागू होणार नाही.
- ड) न्यायालयासमोर तडजोड झालेल्या कर्जप्रकरणांना ही योजना लागू होणार नाही.

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

दि महाराष्ट्र स्टेट को-ऑपरेटिव्ह बँक लि.
(दि विदर्भ को-ऑपरेटिव्ह बँक लि. सम्मिलित) शेड्युल्ड बँक

MSC BANK

११४ वा वार्षिक अहवाल २०२४-२५

३) योजनेची मुदत :-

“राज्य बँक तात्काळ एकरकमी कर्ज परतफेड योजना” या योजनेस आगामी मा.वार्षिक सर्वसाधारण सभेच्या कार्यान्तर मान्यतेच्या अपेक्षेवर या वार्षिक सर्वसाधारण सभेच्या तारखेपर्यंत मुदतवाढ देण्यात येत आहे.

४) योजनेची व्याप्ती :-

अ) कारखान्याच्या साखर मालतारण / नजरगहाण कर्जखाती पूर्ण साठा संपुष्टात येवून दुरावा (शॉर्ट मार्जिन) निर्माण झाल्याच्या तारखेपासूनची येणेबाकी विचारात घेवून व्याज आकारणी करण्यात येईल व इतर सर्व शासकीय (थकहमी) व विना शासकीय कर्जाची एन.पी.ए. तारखे अखेरील येणेबाकी विचारात घेऊन व्याज आकारणी करण्यात येईल व त्यानुसार तडजोड रक्कम निश्चित करण्यात येईल. मात्र संपूर्ण दुरावा होईपर्यंतची वसूली विचारात घेतली जाणार नाही.

ब) शासकीय थकहमीवर दिलेल्या थकीत कर्जाच्या वसुलीसाठी कारखान्याकडे व शासनाकडे प्रयत्न करुनही संपूर्ण रक्कम वसूल झाली नाही. त्यामुळे सदरची रक्कम राज्य बँक तात्काळ एकरकमी कर्ज परतफेड योजनेमध्ये समाविष्ट करणेस क्रमप्राप्त आहे. त्यामुळे शासकीय थकहमीवर दिलेल्या थकित कर्जाचा या योजनेमध्ये समावेश करण्यात येईल. तथापि शासकीय थकहमी (GG) कर्जापोटी मा.सर्वोच्च न्यायालयाच्या आदेशान्वये शासनाकडून प्राप्त झालेल्या वसुलीचा जमाखर्च करण्यात आलेला आहे. शासनाकडून ज्या दिवशी शेवटची वसुली प्राप्त झाली, त्या तारखेनंतर येणाऱ्या पुढील तारखेअखेरील येणेबाकी विचारात घेवून योजनेतील तरतुदीनुसार आकडेमोड करण्यात येईल.

क) कोणत्याही कायद्यातर्गत कारवाई चालू असणाऱ्या व कलम १०१ अन्वये वसूली दाखला प्राप्त व कलम ९१ अन्वये निवाडे प्राप्त झालेल्या कर्जांनासुद्धा ही योजना लागू होईल.

ड) जेथे कर्जदारांची एकापेक्षा जास्त कर्जखाती असतील व त्यापैकी एखादे/काही कर्जखाती अनुत्पादक झाली म्हणून इतर सर्व कर्जखाती ‘समुह कर्ज’ अनुत्पादक होतात. तर त्या समुह कर्जापैकी जे खाते/खाती प्रत्यक्षात अनुत्पादक झाली असतील केवळ त्याच खात्यांना एकरकमी कर्ज परतफेड योजनेची सवलत मिळेल.

इ) थकित कर्जदारांनी ‘राज्य बँक तात्काळ एकरकमी कर्ज परतफेड योजना’ अंतर्गत प्रस्ताव सादर करताना प्रस्तावासोबत प्रस्ताव सादर केल्याच्या तारखेअखेरील एकूण मुद्दल येणेबाकी व इतर सर्व प्रकारच्या येणेव्याजासह संपूर्ण थकबाकीच्या ५% रक्कम अथवा कमाल रु.१.०० कोटी यामधील जी कमी असेल त्या रकमेचा भरणा करणे आवश्यक आहे.

ई) न्याय प्रविष्ट, निवाडा प्राप्त असलेली अनुत्पादित वर्गवारीतील सर्व कर्जाचा योजनेत समावेश होईल.

फ) बँकेच्या दप्तरी नोंद असलेली कर्जे येणेबाकी, अनुत्पादित वर्गवारीतील तारीख याबाबत वैधानिक लेखा परिक्षक व राष्ट्रीय बँकेने दर वर्षी तपासणी करुन अंतिम केली असल्याने बँकेच्या दप्तरी दाखल असलेल्या नोंदीची माहिती अंतिम राहिल.

५) एकरकमी परतफेड योजनेसाठी तडजोड रक्कम काढण्याचे सूत्र :-

अनुत्पादित वर्गवारीतील संस्था / वैयक्तिक कर्जदारांसाठी तडजोडीचे सूत्र :-

१. ज्या दिवशी संस्था/वैयक्तिक कर्जदारांचे कर्जखात्यांचे अनुत्पादित वर्गवारीत (सब-स्टॅन्डर्ड) वर्गीकरण करण्यात आले, त्या दिवसापासून केवळ मुद्दल रकमेवर द.सा.द.शे.६% दराने सरळव्याज पध्दतीने व्याज आकारणी करुन आलेली वसुली ज्या तारखेस प्राप्त झाली आहे. त्या तारखेस जमा घावयाची आहे. (मालतारण कर्जा संदर्भात मुद्दा क्र.४अ व शासकीय कर्जासंदर्भात मुद्दा क्र.४ब नुसार कारवाई करण्यात येईल.)

२. तद्नंतर तडजोडीच्या दिनांकापर्यंत आलेली मुद्दल व व्याज रक्कमेत संस्थेच्या वतीने बँकेने केलेला कायदेविषयक व इतर खर्चाची रक्कम अॅड करण्यात येवून तडजोड रक्कम निश्चित करण्यात येईल.

३. प्रस्ताव सादर केलेल्या तारखेअखेरील रक्कमेतून उपरोक्त अ.क्र.‘२’ नुसार येणारी एकत्रित तडजोड रक्कम वजा केल्यानंतर संस्थेस मिळालेली सूट रक्कम काढण्यात येईल.

४. उपरोक्त समीकरणानुसार आकडेमोड करून येणारी तडजोड रक्कम ही प्रस्ताव सादर केलेल्या तारखेअखेरील मुद्दल येणेबाकी रकमेपेक्षा कमी येत असल्यास, प्रस्ताव सादर केलेल्या तारखेअखेरील मुद्दल अधिक बँकेने संस्थेच्या वतीने केलेला खर्च (ई.आय.ओ.बी.) एकत्रित करून येणारी येणेबाकी रक्कम तडजोड रक्कम समजण्यांत येईल.

१	सब-स्टॅन्डर्ड तारखे अखेरील मुद्दल. (मालतारण कर्जा संदर्भात मुद्दा क्र.४अ व शासकीय कर्जासंदर्भात मुद्दा क्र.४ब नुसार कारवाई करण्यात येईल.)	
२	सब-स्टॅन्डर्ड तारखेअखेरील मुद्दलावर प्रस्ताव सादर करणेच्या तारखेपर्यंत ६% सरळव्याज आकारणी करून तारखेनिहाय वसुली वजा करावी. तदनंतर उर्वरित मुद्दल व व्याज रक्कम एकत्रित करावी.	अधिक
३	सादर रक्कमेत संस्थेच्या वतीने केलेला खर्च एकत्रित करणे. (ई.आय.ओ.बी.)	अधिक
४	तडजोड रक्कम (२+३)	तडजोड रक्कम
५	तडजोड रक्कम प्रस्ताव सादर केलेल्या तारखेअखेरील मुद्दल येणेबाकीपेक्षा कमी येत असल्यास मुद्दल येणेबाकी अधिक बँकेने संस्थेच्या वतीने केलेला खर्च (ई.आय.ओ.बी.) अशी एकत्रीत तडजोड रक्कम समजावी.	तडजोड रक्कम
६	प्रस्ताव सादर केलेल्या तारखेअखेरील संपूर्ण येणेबाकीतून तडजोड रक्कम वजाजाता उर्वरित रक्कम	सूट रक्कम

६. तडजोड रक्कम परतफेडीच्या पध्दती :-

अनुत्पादीत वर्गवारीतील संस्था/वैयक्तिक कर्जदारांसाठी :-

मंजूरी पत्र पोहोच झाल्याच्या तारखेपासून तात्काळ ३० दिवसांच्या आत संपूर्ण तडजोड रकमेचा भरणा केल्यास तडजोड रकमेवर व्याज आकारणी केली जाणार नाही. तथापि सादर ३० दिवसांत संपूर्ण तडजोड रक्कमेचा भरणा न केल्यास, सादर तडजोड रक्कमेचा भरणा करणेस मंजूरी पत्र पोहोच झाल्याच्या तारखेपासून एकूण कमाल ९० दिवसांची (३०+६०) मुदत देण्यात येईल. तसेच उर्वरित तडजोड रकमेवर द.सा.द.शी. १०% सरळव्याज दराने मंजूरी पत्र पोहोच झाल्याच्या तारखेपासून ९० दिवसात संपूर्ण तडजोड रक्कमेचा भरणा न केल्यास योजनेअंतर्गत दिलेली सवलत ९१ व्या दिवशी आपोआप रद्द होऊन कर्जदाराने भरणा केलेली रक्कम बँकेच्या धोरणानुसार समायोजित करून कर्जखाते पुर्वपदावर आणण्यात येईल.

७. एकरकमी परतफेडीचे इतर निकष :-

७.१) योजनेअंतर्गत तडजोड रक्कम निश्चित करून संस्थात्मक कर्जदारांनी मंजूरी पत्र प्राप्त झाल्यानंतर पुढील मुद्यांच्या आशयाचा रु.५००/- स्टॅम्प पेपरवर इन्डेमनिटी बॉण्ड ८ दिवसांच्या आत सादर करावा.

- बँकेने निश्चित केलेली तडजोड रक्कम व सवलतीची रक्कम मान्य आहे.
- तडजोड रक्कमेच्या परतफेडीच्या कालावधीत परतफेड होऊ शकली नाही तर आमहास दिलेली सवलत रद्द करून कर्जखाते पुर्ववत आणून प्रस्तावासोबत भरणा केलेली रक्कम कर्जखाती समायोजित करण्यास आमची हरकत नाही.
- योजनेअंतर्गत दिलेली सवलत रद्द केल्यास संस्थेच्या मालमत्तेचा ताबा संस्थेकडे असल्यास राज्य बँकेकडे शांततापूर्वक देवू.

७.२) संस्थेकडील सर्व थकित कर्जांची संपूर्ण परतफेड होवून कर्जखाते निरंक झाल्यानंतरच राज्य बँक संस्थेच्या मालमत्तेवरील राज्य बँकेचा बीजा उतरवून देण्यात येईल.

८. बँकेचा अधिकार :-

८.१ या योजने अंतर्गत प्राप्त अर्जाच्या घाननी नंतर तडजोड प्रस्ताव मंजूर / नामंजूर करण्याचे सर्व अधिकार बँकेस राहतील.

८.२ एन.पी.ए.ची तारीख, सब-स्टॅन्डर्ड वर्गवारी व रक्कम बँकेच्या दप्तराप्रमाणे व लेखापरिक्षकांनी प्रमाणित केल्याप्रमाणे निश्चित करण्यात येईल.

८.३ सादर योजना राज्य बँकेच्या थकित कर्जांच्या परतफेडी पुरती मर्यादीत आहे.

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

दि महाराष्ट्र स्टेट को-ऑपरेटिव्ह बँक लि.
(दि विदर्भ को-ऑपरेटिव्ह बँक लि. सम्मिलित) शेड्युल्ड बँक

MSC BANK | ११४ वा वार्षिक अहवाल २०२४-२५

- ८.४ कर्ज परतफेडीसंबंधी बाबींमधील वाद महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० चे कलम ९१ अंतर्गत सोडविण्याची तरतूद आहे. त्याप्रमाणे सदर योजनेचा लाभ देणेचे अनुषंगाने अगर तडजोड रकमेबाबत काही वाद निर्माण झाल्यास त्याबाबत निर्णय घेणेचे सर्व अधिकार बँकेस राहतील.
- ८.५ तडजोड रकमेचा भरणा कर्जदारांना बँकेच्या तारणातील मालमत्ता विक्री करून करता येणार नाही. तसेच परतफेडीसाठी राज्य बँकेतून कर्ज मंजूर केले जाणार नाही.
- ८.६ सदर योजनेअंतर्गत लाभ घेणाऱ्या संस्थेने बँकेविरोधात दाखल केलेले दावे विनाशित मागे घ्यावयाचे आहेत.
- ८.७ संस्थेने संपूर्ण व्याजासह तडजोड रकमेचा भरणा केल्यानंतर संस्थेची मालमत्ता प्राधिकृत अधिकाऱ्यामार्फत सुपूर्दनाम्याद्वारे संस्था व्यवस्थापनाकडे सुपूर्द करण्यात येईल.
- ८.८ संस्थेकडील सर्व थकित कर्जाची संपूर्ण परतफेड होवून कर्जखाते निरंक झाल्यानंतर संस्थेविरुद्ध सरफेसी कायद्यांतर्गत कारवाई चालू असेल तर सदरची कारवाई रद्द होईल.
- ८.९ संस्थेकडील सर्व थकित कर्जाची संपूर्ण परतफेड होवून कर्जखाते निरंक झाल्यानंतर बँकेने वसुलीच्या कारणास्तव संस्थेविरुद्ध न्यायालयात दावे दाखल केले असल्यास सदरचे दावे मागे घेण्यात येतील.
- ८.१० संपूर्ण कर्जखाते निरंक झाल्यानंतरच राज्य बँक संस्थेच्या मालमत्तेवरील हक्कसोड करून बोजा कमी करून देईल.
- ८.११ योजनेतील तरतूदीनुसार तडजोड रकमेचा भरणा करणेसाठी कर्जदारास मुदतवाढ दिली जाणार नाही. यासंदर्भातील प्राप्त विनंती अर्जावर निर्णय घेण्याचे अधिकार मा.प्रशासकीय सभेस राहतील.
- ८.१२ 'राज्य बँक तात्काळ एकरकमी कर्ज परतफेड योजने' मधील तरतूदीनुसार कर्जदार संस्थेने बँकेविरोधात दाखल केलेले दावे मागे घेणे तसेच सदर तडजोडीसंबंधी कोणताही न्यायालयीन वाद कारखान्याकडून उपस्थित केला जाणार नाही.
- भविष्यात संस्थेविरोधात बँकेने काही न्यायालयीन कारवाई केल्यास, संस्थेने बँकेच्या सदर योजनेत सहभाग घेवून कर्ज रकमांचा भरणा करित असल्याच्या कारणास्तव सदर न्यायालयीन कारवाईस संस्थेस स्थगिती घेता येणार नाही अथवा प्रलंबित ठेवता येणार नाही.
- ८.१३ सदर योजनेअंतर्गत तडजोड रक्कम निश्चित करताना तडजोड दिनांकापर्यंत बँकेने संस्थेच्या वतीने केलेला खर्चाच्या रक्कमेचा समावेश असतो. तडजोड रक्कमेची मंजूरी दिल्यानंतर संस्थेच्या वतीने राज्य बँकेस काही खर्च (उदा. कायदेशीर खर्च, वकील फी, सुरक्षा पगार, विमा पॉलिसी हप्त्या रक्कम व इतर अनुषंगिक खर्च) करावा लागल्यास सदर खर्चाच्या रकमांचा भरणा संस्थेने स्वतंत्रपणे बँकेने वेळोवेळी कळविल्याप्रमाणे आदा करावयाचा आहे.
- ८.१४ खाजगी कंपन्यांबाबत भविष्यात संस्थेविरोधात आय.बी.सी.२०१६ अंतर्गत कायदेशीर कार्यवाही चालू झाल्यास राज्य बँकेच्या संबंधीत धोरणानुसार बँकेने संस्थेस दिलेल्या योजनेचा लाभ रद्द होवून सर्व कर्ज पूर्वपदावर आणण्यात येईल. सदर पुर्ववत झालेल्या कर्ज येणेबाकीच्या रकमेचा क्लेम अंतरिम उपाययोजकांकडे सादर करण्यात येईल.
- ८.१५ रिझर्व्ह बँकेच्या मार्गदर्शक तत्वानुसार सदर योजनेंतर्गत संपूर्ण तडजोड रक्कमेच्या परतफेडीनंतर कर्जखाते बंद झाले व संबंधित संस्था/वैयक्तिक कर्जदारास वा कर्जदार संस्थेच्या कोणत्याही संचालकास अथवा सदर संचालक इतर कोणत्याही संस्थेवर संचालक म्हणून असल्यास त्या संस्थेस संपूर्ण तडजोड रक्कमेची परतफेड केल्यानंतर पुढील दोन वर्षांच्या कालावधीकरीता राज्य बँकेकडून नव्याने कर्ज मिळणार नाही. तसेच फसवणूक, गैरव्यवहार करून घेतलेली कर्जे व जाणिवपूर्वक थकविलेली कर्जदारांबाबत संपूर्ण तडजोड रक्कमेची परतफेड केल्यानंतर पुढील पाच वर्षांच्या कालावधीकरीता राज्य बँकेकडून नव्याने कर्ज मिळणार नाही. तसेच त्यांना बँकेतील कोणत्याही कर्जास जामीन राहता येणार नाही.
- ८.१६ राष्ट्रीय बँकेच्या सी.एम.ए. गार्ड लार्डनुसार पात्र सहकारी संस्थांना नव्याने कर्ज घेण्यासाठी एन.सी.डी.सी. च्या धर्तीवर राज्य शासनाची विना अट थकहमी / डीड ऑफ फायनांशियल गॅरंटी प्राप्त करून घ्यावी.
- ८.१७ योजनेअंतर्गत निश्चित केलेल्या संपूर्ण तडजोड रक्कमेचा भरणा केल्यानंतर व्याजामध्ये मिळणाऱ्या सूटीच्या रक्कमेचे निर्लेखन करण्याचे अधिकार मा.प्रशासक समितीस राहतील.

अॅनेक्चर '५'

विषय: बँकेच्या थकबाकीदार संस्थांची मालमत्ता विक्री केल्यानंतर तसेच विविध कारणांसाठीच्या वसुल न झालेल्या येणेबाकी रकमांचे वसुलीचे अधिकार अबाधीत ठेवून निर्लेखन करणेसाठी तसेच राज्य बँक एकरकमी कर्ज परतफेड योजने अंतर्गत संपूर्ण तडजोड रकमेचा भरणा केल्यानंतर उर्वरित सुट द्यावयाच्या रकमेचे निर्लेखन करणेसाठी मान्यता मिळणे.

निर्लेखनाचा तपशिल

अ) शासकीय थकहमीवरील कर्ज वगळता उर्वरित कर्जाची दि.३०.०६.२०२५ अखेरील व्याजासह येणेबाकी निर्लेखित करण्यासाठी दि.२५.०८.२०२५ रोजीच्या मा.प्रशासक सभेतील ठराव क्र.१४ नुसार २ संस्थांची शिफारस केली आहे.

टिप:

- १) ०१ कर्जदार संस्थेकडील मुद्दल येणेबाकीपोटी रू.११०.०० असून सदर रकमेची १००% तरतूद करण्यात आली आहे.
- २) ०१ कर्जदार संस्थेकडील जूने व्याज येणेबाकी पोटी रू.६५.७८ लाखाची १००% तरतूद करण्यात आली आहे.
- ३) ०२ कर्जदार संस्थांकडील रक्कम रू.४५८.२५ लाख नोंदविलेले व्याज कमी करावे लागेल.

उपरोक्तप्रमाणे निर्लेखन केल्यास त्याचा नफातोटा पत्रकावर कोणताही थेट परिणाम होणार नाही.

ब) एकरकमी कर्ज परतफेड योजना, सामोपचार कर्ज परतफेड योजना व राज्य बँक तात्काळ एकरकमी कर्ज परतफेड योजने अंतर्गतच्या तरतूदीनुसार तडजोड रकमेचा भरणा केल्यानंतर सबलतीची व्याजासह येणेबाकीची रक्कम निर्लेखित करण्यासाठी दि.२५.०८.२०२५ रोजीच्या मा.प्रशासक सभेतील ठराव क्र.१४ नुसार ९ संस्थात्मक कर्जदार व ७ वैयक्तिक कर्जदारांची शिफारस केली आहे.

टिप:

एकरकमी कर्ज परतफेड योजना, सामोपचार कर्ज परतफेड योजना व राज्य बँक तात्काळ एकरकमी कर्ज परतफेड योजने अंतर्गत ९ संस्थात्मक कर्जदार व ७ वैयक्तिक कर्जदारांनी १००% तडजोड रकमेचा भरणा केलेला असल्याने जुने व्याजापोटी रू.१९.५३ लाख, एन.पी.ए. व्याजापोटी रू.१०७८४.५४ लाख ताळेबंदाच्या दोन्ही बाजूतून कमी करावे लागेल तसेच नोंदविलेल्या व्याजाची रक्कम रू.३४४९.८८ लाख नोंदविलेल्या व्याजातून कमी करावी लागेल.

क) दि.२५.०८.२०२५ रोजीच्या मा. प्रशासक सभेतील ठराव क्र.२८ अन्वये रिटेल बँकिंग अंतर्गत ६ कर्जदारांकडील मुद्दल व व्याजाची येणेबाकी निर्लेखित करण्याची शिफारस केली आहे.

टिप:

- १) ०६ रिटेल कर्जदारांकडील मुद्दल येणेबाकीपोटी रू.३.९२ लाख असून सदर रकमेची १००% तरतूद करण्यात आली आहे.
- २) ०६ रिटेल कर्जदार संस्थेकडील एनपीए व्याजापोटी रू.५.२५ लाख ताळेबंदाच्या दोन्ही बाजूतून कमी करावे लागेल.

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

दि महाराष्ट्र स्टेट को-ऑपरेटिव्ह बँक लि.
(दि विदर्भ को-ऑपरेटिव्ह बँक लि. सम्मिलित) शेड्युल्ड बँक

MSC BANK

११४ वा वार्षिक अहवाल २०२४-२५

बँकेच्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेस उपस्थित राहणेबाबत

ठरावाचा नमूना

- दिनांक : ----- रोजी झालेल्या सभेतील मंजूर ठराव क्र.----- ची प्रत.
- विषय : दि महाराष्ट्र स्टेट को-ऑप. बँक लि., मुंबई बँकेच्या सन २०२४-२५ सालच्या दिनांक २५ सप्टेंबर, २०२५ रोजी होणाऱ्या ११४ व्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेत आमच्या संस्थेच्या वतीने सभेत भाग घेण्याचा / मतदानाचा अधिकार देण्याबाबत.
- ठराव क्र : ठराव करण्यात येतो की, दि महाराष्ट्र स्टेट को-ऑप. बँक लि., मुंबई या बँकेच्या दिनांक २५ सप्टेंबर, २०२५ रोजी सन २०२४-२५ आर्थिक वर्षाच्या अनुषंगाने होणाऱ्या ११४ व्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेत संस्थेच्या वतीने सभेस हजर राहण्याचा, सभेच्या कामकाजात भाग घेण्याचा व मतदान करण्याचा अधिकार मा. श्री / श्रीमती ----- यांना देण्यात येत आहे.

सुचक -----

अनुमोदक -----

ठराव सर्वानुमते मंजूर

संस्थेचे सील / शिक्का

संस्थेचा नोंदणी क्रमांक / तारीख :

टिप : ठराव संस्थेचा छापील पत्ता असलेल्या पत्रावर पाठवावा किंवा
banking.share@mscбанк.org.in या ई-मेल आयडीवर सभेपूर्वी
पाठवावा.

अनुपस्थिती बाबतची सूचना

मा. प्रशासक,

दि महाराष्ट्र स्टेट को-ऑपरेटिव्ह बँक लि., मुंबई

विषय : दि महाराष्ट्र स्टेट को-ऑपरेटिव्ह बँक लि., मुंबई

यांच्या ११४ व्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेस अनुपस्थित राहणेबाबत.

महोदय,

दि महाराष्ट्र स्टेट को-ऑपरेटिव्ह बँक लि., मुंबई ची ११४ वी वार्षिक सर्वसाधारण सभा गुरुवार दिनांक २५ सप्टेंबर, २०२५ रोजी होत असून सदर सभेस आमच्या संस्थेकडून कोणताही प्रतिनिधी हजर राहू शकणार नाही / मी उपस्थित राहू शकणार नाही. तरी या सभेची अनुपस्थिती मान्य करावी, अशी वार्षिक सर्वसाधारण सभेस विनंती आहे.

कळावे,

आपला विश्वासू,

सही :

नांव व हुद्दा :

संस्थेचे सील व शिक्का :

दिनांक :

टिप : अनुपस्थिती बाबतचा अर्ज संस्थेच्या छापील पत्ता असलेल्या पत्रावर देणे.

दि महाराष्ट्र स्टेट को-ऑपरेटिव्ह बँक लि., मुंबई

(दि विदर्भ को-ऑपरेटिव्ह बँक लि., सम्मिलित)

मुख्य कार्यालय

सर विठ्ठलदास ठाकरसी स्मृती भवन, ९, महाराष्ट्र चेंबर ऑफ कॉमर्स लेन, फोर्ट, मुंबई - ४०० ००९

उपस्थिती दाखला

११४ वी वार्षिक सर्वसाधारण सभा

नोंदणी क्र.

मी, दि महाराष्ट्र स्टेट को-ऑपरेटिव्ह बँक लि., मुंबई या बँकेचा नोंदणीकृत सभासद असून दिनांक २५ सप्टेंबर, २०२५ रोजी सकाळी ११.३० वाजता, सहकार सभागृह, दि महाराष्ट्र स्टेट को-ऑपरेटिव्ह बँक लि., मुंबई सर विठ्ठलदास ठाकरसी स्मृती भवन, ९, महाराष्ट्र चेंबर ऑफ कॉमर्स लेन, फोर्ट, मुंबई - ४०० ००९ येथे होणाऱ्या ११४ व्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेसाठी माझी उपस्थिती नोंदवू इच्छितो.

नांव : _____

सही :

टीप : सदरचा उपस्थिती दाखला पूर्ण भरून सही करून वार्षिक सर्वसाधारण सभेच्या ठिकाणी प्रवेशद्वारावर सादर करणे.

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

The Maharashtra State Co-operative Bank Ltd.
(Incorporating The Vidarbha Co-operative Bank Ltd.) Scheduled Bank

MSC BANK

114th Annual Report 2024-2025

MSC BANK – Important Financial Parameters

Sr. No.	Particulars	Ideal as per RBI / NABARD	Banks Achievement 31 March 2024	Banks Achievement 31 March 2025	Increase / Decrease	Inference
1	CRAR (Capital to Risk Assets Ratio)	9.00%	16.34%	17.61%	1.27%	Very Good
2	Net Worth	Minimum ₹ 5.00 Lakh	₹ 4,618 Crore	₹ 5,396 Crore	₹ 788 Crore	Very Good
3	Net Worth to Average Working Fund	Minimum 4.00%	12.77%	12.65%	(-) 0.12%	Very Good
4	Yield on Assets	Higher is better	7.40%	7.87%	0.47%	Very Good
5	Cost of Fund	Lower is better	4.86%	5.52%	0.66%	Very Good
6	Net Interest Margin	3.00%	2.54%	2.35%	(-)0.19%	Very Good
7	Provision to Coverage Ratio	70.00%	83.27%	80.92%	(-) 2.35%	Very Good
8	Cost of Management (CoM)	1.50%	0.53%	0.42%	(-) 0.11%	Very Good
9	Business per Staff	Higher is better	₹ 76 Crore	₹ 75 Crore	(-) ₹ 1 Crore	Very Good
10	Gross NPAs	10.00%	9.15%	8.71%	(-) 0.44%	Within Limit
11	Net NPAs	5.00%	1.66%	1.79%	0.13%	Very Good
12	CD Ratio	70%	81%	73%	(-) 8%	Very Good

सहकारातून समृद्धी

आंतरराष्ट्रीय
सहकार वर्ष : २०२५

Notes

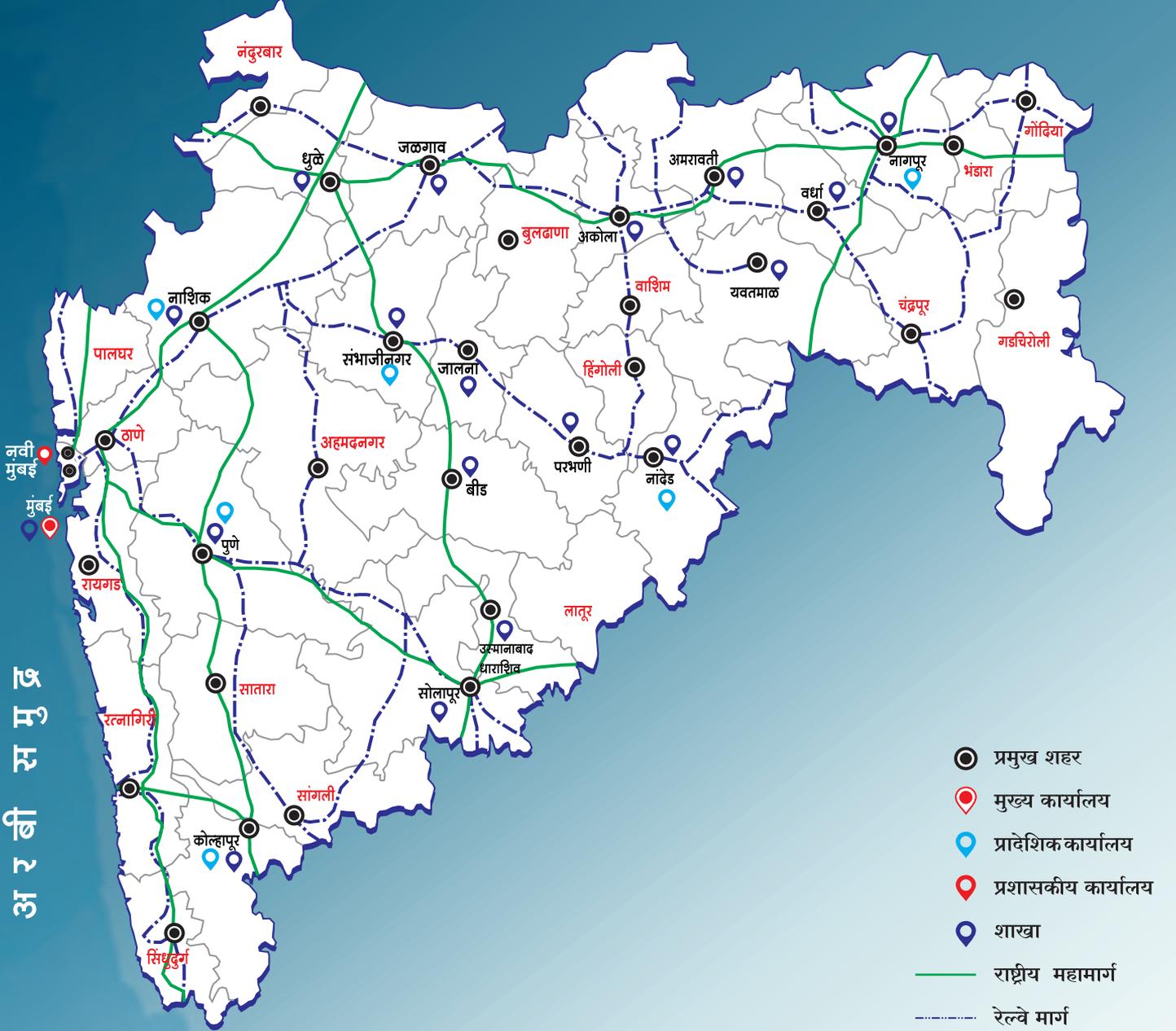
A series of horizontal dotted lines for writing notes.

सहकारातून समृद्धी

मुख्य कार्यालय, प्रशासकीय कार्यालय, प्रादेशिक कार्यालये आणि शाखा

प्रादेशिक कार्यालये :

- औरंगाबाद : प्लॉट नं.१०, टाऊन सेंटर, सिडको, औरंगाबाद - ०२४०-२४८५११२
नागपूर : डॉ. धनंजयराव गाडगीळ मार्ग, महल, नागपूर - ०७९२-२७७४९६७
नाशिक : प्लॉट नं.३ सेक्टर ई, मुंबई आग्रा रोड, सिडको, नाशिक - ०२५३-२३७९५८९
पुणे : ९१५/२, शिवाजी नगर, डॉ. सुळे मार्ग, पो. बॉ. नं. ८८२, पुणे - ०२०-२५६७५४५५
कोल्हापूर : अयोध्या टॉवर्स, ४था मजला, दाभोळकर कॉर्नर, शाहुपुरी, कोल्हापूर - ०२३१-२६६६७९२
नांदेड : प्लॉट नं. १८०, वसंतनगर, पूर्णा रोड, नांदेड - ०२४६२-२८४९१९

